

Załącznik nr 1
do uchwały nr 2/XV/20
Komitetu Monitorującego
Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020
z dnia 9 stycznia 2020 r.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

CCI 2014PL16M2OP011

Projekt zmiany

*Dokument zatwierdzony decyzją wykonawczą Komisji Europejskiej
nr C(2018) 4398 z dnia 5 lipca 2018 r.
zmieniającą decyzję wykonawczą nr C(2015) 908 z dnia 12 lutego 2015 r.*

SPIS TREŚCI

Spis treści.....	3
Wykaz skrótów	5
Sekcja 1. Wkład Programu w realizację strategii EUROPA 2020 oraz w osiągnięcie spójności gospodarczo-społecznej i terytorialnej.....	7
Sekcja 1.1. Wkład Programu w realizację Strategii EUROPA 2020 oraz w osiągnięcie spójności gospodarczo-społecznej i terytorialnej.....	7
Sekcja 1.2. Uzasadnienie alokacji finansowej	27
Sekcja 2.A. Opis osi priorytetowych innych niż pomoc techniczna	36
Oś priorytetowa 1. Komercjalizacja wiedzy	36
Oś priorytetowa 2. Przedsiębiorstwa.....	42
Oś priorytetowa 3. Edukacja	52
Oś priorytetowa 4. Kształcenie zawodowe.....	61
Oś priorytetowa 5. Zatrudnienie.....	614
Oś Priorytetowa 6. Integracja.....	81
Oś Priorytetowa 7. Zdrowie i Opieka.....	91
Oś priorytetowa 8. Konwersja.....	98
Oś priorytetowa 9. Mobilność.....	106
Oś priorytetowa 10. Energia.....	114
Oś priorytetowa 11. Środowisko.....	124
Sekcja 2.B. Opis osi priorytetowej dotyczącej pomocy technicznej	135
Sekcja 3. Plan finansowy.....	137
Sekcja 3.1. Środki finansowe z poszczególnych funduszy oraz kwoty na rezerwę wykonania.....	137
Sekcja 3.2. Łączne środki finansowe w podziale na fundusz oraz współfinansowanie krajowe	138
Sekcja 4. Zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego	139
Sekcja 4.1. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność.....	140
Sekcja 4.2. Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich.....	140
Sekcja 4.3. Inne zintegrowane inwestycje terytorialne.....	142
Sekcja 4.4. Rozwiązania dotyczące przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych w ramach Programu, z udziałem beneficjentów znajdujących się w co najmniej jednym innym państwie członkowskim.....	142
Sekcja 4.5. Wkład planowanych przedsięwzięć w ramach Programu w odniesieniu do strategii makroregionalnych i strategii morskich, z zastrzeżeniem potrzeb obszaru objętego Programem zidentyfikowanych przez państwo członkowskie.....	142
Sekcja 5. Szczególne potrzeby obszarów geograficznych szczególnie dotkniętych ubóstwem lub grup docelowych najbardziej zagrożonych dyskryminacją lub wykluczeniem społecznym.....	144

Sekcja 5.1.	Obszary geograficzne najbardziej dotknięte ubóstwem/grupy docelowe najbardziej zagrożone dyskryminacją lub wykluczeniem społecznym	144
Sekcja 5.2.	Strategia służąca zaspokojeniu szczególnych potrzeb obszarów geograficznych najbardziej dotkniętych ubóstwem /grup docelowych najbardziej zagrożonych dyskryminacją lub wykluczeniem społecznym.....	144
Sekcja 6.	Szczególne potrzeby obszarów geograficznych, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych	147
Sekcja 7.	System instytucjonalny	147
Sekcja 7.1.	Odpowiednie instytucje i podmioty.....	147
Sekcja 7.2.	Zaangażowanie właściwych partnerów	147
Sekcja 7.2.1.	Przedsięwzięcia podjęte w celu zaangażowania właściwych partnerów w przygotowanie Programu oraz rola partnerów we wdrażaniu, monitorowaniu i ewaluacji Programu.....	147
Sekcja 7.2.2.	Granty globalne.....	149
Sekcja 7.2.3.	Alokowanie zasobów przeznaczonych na budowanie potencjału.....	149
Sekcja 8.	Koordinacja między funduszami polityki spójności, EFRROW, EFMR oraz innymi unijnymi i krajowymi instrumentami finansowania oraz EBI	150
Sekcja 9.	Warunki wstępne	154
Sekcja 9.1.	Warunki wstępne	154
Sekcja 9.2.	Opis przedsięwzięć służących spełnieniu warunków wstępnych, wykaz instytucji odpowiedzialnych i harmonogram.....	174
Sekcja 10.	Zmniejszanie obciążeń administracyjnych dla beneficjentów.....	182
Sekcja 11.	Zasady horyzontalne.....	183
Sekcja 11.1.	Zrównoważony rozwój.....	183
Sekcja 11.2.	Równość szans i niedyskryminacja.....	184
Sekcja 11.3.	Równouprawnienie płci.....	185
Sekcja 12.	Odrębne elementy	186
Sekcja 12.1.	Duże projekty zaplanowane do realizacji w okresie 2014-2020	186
Sekcja 12.2.	Ramy wykonania Programu	186
Sekcja 12.3.	Partnerzy zaangażowani w przygotowanie Programu.....	186
Załączniki.....		190

WYKAZ SKRÓTÓW

AOS	Ambulatoryjna opieka specjalistyczna
B+R	Badania i rozwój
B+R+I	Badania, rozwój, innowacje
BDL	Bank Danych Lokalnych
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
COSME	Program na rzecz rozwoju konkurencyjności MŚP 2014-2020
CSIOZ	Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia
CT	Cel Tematyczny
DROŚ UMWP	Departament Środowiska i Rolnictwa UMWP
DSRK	Długookresowa strategia rozwoju kraju
EBI	Europejski Bank Inwestycyjny
EIA	Ocena oddziaływania na środowisko
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
EFSI	Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy
ESFRI	Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych
EUR	Euro
EURES	European Employment Services
EWT	Europejska Współpraca Terytorialna
FS	Fundusz Spójności
GDOŚ	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IA	Instytucja Audytowa
IBnGR	Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową
IC	Instytucja Certyfikująca
IOB	Instytucje otoczenia biznesu
IP	Instytucja Pośrednicząca
IS	Inteligentne Specjalizacje
IZ	Instytucja Zarządzająca
KE	Komisja Europejska
KEW	Kluczowy etap wdrażania
KPGO/WPGO	Krajowe/wojewódzkie ramy gospodarki odpadami
KPR	Krajowy Program Reform na lata 2013-2014
KSI/SIMIK	Krajowy System Informatyczny
KT	Kontrakt terytorialny
kWh	Kilowatogodzina
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
LGD/LGR	Lokalna Grupa Działania/Lokalna Grupa Rybacka
M/K/O	Mężczyźni/kobiety/ogółem
MG	Ministerstwo Gospodarki
MiIR	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
MJ	Megadżul
MOF	Miejski obszar funkcjonalny
MPiPS	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
MŚ	Ministerstwo Środowiska
MŚP	Małe i średnie przedsiębiorstwa
MW	Megawat
MZ	Ministerstwo Zdrowia
NCBiR	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OMT	Obszar Metropolitalny Trójmiasta
ONZ	Organizacja Narodów Zjednoczonych
OOŚ	Ocena oddziaływania na środowisko
OP	Oś Priorytetowa
OSI	Obszary Strategicznej Interwencji
OZE	Odnawialne źródła energii
PARP	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PGL Lasy Państwowe	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
PGW Wody Polskie	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

P1/ P2	Elektroniczna platforma gromadzenia i udostępniania zasobów cyfrowych o zdarzeniach medycznych/ Platforma udostępniania on-line przedsiębiorcom usług i zasobów cyfrowych rejestrów medycznych
PI	Priorytet Inwestycyjny
PKB	Produkt krajowy brutto
PMDIB	Polska Mapa Drogowa Infrastruktury Badawczej
PO IR	Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020
PO IŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
PO KL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013
PO PC	Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020
PO RiM	Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020
PO WER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
POZ	Podstawowa opieka zdrowotna
PPWIS	Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PSZOK	Punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych
PUW	Pomorski Urząd Wojewódzki
Pzp	Prawo zamówień publicznych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RIPOK	Regionalna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych
RLKS	Rozwój lokalny kierowany przez społeczność
RLM	Równoważna liczba mieszkańców
RM	Rada Ministrów
ROT/LOT	Regionalna Organizacja Turystyczna/ Lokalna Organizacja Turystyczna
RPO WP	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020
RPS	Regionalny Program Strategiczny
RPS PPK	Regionalny Program Strategiczny w zakresie rozwoju gospodarczego <i>Pomorski Port Kreatywności</i>
RPS MP	Regionalny Program Strategiczny w zakresie transportu <i>Mobilne Pomorze</i>
SBA	<i>Small Business Act</i>
SEA	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
SIEG	Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki
SIO	System Informacji Oświatowej
SOR	Szpitalny oddział ratunkowy
SRK	Strategia Rozwoju Kraju
SRKL	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego
SRWP	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020
SSP	Strategia Sprawne Państwo
SUERMB	Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego
SWP	Samorząd Województwa Pomorskiego
TBS	Towarzystwo Budownictwa Społecznego
TEN-T	Transeuropejska Sieć Transportowa
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
TIK	Technologie informacyjno-komunikacyjne
UE	Unia Europejska
UE-15	Kraje „starej piętnastki” Unii Europejskiej
UMWP	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
UNCRPD	Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych
UOKiK	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
UP	Umowa Partnerstwa
URE	Urząd Regulacji Energetyki
USMT	ukierunkowany schemat mobilności transnarodowej
UZP	Urząd Zamówień Publicznych
WDB	Wartość dodana brutto
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku
WLWK 2014	Wspólna lista wskaźników kluczowych
WOMP	Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy
WPMiR	Wspólna Polityka Morska i Rybacka
WPR	Wspólna Polityka Rolna
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
ZMiUW WP	Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Województwa Pomorskiego
ZPT	Zintegrowane Porozumienia Terytorialne
ZSS	Zespół Sterujący Strategią
ZWP	Zarząd Województwa Pomorskiego

SEKCJA 1. WKŁAD PROGRAMU W REALIZACJĘ STRATEGII EUROPA 2020 ORAZ W OSIĄGNIĘCIE SPÓJNOŚCI GOSPODARCZO-SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ

Sekcja 1.1. Wkład Programu w realizację Strategii EUROPA 2020 oraz w osiągnięcie spójności gospodarczo-społecznej i terytorialnej

Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 (RPO WP) będzie jednym z narzędzi realizacji *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020* (SRWP). Tematyczny zakres oraz logika interwencji RPO WP są zdeterminowane m.in. zapisami sześciu Regionalnych Programów Strategicznych (RPS) w zakresie: rozwoju gospodarczego (*Pomorski Port Kreatywności*), aktywności zawodowej i społecznej (*Aktywni Pomorzanie*), transportu (*Mobilne Pomorze*), energetyki i środowiska (*Ekoelektywne Pomorze*), atrakcyjności kulturalnej i turystycznej (*Pomorska Podróż*) i ochrony zdrowia (*Zdrowie dla Pomorza*), które, operacjonalizując zapisy SRWP, określają sposób realizacji polityk rozwojowych Samorządu Województwa Pomorskiego do 2020 r.

RPO WP jest współfinansowany z dwóch funduszy: EFRR i EFS. RPO WP jest realizowany na obszarze województwa pomorskiego zaliczanego do kategorii regionów słabiej rozwiniętych.

RPO WP został opracowany z uwzględnieniem:

- 1) pakietu legislacyjnego dla polityki spójności na lata 2014-2020,
- 2) *Umowy Partnerstwa 2014-2020* zatwierdzonej przez KE w dniu 21 maja 2014 r., stanowiącej podstawę kształtowania polityki spójności w Polsce,
- 3) krajowych i unijnych dokumentów strategicznych, w szczególności *Strategii EUROPA 2020*,
- 4) wzoru programu określonego Rozporządzeniem Wykonawczym KE (UE) Nr 288/2014 z dnia 25 lutego 2014 r.,
- 5) wyników konsultacji społecznych, które trwały w okresie od 1 października do 21 listopada 2013 r.,
- 6) przeprowadzonej oceny ex-ante,
- 7) strategicznej oceny oddziaływania projektu RPO WP na środowisko,
- 8) opinii Ministra Infrastruktury i Rozwoju oraz Międzyresortowego Zespołu ds. Programowania i Wdrażania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej,
- 9) opinii Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego,
- 10) opinii Pomorskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego,
- 11) opinii Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania.

Zmiana Programu została opracowana z uwzględnieniem *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r.

Przesłanki interwencji i ramy tematyczne RPO WP są zdeterminowane rozstrzygnięciami SRWP, RPS, Strategii EUROPA 2020, UP oraz stanowiska negocjacyjnego (*Position Paper*) KE do UP.

Stojące przed województwem pomorskim wyzwania wyznaczają zakres interwencji RPO WP, który skupia się na sferze gospodarczej, edukacji, aktywności zawodowej i społecznej, wykorzystaniu specyficznych potencjałów poszczególnych obszarów, a także na systemie transportowym, energii i środowisku.

GOSPODARKA

Punkt wyjścia

- 1) Potencjał naukowo-badawczy regionu nie jest wyraźnie ukierunkowany na cele gospodarcze, co przekłada się na niski poziom transferu i komercjalizacji wiedzy w gospodarce regionu. Oferta sektora B+R jest słabo upowszechniona wśród przedsiębiorstw i w wielu przypadkach niedostosowana do potrzeb przedsiębiorców. Brakuje też mechanizmów wspierających współpracę firm i ośrodków badawczych.
- 2) Niski odsetek przedsiębiorstw, zwłaszcza małych, wykazuje aktywność innowacyjną, a znaczna część inwestycji w innowacje ma charakter imitacyjny. Niewiele przedsiębiorstw prowadzi też prace B+R lub korzysta z usług sektora B+R.
- 3) Silnie rozwinięty sektor przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP, nie w pełni wykorzystuje swój potencjał. Wynika to z m.in. z barier w dostępie do kapitału, niewystarczającej skłonności do kooperacji czy aktywności międzynarodowej, a także z niskiego poziomu innowacyjności firm.
- 4) Pozycja eksportowa pomorskiej gospodarki jest względnie silna. Istnieją jednak rezerwy w zakresie koordynacji działań na rzecz wspierania i promocji eksportu, zwłaszcza wśród MŚP, a także wykreowania specjalizacji gospodarczych regionu, które mogą umocnić jego międzynarodową pozycję.
- 5) Region nie należy do czołówki województw przyciągających duże inwestycje gospodarcze, w tym zagraniczne. Wynika to zarówno ze słabości rozwiązań systemowych, jak również z przeciętnej jakości i skuteczności oferty kierowanej do inwestorów zewnętrznych.
- 6) Rozwinięta infrastruktura IOB nie jest optymalnie wykorzystywana, a oferta tych instytucji nie jest wystarczająco specjalistyczna, upowszechniona i adekwatna do potrzeb przedsiębiorstw.

Wyzwanie 1

Stymulowanie inwestycji przedsiębiorstw w rozwiązania innowacyjne, skuteczniejsza komercjalizacja dorobku sfery B+R, dostarczenie kapitału dla rozwoju przedsiębiorstw, głównie małych i średnich, wzmocnienie proeksportowo ukierunkowanych firm i klastrów gospodarczych, poprawa jakości oferty inwestycyjnej i systemu zachęt do inwestowania w regionie.

Interwencja RPO WP

Wyzwania w sferze gospodarczej przekładają się na dwie OP RPO WP:

- 1) **OP 1. Komercjalizacja wiedzy** (CT 1) skupiać się będzie na ekspansji przedsiębiorstw poprzez innowacje oraz transferze wiedzy do gospodarki.
- 2) **OP 2. Przedsiębiorstwa** (CT 3) ukierunkowana będzie w szczególności na wsparcie inwestycyjne sektora MŚP, w tym inwestycji sprofilowanych na inteligentne specjalizacje regionu i efektywność, wzmocnienie aktywności eksportowej przedsiębiorstw, otoczenie biznesu oraz wsparcie inwestycji zewnętrznych.

Oczekiwane efekty Programu

- 1) Wzrost liczby przedsiębiorstw inwestujących w rozwiązania innowacyjne.
- 2) Wzrost prywatnych wydatków B+R, głównie w zakresie inteligentnych specjalizacji regionu.
- 3) Zwiększenie międzynarodowej aktywności pomorskich przedsiębiorstw.
- 4) Poprawa efektywności i jakości działania IOB.

- 5) Wzrost inwestycji (w tym zagranicznych) w obszarach aktywności gospodarczej o największym potencjale rozwoju (punktem wyjścia do określenia tych branż są zapisy SRWP, gdzie zalicza się do nich: TIK, energetykę, logistykę, usługi biznesowe, chemię lekką, biotechnologię, technologie *offshore* i przemysły kreatywne).

Zgodność z dokumentami strategicznymi

OP 1. Komercjalizacja wiedzy wpisuje się w:

- 1) SRWP, Cel operacyjny: Wysoka efektywność przedsiębiorstw,
- 2) UP, Cel szczegółowy: Wzrost wykorzystania wyników prac naukowych i prac rozwojowych w gospodarce oraz podniesienie jakości i umiędzynarodowienia badań naukowych, Priorytety:
  - a) Transfer wiedzy, innowacji oraz wyników prac B+R do gospodarki,
  - b) Ulepszanie systemu transferu technologii i wiedzy,
- 3) Strategię EUROPA 2020, Priorytet: Wzrost inteligentny, Inicjatywę Przewodnią: Unia Innowacji,
- 4) *Position Paper* KE, Priorytet finansowania: Otoczenie biznesu sprzyjające innowacjom, Kierunek działania: Zwiększanie prywatnych inwestycji w badania i innowacje.

OP 2. Przedsiębiorstwa wpisuje się w:

- 1) SRWP, Cel operacyjny: Wysoka efektywność przedsiębiorstw,
- 2) UP, Cel szczegółowy: Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, Priorytety:
  - a) Zwiększenie inwestycji rozwojowych przedsiębiorstw,
  - b) Rozwój efektywnego otoczenia inwestycyjnego, infrastrukturalnego, finansowego, doradczego i szkoleniowego,
  - c) Dywersyfikacja działalności i nowe modele biznesowe,
- 3) Strategię EUROPA 2020, Priorytet: Wzrost zrównoważony, Inicjatywę Przewodnią: Polityka przemysłowa w erze globalizacji,
- 4) *Position Paper* KE, Priorytet finansowania: Otoczenie biznesu sprzyjające innowacjom, Kierunki działania:
  - a) Zwiększanie innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw,
  - b) Dostęp do finansowania i zaawansowanych usług dla przedsiębiorstw.

EDUKACJA

Punkt wyjścia

- 1) Region cechuje się niższym niż przeciętnie w kraju udziałem dzieci w edukacji przedszkolnej.
- 2) Jakość kształcenia na wszystkich etapach edukacji w regionie jest niezadowolająca, o czym świadczą m.in. utrzymujące się poniżej średniej krajowej wyniki egzaminów zewnętrznych.
- 3) Nie funkcjonuje dobrze zorganizowany system wspomagania pracy szkół.
- 4) Niedostatecznie wykształcone i upowszechnione są mechanizmy wsparcia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
- 5) Nie rozwinął się system współpracy i koordynacji oferty szkolnictwa zawodowego uwzględniającej ponadlokalny wymiar rynków pracy.
- 6) Oferta kształcenia zawodowego cechuje się niską jakością i brakiem elastyczności wobec zmiennych potrzeb gospodarki. Obserwuje się słabą współpracę szkół zawodowych z przedsiębiorcami. W efekcie

odnotowuje się stosunkowo niski odsetek absolwentów szkół zawodowych, którzy otrzymują dyplom potwierdzający kwalifikacje.

Wyzwanie 2

Poprawa jakości kształcenia i ograniczanie dysproporcji w dostępie do usług edukacyjnych na wszystkich poziomach, z uwzględnieniem sytuacji na rynku pracy.

Interwencja RPO WP

Wyzwania w sferze edukacji przekładają się na dwie OP RPO WP:

- 1) **OP 3. Edukacja** (CT 10) skupiać się będzie na jakości i tworzeniu nowych miejsc w edukacji przedszkolnej, jakości edukacji ogólnej oraz kształcenia zawodowego.
- 2) **OP 4. Kształcenie zawodowe** (CT 10) ukierunkowana będzie na infrastrukturę szkół zawodowych oraz uczelni prowadzących kształcenie o profilu praktycznym.

Oczekiwane efekty Programu

- 1) Wzrost udziału dzieci w edukacji przedszkolnej.
- 2) Poprawa jakości kształcenia, głównie pod kątem nabywania kompetencji kluczowych, w tym społecznych oraz ułatwiających dostęp do rynku pracy.
- 3) Wzrost zainteresowania nauką w ponadpodstawowych szkołach zawodowych i uczelniach prowadzących kształcenie o profilu praktycznym oraz wyższy poziom zatrudnialności ich absolwentów.
- 4) Skuteczne wspieranie rozwoju uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Zgodność z dokumentami strategicznymi

OP 3. Edukacja wpisuje się w:

- 1) SRWP, Cel operacyjny: Efektywny system edukacji,
- 2) UP, Cel szczegółowy: Lepsze kompetencje kadr gospodarki, Priorytety:
  - a) Zwiększenie powiązania systemu edukacji i umiejętności osób z potrzebami rynku pracy,
  - b) Lepszy dostęp do wysokiej jakości usług edukacyjnych dostarczanych na rzecz grup o specjalnych potrzebach,
  - c) Poprawa jakości kształcenia (w tym poprawa dostępności, efektywności i innowacyjności edukacji).
- 3) Strategię EUROPA 2020, Priorytet: Wzrost inteligentny, Inicjatywę Przewodnią: Młodzież w drodze,
- 4) *Position Paper* KE, Priorytet finansowania: Zwiększenie współczynnika aktywności zawodowej poprzez działania w ramach polityki zatrudnienia, włączenia społecznego i edukacji, Kierunek działania: Poprawa jakości edukacji.

OP 4. Kształcenie zawodowe wpisuje się w:

- 1) SRWP, Cele operacyjne:
  - a) Konkurencyjne szkolnictwo wyższe,
  - b) Wysoki poziom zatrudnienia,
- 2) UP, Cel szczegółowy: Lepsze kompetencje kadr gospodarki, Priorytet: Zwiększenie powiązania systemu edukacji i umiejętności osób z potrzebami rynku pracy,
- 3) Strategię EUROPA 2020, Priorytet: Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, Inicjatywę Przewodnią: Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia,

- 4) *Position Paper* KE, Priorytet finansowania: Zwiększanie współczynnika aktywności zawodowej poprzez poprawę polityki w dziedzinie zatrudnienia, włączenia społecznego i edukacji, Kierunek działania: Poprawa jakości edukacji.

AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA I SPOŁECZNA

Punkt wyjścia

- 1) Istotną barierą rozwojową regionu jest niski poziom zatrudnienia powiązany z silnym zróżnicowaniem geograficznym popytu na pracę oraz niską mobilnością zawodową i przestrzenną mieszkańców.
- 2) Znaczna jest populacja biernych zawodowo, co wynika m.in. z poważnych trudności w powrocie na rynek pracy osób, które mają pod opieką osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (dzieci, seniorów, osoby z niepełnosprawnościami).
- 3) Wyzwaniem dla regionu staje się deficyt pracowników, który skutkuje problemami w zaspokojeniu potrzeb kadrowych pomorskich pracodawców.
- 4) Niska jest skłonność pracowników do zdobywania umiejętności, podnoszenia bądź zmiany kwalifikacji zawodowych. Brakuje silnego zainteresowania przedsiębiorstw poprawą kwalifikacji pracowników.
- 5) Oferta doradczo-szkoleniowa jest niedostosowana do potrzeb pracowników i pracodawców.
- 6) Pomimo dodatniego przyrostu naturalnego i migracyjnego, nasilają się negatywne następstwa starzenia się populacji regionu.
- 7) Mieszkańcy regionu wykazują ponadprzeciętną skłonność do podejmowania działalności gospodarczej pomimo licznych ograniczeń po stronie systemu wsparcia przedsiębiorczości.
- 8) Niski jest poziom świadomości mieszkańców regionu co do roli profilaktyki i zdrowego trybu życia w zapobieganiu chorobom, stanowiącym istotną barierę w wydłużaniu aktywności zawodowej.
- 9) Istnieją znaczące problemy z zapewnieniem powszechnego i zrównoważonego przestrzennie dostępu do wysokiej jakości specjalistycznych usług zdrowotnych w regionie.
- 10) Podmioty świadczące usługi w systemie zdrowia nie dysponują interoperacyjnymi systemami, a także nowoczesnymi rozwiązaniami informatycznymi, w tym telemedycznymi.
- 11) Wysoki jest odsetek osób i rodzin dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym uzależnionych od dochodów z pomocy społecznej. Brakuje systemowego podejścia do realizacji wysokiej jakości usług społecznych oraz efektywnej i trwałej współpracy instytucji rynku pracy, pomocy i integracji społecznej.
- 12) Małej liczbie i słabej roli podmiotów ekonomii społecznej towarzyszy niski poziom ich samodzielności oraz duże zróżnicowanie terytorialne.

Wyzwanie 3

Zwiększenie zatrudnienia we wszystkich kategoriach wiekowych, poprawa stanu zdrowia, podniesienie poziomu aktywności społecznej i wzrost kompetencji mieszkańców dla lepszego wykorzystania potencjału wynikającego z wydłużania się życia.

Interwencja RPO WP

Wyzwania w sferze aktywności zawodowej i społecznej przekładają się na trzy OP RPO WP:

- 1) **OP 5. Zatrudnienie** (CT 8 i CT 10) skupiać się będzie na aktywności zawodowej osób pozostających bez pracy oraz pracujących znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, rozwoju

przedsiębiorczości, godzeniu życia zawodowego i prywatnego, kształceniu ustawicznym osób w wieku aktywności zawodowej, adaptacji zwalnianych pracowników oraz programach zdrowotnych.

- 2) **OP 6. Integracja** (CT 9) ukierunkowana będzie na aktywizację społeczno-zawodową osób i rodzin dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, usługi społeczne i podmioty ekonomii społecznej.
- 3) **OP 7. Zdrowie i Opieka** (CT 2 i CT 9) dotyczyć będzie zasobów ochrony zdrowia, infrastruktury społecznej oraz systemów informatycznych i telemedycznych w podmiotach systemu zdrowia.

Oczekiwane efekty Programu

- 1) Wzrost zatrudnienia wśród osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy.
- 2) Wzrost zatrudnienia wśród osób opiekujących się dziećmi do lat 3 oraz osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
- 3) Wyższy poziom uczestnictwa osób w wieku aktywności zawodowej w kształceniu ustawicznym.
- 4) Wzrost liczby i trwałości mikroprzedsiębiorstw, głównie na terenach wiejskich oraz w małych miastach.
- 5) Wzrost skuteczności działań profilaktycznych w zapobieganiu chorobom umożliwiającym utrzymanie i wydłużenie aktywności zawodowej.
- 6) Poprawa dostępności do specjalistycznych usług zdrowotnych i społecznych oraz wdrożenie interoperacyjnych systemów informatycznych w jednostkach systemu zdrowia.
- 7) Wzrost zatrudnienia wśród osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
- 8) Upowszechnienie korzystania z usług społecznych wśród osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
- 9) Wzrost zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej.

Zgodność z dokumentami strategicznymi

OP 5. Zatrudnienie wpisuje się w:

- 1) SRWP, Cel operacyjny: Wysoki poziom zatrudnienia,
- 2) UP, Cel szczegółowy: Bardziej efektywne wykorzystanie zasobów na rynku pracy, Priorytety:
  - a) Poprawa szans na zatrudnienie osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo, które znajdują się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy,
  - b) Zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3,
  - c) Poprawa zdrowia zasobów pracy,
  - d) Poprawa adaptacyjności osób aktywnych zawodowo i pracodawców, w szczególności przedsiębiorstw sektora MŚP,oraz cel szczegółowy: Lepsze kompetencje kadr gospodarki, Priorytet: Zwiększenie powiązania systemu edukacji i umiejętności osób z potrzebami rynku pracy,
- 3) Strategię EUROPA 2020, Priorytet: Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, Inicjatywę Przewodnią: Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia,
- 4) *Position Paper* KE, Priorytet finansowania: Zwiększanie współczynnika aktywności zawodowej poprzez poprawę polityki w dziedzinie zatrudnienia, włączenia społecznego i edukacji, Kierunek działania: Integracja najsłabszych grup społecznych na rynku pracy.

OP 6. Integracja wpisuje się w:

- 1) SRWP, Cele operacyjne:

- a) Wysoki poziom zatrudnienia,
  - b) Wysoki poziom kapitału społecznego,
- 2) UP, Cel szczegółowy: Wzrost szans na zatrudnienie dla osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, Priorytety:
- a) Aktywna integracja społeczna, w tym indywidualizacja oraz kompleksowość wsparcia,
  - b) Integracja usług różnych służb publicznych na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa,
  - c) Wsparcie ekonomii społecznej i miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych,
- cel szczegółowy: Ograniczenie ryzyka wykluczenia społecznego spowodowanego dysproporcjami w dostępie do usług publicznych, Priorytety:
- a) Wsparcie jakości i dostępu do niedrogich usług publicznych,
  - b) Wsparcie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z wykorzystaniem usług niestacjonarnych (deinstytucjonalizacja usług publicznych),
- a także cel szczegółowy Włączenie społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne i zdegradowane, Priorytet: kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obszarów.
- 3) Strategię EUROPA 2020, Priorytet: Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, Inicjatywę Przewodnią: Europejski program walki z ubóstwem,
- 4) *Position Paper* KE, Priorytet finansowania: Zwiększanie współczynnika aktywności zawodowej poprzez poprawę polityki w dziedzinie zatrudnienia, włączenia społecznego i edukacji, Kierunek działania: Integracja najsłabszych grup społecznych na rynku pracy.

OP 7. Zdrowie i Opieka

w zakresie **systemów informatycznych i telemedycznych** wpisuje się w:

- 1) SRWP, Cel operacyjny: Lepszy dostęp do usług zdrowotnych,
- 2) UP, Cel szczegółowy: Zwiększenie wykorzystania TIK w gospodarce i społeczeństwie, Priorytet: Wzmocnienie zastosowania TIK w usługach publicznych,
- 3) Strategię EUROPA 2020, Priorytet: Wzrost inteligentny, Inicjatywę Przewodnią: Europejska Agenda Cyfrowa,
- 4) *Position Paper* KE, Priorytet finansowania: Otoczenie biznesu sprzyjające innowacjom, Kierunek działania: Rozwój e-gospodarki,

w zakresie **zasobów ochrony zdrowia** wpisuje się w:

- 1) SRWP, Cel operacyjny: Lepszy dostęp do usług zdrowotnych,
- 2) UP, Cel szczegółowy: Ograniczenie ryzyka wykluczenia społecznego spowodowanego dysproporcjami w dostępie do usług publicznych, Priorytet: Poprawa jakości i dostępu do niedrogich usług publicznych,
- 3) Strategię EUROPA 2020, Priorytet: Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, Inicjatywę Przewodnią: Europejski program walki z ubóstwem,
- 4) *Position Paper* KE, Priorytet finansowania: Zwiększenie współczynnika aktywności zawodowej poprzez działania w ramach polityki zatrudnienia, włączenia społecznego i edukacji, Kierunek działania: Integracja najsłabszych grup społecznych na rynku pracy.

w zakresie **infrastruktury społecznej** wpisuje się w:

- 1) SRWP, Cele operacyjne:
  - a) Wysoki poziom zatrudnienia,
  - b) Wysoki poziom kapitału społecznego,

- 2) UP, Cel szczegółowy: Ograniczenie ryzyka wykluczenia społecznego spowodowanego dysproporcjami w dostępie do usług publicznych, Priorytety:
  - a) Wsparcie jakości i dostępu do niedrogich usług publicznych,
  - b) Wsparcie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z wykorzystaniem usług niestacjonarnych (deinstytucjonalizacja usług publicznych),
- 3) Strategię EUROPA 2020, Priorytet: Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, Inicjatywę Przewodnią: Europejski program walki z ubóstwem.

OBSZARY O NIE W PEŁNI URUCHOMIONYCH POTENCJAŁACH

Punkt wyjścia

- 1) W regionie istnieją liczne zdegradowane przestrzenie i społecznie obszary miejskie, które cechują się wysokim poziomem ubóstwa i wykluczenia społecznego. Pozbawione są one m.in. infrastruktury zapewniającej dostęp do istotnych funkcji i usług, a także przestrzeni publicznych stanowiących miejsce koncentracji aktywności społecznej, z którymi utożsamialiby się mieszkańcy.
- 2) W województwie występuje wiele obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, które wymagają sieciowych działań służących podniesieniu ich atrakcyjności turystycznej. Należą do nich m.in. zachodnia i południowa część regionu oraz dolina i delta Wisły, a także gminy nadmorskie.
- 3) Region dysponuje wieloma walorami dziedzictwa kulturowego, które mogą stać się podstawą dla zrównoważonego rozwoju sektora turystycznego i poprawy jakości oferty turystycznej regionu.

Wyzwanie 4

Aktywizacja obszarów depresji społeczno-gospodarczej oraz optymalizacja wykorzystania ich potencjałów (społecznego, gospodarczego, kulturowego i krajobrazowego).

Interwencja RPO WP

Wyzwania w zakresie aktywizacji obszarów o nie w pełni uruchomionych potencjałach przekładają się na **OP 8. Konwersja** (CT 6 i CT 9), która skupiać się będzie na kompleksowej rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich oraz zrównoważonym wykorzystaniu regionalnego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

Oczekiwane efekty Programu

- 1) Przywrócenie funkcji społeczno-gospodarczych i poprawa jakości przestrzeni publicznych na zdegradowanych obszarach.
- 2) Utworzenie nowych i wzmocnienie istniejących produktów kulturowych i turystycznych.

Zgodność z dokumentami strategicznymi

OP 8. Konwersja

w zakresie **kompleksowej rewitalizacji** wpisuje się w:

- 1) SRWP, Cel operacyjny: Wysoki poziom kapitału społecznego,
- 2) UP, Cel szczegółowy: Włączenie społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne i zdegradowane, Priorytet: Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obszarów,
- 3) Strategię EUROPA 2020, Priorytet: Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, Inicjatywę Przewodnią: Europejski program walki z ubóstwem,

- 4) *Position Paper* KE, Priorytet finansowania: Zwiększenie współczynnika aktywności zawodowej poprzez działania w ramach polityki zatrudnienia, włączenia społecznego i edukacji, Kierunek działania: Integracja najsłabszych grup społecznych na rynku pracy,

w zakresie **regionalnego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego** wpisuje się w:

- 1) SRWP, Cel operacyjny: Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna,
- 2) UP, Cel szczegółowy: Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie, Priorytet: Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów,
- 3) Strategię EUROPA 2020, Priorytet: Wzrost zrównoważony, Inicjatywę Przewodnią: Europa efektywnie korzystająca z zasobów,
- 4) *Position Paper* KE, Priorytet finansowania: Gospodarka przyjazna dla środowiska i zasobooszczędna, Kierunek działania: Ochrona środowiska i usprawnione zarządzanie zasobami naturalnymi.

SYSTEM TRANSPORTOWY

Punkt wyjścia

- 1) System transportu zbiorowego w regionie cechuje się niedostatecznym stopniem integracji, niską efektywnością, niskim poziomem bezpieczeństwa oraz względnie niską jakością oferowanych usług. Towarzyszy temu niedostatecznie rozwinięta infrastruktura węzłów integracyjnych transportu zbiorowego. W konsekwencji spada zainteresowanie korzystaniem ze środków transportu publicznego.
- 2) Niska jakość infrastruktury liniowej i węzłowej sprawia, że transport kolejowy nie jest efektywnym elementem systemu transportu zbiorowego województwa.
- 3) Umacniająca się pozycja transportu indywidualnego wywołuje rosnące negatywne oddziaływanie transportu na środowisko.
- 4) Systemy zarządzania ruchem w obszarach zurbanizowanych są we wstępnej fazie rozwoju, a ich oddziaływanie na efektywność funkcjonowania układów transportowych pozostaje ograniczona.
- 5) Choć pozycja regionu w międzynarodowych łańcuchach dostaw umacnia się (m.in. dzięki dwóm portom morskim i portowi lotniczemu TEN-T), to na tle innych części kraju jego dostępność transportowa jest wciąż niezadowalająca, o czym decyduje w dużej mierze niska jakość techniczno-funkcjonalna krajowej i wojewódzkiej infrastruktury drogowej.

Wyzwanie 5

Osiągnięcie wewnętrznej spójności transportowej regionu, umocnienie pozycji transportu zbiorowego oraz efektywne połączenie regionalnego – drogowego i kolejowego – układu transportowego z systemem krajowym i europejskim.

Interwencja RPO WP

Wyzwania w systemie transportowym przekładają się na **OP 9. Mobilność** (CT 4 i CT 7), która skupiać się będzie na transporcie zbiorowym w miejskich obszarach funkcjonalnych, regionalnej infrastrukturze kolejowej i drogowej.

Oczekiwane efekty Programu

- 1) Wzrost mobilności mieszkańców w skali regionalnej (transport kolejowy) i lokalnej (transport w miejskich obszarach funkcjonalnych) dzięki sprawnie funkcjonującej infrastrukturze liniowej i węzłowej transportu zbiorowego.
- 2) Ograniczenie emisji generowanej przez transport, zwłaszcza w miejskich obszarach funkcjonalnych.

- 3) Usprawnienie połączeń drogowych między ważnymi ośrodkami miejskimi regionu, a także między nimi a ich otoczeniem funkcjonalnym.
- 4) Poprawa dostępności do liniowej i węzłowej infrastruktury transportowej o znaczeniu krajowym i europejskim.
- 5) Redukcja negatywnego wpływu transportu na środowisko i poprawa bezpieczeństwa w transporcie.

Zgodność z dokumentami strategicznymi

OP 9. Mobilność wpisuje się w:

- 1) SRWP, Cel operacyjny: Sprawny system transportowy,
- 2) UP, Cel szczegółowy: Zmniejszenie emisyjności gospodarki, Priorytet: Obniżenie emisji generowanych przez transport w aglomeracjach miejskich,
oraz cel szczegółowy: Poprawa jakości i funkcjonowania oferty systemu transportowego oraz zwiększenie transportowej dostępności kraju w układzie europejskim i krajowym, Priorytet: Zwiększenie dostępności transportowej w układzie krajowym,
- 3) Strategię EUROPA 2020, Priorytet: Wzrost zrównoważony, Inicjatywę Przewodnią: Europa efektywnie korzystająca z zasobów,
- 4) *Position Paper* KE, Priorytet finansowania: Gospodarka przyjazna dla środowiska i zasobooszczędna, Kierunek działania: Przejście na energooszczędną gospodarkę niskoemisyjną oraz Priorytet finansowania: Nowoczesna infrastruktura sieciowa na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, Kierunek działania: Poprawa dostępności.

ENERGIA

Punkt wyjścia

- 1) Region notuje duży deficyt mocy wytwórczej, co wymusza import energii elektrycznej.
- 2) Wysoka energochłonność gospodarki regionu jest jednym z hamulców jego rozwoju, przy czym bardzo istotny jest potencjał oszczędności ciepła, głównie w obiektach użyteczności publicznej i w zabudowie mieszkaniowej.
- 3) Region dysponuje znaczącym potencjałem rozwoju energetyki odnawialnej, głównie w zakresie energii wiatru i słońca. Duże są też zasoby biomasy oraz potencjał do produkcji i wykorzystania biogazu. Jednocześnie, niska gęstość i niezadowalający stan techniczny elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych w niektórych częściach regionu stanowią barierę rozwoju energetyki rozproszonej.
- 4) W produkcji energii cieplnej ze źródeł systemowych kluczowe znaczenie ma węgiel. Także istotną część indywidualnych źródeł energii wykorzystuje to paliwo. Sprzyja to występowaniu tzw. niskiej emisji, przekroczeniom standardów jakości powietrza i względnie dużej emisji dwutlenku węgla do powietrza.
- 5) W regionie istnieją duże rezerwy związane ze zmianą postaw mieszkańców w zakresie poszanowania energii i wykorzystania OZE, w tym kształtowania postaw prosumenckich.

Wyzwanie 6

Wykorzystanie potencjału posiadanych zasobów dla poprawy bezpieczeństwa dostaw energii, racjonalizacja zużycia energii oraz redukcja środowiskowych oddziaływań związanych z jej produkcją.

Interwencja RPO WP

Wyzwania w energetyce przekładają się na **OP 10. Energia** (CT 4), która skupiać się będzie na efektywności energetycznej, odnawialnych źródłach energii i redukcji emisji.

Oczekiwane efekty Programu

- 1) Wzrost poziomu wykorzystania OZE, szczególnie w generacji rozproszonej (wzrost bezpieczeństwa).
- 2) Poprawa efektywności energetycznej, szczególnie w sektorze publicznym i mieszkaniowym.
- 3) Wzrost sprawności funkcjonowania komunalnej infrastruktury energetycznej.
- 4) Racjonalizacja zużycia energii przez mieszkańców oraz rozwój energetyki prosumenckiej.

Zgodność z dokumentami strategicznymi

OP 10. Energia wpisuje się w:

- 1) SRWP, Cel operacyjny: Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna,
- 2) UP, Cel szczegółowy: Zmniejszenie emisyjności gospodarki, Priorytety:
  - a) Zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki,
  - b) Zwiększenie poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych,
- 3) Strategię EUROPA 2020, Priorytet: Wzrost zrównoważony, Inicjatywę Przewodnią: Europa efektywnie korzystająca z zasobów,
- 4) *Position Paper* KE, Priorytet finansowania: Gospodarka przyjazna dla środowiska i zasobooszczędna, Kierunek działania: Przejście na energooszczędną gospodarkę niskoemisyjną.

ŚRODOWISKO

Punkt wyjścia

- 1) W regionie wciąż występują deficyty w rozwoju systemów kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków, przede wszystkim w zakresie realizacji zobowiązań akcesyjnych. Ponadto mieszkańcy niektórych obszarów województwa (np. Żuław) mają utrudniony dostęp do wody pitnej odpowiedniej jakości.
- 2) System selektywnego zbierania odpadów w regionie nie jest dobrze rozwinięty. Na składowiska trafia zbyt duża masa odpadów, niski jest poziom recyklingu i odzysku odpadów. Ponadto niektóre regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych wymagają przebudowy lub rozbudowy.
- 3) Występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych oraz wysokie ryzyko wystąpienia powodzi i susz wymusza inwestycje w obiekty malej retencji wodnej i systemy odbioru, odprowadzania i oczyszczania wód opadowych i roztopowych, a także w zwiększenie powierzchni terenów biologicznie czynnych, zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych. Ponadto system ratownictwa w regionie wymaga dalszej integracji i dostosowania do reagowania na nowe ryzyka.
- 4) Zwiększona antropopresja skutkuje potrzebą podjęcia działań ochronnych wobec ponadprzeciętnych na tle kraju walorów przyrodniczych i krajobrazowych regionu.
- 5) Istnieją duże możliwości poprawy efektywności ochrony środowiska poprzez budowanie świadomości ekologicznej mieszkańców regionu skutkującej pozytywną zmianą ich postaw i zachowań.

Wyzwanie 7

Ograniczenie presji na środowisko, poprawa środowiskowych warunków życia mieszkańców, wzrost odporności regionu na zmiany klimatu.

Interwencja RPO WP

Wyzwania w obszarze środowiska przekładają się na **OP 11. Środowisko** (CT 5 i CT 6), która skupiać się będzie na ograniczaniu zagrożeń naturalnych, gospodarce odpadami, gospodarce wodno-ściekowej oraz ochronie różnorodności biologicznej.

Oczekiwane efekty RPO WP

- 1) Poprawa jakości wód powierzchniowych i wody pitnej.
- 2) Wzrost efektywności systemów zagospodarowania odpadów komunalnych.
- 3) Wzmocnienie odporności regionu na powódzie i susze.
- 4) Zabezpieczenie zasobów i walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

Zgodność z dokumentami strategicznymi

OP 11. Środowisko wpisuje się w:

- 1) SRWP, Cel operacyjny: Dobry stan środowiska,
- 2) UP, Cel szczegółowy: Poprawa zdolności adaptacji do zmian klimatu oraz rozwój systemów zarządzania zagrożeniami, Priorytety:
  - a) Zmniejszenie wrażliwości obszarów i sektorów wrażliwych na zmiany klimatu,
  - b) Rozwój systemów zarządzania zagrożeniami,
oraz cel szczegółowy: Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie, Priorytet: Zmniejszenie presji na środowisko naturalne,
- 3) Strategię EUROPA 2020, Priorytet: Wzrost zrównoważony, Inicjatywę Przewodnią: Europa efektywnie korzystająca z zasobów,
- 4) *Position Paper* KE, Priorytet finansowania: Gospodarka przyjazna dla środowiska i zasobooszczędna, Kierunek działania: Ochrona środowiska i usprawnione zarządzanie zasobami naturalnymi.

Wpływ RPO WP na realizację celów Strategii EUROPA 2020

W ostatnich latach województwo pomorskie zmniejszyła różnice w rozwoju w stosunku do średniej w UE. W 2011 r. region osiągnął poziom 62% średniej UE pod względem PKB *per capita*. Pomimo ogólnego postępu gospodarczego istnieją poważne wyzwania strukturalne oraz konieczność dalszego nadrobienia dystansu cywilizacyjnego w stosunku do krajów UE-15, również w zakresie podstawowego wyposażenia infrastrukturalnego.

Stopień osiągnięcia celów Strategii EUROPA 2020 w województwie pomorskim został przedstawiony w kontekście zobowiązań Polski, wyznaczonych w KPR i UP.

Cele w zakresie Priorytetu *Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu* dotyczą zwiększenia poziomu zatrudnienia oraz redukcji liczby ludności zagrożonej ubóstwem.

Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata w województwie pomorskim wynosił w 2013 roku 63,9% i wartość ta była nieznacznie niższa od wartości krajowej wynoszącej 64,9%. Na podstawie analiz społeczno-gospodarczych szacuje się, iż w latach realizacji RPO WP wskaźnik ten będzie systematycznie wzrastał osiągając wartość 67,0%, 67,8% i 68,5% odpowiednio w latach 2018, 2020 i 2023. Cel krajowy ustalony dla Polski w obszarze redukcji liczby osób pozostających w ubóstwie jako 1,5 mln osób został osiągnięty w 2012 r. Należy jednak kontynuować działania mające na celu dalsze ograniczanie skali ubóstwa oraz utrwalenie osiągniętego dotychczas efektu w tym zakresie. Dla określenia pozycji województwa względem wartości krajowych stosowany jest wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym. W przypadku województwa pomorskiego wynosił on w 2013 r. 19,2% i wartość ta była wyższa od wartości krajowej 16,2%. Przewiduje

się spadek wartości tego wskaźnika w województwie pomorskim w latach realizacji RPO WP do 18,4%, 17,6% i 17,4% odpowiednio w latach 2018, 2020 i 2023.

Należy podkreślić, iż oba ww. wskaźniki służą jedynie wskazywaniu ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej w regionie i ewentualnym decyzjom w zakresie wdrażania RPO WP. Nie są one wskaźnikami rezultatu interwencji RPO WP i nie mogą być przedmiotem odpowiedzialności RPO WP. UP wskazuje, iż wpływ interwencji EFSI na ich osiągnięcie jest bardzo ograniczony (do rzędu 4-8%), a ich zmienność zależy od ogólnych czynników natury społeczno-gospodarczej oraz zmian legislacyjnych pozostających zasadniczo poza sferą oddziaływania RPO WP.

Wartości mierników celu dotyczącego edukacji również są zróżnicowane. Odsetek osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie wynosił w 2012 r. 39,9% i był nieco wyższy niż wartość dla kraju (39,1%). Obie te wartości dzieli blisko pięciopunktowy dystans do celu wyznaczonego dla Polski, jakim jest 45% w 2020 r. Bardziej niekorzystnie, bo poniżej średniej krajowej wynoszącej 5,7%, wypada województwo pod względem odsetka osób przedwcześnie kończących naukę. Przy celu dla Polski określonym na poziomie 4,5%, w 2012 r. wartość dla regionu wyniosła 7,5%.

Cel w zakresie *Wzrostu inteligentnego*, mierzony wskaźnikiem dotyczącym nakładów na działalność B+R w relacji do PKB, określony został dla UE na poziomie 3%, a dla Polski 1,7%. W 2011 r. wskaźnik ten w województwie pomorskim wyniósł 0,73%, tj. niewiele poniżej średniej krajowej (0,76%).

Najkorzystniejszą sytuację obserwuje się w przypadku OZE, które stanowią miarę dla Priorytetu *Wzrost zrównoważony*. Udział OZE w całkowitym zużyciu energii w województwie pomorskim wyniósł w 2012 r. 14,8%, przy wartości 11,4% dla kraju (obliczenia własne na podstawie GUS). Tym samym, niemalże osiągnął, wyznaczony na poziomie 15%, cel dla Polski do 2020 r.

Pozostałe miary dla celów dotyczących energetyki i środowiska są dostępne jedynie na poziomie kraju. W zakresie zużycia energii pierwotnej Polsce pozostało niecałe 3 Mtoe aby osiągnąć wyznaczone 96 Mtoe. Natomiast w przypadku emisji gazów cieplarnianych, w odniesieniu do 1990 r., odnotowano spadek o 12,4 p.p. Aby osiągnąć zakładany cel dla 2020 r., tj. 82,2%, należy obniżyć emisję jeszcze o 5,4 p.p.

W ramach wszystkich CT wykluczone jest wsparcie inwestycji w infrastrukturę instytucji opiekuńczo-pobytowych (*rozumianych zgodnie z Wytocznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020, a w przypadku instytucji zdrowotnych – zgodnie z Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020*) świadczących opiekę dla osób z niepełnosprawnościami, osób z problemami psychicznymi oraz dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej, chyba że rozpoczęty w nich został proces przechodzenia z opieki zinstytucjonalizowanej do opieki świadczonej w społeczności lokalnej lub proces ten zostanie rozpoczęty w okresie realizacji projektu. Zasada ta obowiązuje dla naborów ogłoszonych po wejściu w życie zmienionego Programu.

W ramach wszystkich CT realizowane inwestycje drogowe będą umożliwiały ruch pojazdów o dopuszczalnym nacisku osi napędowej do 11,5 tony (zapis wprowadzony w ramach przeglądu śródkresowego).

Ukierunkowanie terytorialne RPO WP

Zasadnicza część interwencji RPO WP realizowana będzie w oparciu o podejście tematyczne. Uzupełniające wykorzystywane będą różne formy terytorialnego ukierunkowania interwencji, stymulujące koncentrację wsparcia na OSI.

OSI, zgodnie z zapisami SRWP, są to obszary wyróżniające się specyficznym zestawem cech społecznych, gospodarczych lub środowiskowych, do których winna być adresowana adekwatna tematycznie interwencja publiczna. Koncepcja OSI opiera się na powiązaniu ze sobą trzech podstawowych elementów:

- 1) występowanie określonych barier lub potencjałów rozwojowych,

- 2) ich lokalizacja w przestrzeni,
- 3) ich podatność na określone formy (typy) interwencji publicznej.

Do form terytorialnego ukierunkowania interwencji należą preferencje przestrzenne dla OSI oraz preferencje o pośrednim oddziaływaniu przestrzennym, jak również specyficzne instrumenty terytorialne. Formy te zostały szerzej opisane w Sekcji 4.

Zastosowanie preferencji przestrzennych powinno pozwolić na koncentrację wsparcia na tych obszarach, na których ze szczególnym natężeniem występują problemy rozwojowe adresowane w ramach poszczególnych PI. Preferencje dla OSI będą stosowane w ramach wybranych PI RPO WP jako jeden z aspektów oceny projektów.

Zastosowanie podejścia terytorialnego w postaci specyficznych instrumentów terytorialnych, takich jak ZIT oraz ZPT planuje się zastosować wobec OSI w postaci MOF, czyli tam, gdzie:

- 1) istnieje silna potrzeba rozwiązania problemów dzięki ponadsektorowej, wielopodmiotowej współpracy,
- 2) ww. problemy odnoszą się do terytorium mającego wyraźną odrębność i specyfikę, w szczególności ze względu na zurbanizowany charakter,
- 3) istnieją warunki dla skutecznego przeprowadzenia interwencji dzięki podejściu zintegrowanemu.

Oprócz stymulowania długofalowej współpracy, instrumenty te powinny pozwolić na lepsze dopasowanie podaży, cech i rezultatów projektów do celów RPO WP. Istotną korzyścią wynikającą z ich zastosowania powinno być również uzyskanie odpowiedniej skali i masy krytycznej projektów, w szczególności w takich kluczowych obszarach interwencji jak np. transport zbiorowy, efektywność energetyczna i redukcja niskiej emisji, rewitalizacja społeczna i fizyczna, czy też aktywizacja zawodowa i integracja społeczna.

Obszary wiejskie nie zostały wydzielone w RPO WP jako odrębna kategoria OSI, ponieważ są zbyt niejednorodne z punktu widzenia charakteryzujących je potencjałów i barier rozwojowych. Zakres przestrzenny szeregu OSI będzie natomiast obejmować istotną część obszarów wiejskich województwa.

Wybór i uzasadnienie CT i PI przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1 Przegląd uzasadnienia wyboru CT i PI

CT	PI	Uzasadnienie wyboru
1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1a	<p>Wyzwanie 1.</p> <p>W regionie obserwuje się względnie niski popyt przedsiębiorstw na usługi jednostek naukowych, co wynika m.in. z ich małej elastyczności w dostosowaniu oferty do potrzeb regionalnej gospodarki. Poziom nakładów na B+R w relacji do PKB kształtuje się poniżej średniej krajowej (0,73%, w 2011 r., przy 0,77% w kraju). Niższy niż średnio w kraju jest również udział nakładów B+R poniesionych przez uczelnie. Ograniczone możliwości prowadzenia prac B+R na potrzeby gospodarki wynikają m.in. z deficytu odpowiedniej klasy infrastruktury w jednostkach naukowych, a także z ograniczonego dotąd wsparcia rozwoju kadr B+R i wymiany know-how między przedsiębiorstwami a jednostkami B+R.</p>

CT	PI	Uzasadnienie wyboru
	1b	<p>Wyzwanie 1.</p> <p>Gospodarka województwa cechuje się niewystarczającym poziomem innowacyjności. Jest to konsekwencją niedostatecznej aktywności innowacyjnej pomorskich przedsiębiorstw i słabości powiązań pomiędzy sektorem przedsiębiorstw a sferą B+R oraz niskiej skuteczności mechanizmów transferu rozwiązań innowacyjnych.</p> <p>W 2012 r. innowacje wdrożyło 8,86% przedsiębiorstw usługowych oraz 9,85% przedsiębiorstw przemysłowych. Pozytywnym wyróżnikiem regionu jest relatywnie wysoki na tle kraju udział sektora prywatnego w finansowaniu działalności B+R (w 2012 r. 41,1%).</p> <p>Mimo, że niewielki odsetek pomorskich firm wdraża innowacje, te, które to robią, osiągają jedne z najlepszych efektów w kraju. Ważne jest zatem upowszechnianie proinnowacyjnych zachowań w przedsiębiorstwach oraz silniejsze powiązanie wydatków prywatnych i interwencji publicznej w tym zakresie.</p>
2. Zwiększenie dostępu do TIK, ich wykorzystania i jakości	2c	<p>Wyzwanie 3.</p> <p>W województwie pomorskim, jak i w całym kraju, istotnym problemem jest brak interoperacyjności systemów informatycznych między różnymi podmiotami systemu zdrowia oraz z systemami krajowymi, a także niewystarczający dostęp podmiotów leczniczych do infrastruktury szerokopasmowej. Istotnym wyzwaniem związanym z dostępem do usług zdrowotnych jest budowa dobrze rozwiniętego systemu informacyjnego w oparciu o nowoczesne rozwiązania informatyczne, w tym telemedyczne.</p> <p>Ponadto konieczne jest stworzenie przyjaznego regionalnego portalu internetowego kompleksowo obejmującego kwestie związane z usługami zdrowotnymi, zarówno w zakresie organizacji i funkcjonowania systemu zdrowia, jak i promocji zdrowia.</p>
3. Zwiększanie konkurencyjności MŚP	3a	<p>Wyzwanie 1.</p> <p>Oferta IOB nie jest w pełni dostosowana do potrzeb MŚP, zwłaszcza w zakresie świadczenia specjalistycznych usług doradczych. Problemem jest także relatywnie nieefektywne wykorzystanie istniejącej infrastruktury wsparcia przedsiębiorczości. Wynika to m.in. ze zbyt słabej współpracy między IOB, a także ze zróżnicowanego poziomu profesjonalizacji ich działalności.</p> <p>Istotnym problemem jest niedostateczne włączenie MŚP w ponadregionalne sieci kooperacyjne, co wynika m.in. z niewystarczającej efektywności przyciągania zewnętrznych inwestycji gospodarczych do regionu oraz względnie niskiego strumienia reinwestycji. Nie pozwala to na pełne wykorzystanie atutów zróżnicowanej struktury gospodarki, w tym branż o największym potencjale rozwoju. Ograniczona skuteczność oferty wobec inwestorów zewnętrznych (w tym niewystarczająca podaż dobrze skomunikowanych i uzbrojonych terenów inwestycyjnych) obniża możliwość lokowania inwestycji gospodarczych w regionie, osłabiając szanse rozwoju MŚP.</p>
	3b	<p>Wyzwanie 1.</p> <p>Dobra pozycja województwa jako jednego z większych eksporterów w kraju (6,8% udział w 2012 r. i utrzymująca się 5. pozycja), stanowi zasługę głównie dużych firm.</p> <p>Nadal niewykorzystany pozostaje potencjał eksportowy małych i średnich przedsiębiorstw. Istotnym problemem dla regionu jest również brak silnej, rozpoznawalnej marki gospodarczej.</p> <p>Działania z zakresu promocji gospodarczej i wsparcia eksportu mają często charakter nieskoordynowanych, pojedynczych inicjatyw, niepowiązanych spójną regionalną koncepcją promocji eksportu.</p>

CT	PI	Uzasadnienie wyboru
	3c	<p>Wyzwanie 1.</p> <p>Zarówno pod względem zatrudnienia, jak też kreowanej wartości dodanej, pomorska gospodarka posiada orientację usługową (w 2012 r. firmy usługowe stanowiły 74% ogółu przedsiębiorstw). Na 1 000 mieszkańców przypada w regionie średnio 115 zarejestrowanych firm, co sytuuje region na 3. miejscu w kraju. Spośród prawie 265 tys. (2012 r.) zarejestrowanych przedsiębiorstw 99,9% stanowiły MŚP, a 99,2% to mikro i małe firmy.</p> <p>Ten ilościowy potencjał pomorskich przedsiębiorstw nie jest dostatecznie wykorzystywany, m.in. z uwagi na takie bariery rozwojowe jak: niski poziom innowacyjności firm, niewystarczająca kooperacja, niezaspokojone potrzeby modernizacyjne i szkoleniowe, czy też ograniczenia w dostępie do kapitału.</p>
4. Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej we wszystkich sektorach	4a	<p>Wyzwanie 6.</p> <p>Pomorskie jest regionem silnie uzależnionym od zewnętrznych dostaw energii elektrycznej, jej produkcja w regionie zaspokaja niewiele ponad 30% zapotrzebowania. Jednocześnie województwo dysponuje znaczącym potencjałem dla rozwoju energetyki odnawialnej, zwłaszcza słonecznej i wiatrowej. Wysokie są także zasoby biomasy oraz potencjał do produkcji i wykorzystania biogazu. W celu umożliwienia rozwoju OZE w regionie, niezbędna będzie rozbudowa i modernizacja linii elektroenergetycznych, których gęstość oraz stan techniczny na niektórych obszarach są niezadowalające.</p>
	4c	<p>Wyzwanie 6.</p> <p>Efektywność energetyczna gospodarki regionu jest niższa niż średnia w krajach UE-15, a potencjał dla jej poprawy jest niewykorzystany. Gospodarstwa domowe zużywają ponad 87% ciepła dostarczanego przez sieci ciepłownicze, a energochłonność budynków jest daleka od optymalnej (średnioroczne zapotrzebowanie na ciepło w zabudowie mieszkaniowej wynosi 227 kWh/m²rok, zaś w zabudowie użyteczności publicznej – 239 kWh/m²rok, przy czym analogiczna wartość dla budynków energooszczędnych wynosi ok. 60 kWh/m²rok).</p>
	4e	<p>Wyzwanie 6.</p> <p>W bilansie zużycia paliw największy udział ma węgiel, a w zapotrzebowaniu na moc ciepłą dominują użytkownicy indywidualnych wysokoemisyjnych źródeł ciepła. Skutkuje to niedotrzymaniem standardów jakości powietrza oraz przekłada się na niewykorzystanie potencjału systemów ciepłowniczych. Ponadto sprawność przesyłania ciepła w regionie jest niższa od średniej w kraju. Pilnych działań wymagają też energochłonne systemy oświetlenia zewnętrznego.</p> <p>Wyzwanie 5.</p> <p>Wielkość przewozów pasażerskich w latach 2000-2011 spadła o ok. 15%. Wynika to m.in. ze stanu infrastruktury liniowej transportu zbiorowego, słabej integracji podsystemów transportu zbiorowego i indywidualnego, braku uprzywilejowania komunikacji miejskiej w ruchu drogowym, niedostosowania oferty do postępującej urbanizacji. Prowadzi to do zmniejszenia konkurencyjności transportu zbiorowego, przeciążenia infrastruktury indywidualnym transportem samochodowym i pogorszenia jakości środowiska i warunków życia.</p>
5. Promowanie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem	5b	<p>Wyzwanie 7.</p> <p>W związku z prognozowanymi zmianami klimatu konieczne jest prowadzenie działań mających na celu adaptację do nich, w tym zapobieganie zagrożeniom takim jak powodzie czy lokalne podtopienia oraz susze.</p> <p>W tym kontekście szczególnie uzasadniona jest realizacja małej retencji wodnej, która pozwoli na poprawę warunków gruntowo-wodnych, w tym wpłynie na ograniczenie skutków suszy hydrologicznej oraz pozwoli ograniczyć negatywne skutki krótkotrwałych, nawałnych opadów.</p> <p>Problemem wymagającym rozwiązania jest także poprawa efektywności funkcjonowania systemów zagospodarowania wód opadowych i roztopowych, co dotyczy części obszarów miast. Właściwe postępowanie z tymi wodami ograniczy</p>

CT	PI	Uzasadnienie wyboru
		ryzyko wystąpienia lokalnych podtopień oraz zmniejszy zrzut z terenów zurbanizowanych nieoczyszczonych wód opadowych, co wpłynie na poprawę jakości wód powierzchniowych.
6. Ochrona środowiska i promowanie efektywnego gospodarowania zasobami	6a	<p>Wyzwanie 7.</p> <p>W 2012 r. wymaganego poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania nie osiągnęło ok. 56% gmin. Ponadto tylko ok. 13% odpadów komunalnych zbieranych było selektywnie. Kwestią do rozwiązania jest także nieuzyskiwanie przez gminy wymaganych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji materiałowych odpadów komunalnych. Docelowego poziomu tego wskaźnika dla 2020 roku (tj. 50%) nie osiągnęła jeszcze żadna gmina w województwie.</p> <p>W celu wypełnienia zobowiązań w zakresie gospodarki odpadami w województwie konieczne jest uzupełnienie o nowe elementy linii technologicznych części regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. Natomiast znaczna część kompostowni wymaga podjęcia działań w celu dostosowania do zmienionych wymogów prawnych.</p>
	6b	<p>Wyzwanie 7.</p> <p>W województwie pomorskim w 2012 r. odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wynosił 81,8%, przy czym dla miast wartość ta wynosiła 96,3%, natomiast na obszarach wiejskich z infrastruktury tej korzystało 54,6% mieszkańców, dlatego w dalszym ciągu istnieje potrzeba rozwoju systemów kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków w aglomeracjach ściekowych 2-10 tys. RLM.</p> <p>Na niektórych obszarach województwa, w szczególności na Żuławach, obserwuje się pogarszającą się jakość wody pitnej oraz występujące miejscami, sięgające nawet 30%, straty wody. Taka sytuacja jest w wielu przypadkach powodem braku dostępu do wody o odpowiedniej jakości.</p>
	6c	<p>Wyzwanie 4.</p> <p>Pomorskie zasoby dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego nie są wystarczająco wykorzystane turystycznie. Dotyczy to zarówno walorów w charakterystycznych dla województwa pomorskiego kontekstach krajobrazowych, jak i przestrzeni publicznych w ramach cennych układów urbanistycznych i ruralistycznych. Rozpoznawalne w skali krajowej i międzynarodowej obszary cenne przyrodniczo i obiekty dziedzictwa kulturowego stanowią atrakcje turystyczne, których potencjał nadal nie jest w pełni wykorzystany.</p> <p>Odpowiednie wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu może przyczynić się do wzrostu zatrudnienia, jak również do bardziej zrównoważonego wykorzystania środowiska. Dla osiągnięcia tego stanu konieczna jest poprawa stanu zachowania dziedzictwa, jak również stworzenie możliwości jego bezpiecznej i zrównoważonej eksploatacji oraz nowoczesnych mechanizmów zarządzania.</p>
	6d	<p>Wyzwanie 7.</p> <p>Ze względu na postępującą antropopresję, w szczególności związaną z nasilającym się ruchem turystycznym, prowadzonymi inwestycjami, jak również ze względu na zmiany klimatu, konieczne jest podejmowanie działań ochronnych wobec ponadprzeciętnych na tle kraju walorów przyrodniczych i krajobrazowych regionu.</p> <p>W wielu przypadkach konieczne jest także ukierunkowanie ruchu turystycznego na obszarach chronionych. Problemem jest również brak planów ochrony dla większości parków krajobrazowych oraz części rezerwatów przyrody. Ponadto ponadprzeciętna jeziorność w regionie wymaga szczególnego podejścia do ochrony jezior i ich ekosystemów.</p> <p>Dodatkowo efektywna ochrona środowiska wymaga podnoszenia świadomości ekologicznej skutkującej zmianą postaw i zachowań ludzi na bardziej proekologiczne.</p>
7. Promowanie transportu zorganizowanego z	7b	<p>Wyzwanie 5.</p> <p>Wieloletnie opóźnienia w rozwoju systemu drogowego powodują, że pomimo realizacji w ostatnich latach, także przy udziale środków UE, wielu ważnych inwestycji</p>

CT	PI	Uzasadnienie wyboru
<p>poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju i usuwanie niedoborów przepustowości w najważniejszych infrastrukturach sieciowych</p>		<p>w sieci dróg krajowych oraz wojewódzkich, spójność transportowa regionu nie poprawiła się w sposób wystarczający. Ok. 52% sieci drogowej województwa w dalszym ciągu znajduje się w niezadawalającym lub złym stanie technicznym. Ponadto wzrost natężenia ruchu, liczne „wąskie gardła” powodują narastanie niekorzystnych oddziaływań transportu drogowego na środowisko (hałas, wibracje i zanieczyszczenia powietrza) oraz uciążliwości dla uczestników ruchu drogowego, w tym strat czasu i zagrożeń bezpieczeństwa.</p>
	7d	<p>Wyzwanie 5. Poprawa spójności terytorialnej i społecznej regionu wymaga dalszej modernizacji linii kolejowych szczególnie ważnych dla regionalnych przewozów pasażerskich. W 2015 roku około 37% eksploatowanych linii kolejowych (460 km) będzie można zakwalifikować jako będących w stanie dobrym i bardzo dobrym. Pozostałe charakteryzują się złym stanem technicznym, niskim stopniem automatyzacji urządzeń sterowania ruchem kolejowym oraz stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu (znaczna liczba niestrzeżonych przejazdów kolejowych). Czynniki te w znacznym stopniu ograniczają konkurencyjność kolei w stosunku do transportu indywidualnego i nie sprzyjają równoważeniu rozwoju.</p>
<p>8. Promowanie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników</p>	8i	<p>Wyzwanie 3. Barierą rozwojową regionu jest utrzymujący się niedostateczny poziom zatrudnienia mieszkańców, co przekłada się na znaczną populację osób pozostających bez pracy, w tym na bezrobocie (także o charakterze strukturalnym). Trudności z zatrudnieniem mają przede wszystkim osoby starsze (powyżej 50 lat), z niepełnosprawnościami oraz kobiety. Problem ten ma złożone podłoże, przy czym duży wpływ na skalę jego występowania ma niska mobilność zawodowa (w tym niechęć do podnoszenia lub zmiany kwalifikacji zawodowych) i przestrzenna mieszkańców, szczególnie na obszarach wiejskich i w mniejszych miastach. Wyzwaniem dla regionu staje się także deficyt pracowników, który skutkuje problemami w zaspokojeniu potrzeb kadrowych pomorskich pracodawców. Wsparcia na rynku pracy potrzebują także osoby pracujące, w tym: ubogie pracujące, odchodzące z rolnictwa i ich rodziny, zatrudnione na umowach krótkoterminowych oraz pracujące w ramach umów cywilno-prawnych.</p>
	8iii	<p>Wyzwanie 3. Mieszkańcy regionu wyróżniają się na tle kraju skłonnością do podejmowania działalności gospodarczej. Region zajmuje wysoką pozycję wśród województw pod względem podstawowych wskaźników dotyczących przedsiębiorczości, m.in. 3. miejsce w zakresie liczby firm wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców oraz 2. miejsce dotyczące nowo zarejestrowanych firm na 10 tys. ludności. Doświadczenia wskazują, iż wspieranie tworzenia nowych firm jest skuteczną formą aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy oraz poprawy sytuacji zawodowej osób pracujących znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy.</p>
	8iv	<p>Wyzwanie 3. Wśród ogółu osób pozostających bez pracy przeważają kobiety. Wiąże się to głównie z sytuacją rodzinną, w tym urodzeniem i wychowaniem dziecka. Województwo pomorskie zajmuje ostatnie miejsce w kraju pod względem liczby dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci w wieku do lat 3 (23 w regionie, przy średniej krajowej wynoszącej 38).</p>
	8v	<p>Wyzwanie 3. Zmiany, jakie dokonują się w gospodarce Pomorza, wymuszają na funkcjonujących w regionie przedsiębiorstwach procesy adaptacyjne, których konsekwencją są często redukcje miejsc pracy. Problem ten dotyka częściej osoby niemobilne oraz o niskich kwalifikacjach zawodowych. Ponadto przedsiębiorstwa rzadko oferują dodatkowe wsparcie zwalnianym pracownikom (w formie doradztwa czy szkoleń), które wykracza poza wymogi ustanowione prawem.</p>

CT	PI	Uzasadnienie wyboru
	8vi	<p>Wyzwanie 3.</p> <p>Istotnym wyzwaniem jest wydłużenie aktywności zawodowej mieszkańców województwa, którzy w niewystarczającym stopniu korzystają z profilaktyki zdrowotnej oferowanej przez system zdrowia. Spośród osób niepracujących w wieku 55-64 lata aż 25% podaje chorobę i niepełnosprawność jako przyczynę niezdolności do pracy. Dodatkowo mieszkańcy regionu wykazują niską świadomość roli profilaktyki i zdrowego trybu życia w zapobieganiu chorobom (zgłaszalność do programów zdrowotnych w województwie wynosi ok. 30%).</p> <p>Ponadto relatywnie słabo wykorzystany jest potencjał medycyny pracy, który mógłby pozwolić na rozszerzenie wachlarza badań profilaktycznych i objęcie większej części populacji zarówno tymi badaniami, jak i akcjami edukacyjnymi.</p>
<p>9. Promowanie włączenia społecznego i walka z ubóstwem</p>	9i	<p>Wyzwanie 3.</p> <p>W regionie występują obszary charakteryzujące się wysokim udziałem dochodów z pomocy społecznej w budżetach gospodarstw domowych – są to zarówno obszary wiejskie, jak i zdegradowane przestrzennie i społecznie obszary miejskie.</p> <p>Poprawie tej sytuacji nie sprzyja istniejący system wsparcia, którego efektywność jest ograniczona przez: niski poziom współpracy instytucji pomocy i integracji społecznej z instytucjami rynku pracy, niedoskonałość mechanizmów koordynacji działań jednostek pomocy społecznej na poziomie lokalnym oraz relatywnie niski poziom zindywidualizowanego podejścia do odbiorców wsparcia.</p> <p>Doświadczenia wskazują, iż dla podniesienia skuteczności interwencji niezbędne jest udzielanie zindywidualizowanego wsparcia, uwzględniającego sytuację całej rodziny, angażującego we współpracę różne instytucje działające na rzecz integracji i pomocy społecznej, rynku pracy oraz pracodawców.</p>
	9iv, 9a	<p>Wyzwanie 3.</p> <p>Z uwagi na oczekiwane następstwa procesów demograficznych, migracyjnych, społecznych i kulturowych (starzenie się społeczeństwa, zmniejszona dzietność, rozpad więzi rodzinnych i zmiana modelu rodziny), konieczne jest zintensyfikowanie działań na rzecz osób i rodzin dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, których odsetek w regionie jest relatywnie wysoki. Rodziny te dotknięte są najczęściej, obok ubóstwa, długotrwałym bezrobociem, trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi oraz problemami uzależnień i przemocy domowej. Problemy te dotyczą również rodzin z osobą niepełnosprawną. Z kolei na aktywizację społeczną seniorów negatywnie wpływa niedobór spersonalizowanych form wsparcia o charakterze samopomocowym, dziennym i całodobowym, pozwalających na ich jak najdłuższe pozostawanie w środowisku domowym oraz aktywizację zawodową osób, które z racji tworzenia z nimi wspólnego gospodarstwa domowego bądź połączenia więzami rodzinnymi pełnią nad nimi opiekę.</p>
	9v	<p>Wyzwanie 3.</p> <p>Pod względem liczby podmiotów ekonomii społecznej województwo nie odbiega od średniej krajowej. Jednakże w porównaniu do danych z innych krajów europejskich, wskaźnik ilościowy dla regionu jest bardzo niski. Niekorzystną sytuację podtrzymuje brak kompleksowego i skoordynowanego wsparcia podmiotów ekonomii społecznej, przejawiający się głównie udzielaniem pomocy o instytucjonalnie rozproszonym charakterze.</p> <p>Poważną barierą dla rozwoju sektora ekonomii społecznej w województwie jest również brak powiązań ze sferą biznesu oraz niski poziom wiedzy i świadomości dotyczącej funkcjonowania tego typu podmiotów. W efekcie, poziom zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej jest wciąż niezadowalający.</p> <p>Doświadczenia wskazują, iż działania na rzecz ww. sektora podejmowane w formie rozproszonych, punktowych, doraźnych projektów, realizowanych przez mało doświadczone merytorycznie podmioty charakteryzowały się niedostateczną kompleksowością i trwałością.</p>
	9a	<p>Wyzwanie 3.</p> <p>W województwie odnotowuje się szereg zagrożeń będących skutkiem negatywnych tendencji demograficznych i wysokiej zachorowalności/umieralności spowodowanej</p>

CT	PI	Uzasadnienie wyboru
		chorobami cywilizacyjnymi (wzrost liczby nowych zachorowań na: cukrzyce, niedokrwinną chorobę serca i choroby naczyń mózgowych; najwyższy w kraju wskaźnik zachorowalności na nowotwory; wyższy od średniej wskaźnik rozpowszechnienia zaburzeń psychicznych). Problemem jest niska dostępność do specjalistycznej opieki w zakresie chorób nowotworowych, układu sercowo-naczyniowego, psychicznych, układu kostno-stawowego, diabetologicznych oraz wieku starczego. Usługi zdrowotne muszą być dostarczane adekwatnie do zdiagnozowanych potrzeb, a różnice w dostępie do świadczeń konsekwentnie wyrównywane. Konieczne jest racjonalne rozmieszczenie podmiotów z komplementarnymi, a nie konkurencyjnymi zakresami świadczeń zdrowotnych oraz poprawa dostępu do specjalistycznych świadczeń zdrowotnych w całym regionie.
	9b	<p>Wyzwanie 4.</p> <p>Problemem, zwłaszcza w dużych miastach, jest degradacja całych dzielnic wynikająca z narastających problemów społecznych (w tym utrzymującego się długotrwałego bezrobocia, niskich dochodów mieszkańców, niskiego poziomu wykształcenia, występujących patologii społecznych) oraz degradacji przestrzeni miejskich. W dużych miastach w coraz większej skali pojawiają lub znacznie rozszerzają się dotychczas istniejące obszary ubóstwa. Ponadto istotną barierą dla prawidłowego rozwoju obszarów zdegradowanych jest wyłączenie społeczności lokalnych z procesu kształtowania tych obszarów. Zmiana tej sytuacji wymaga pakietu działań społecznych i infrastrukturalnych, zaplanowanych w kontekście całych miast (w ramach lokalnych programów rewitalizacji), przygotowanych z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców i realizowanych w oparciu o aktywny udział lokalnych społeczności.</p>
10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie	10i	<p>Wyzwanie 2.</p> <p>Problemem województwa jest niezadowolająca jakość kształcenia na wszystkich etapach edukacji, o czym świadczą m.in. utrzymujące się wyraźnie poniżej średniej krajowej wyniki egzaminów zewnętrznych uczniów. Na zaistniałą sytuację w szczególności wpływają wyniki uzyskiwane przez uczniów szkół z obszarów wiejskich i małych miast.</p> <p>Dotychczasowe działania podejmowane przez instytucje edukacyjne nie zapewniają kompleksowego wsparcia rozwoju szkół, m.in. w zakresie doskonalenia nauczycieli oraz kształtowania kompetencji kluczowych uczniów. Obserwuje się także niewystarczające wsparcie uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych: uzdolnionych oraz tych z niepełnosprawnościami i z zaburzeniami rozwoju.</p> <p>Odrębnym problemem jest niższy od średniej krajowej udział dzieci w edukacji przedszkolnej. Region cechuje się bardzo małą liczbą przedszkoli i innych form opieki przedszkolnej.</p>
	10iii	<p>Wyzwanie 3.</p> <p>Negatywnym zjawiskiem w regionie jest bardzo niski udział osób w wieku aktywności zawodowej w kształceniu ustawicznym. Problem ten dotyczy w szczególności osób niemobilnych, o niskich kwalifikacjach zawodowych, a także pracowników mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Stan ten dodatkowo pogłębia brak w regionie kompleksowej i zindywidualizowanej oferty edukacyjnej, która uwzględniałaby faktyczne potrzeby tych osób oraz wymagania rynku pracy.</p>
	10iv	<p>Wyzwanie 2.</p> <p>Kluczowym problemem regionu jest niedopasowanie oferty kształcenia zawodowego na poziomie ponadpodstawowym do zmieniającej się gospodarki oraz odbiegająca od średniej krajowej jakość tego kształcenia, przejawiająca się m.in. stosunkowo niskim procentem absolwentów szkół zawodowych, którzy otrzymują dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe.</p> <p>Kluczowym wyzwaniem i jednocześnie warunkiem sukcesu systemu kształcenia zawodowego w regionie jest ścisła współpraca szkół z przedsiębiorcami, która obecnie pozostaje na niskim poziomie.</p>

CT	PI	Uzasadnienie wyboru
	10a	<p>Wyzwanie 2.</p> <p>Kluczowym problemem regionu jest niedopasowanie oferty kształcenia zawodowego (zarówno na poziomie ponadpodstawowym jak i wyższym) do zmieniającej się gospodarki oraz odbiegająca od średniej krajowej jakości tego kształcenia, wynikająca m.in. z niedoborów w zakresie specjalistycznego wyposażenia dydaktycznego.</p> <p>Dodatkowo, powiązana z kształceniem zawodowym organizacja kształcenia ustawicznego i proponowana w tym zakresie oferta nie nadążają za zmieniającymi się potrzebami rynku pracy.</p> <p>Dodatkowo, widoczne jest stosunkowo niewielkie zainteresowanie młodzieży kształceniem zawodowym, o czym świadczy m.in. coraz mniejsza liczba studentów uczelni prowadzących kształcenie o profilu praktycznym, co szczególnie widoczne jest w odniesieniu do subregionalnych ośrodków akademickich: Słupska, Kwidzyna i Chojnic/Człuchowa.</p>

Sekcja 1.2. Uzasadnienie alokacji finansowej

RPO WP jest programem operacyjnym finansowanym ze środków EFRR i EFS. Zgodnie z UP, alokacja środków UE na Program wynosi łącznie 1 864 811 698 EUR, w tym 1 340 249 168 EUR z EFRR i 524 562 530 EUR z EFS. Minimalne zaangażowanie środków krajowych – szacowane na podstawie art. 120 rozporządzenia ogólnego zakładającego maksymalny poziom dofinansowania każdej OP EFRR i EFS w regionach słabiej rozwiniętych na poziomie 85% – wynosi 329 084 422 EUR.

W realizację RPO WP zaangażowane będą krajowe środki publiczne oraz prywatne. Ostateczny poziom zaangażowania środków krajowych, w tym prywatnych, w momencie zamknięcia RPO WP, będzie mógł być wyższy od oszacowanego na etapie programowania w zależności od zakresu i stopnia udzielania pomocy publicznej w ramach RPO WP.

Podstawę obliczania wkładu UE w ramach RPO WP stanowią całkowite wydatki kwalifikowalne.

Podział środków na OP RPO WP uwzględnia wymagane w regulacjach UE dla polityki spójności poziomy koncentracji tematycznej (*ring-fencing*):

- 1) na wsparcie innowacji, prac B+R, wzmocnienie przedsiębiorstw, e-usługi, jak też działania z zakresu zwiększenia efektywności energetycznej i wykorzystania OZE przeznaczonych będzie 49,4% wkładu EFRR,
- 2) na działania z zakresu zwiększenia efektywności energetycznej, wykorzystania OZE oraz gospodarki niskoemisyjnej skierowanych będzie 25,6% alokacji EFRR,
- 3) na promowanie włączenia społecznego i walkę z ubóstwem – 21,8% alokacji EFS,
- 4) 67,2% alokacji EFS zostanie przeznaczony na pięć priorytetów inwestycyjnych (PI 8i, 9i, 9iv, 10i, 10iii).

Podział środków uwzględnia również zakres interwencji określony w UP dla programów współfinansowanych z funduszy UE realizowanych z poziomu krajowego i regionalnego. Cele szczegółowe PI i odpowiadające im wskaźniki rezultatu prezentowane są w opisach poszczególnych OP RPO WP.

Podział środków UE na CT wynika ze zidentyfikowanych wyzwań rozwojowych opisanych w sekcji 1.1:

- 1) najwięcej środków RPO WP – ponad 18% – przeznaczonych zostanie na CT 4 i wiązać się będzie z przejściem na gospodarkę niskoemisyjną oraz wsparcie zrównoważonego rozwoju transportu zbiorowego – wynika to z wysokiego, ale niewykorzystanego, potencjału regionu w sferze energetyki,

- 2) również znaczna alokacja RPO WP – 15% – przeznaczona zostanie łącznie na CT 1 i 3, tj. kompleksowe wsparcie sektora gospodarczego w zakresie komercjalizacji wiedzy i polepszania warunków prowadzenia działalności gospodarczej,
- 3) działania dotyczące niskoemisyjnego transportu zbiorowego w CT 4 łączą się bezpośrednio z CT 7, na który przeznaczono prawie 14% środków UE – taka alokacja związana jest ze słabą dostępnością transportową województwa, zarówno zewnętrzną, jak i wewnętrzną,
- 4) w sferze społeczno-gospodarczej dominować będzie wsparcie w zakresie:
  - zatrudnienia (ponad 22% środków UE na CT 8 i 10), co pozwoli ograniczyć negatywne zjawiska na regionalnym rynku pracy,
  - aktywizacji społeczno-zawodowej (ponad 14% środków UE na CT 9), co umożliwi przywrócenie na rynek pracy osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W RPO WP wyodrębniona została rezerwa wykonania w wysokości 6% całkowitej alokacji UE (111 888 702 EUR), w tym 6% środków EFRR (80 414 950 EUR) oraz 6% alokacji EFS (31 473 752 EUR). Udział rezerwy wykonania w podziale na lata dla każdego roku wynosi 6% EFRR i 6% EFS. Rezerwa wykonania ustanowiona została dla każdej OP RPO WP w przedziale 5-7%, z wyjątkiem OP 12. *Pomoc techniczna* (finansowanej z EFS), dla której zgodnie z przepisami nie ustanowiono rezerwy.

Środki RPO WP będą realizować Priorytety Strategii EUROPA 2020. Spośród trzech Priorytetów Strategii EUROPA 2020, w RPO WP największy będzie udział środków skierowanych na wsparcie rozwoju zrównoważonego (ponad 47% środków UE), w tym na:

- 1) Inicjatywę *Europa efektywnie korzystająca z zasobów* przeznaczonych zostanie około 39% środków UE,
- 2) Inicjatywę *Polityka przemysłowa w erę globalizacji* przewidziano ponad 8% środków UE.

Należy jednak zauważyć, że część interwencji w tym obszarze pośrednio wesprze także rozwój inteligentny, w szczególności w zakresie innowacyjnych rozwiązań w energetyce, transporcie, czy w sektorze przedsiębiorstw.

Drugim co do wielkości wsparciem w RPO WP będą działania na rzecz wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu (około 34% środków UE), w tym na:

- 1) Inicjatywę *Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia* przeznaczonych zostanie około 19% środków UE,
- 2) Inicjatywę *Europejski program walki z ubóstwem* skierowanych będzie około 15% środków UE.

Wzrostowi inteligentnemu dedykowanych będzie około 15% środków UE, z tego na:

- 1) Inicjatywę *Unia innowacji* – około 7% środków UE,
- 2) Inicjatywę *Europejska agenda cyfrowa* – około 2% środków UE,
- 3) Inicjatywę *Młodzież w drodze* – około 6% środków UE.

Interwencja RPO WP będzie silnie ukierunkowana terytorialnie m.in. poprzez wykorzystanie instrumentu rozwoju terytorialnego ZIT. Szacowana alokacja UE przeznaczona na ZIT wyniesie łącznie około 254 514 449 EUR (około 13,7% środków UE w RPO WP), w tym 193 447 396 EUR z EFRR i 61 067 053 EUR z EFS.

Ponadto biorąc pod uwagę specyfikę poszczególnych OP i PI RPO WP, przewidywany szacunkowy udział wydatków przeznaczonych na przedsięwzięcia zlokalizowane na obszarach wiejskich wyniesie około 22% ogólnej alokacji RPO WP, tj. około 420 461 424 EUR.

Wydatki na obszary wiejskie będą monitorowane i sprawozdawane w sprawozdaniach rocznych z Programu z uwzględnieniem – zgodnie z zakresem i logiką interwencji RPO WP – takich obszarów jak m.in. edukacja przedszkolna i ogólna, aktywizacja zawodowa osób zamieszkujących obszary wiejskie, w tym poprzez wsparcie powstawania mikroprzedsiębiorstw, regionalne dziedzictwo przyrodnicze, czy gospodarka wodno-ściekowa.

Okolo 21,3% (396 491 751 EUR) alokacji UE w RPO WP zostanie skierowane na cele dotyczące przeciwdziałania zmianom klimatu.

Tabela 2 Przegląd strategii inwestycyjnej Programu

OP	Fundusz	Wsparcie UE (EUR)	Udział wsparcia UE w RPO WP (%)	CT	PI	Cele szczegółowe PI	Wspólne i specyficzne dla RPO WP wskaźniki rezultatu odpowiadające celom szczegółowym*
1. Komercjalizacja wiedzy	EFRR	127 500 877	6,84%	1	1b	Zwiększona aktywność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw	Nakłady sektora przedsiębiorstw na działalność B+R w relacji do PKB Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych, które współpracowały w zakresie działalności innowacyjnej
					1a	Zwiększone urynkowanie działalności badawczo-rozwojowej	Nakłady na B+R w relacji do PKB
2. Przedsiębiorstwa	EFRR	151 329 140	8,11%	3	3c	Zwiększona zdolność MŚP do rozwijania produktów i usług, w tym poprzez zastosowanie innowacji	Wartość brutto środków trwałych firm w województwie pomorskim <i>per capita</i> , Polska=100 Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych - w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych i z sektora usług
					3b	Zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP	Eksport <i>per capita</i> w województwie pomorskim, Polska=100 Wartość eksportu w regionie
					3a	Lepsze warunki dla rozwoju MŚP	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB
3. Edukacja	EFS	136 335 495	7,31%	10	10i	Poprawiona jakość edukacji ogólnej i przedszkolnej	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu Programu Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu Programu Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS
						Zwiększona liczba trwałych miejsc edukacji przedszkolnej	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS

OP	Fundusz	Wsparcie UE (EUR)	Udział wsparcia UE w RPO WP (%)	CT	PI	Cele szczegółowe PI	Wspólne i specyficzne dla RPO WP wskaźniki rezultatu odpowiadające celom szczegółowym*
					10iv	Poprawiona przyszła zatrudnialność uczniów kształcenia zawodowego	<p>Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w Programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki</p> <p>Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu Programu</p> <p>Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących wyposażenie zakupione dzięki EFS</p>
4. Kształcenie zawodowe	EFRR	68 677 602	3,68%	10	10a	Oferta kształcenia zawodowego na poziomie ponadpodstawowym i wyższym dostosowana do potrzeb gospodarki	<p>Odsetek zarejestrowanych bezrobotnych z wykształceniem: 1) zasadniczym zawodowym, 2) policealnym i średnim technicznym</p> <p>Odsetek zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów szkół wyższych w subregionalnych ośrodkach akademickich</p>
5. Zatrudnienie	EFS	208 713 169	11,19%	8	8i	<p>Zwiększone zatrudnienie osób pozostających bez pracy</p> <p>Poprawiona sytuacja zawodowa osób pracujących</p>	<p>Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu Programu</p> <p>Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego</p> <p>Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu Programu</p> <p>Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu</p> <p>Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej</p> <p>Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu Programu</p>
					8iv	Zwiększone zatrudnienie osób opiekujących się dziećmi do lat 3	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS

OP	Fundusz	Wsparcie UE (EUR)	Udział wsparcia UE w RPO WP (%)	CT	PI	Cele szczegółowe PI	Wspólne i specyficzne dla RPO WP wskaźniki rezultatu odpowiadające celom szczegółowym*		
							Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie, po opuszczeniu Programu		
							Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu Programu		
						8vi	Zwiększony udział mieszkańców w programach zdrowotnych dotyczących chorób stanowiących istotną barierę w utrzymaniu i wydłużaniu aktywności zawodowej	Liczba osób, które po opuszczeniu Programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	
							Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne		
					10	10iii	Poprawiona sytuacja osób w wieku aktywności zawodowej na rynku pracy		Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu Programu
									Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu Programu
									Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu Programu
					8	8v	Poprawiona sytuacja osób zagrożonych zwolnieniem i zwolnionych na rynku pracy		Liczba osób, które po opuszczeniu Programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie
									Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu Programu
					8	8iii	Zwiększona trwałość nowoutworzonych mikroprzedsiębiorstw		Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego
	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej								
6. Integracja	EFS	114 306 948	6,13%	9	9i	Zwiększone zatrudnienie osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)		

OP	Fundusz	Wsparcie UE (EUR)	Udział wsparcia UE w RPO WP (%)	CT	PI	Cele szczegółowe PI	Wspólne i specyficzne dla RPO WP wskaźniki rezultatu odpowiadające celom szczegółowym*	
							Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	
							Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu Programu	
							Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu Programu	
						9iv	Zwiększona liczba trwałych miejsc świadczenia usług społecznych	Liczba wspartych w Programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu
								Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu Programu
								Liczba miejsc pracy istniejących co najmniej 30 miesięcy, utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych
	9v	Zwiększone zatrudnienie w podmiotach ekonomii społecznej	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych					
			Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)					
7. Zdrowie i Opieka	EFRR	113 225 500	6,07%	9	9a	Zwiększona dostępność usług zdrowotnych i społecznych	Przeciętny pobyt chorego w szpitalu	
				2	2c	Wdrożone interoperacyjne systemy informatyczne obsługujące wszystkie procesy związane z funkcjonowaniem jednostek systemu zdrowia	Odsetek podmiotów leczniczych SWP, wyposażonych w systemy informatyczne (HIS/RIS/PACS) przygotowane do integracji z platformą P1/P2	
8. Konwersja	EFRR	159 013 250	8,53%	9	9b	Zwiększona aktywność społeczna i gospodarcza mieszkańców zdegradowanych obszarów miejskich	Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców	
				6	6c	Zwiększona atrakcyjność turystyczna miejsc o szczególnych walorach kulturowych i przyrodniczych	Liczba korzystających z noclegów na 1000 ludności Zwiedzający muzea i oddział muzealne na 10 tys. mieszkańców	

OP	Fundusz	Wsparcie UE (EUR)	Udział wsparcia UE w RPO WP (%)	CT	PI	Cele szczegółowe PI	Wspólne i specyficzne dla RPO WP wskaźniki rezultatu odpowiadające celom szczegółowym*
9. Mobilność	EFRR	374 381 860	20,08%	4	4e	Zwiększona liczba pasażerów transportu zbiorowego w miastach oraz ich obszarach funkcjonalnych	Przewozy pasażerów komunikacją miejską w ciągu roku
				7	7d	Zwiększone przewozy w regionalnym pasażerskim transporcie kolejowym	Liczba pasażerów przewiezionych w ramach kolejowych wojewódzkich przewozów pasażerskich w ciągu roku Wskaźnik Kolejowej Dostępności Transportowej
					7b	Poprawiona dostępność drogowa miejskich ośrodków funkcjonalnych do Trójmiasta, a także jakość powiązań drogowych między nimi.	Odsetek długości dróg wojewódzkich o dobrym i zadowalającym stanie technicznym
							Liczba gmin objętych izochroną 60 minut dostępności drogowej do Trójmiasta Wskaźnik Drogowej Dostępności Transportowej
10. Energia	EFRR	225 211 001	12,08%	4	4c	Poprawiona efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej i mieszkaniowych	Sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno-bytowe Średnie zużycie energii cieplnej w budynkach mieszkalnych ogrzewanych centralnie w przeliczeniu na kubaturę budynków
					4a	Zwiększone wykorzystanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, szczególnie produkowanej w generacji rozproszonej	Udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto
					4e	Zwiększona sprawność funkcjonowania komunalnej infrastruktury energetycznej	Straty na przesyle ciepła
11. Środowisko	EFRR	120 909 938	6,48%	5	5b	Wzmocniona odporność regionu na powodzie i susze	Pojemność obiektów małej retencji wodnej (2012=100)
				6	6a	Zwiększona efektywność systemów zagospodarowania odpadów komunalnych	Udział odpadów komunalnych niepodlegających składowaniu w ogólnej masie odpadów komunalnych wytworzonych
					6b	Spełnione zobowiązania akcesyjne w zakresie oczyszczania ścieków w aglomeracjach od 2 do 10 tys. RLM oraz poprawiona jakość wody pitnej	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków
					6d	Zabezpieczone zasoby i walory przyrodnicze oraz krajobrazowe	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona

OP	Fundusz	Wsparcie UE (EUR)	Udział wsparcia UE w RPO WP (%)	CT	PI	Cele szczegółowe PI	Wspólne i specyficzne dla RPO WP wskaźniki rezultatu odpowiadające celom szczegółowym*
						Długość szlaków turystycznych	
12. Pomoc techniczna	EFS	65 206 918	3,50%	-		Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich oraz warunków gwarantujących sprawne działanie instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO WP	Średnioroczna liczba form szkoleniowych na jednego pracownika instytucji systemu wdrażania FE
						Zapewnienie sprawnego i efektywnego systemu zarządzania RPO WP	Poziom fluktuacji pracowników w instytucjach zaangażowanych w politykę spójności
						Zwiększenie kompetencji beneficjentów w aplikowaniu o środki RPO WP	Średnia ocena użyteczności systemu informatycznego
							Ocena przydatności form szkoleniowych dla beneficjentów
							Średni czas zatwierdzenia projektu (od złożenia wniosku o dofinansowanie do podpisania umowy)

* Wskaźniki produktu dla EFRR oraz rezultatu strategicznego dla EFS są zaprezentowane w opisie poszczególnych OP.

SEKCJA 2.A. OPIS OSI PRIORYTETOWYCH INNYCH NIŻ POMOC TECHNICZNA

OSŃ PRIORYTETOWA 1. KOMERCJALIZACJA WIEDZY

PRIORYTET INWESTYCYJNY 1b

Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu.

Cel szczegółowy

Zwiększona aktywność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw.

Rezultat

Innowacje wdrażane są przez niewielki odsetek pomorskich przedsiębiorstw, ale te, które to robią, osiągają jedne z najlepszych efektów w kraju. W regionie istnieją więc odpowiednie doświadczenia, które powinny zostać wykorzystane dla wzmocnienia potencjału innowacyjnego pomorskiej gospodarki.

Główne wyzwanie polega na upowszechnieniu proinnowacyjnych zachowań w szerszej populacji przedsiębiorstw, w szczególności w związku z wykorzystaniem specyficznych potencjałów regionu oraz lepszym powiązaniem wydatków prywatnych i interwencji publicznej w tym zakresie.

Planowana w ramach PI interwencja oraz zaprogramowane środki przełożą się na wzrost nakładów prywatnych na działalność B+R. Integralnym rezultatem w ramach planowanych działań będzie również wzrost liczby skomercjalizowanych prac B+R. Oba rezultaty są bezpośrednio powiązane z przyrostem innowacji wprowadzanych w przedsiębiorstwach.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Nakłady sektora przedsiębiorstw na działalność B+R w relacji do PKB	%	Słabiej rozwinięty	0,34	2011	0,40	GUS	Raz na rok
2.	Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych, które współpracowały w zakresie działalności innowacyjnej	%	Słabiej rozwinięty	3,6	2012	6,0	GUS	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Wsparcie skierowane będzie do przedsiębiorstw rozpoczynających i rozwijających działalność B+R i ukierunkowane wyłącznie na projekty mieszczące się w obszarach inteligentnych specjalizacji.

Możliwe będzie uzyskanie wsparcia na cały proces projektowy od fazy badawczej – poprzez linie pilotażowe i działania w zakresie walidacji produktów – do fazy pierwszej produkcji włącznie. Możliwe będzie również wsparcie poszczególnych faz procesu projektowego z zastrzeżeniem, że wyłącznym przedmiotem projektu

nie może być etap pierwszej produkcji. W szczególności wsparcie obejmować będzie fazę badań przemysłowych oraz prac rozwojowych, w tym opracowanie prototypów, demonstracje, opracowanie projektów pilotażowych, testowanie i walidację nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług w otoczeniu stanowiącym model warunków rzeczywistego funkcjonowania, których głównym celem jest dalsze udoskonalanie techniczne produktów, procesów lub usług, a ostateczny kształt zasadniczo nie jest jeszcze określony. W przypadku przedsięwzięć realizowanych przez MŚP możliwe będzie także wdrożenie wyników prac badawczo-rozwojowych stanowiących integralny element realizowanego przedsięwzięcia, z zastrzeżeniem, że komponent wdrożeniowy będzie stanowić mniejszą część wydatków kwalifikowalnych projektu.

Wsparcie będzie kierowane także na uzyskanie praw wyłącznych dla własnych rozwiązań technologicznych, w tym na uzyskanie ochrony własności przemysłowej na rynkach zagranicznych, jak również na tworzenie i rozwój zaplecza B+R, w tym na zakup aparatury specjalistycznej i urządzeń laboratoryjnych.

Ponadto możliwy będzie także zakup i wdrożenie przez przedsiębiorstwa wyników prac B+R w celu ich rozwinięcia oraz praw własności intelektualnej (patentów, licencji, know-how lub innej nieopatentowanej wiedzy technicznej).

Przewiduje się, że wsparciem objęte zostaną też nowe przedsiębiorstwa znajdujące się w fazie załóżkowej i działające w sektorach zaawansowanych technologicznie.

Wsparcie skierowane będzie także na projekty badawczo-wdrożeniowe, zmierzające do komercjalizacji wyników, realizowane przez instytucje B+R we współpracy z przedsiębiorstwami. Warunkiem ich realizacji będzie finansowy udział partnerów gospodarczych.

W ramach interwencji publicznej przyczyniającej się do powstawania działów B+R i laboratoriów w przedsiębiorstwach lub tworzenia przez firmy centrów badawczo-rozwojowych warunkiem wsparcia tego typu inwestycji będzie przedstawienie przez przedsiębiorstwo planów dotyczących prac B+R.

Wspierane będą również zaawansowane usługi badawcze świadczone przez jednostki B+R na rzecz przedsiębiorstw zgodnie ze zgłaszanym przez te przedsiębiorstwa popytem.

Ponadto wsparcie skierowane będzie również na pilotażowe działania związane z wdrożeniem koncepcji regionalnych inteligentnych specjalizacji, w tym na projekty mające na celu m.in. wyłonienie nowych inteligentnych specjalizacji, jako element procesu eksperymentowania i poszukiwania nisz rozwojowych.

Działania prowadzone w ramach PI 1b w części dotyczącej inwestycji w przedsiębiorstwach mają charakter komplementarny do interwencji w ramach PI 3c w zakresie inwestycji profilowanych.

Wsparcie dla projektów z udziałem dużych przedsiębiorstw lub instytucji otoczenia biznesu realizowane będzie na warunkach zgodnych z zasadami, o których mowa w UP.

Ukierunkowanie terytorialne

Obszar całego województwa.

Grupy docelowe

Przedsiębiorcy wdrażający innowacyjne rozwiązania i/lub prowadzący prace B+R i/lub korzystający z usług jednostek sfery B+R, innowacyjne *start-upy*, szkoły wyższe i podmioty sfery B+R współpracujące z przedsiębiorstwami w realizacji i praktycznym wdrożeniu wyników badań oraz prac rozwojowych i/lub dysponujące ich wynikami.

Indykatywny katalog beneficjentów

Przedsiębiorcy, jednostki naukowe, szkoły wyższe, IOB, izby gospodarcze i organizacje przedsiębiorców, podmioty wdrażające instrumenty finansowe, organizacje pozarządowe, podmioty zarządzające funduszami kapitałowymi podwyższonego ryzyka, inne (niewymienione wcześniej) instytucje prowadzące badania naukowe lub prace rozwojowe oraz jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Głównym trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Uzupełniająco dopuszcza się tryb pozakonkursowy w obszarze związanym z wdrażaniem koncepcji regionalnych inteligentnych specjalizacji (przedsięwzięcie strategiczne zdefiniowane w RPS w zakresie rozwoju gospodarczego).

W pozostałym zakresie preferowane będą projekty:

- 1) partnerskie, wzmacniające współpracę sieciową,
- 2) wynikające z *Porozumień na rzecz inteligentnych specjalizacji regionu*,
- 3) z zakresu technologii przyczyniających się do oszczędności surowców i energii oraz ograniczenia emisji szkodliwych substancji do środowiska,
- 4) w przypadku dużych firm podejmowane wspólnie z MŚP lub przewidujące współpracę z MŚP, organizacjami pozarządowymi i instytucjami badawczymi,
- 5) powiązane z pomorskimi przedsięwzięciami realizowanymi w ramach PMDIB.

W przypadku interwencji kierowanej bezpośrednio na realizację celów SUERMB, preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie z podmiotami z Regionu Morza Bałtyckiego.

Tryb wyboru projektów z zakresu instrumentów finansowych wynikać będzie z wybranego przez IZ RPO WP modelu wdrażania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Przewiduje się zastosowanie instrumentów finansowych, zwłaszcza funduszy o charakterze załączkowym (*seed, pre-seed*). Szczegółowe zasady, alokacja i zakres wykorzystania instrumentów finansowych będą oparte na ocenie ex-ante zrealizowanej zgodnie z artykułem 37 ust. 2 i 3 rozporządzenia ogólnego.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

I.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	150	IZ	Raz na rok
2.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2)	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	70	IZ	Raz na rok
3.	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6)	EUR	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	30 650 335	Beneficjenci / IZ	Raz na rok

PRIORYTET INWESTYCYJNY 1a

Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy.

Cel szczegółowy

Zwiększone urynkowanie działalności badawczo-rozwojowej.

Rezultat

Profil aktywności badawczo-rozwojowej często jest zbyt wąski w stosunku do oczekiwań pomorskich przedsiębiorstw, a same jednostki B+R są zbyt mało elastyczne w dostosowaniu oferty do potrzeb regionalnej gospodarki. Może to stanowić jedną z przyczyn niskiego popytu przedsiębiorstw na usługi jednostek naukowych.

Konieczne jest w tym zakresie takie ukierunkowanie działań, również w kontekście niezbędnej infrastruktury B+R, które przyczyni się do zaspokojenia potrzeb niezbędnych do skutecznego prowadzenia procesów komercjalizacji rozwiązań innowacyjnych.

Mając na uwadze planowaną interwencję oczekuje się, że rezultatem jej realizacji stanie się wzrost zdolności instytucji B+R do współpracy z przedsiębiorstwami.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB	%	Słabiej rozwinięty	0,73	2011	1,3	GUS	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Wspierana będzie poprawa efektywności oraz rozwój infrastruktury jednostek B+R w celu rozwijania ich współpracy z przedsiębiorstwami, z wyłączeniem kosztów osobowych oraz kosztów utrzymania infrastruktury. Warunkiem udzielenia wsparcia będzie wpisywanie się realizowanych projektów w obszary inteligentnych specjalizacji. Interwencja będzie możliwa w przypadku obiektywnego braku możliwości wykorzystania (np. w ramach współpracy sieciowej) istniejącej infrastruktury dla realizacji prac B+R, jak również pod warunkiem realnej perspektywy komercjalizacji wyników badań przez przedsiębiorców.

Możliwości komercjalizacji będą oceniane na podstawie studium wykonalności, które określi sposób wykorzystania infrastruktury i oczekiwane rezultaty w zakresie jej wykorzystania przez przedsiębiorstwa. IZ ustali szczegółowe wymogi dotyczące zawartości ww. studium w stosownych dokumentach wdrożeniowych oraz zobowiąże beneficjentów w umowach o dofinansowanie do monitorowania wskaźnika rezultatu dotyczącego przyrostu przychodów z tytułu współpracy z przedsiębiorstwami. Stwierdzone ostatecznie odstępstwa od planowanej wartości ww. wskaźnika będą podstawą do proporcjonalnego zmniejszenia intensywności wsparcia. Informacje uzyskiwane w wyniku monitorowania projektów w ww. zakresie będą uwzględniane w sprawozdaniach z wdrażania Programu.

Ponadto – jako komponent realizowanych projektów – finansowane będzie wsparcie rozwoju kadry B+R, w tym wymiana wiedzy i doświadczeń między przedsiębiorstwami i jednostkami B+R, a także tworzenie wspólnych zespołów badawczo-rozwojowych.

Ukierunkowanie terytorialne

Obszar całego województwa.

Grupy docelowe

Podmioty zarządzające wspartą infrastrukturą, użytkownicy korzystający ze wspartej infrastruktury (w tym przedsiębiorcy, naukowcy, studenci), przedsiębiorcy wdrażający innowacyjne rozwiązania lub korzystający z usług jednostek sfery B+R.

Indykatory katalog beneficjentów

Jednostki naukowe, szkoły wyższe, przedsiębiorcy, IOB, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Warunkiem uzyskania wsparcia w ramach PI 1a jest zgodność z Umową Partnerstwa w zakresie kryteriów wsparcia infrastruktury B+R.

Preferowane będą projekty:

- 1) partnerskie, wzmacniające współpracę sieciową,
- 2) wynikające z *Porozumień na rzecz inteligentnych specjalizacji regionu*,
- 3) z udokumentowanym prywatnym wkładem finansowym,
- 4) powiązane z pomorskimi przedsięwzięciami realizowanymi w ramach PMDIB.

W przypadku interwencji kierowanej bezpośrednio na realizację celów SUERMB, preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie z podmiotami z Regionu Morza Bałtyckiego.

W przypadku identyfikacji zadań infrastrukturalnych jednostek naukowych, wsparcie jest możliwe jedynie w ramach negocjacji Kontraktu Terytorialnego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	4	Beneficjenci / IZ	Raz na rok
2.	Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej (CI 25)	ekwiwalent pełnego czasu pracy	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	16	Beneficjenci / IZ	Raz na rok
3.	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne w projekty w zakresie innowacji lub B+R (CI 27)	EUR	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	11 888 175	Beneficjenci / IZ	Raz na rok

***

Ramy wykonania dla Osi Priorytetowej

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika	Lp.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
							M	K	O	M	K	O		
1.	Produktu	1.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	10	-	-	150	IZ	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 85% alokacji osi priorytetowej
	Finansowy	2.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	16 454 221	-	-	150 001 032	IZ	-

Założenia i oczekiwane wartości dotyczące wkładu instrumentów finansowych w realizację celu pośredniego i końcowego dla wskaźnika produktu są szacunkowe. Po otrzymaniu ostatecznych wyników oceny ex-ante może zaistnieć konieczność ich korekty.

Kategoryzacja interwencji Osi Priorytetowej

Fundusz i Kategoria regionu: EFRR, region słabiej rozwinięty							
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR
002	10 342 423	01	91 836 354	01	81 075 348	07	127 500 877
056	31 462 865	03	14 265 809	02	3 598 005		
057	1 385 421			03	1 446 772		
058	30 971 201			07	41 380 752		
062	0						
064	53 331 036						
101	7 931	04	21 398 714				

OŚ PRIORYTETOWA 2. PRZEDSIĘBIORSTWA

PRIORYTET INWESTYCYJNY 3c

Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług.

Cel szczegółowy

Zwiększona zdolność MŚP do rozwijania produktów i usług, w tym poprzez zastosowanie innowacji

Rezultat

Ilościowy potencjał pomorskich przedsiębiorstw nie jest dostatecznie wykorzystywany, m.in. z uwagi na: ich niski poziom innowacyjności, niewystarczającą kooperację, niezaspokojone potrzeby modernizacyjne i szkoleniowe, czy też ograniczenia w dostępie do kapitału.

Zaprojektowane wsparcie powinno posłużyć firmom w przelamywaniu barier rozwojowych i skutkować ich modernizacją w wybranych aspektach, takich jak poprawa efektywności, powiązania międzynarodowe, w tym ekspansja na rynki zewnętrzne, ukierunkowanie na innowacje oraz obszary inteligentnych specjalizacji, pełniejsze wykorzystanie możliwości technologii cyfrowych, a także poprawa efektywności procesów produkcyjnych.

W wyniku realizacji zaplanowanej interwencji, mającej na celu wzrost konkurencyjności sektora MŚP w regionie, oczekiwanym rezultatem stanie się zwiększenie poziomu inwestycji w małych i średnich przedsiębiorstwach ukierunkowanych na zdobywanie nowych przewag konkurencyjnych.

Wskaźniki rezultatu

l.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Wartość brutto środków trwałych firm w województwie pomorskim <i>per capita</i> , Polska=100	%	Słabiej rozwinięty	95,6	2012	98,0	GUS	Raz na rok
2.	Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych – w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych i z sektora usług	%	Słabiej rozwinięty	10,9	2012	13,0	GUS	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

a) Inwestycje podstawowe

Planowany zakres wsparcia

Wspierane będą mikro i małe przedsiębiorstwa, zwłaszcza te będące we wczesnej fazie rozwoju.

Finansowane w formie zwrotnej będą przedsięwzięcia rozwojowe przedsiębiorstw poprawiające ich potencjał konkurencyjny, zdolność do rozszerzenia działalności o nowe produkty lub usługi oraz zwiększające produktywność, m.in. poprzez inwestycje związane z wdrażaniem nowych rozwiązań produkcyjnych, technologicznych, organizacyjnych, informatycznych i efektywnych, unowocześnieniem wyposażenia przedsiębiorstwa, modernizacją środków produkcji, adaptacją pomieszczeń wykorzystywanych w działalności, a także wyposażeniem nowych lub doposażeniem istniejących stanowisk pracy.

Ukierunkowanie terytorialne

Preferowane będą obszary o niskim poziomie aktywności gospodarczej.

Grupy docelowe

Mikro i małe przedsiębiorstwa.

Indykatory katalog beneficjentów

Mikro i małe przedsiębiorstwa, podmioty wdrażające instrumenty finansowe.

b) Inwestycje profilowane

Planowany zakres wsparcia

Wspierane będą małe i średnie przedsiębiorstwa, zwłaszcza te dysponujące potencjałem do ekspansji.

Finansowane będą przedsięwzięcia inwestycyjne, w tym zmiana procesu produkcyjnego lub sposobu świadczenia usług, zakup maszyn i sprzętu czy rozbudowa zaplecza – umożliwiające istotne poszerzenie rynków zbytu, poszerzenie palety oferowanych produktów lub usług bądź znaczącą poprawę ich jakości.

Wsparcie adresowane będzie do przedsiębiorstw działających w obszarach inteligentnych specjalizacji.

Interwencja będzie ukierunkowana także na przedsięwzięcia służące poprawie efektywności przedsiębiorstw dzięki wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Wspierane będą również inwestycje i rozwiązania organizacyjne (w tym wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego) służące redukcji wodo-, surowco-, materiał- i energochłonności procesów produkcyjnych, m.in. dzięki zastosowaniu ekoinnowacji i wykorzystaniu nowych źródeł energii.

Działania prowadzone w ramach PI 3c w części dotyczącej wsparcia inwestycji profilowanych mają charakter komplementarny do interwencji w ramach PI 4c w zakresie poprawy efektywności energetycznej w zabudowie.

Interwencja w ramach PI 3c ma charakter komplementarny do działań prowadzonych w ramach PI 8iii w zakresie wsparcia mikroprzedsiębiorstw.

Ukierunkowanie terytorialne

Obszar całego województwa.

Grupy docelowe

Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa.

Indykatory katalog beneficjentów

Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, podmioty wdrażające instrumenty finansowe.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

W zakresie inwestycji podstawowych preferowane będą projekty:

- 1) ukierunkowane na ekspansję rynkową w wymiarze geograficznym lub ofertowym,
- 2) przyczyniające się do powstawania trwałych miejsc pracy.

W ramach inwestycji profilowanych:

- 1) w zakresie przedsięwzięć wpisujących się w obszary inteligentnych specjalizacji:
  - a) partnerskie, w tym realizowane w ramach współpracy sieciowej między przedsiębiorstwami,
  - b) ukierunkowane na zdobywanie nowych rynków, w tym na wzrost aktywności eksportowej.
  - c) wynikające z *Porozumień na rzecz inteligentnych specjalizacji regionu*.

2) W zakresie przedsięwzięć dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz inwestycji i rozwiązań organizacyjnych służących redukcji wodo-, surowco-, materiałowo- transportowo- i energochłonności procesów produkcyjnych preferowane będą projekty:

- a) wpisujące się w realizację celów *Porozumień na rzecz inteligentnych specjalizacji regionu*,
- b) partnerskie, w tym realizowane w ramach współpracy sieciowej między przedsiębiorstwami,
- c) ukierunkowane na zdobywanie nowych rynków, w tym na wzrost aktywności eksportowej.

Tryb wyboru projektów z zakresu instrumentów finansowych wynikać będzie z wybranego przez IZ RPO WP modelu wdrażania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Przewiduje się zastosowanie instrumentów finansowych.

Szczegółowe zasady, alokacja i zakres wykorzystania instrumentów finansowych będą oparte na ocenie ex-ante zrealizowanej zgodnie z artykułem 37 ust. 2 i 3 rozporządzenia ogólnego.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	1 840	IZ	Raz na rok
2.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2)	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	140	IZ	Raz na rok
3.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje (CI 3)	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	1 700	IZ	Raz na rok
4.	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6)	EUR	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	64 010 580	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
5.	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku (CI 28)	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	60	IZ	Raz na rok
6.	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy (CI 29)	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	300	IZ	Raz na rok

PRIORYTET INWESTYCYJNY 3b

Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia.

Cel szczegółowy

Zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP

Rezultat

Działania ukierunkowane na wspieranie aktywności eksportowej pomorskich przedsiębiorców oraz promocję gospodarczą regionu realizowane są przez szereg instytucji i często mają charakter pojedynczych inicjatyw, niepowiązanych spójną regionalną koncepcją promocji eksportu. Jest to jeden z powodów, dla których internacjonalizacja małych i średnich firm jest kosztowna i mało efektywna.

W województwie pomorskim niewykorzystany pozostaje potencjał eksportowy małych i średnich przedsiębiorstw. Dobra pozycja regionu w zestawieniu z resztą polskich województw, została osiągnięta głównie dzięki dużym firmom, dlatego też wsparcia w ramach interwencji publicznej wymagają w szczególności firmy małe i średnie.

Koniecznym jest podjęcie działań mających na celu ugruntowanie proeksportowej pozycji pomorskich firm, która pozwoli im wyjść z ofertą na rynki zagraniczne. W wyniku przeprowadzenia zaplanowanej interwencji oczekiwany jest wzrost wolumenu eksportu produktów i usług oferowanych przez pomorskie MŚP.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Ekspert <i>per capita</i> w województwie pomorskim, Polska=100	%	Słabiej rozwinięty	112,5	2012	120,0	Obliczenia własne na podstawie danych GUS i IBnGR	Raz na rok
2.	Wartość eksportu w regionie	mln EUR	Słabiej rozwinięty	9 924,5	2012	12 250,0	Izba Celna w Warszawie	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

W ramach planowanej interwencji zostanie zrealizowane przede wszystkim przedsięwzięcie strategiczne, zidentyfikowane w RPS w zakresie rozwoju gospodarczego, dotyczące stworzenia całościowego, i skoordynowanego systemu wspierania eksportu w regionie zapewniającego kompleksową ofertę dla pomorskich przedsiębiorstw w celu umożliwienia im wyjścia na rynki zagraniczne.

Podmiot odpowiedzialny za realizację ww. przedsięwzięcia strategicznego zostanie wybrany w trybie konkursowym. Do jego zadań należeć będzie m.in. zapewnienie, że odbiorcy realizowanych działań wylaniani będą na podstawie otwartych, przejrzystych i niedyskryminujących procedur, niedopuszczających do konfliktów interesów.

W ramach ww. przedsięwzięcia strategicznego wsparcie będzie adresowane zarówno do indywidualnych przedsiębiorstw, jak i grup branżowych czy międzybranżowych. Obejmie ono m.in. wsparcie ukierunkowane na rozwijanie i doskonalenie modeli biznesowych przez pomoc w nawiązywaniu kontaktów gospodarczych z partnerami zagranicznymi lub tworzeniu wspólnej oferty rynkowej, a także udostępnianie informacji o możliwościach kooperacji i warunkach inwestowania na określonych rynkach.

Finansowane będą również badania i analizy pod kątem priorytetowych branż eksportowych i rynków zbytu prowadzące do lepszego ukierunkowania działań wspierających rozwój potencjału eksportowego pomorskich firm. Ponadto przewiduje się stworzenie sieci brokerów lokalnych, których zadaniem będzie

dotarcie do firm w regionie zainteresowanych rozpoczęciem lub rozwinięciem już prowadzonej działalności eksportowej oraz inne działania mające przygotować firmy i ich produkty do eksportu. Możliwe będzie także wsparcie współpracy z zagranicznymi przedstawicielstwami – brokerami zagranicznymi, którzy będą na wybranych rynkach wykonywać działania na rzecz pomorskich MŚP.

Kompleksowy program działań wzmacniających potencjał eksportowy pomorskich przedsiębiorstw będzie obejmował również m.in. organizację wystaw i spotkań biznesowych mających na celu wykreowanie kontaktów biznesowych oraz nowych rynków zbytu, kanałów dystrybucji, a także wizyty studyjne, misje gospodarcze oraz udział w międzynarodowych imprezach targowo-wystawienniczych. Będą one organizowane adekwatnie do potencjału i potrzeb pomorskich przedsiębiorców.

Realizacja ww. działań powinna stymulować wdrażanie w przedsiębiorstwach kompleksowych strategii eksportowych.

Komplementarnie realizowane będą kompleksowe, systematyczne i regionalnie koordynowane inicjatywy ukierunkowane na promocję pomorskich przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych, a także na wzmocnienie rangi regionu i pomorskiej gospodarki, obejmujące m.in. budowę i wdrożenie systemu promocji gospodarczej regionu.

Ukierunkowanie terytorialne

Obszar całego województwa.

Grupy docelowe

Przedsiębiorcy nastawieni na wzrost eksportu i zdobywanie nowych rynków, potencjalni inwestorzy, jednostki samorządu terytorialnego.

Indykatory katalog beneficjentów

IOB, izby gospodarcze i organizacje przedsiębiorców, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego oraz spółki z udziałem jednostek samorządu terytorialnego, jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną (niewymienione wyżej).

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Głównym trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Preferowane będą projekty:

- 1) kompleksowe,
- 2) partnerskie, w tym realizowane w ramach współpracy sieciowej,
- 3) wpisujące się w realizację celów *Porozumień na rzecz inteligentnych specjalizacji regionu*.

W przypadku interwencji kierowanej bezpośrednio na realizację celów SUERMB, preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie z podmiotami z Regionu Morza Bałtyckiego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	500	IZ	Raz na rok
2.	Liczba przedsiębiorstw, które wprowadziły zmiany organizacyjno-procesowe	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	100	IZ	Raz na rok

PRIORYTET INWESTYCYJNY 3a

Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości.

Cel szczegółowy

Lepsze warunki dla rozwoju MŚP

Rezultat

Wyzwaniem dla gospodarki regionu jest pełne wykorzystanie jej zdywersyfikowanej struktury, w tym ilościowego potencjału MŚP.

Oferta IOB na rzecz wspierania rozwoju firm nie jest w pełni adekwatna do potrzeb przedsiębiorstw, zwłaszcza w zakresie usług wysokospecjalizowanych i proinnowacyjnych. Istotnym problemem jest również brak efektywnego i komplementarnego wykorzystania dobrze rozwiniętej infrastruktury wsparcia przedsiębiorczości (m.in. parków technologicznych). Dzięki zaplanowanej interwencji pomorskie małe i średnie przedsiębiorstwa zdobędą potencjał pomocny w zakresie poszerzenia rynków zbytu na swoje produkty i usługi. Stanie się to za pośrednictwem lepiej świadczonych na rzecz przedsiębiorców usług specjalistycznych, które będą oferowane przez regionalne IOB. Pożądanym rezultatem stanie się również wzrost liczby przedsiębiorstw korzystających z usług specjalistycznych świadczonych przez IOB.

Problemem regionu nadal jest niewystarczająca efektywność przyciągania zewnętrznych inwestycji gospodarczych oraz względnie niski poziom reinwestycji, które – poprzez poszerzenie możliwości kooperacyjnych – warunkują wzrost aktywności, perspektyw rozwojowych i intensywności powiązań gospodarczych MŚP. Podjęcie interwencji, w formie rozwiązań systemowych, mającej na celu poprawę skuteczności oferty kierowanej do inwestorów zewnętrznych z uwzględnieniem odpowiedniej podaży dobrze skomunikowanych i uzbrojonych terenów inwestycyjnych, przeloży się na poprawienie możliwości kooperacyjnych dla MŚP. Spodziewanym rezultatem, dzięki zwiększonej obecności inwestorów zewnętrznych, stanie się wzrost powiązań kooperacyjnych MŚP w województwie.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB	%	Słabiej rozwinięty	8,3	2012	10,0	GUS	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

a) Specjalistyczne usługi doradcze dla MŚP

Planowany zakres wsparcia

Interwencja przyjmie przede wszystkim formułę systemu świadczenia specjalistycznych usług doradczych IOB w odpowiedzi na popyt zgłaszany przez przedsiębiorstwa. Uzyskają one bezzwrotne wsparcie z przeznaczeniem na zakup usługi lub pakietu usług od podmiotu, który zostanie przez nie wybrany. Wsparcie obejmie m.in. takie usługi, jak: pośrednictwo (prawne, finansowe) w procesie transferu technologii i *know-how*, wycena wartości technologii, doradztwo z zakresu umiędzynarodowienia produktów i usług, itp.

Możliwe będzie wsparcie profesjonalizacji działalności IOB poprzez budowę ich gotowości do świadczenia nowych i precyzyjnie sprofilowanych usług (m.in. w zakresie technologii, prawa, finansów) w odpowiedzi na popyt zgłaszany przez przedsiębiorców. Interwencja będzie wynikać ze strategii biznesowej IOB ukierunkowanej na: 1) wzrost zdolności działania w warunkach rynkowych (właściwa identyfikacja potrzeb); 2) samofinansowanie się, 3) jasno zdefiniowane cele i oczekiwane rezultaty działań podejmowanych na rzecz MŚP.

Wsparcie ukierunkowane będzie m.in. na zwiększenie zdolności do zarządzania posiadaną infrastrukturą, podniesienie kompetencji kadr, w tym na efektywne definiowanie potrzeb oraz adresowanie i świadczenie usług na rzecz przedsiębiorstw, także dzięki sieciowej współpracy IOB.

IOB będą zobowiązane do monitorowania efektywności podejmowanych działań.

Wymagania dotyczące zawartości ww. strategii biznesowej IOB będą określone w stosownych dokumentach wdrożeniowych.

Finansowanie będą mogły uzyskać także przedsięwzięcia związane z wdrażaniem usług świadczonych drogą elektroniczną na rzecz przedsiębiorców przez IOB oraz administrację publiczną (głównie samorządową).

Przewiduje się także realizację przedsięwzięć uzgodnionych w ramach Strategii ZIT.

Ukierunkowanie terytorialne

W zakresie rozwoju usług doradczych dla mikro i małych przedsiębiorstw preferowane będą obszary o niskim poziomie aktywności gospodarczej.

Pozostałe projekty będą realizowane na obszarze całego województwa.

Grupy docelowe

Przedsiębiorcy korzystający z usług IOB, IOB (w tym administracja samorządowa) świadczące usługi z wykorzystaniem TIK, podmioty zarządzające infrastrukturą otoczenia biznesu korzystające z usług doradczych i szkoleniowych.

Indykatorywny katalog beneficjentów

Przedsiębiorcy, IOB, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego.

b) System wsparcia inwestycji gospodarczych

Planowany zakres wsparcia

W ramach planowanej interwencji zostanie zrealizowane przedsięwzięcie strategiczne zidentyfikowane w RPS w zakresie rozwoju gospodarczego, dotyczące poprawy efektywności systemu obsługi inwestorów, w tym zewnętrznych, w regionie.

Podmiot odpowiedzialny za realizację ww. przedsięwzięcia strategicznego zostanie wybrany w trybie konkursowym. Do jego zadań należeć będzie m.in. zapewnienie, że odbiorcy realizowanych działań będą

identyfikowani lub wylaniani na podstawie otwartych, przejrzystych i niedyskryminujących procedur, niedopuszczających do konfliktów interesów.

Wsparcie ukierunkowane będzie na realizację kompleksowych i skoordynowanych działań obejmujących m.in. pełen cykl obsługi inwestorów (od fazy przeddecyzyjnej, poprzez decyzję inwestycyjną i realizację procesu inwestycyjnego, aż do obsługi poinwestycyjnej), a także szerokie spektrum aktywności informacyjnej, organizacyjnej i regulacyjnej na rzecz zwiększania atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

Finansowane będzie przygotowanie, w tym uzbrojenie, wyselekcjonowanych terenów inwestycyjnych oraz tworzenie stref przemysłowych. Ich powstanie przysłuży się bezpośrednio (poprzez inwestycje samych przedsiębiorstw) lub pośrednio (poprzez nawiązanie lub wzmocnienie sieci ich powiązań kooperacyjnych) poprawie pozycji konkurencyjnej MŚP. Niezagospodarowane ostatecznie przez inwestorów tereny lub tereny zagospodarowane przez inwestorów z sektora dużych przedsiębiorstw będą podstawą do proporcjonalnego zmniejszenia intensywności wsparcia.

Informacje uzyskiwane w wyniku monitorowania projektów w ww. zakresie będą uwzględniane w sprawozdaniach z wdrażania Programu.

Uzupełniająco (w ramach finansowania krzyżowego), przewiduje się również działania skierowane do pracowników zatrudnionych przez inwestorów.

Ukierunkowanie terytorialne

W zakresie infrastruktury preferowany będzie OMT oraz gminy położone wzdłuż regionalnych korytarzy transportowych wskazanych w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego*.

Pozostałe projekty będą realizowane na obszarze całego województwa.

Grupy docelowe

Przedsiębiorcy, w tym potencjalni inwestorzy spoza regionu oraz inwestorzy obecni w regionie, jednostki samorządu terytorialnego dysponujące terenami inwestycyjnymi, pracownicy przedsiębiorstw.

Indykatywny katalog beneficjentów

IOB, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia i jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorcy.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

W zakresie specjalistycznych usług doradczych dla MŚP głównym trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy. Uzupełniająco dopuszcza się także tryb pozakonkursowy (przedsięwzięcie wynikające ze Strategii ZIT).

W zakresie wsparcia dotyczącego świadczenia specjalistycznych usług doradczych IOB w odpowiedzi na popyt zgłaszany przez przedsiębiorstwa preferowane będą projekty:

- 1) wpisujące się w realizację celów *Porozumień na rzecz inteligentnych specjalizacji regionu*,
- 2) wynikające z upowszechniania podejścia strategicznego (m.in. doradztwo w zakresie wdrażania modeli biznesowych, audyty mające na celu usprawnienie funkcjonowania organizacji).

W zakresie budowy gotowości IOB do świadczenia nowych i precyzyjnie profilowanych usług doradczych, a także w zakresie wdrażania usług świadczonych drogą elektroniczną na rzecz przedsiębiorców przez IOB oraz administrację publiczną preferowane będą projekty:

- 1) zapewniające kompleksową/zintegrowaną ofertę usług,
- 2) partnerskie, w tym wzmacniające współpracę sieciową,
- 3) wpisujące się w realizację celów *Porozumień na rzecz inteligentnych specjalizacji regionu*,
- 4) związane z upowszechnianiem technologii i usług cyfrowych,

5) uzgodnione w ramach ZPT.

W przypadku interwencji kierowanej bezpośrednio na realizację celów SUERMB, preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie z podmiotami z Regionu Morza Bałtyckiego.

Warunkiem uzyskania wsparcia w ramach PI 3a jest zgodność z Umową Partnerstwa w zakresie warunków koniecznych do spełnienia aby IOB mogły być wspierane ze środków CT 3.

W zakresie systemu wsparcia inwestycji gospodarczych głównym trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Preferowane będą projekty:

- 1) wpisujące się w realizację celów *Porozumień na rzecz inteligentnych specjalizacji regionu*,
- 2) ukierunkowane na przyciąganie inwestycji skutkujących wzrostem zatrudnienia,
- 3) uwzględniające wymogi kształtowania ład przestrzennego i niewpływające negatywnie na jakość przestrzeni oraz środowiska (w zakresie infrastruktury),
- 4) zlokalizowane na terenach obecnie lub dawniej wykorzystywanych pod działalność gospodarczą, w tym zdegradowanych przestrzennie i ekologicznie.

W przypadku interwencji kierowanej bezpośrednio na realizację celów SUERMB, preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie z podmiotami z Regionu Morza Bałtyckiego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	70	Beneficjenci / IZ	Raz na rok
2.	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie doradztwa specjalistycznego	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	300	Beneficjenci / IZ	Raz na rok
3.	Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez IOB	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	20	Beneficjenci / IZ	Raz na rok
4.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	1 200	IZ	Raz na rok

***

Ramy wykonania dla Osi Priorytetowej

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika	Lp.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
							M	K	O	M	K	O		
2.	Produktu	1.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	szt.	EFRR	Slabiej rozwinięty	-	-	550	-	-	1 840	IZ	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 51% alokacji osi priorytetowej
	Finansowy	2.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFRR	Slabiej rozwinięty	-	-	39 832 959	-	-	178 034 283	IZ	-

Założenia i oczekiwane wartości dotyczące wkładu instrumentów finansowych w realizację celu pośredniego i końcowego dla wskaźnika produktu są szacunkowe. Po otrzymaniu ostatecznych wyników oceny ex-ante może zaistnieć konieczność ich korekty.

Kategoryzacja interwencji Osi Priorytetowej

Fundusz i Kategoria regionu: EFRR, region słabiej rozwinięty							
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR
001	48 548 126	01	84 224 997	01	21 076 962	01	1 287 746
066	44 723 508	02	18 639 409	02	6 525 302	07	150 041 394
067	26 675 238	04	43 618 261	03	12 495 547		
069	10 696 957	05	4 846 473	07	111 231 329		
072	18 639 409						
101	2 045 902						

OŚ PRIORYTETOWA 3. EDUKACJA

PRIORYTET INWESTYCYJNY 10i

Ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i ponadpodstawowego.

Cel szczegółowy

- 1) Poprawiona jakość edukacji ogólnej i przedszkolnej.
- 2) Zwiększona liczba trwałych miejsc edukacji przedszkolnej.

Rezultat

- 1) Jakość kształcenia w województwie na wszystkich etapach edukacji jest niezadowolająca, o czym świadczą m.in. utrzymujące się poniżej średniej krajowej wyniki egzaminów zewnętrznych. Kluczowym wyzwaniem regionu jest poprawa jakości kształcenia z uwzględnieniem sytuacji na rynku pracy.

Planowanym rezultatem interwencji będzie wzrost poziomu kompetencji kluczowych wśród dzieci i uczniów przekładający się na poprawę wyników egzaminów zewnętrznych i – w dłuższej perspektywie – lepsze przygotowanie uczniów do potrzeb rynku pracy. Przyszła zatrudnialność uczniów zostanie także wzmocniona poprzez położenie nacisku na doradztwo edukacyjno-zawodowe.

Ponadto, rezultatem interwencji będzie zwiększenie szans rozwojowych uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych – uczniów z niepełnosprawnościami i/lub z zaburzeniami rozwoju oraz uczniów szczególnie uzdolnionych.

Powyzsze rezultaty nie będą możliwe do osiągnięcia bez wsparcia doskonalenia zawodowego nauczycieli, przede wszystkim w zakresie przygotowania do kształcenia kompetencji kluczowych oraz pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Rezultatem prowadzonych działań będzie także silniejsze powiązanie szkół z ich otoczeniem, szczególnie z pracodawcami/przedsiębiorcami i uczelniami.

- 2) Region cechuje się niższym niż przeciętnie w kraju udziałem dzieci w edukacji przedszkolnej. Wyzwaniem jest upowszechnienie edukacji przedszkolnej, szczególnie na obszarach wiejskich, które charakteryzują się niższym niż średnia wojewódzka wskaźnikiem w tym zakresie.

Planowanym rezultatem interwencji będzie wzrost udziału dzieci w edukacji przedszkolnej, co skutkować będzie lepszym przygotowaniem dzieci do edukacji szkolnej oraz aktywizacją zawodową ich opiekunów.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu Programu	Słabiej rozwinięty	os.	nd.	-	-	88	%	2011	-	-	90	Beneficjenci / IZ	Raz na rok
2.	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu Programu	Słabiej rozwinięty	os.	nd.	-	-	4 500	os.	2013	-	-	10 120	Beneficjenci / IZ	Raz na rok

3.	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	Słabiej rozwinięty	szt.	nd.	-	-	98	%	2011	-	-	99	Beneficjenci / IZ	Raz na rok
4.	Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych	Słabiej rozwinięty	szt.	nd.	-	-	98	%	2011	-	-	99	Beneficjenci / IZ	Raz na rok
5.	Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS	Słabiej rozwinięty	os.	nd.	-	-	67	%	2011	-	-	80	Ewaluacja	Dwa razy w trakcie Programu
6.	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS	Słabiej rozwinięty	szt.	nd.	-	-	57,7	%	2012	-	-	60	Ewaluacja	Dwa razy w trakcie Programu

Ukierunkowanie interwencji

a) Jakość edukacji ogólnej i przedszkolnej

Planowany zakres wsparcia

Wsparcie ukierunkowane będzie przede wszystkim na działania związane z kompleksowym wspomaganie szkół i przedszkoli, służące wzmocnieniu u dzieci i uczniów kompetencji kluczowych na rynku pracy oraz rozwoju form wsparcia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Ww. działania wdrażane będą w oparciu o wypracowane na poziomie regionalnym ramy dotyczące kompleksowego wspomaganie szkół i przedszkoli oraz edukacji uczniów z niepełnosprawnościami i/lub z zaburzeniami rozwoju.

Działania dotyczące kompleksowego wspomaganie szkół i przedszkoli mogą zawierać – w zależności od indywidualnych, zdiagnozowanych przez organy prowadzące potrzeb – następujące elementy:

- 1) organizację zajęć nastawionych na rozwój u dzieci i uczniów kompetencji kluczowych na rynku pracy (głównie ICT, matematyczno-przyrodniczych, języków obcych i umiejętności pracy w zespole),
- 2) rozbudzanie kreatywności i innowacyjności, m.in. poprzez nauczanie eksperymentalne oraz organizację zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (w tym w obszarze edukacji morskiej i żeglarskiej),
- 3) rozwój doradztwa edukacyjno-zawodowego dla uczniów, m.in. poprzez podnoszenie kompetencji nauczycieli-doradców zawodowych (m.in. w zakresie wsparcia osób zagrożonych przedwczesnym wypadnięciem z systemu edukacji) oraz prowadzenie indywidualnych i grupowych form doradztwa,
- 4) organizację form pracy z uczniem z niepełnosprawnościami i/lub z zaburzeniami rozwoju (w tym uzupełniająco prowadzenie psychoedukacji opiekunów, lekarzy, nauczycieli, pracowników socjalnych w zakresie specjalnych potrzeb edukacyjnych, dostosowanie infrastruktury szkolnej oraz działania na rzecz poszerzenia dostępności dla uczniów z niepełnosprawnościami i z zaburzeniami rozwoju do przedszkoli integracyjnych i klas/szkół integracyjnych),
- 5) doskonalenie zawodowe nauczycieli (głównie w zakresie przygotowania do kształtowania kompetencji kluczowych na rynku pracy wskazanych w ww. pkt. 1),
- 6) wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i uczniów poprzez organizację zajęć kompensacyjno-wyrównawczych.

Ponadto, SWP będzie realizatorem działań związanych ze wsparciem rozwoju uczniów szczególnie uzdolnionych, m.in. poprzez pomoc finansową (stypendialną). Interwencja w tym zakresie wdrożona zostanie przede wszystkim poprzez stosowne przedsięwzięcie strategiczne zdefiniowane w RPS w zakresie aktywności zawodowej i społecznej.

Interwencja obejmować będzie także działania wspomagające dotyczące silniejszego powiązania szkół z ich otoczeniem poprzez:

- rozwój wielosektorowego dialogu edukacyjnego, przede wszystkim z udziałem pracodawców/przedsiębiorców oraz uczelni,
- organizację sieci szkół referencyjnych we współpracy ze szkołami wyższymi.

Uzupełniająco i komplementarnie do wszystkich ww. typów interwencji możliwe będą: wyposażenie/doposażenie szkół i przedszkoli (uwzględniające przede wszystkim cyfryzację i rozwój pracowni przedmiotowych) oraz rozbudowa/przebudowa/remont infrastruktury dydaktycznej. Łączny limit wydatków związanych ze sprzętem/infrastrukturą nie przekroczy 30% alokacji EFS przypadającej na jakość edukacji ogólnej i przedszkolnej w ramach PI 10i w Programie (włączając finansowanie krzyżowe).

Realizowane będą wyłącznie projekty, które na etapie diagnozy uwzględniać będą szczegółową analizę bieżących i prognozowanych potrzeb w zakresie zakupu ww. sprzętu.

Ukierunkowanie terytorialne

Preferowane będą projekty realizowane na obszarach o najsłabszych wynikach egzaminów zewnętrznych na wszystkich etapach edukacji.

Dla działań realizowanych z poziomu regionu: obszar całego województwa.

Grupy docelowe

Uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych (w tym uczniowie szczególnie uzdolnieni, uczniowie z niepełnosprawnościami oraz uczniowie z zaburzeniami rozwoju), dzieci biorące udział w edukacji przedszkolnej, nauczyciele (w tym nauczyciele-doradcy zawodowi), psychologowie i pedagodzy szkolni, opiekunowie.

Indykatory katalog beneficjentów

Organy prowadzące szkoły/przedszkola, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, organizacje pozarządowe, instytucje rynku pracy, instytucje pomocy i integracji społecznej, instytucje kultury, pracodawcy/przedsiębiorcy.

b) Tworzenie trwałych miejsc edukacji przedszkolnej

Planowany zakres wsparcia

Wsparcie ukierunkowane będzie na tworzenie nowych miejsc edukacji przedszkolnej, w tym finansowanie wyposażenia i adaptacji/remontu infrastruktury na potrzeby: ośrodków wychowania przedszkolnego (w tym przedszkoli przyzakładowych, integracyjnych i specjalnych) oraz innych form wychowania przedszkolnego, tj. punktów przedszkolnych i zespołów wychowania przedszkolnego.

Uzupełniająco w ramach projektów możliwa będzie praca środowiskowa z opiekunami dzieci, przy zaangażowaniu m.in. instytucji pomocy i integracji społecznej na rzecz podnoszenia świadomości w zakresie wpływu edukacji przedszkolnej na rozwój dziecka z wykorzystaniem działań informacyjno-promocyjnych.

Realizowane będą wyłącznie projekty, które na etapie diagnozy uwzględniać będą szczegółową analizę bieżących i prognozowanych potrzeb w zakresie miejsc edukacji przedszkolnej.

Ukierunkowanie terytorialne

Preferowane będą projekty realizowane na obszarach o odsetku dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym poniżej średniej wojewódzkiej.

Grupy docelowe

Dzieci w wieku przedszkolnym i ich opiekunowie.

Indykatory katalog beneficjentów

Organy prowadzące szkoły i przedszkola, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne, instytucje pomocy i integracji społecznej, pracodawcy/przedsiębiorcy.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Głównym trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Uzupełniająco dopuszcza się także tryby: pozakonkursowy (przedsięwzięcia strategiczne zdefiniowane w RPS w zakresie aktywności zawodowej i społecznej dotyczące wsparcia rozwoju uczniów szczególnie uzdolnionych oraz kompleksowego wsparcia szkół i placówek) oraz pozakonkursowy o charakterze wdrożeniowym (przedsięwzięcia dotyczące realizacji zadań należących do wskazanych prawem podmiotów publicznych).

W ramach wdrażania kompleksowego wspomaganie szkół i przedszkoli, realizowane będą projekty organów prowadzących łączące działania skierowane do nauczycieli, dzieci i młodzieży oraz opiekunów, w przypadku szkół obejmujące minimum jeden rok szkolny. Preferowane będą projekty:

- 1) partnerskie, w tym przede wszystkim realizowane przez organy prowadzące szkoły/przedszkola z co najmniej jednym spośród następujących podmiotów:
  - a) organizacje pozarządowe,
  - b) instytucje edukacyjne/szkoły wyższe,
  - c) instytucje kultury,
  - d) instytucje rynku pracy/instytucje pomocy i integracji społecznej (w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego),
- 2) realizowane z wykorzystaniem technologii i usług cyfrowych.

W zakresie tworzenia trwałych miejsc edukacji przedszkolnej, preferowane będą projekty:

- 1) realizowane w partnerstwie kilku samorządów (np. gmina-gmina, powiat-gmina) lub w formule partnerstwa publiczno-prywatnego/publiczno-społecznego,
- 2) uzgodnione w ramach ZPT,
- 3) identyfikowane i realizowane z wykorzystaniem elementów podejścia oddolnego, integrującego aktywności wielu podmiotów w ujęciu wielosektorowym w oparciu o wspólną strategię działania,
- 4) zapewniające trwałość efektów poprzez utrzymanie przez organy prowadzące wspartych w ramach projektów struktur przedszkolnych w liczbie odpowiadającej faktycznemu i prognozowanemu zapotrzebowaniu na tego typu usługi co najmniej przez okres odpowiadający okresowi realizacji projektu.

Szacuje się, iż na edukację przedszkolną skierowane zostanie ok. 35% alokacji EFS przypadającej w ramach Programu na PI 10i.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	125 240	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
2.	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	14 510	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
3.	Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	8 560	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
4.	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach Programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	720	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
5.	Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w Programie	szt.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	570	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
6.	Liczba dzieci objętych w ramach Programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	24 200	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
7.	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w Programie	szt.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	6 910	Beneficjenci/IZ	Raz na rok

PRIORYTET INWESTYCYJNY 10iv

Zwiększenie dopasowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy.

Cel szczegółowy

Poprawiona przyszła zatrudnialność uczniów kształcenia zawodowego.

Rezultat

Regionalna oferta kształcenia zawodowego cechuje się niską jakością i brakiem elastyczności wobec zmiennych potrzeb gospodarki. Obserwuje się słabą współpracę szkół zawodowych z pracodawcami/przedsiębiorcami. Odnotowuje się także stosunkowo niski odsetek absolwentów szkół zawodowych, którzy otrzymują dyplom potwierdzający kwalifikacje. Istotnym wyzwaniem regionu jest poprawa jakości kształcenia zawodowego i jego dostosowanie do potrzeb gospodarki.

Planowanym rezultatem interwencji będzie zwiększenie przyszłej zatrudnialności absolwentów szkół zawodowych, przede wszystkim poprzez dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz nabycie przez uczniów kompetencji zawodowych.

Powyższe rezultaty nie będą możliwe bez wsparcia doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie nauki zawodu oraz kształcenia kompetencji niezbędnych z punktu widzenia potrzeb rynku pracy. Rezultatem interwencji będzie również system współpracy szkół zawodowych z pracodawcami/przedsiębiorcami oraz upowszechnienie praktyk i stażów zawodowych uczniów. W ramach prowadzonych działań umożliwione zostanie także potwierdzanie efektów uczenia się uzyskanych w sposób pozaformalny i nieformalny.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w Programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki	Slabiej rozwinięty	%	nd.	-	-	80	%	2014	-	-	83	Ewaluacja	Raz na dwa lata
2.	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu Programu	Slabiej rozwinięty	os.	nd.	-	-	76	%	2012	-	-	80	Beneficjenci / IZ	Raz na rok
3.	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS	Slabiej rozwinięty	szt.	nd.	-	-	95	%	2013	-	-	98	Beneficjenci / IZ	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Interwencja zostanie zrealizowana przede wszystkim poprzez stosowne przedsięwzięcie strategiczne zdefiniowane w RPS w zakresie aktywności zawodowej i społecznej, obejmujące swym zasięgiem obszar całego województwa, nadrzędne, komplementarne i bezpośrednio powiązane z działaniami realizowanymi w ramach ww. przedsięwzięcia dotyczącymi infrastruktury szkolnictwa zawodowego (przewidywanymi do realizacji w ramach PI 10a).

Wspierane będzie dostosowanie kierunków kształcenia zawodowego, w tym programów nauczania, do potrzeb gospodarki. Interwencja obejmie m.in.:

- 1) wdrażanie mechanizmów włączania pracodawców/przedsiębiorców i środowiska akademickiego w proces kształcenia (udział w opracowywaniu programów nauczania, nauczanie, uczniowskie staże i praktyki),
- 2) uruchamianie ukierunkowanych programów motywacyjnych dla uczniów (np. staże w zakładach pracy, indywidualna ścieżka rozwoju, opieka stypendialna),
- 3) potwierdzanie efektów uczenia się pozaformalnego i nieformalnego,
- 4) organizację zajęć nastawionych na rozwój u uczniów kompetencji zawodowych,
- 5) doskonalenie kwalifikacji nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu (we współpracy z pracodawcami/przedsiębiorcami),
- 6) wypracowanie formuły uruchamiania/poszerzania oferty kształcenia ustawicznego odpowiadającej potrzebom pracodawców/przedsiębiorców.

Ponadto, SWP będzie realizatorem działań związanych ze wsparciem rozwoju uczniów kształcenia zawodowego, m.in. poprzez pomoc finansową (stypendialną).

Uzupełniająco i komplementarnie do wszystkich ww. typów interwencji możliwe będą: wyposażenie/doposażenie szkół zawodowych (w szczególności w pomoce dydaktyczne pracowni kształcenia praktycznego) oraz – w uzasadnionych przypadkach – rozbudowa/przebudowa/remont infrastruktury dydaktycznej. Łączny limit wydatków związanych ze sprzętem/infrastrukturą nie przekroczy 20% całkowitej alokacji PI 10iv w ramach Programu (włączając finansowanie krzyżowe). Wysokość limitu zostanie zweryfikowana w trakcie przeglądu śródkresowego Programu.

Ukierunkowanie terytorialne

Obszar całego województwa.

Grupy docelowe

Uczniowie i nauczyciele szkół zawodowych, instruktorzy praktycznej nauki zawodu, pracodawcy/przedsiębiorcy.

Indykatywny katalog beneficjentów

Organy prowadzące szkoły, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, instytucje rynku pracy, izby gospodarcze i organizacje przedsiębiorców, pracodawcy/przedsiębiorcy, IOB, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Głównym trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Uzupełniająco dopuszcza się także tryb pozakonkursowy (przedsięwzięcie strategiczne zdefiniowane w RPS w zakresie aktywności zawodowej i społecznej w części dotyczącej wsparcia rozwoju uczniów kształcenia zawodowego).

Realizowane będą projekty: prowadzące do wzrostu poziomu kwalifikacji zawodowych uczniów, w szczególności wpisujące się w realizację celów *Porozumień na rzecz inteligentnych specjalizacji regionu*, realizowane w ścisłym partnerstwie z pracodawcami/przedsiębiorcami, przyczyniające się do poszerzenia oferty prowadzonego kształcenia ustawicznego we wspartych szkołach, a także zapewniające uczniom dostęp do technologii i usług cyfrowych.

Realizowane w ramach PI 10iv działania są bezpośrednio powiązane i mają nadrzędny charakter w stosunku do interwencji prowadzonej w ww. zakresie w OP 4. *Kształcenie zawodowe*.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	15 000	Beneficjenci /IZ	Raz na rok

2.	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	700	Beneficjenci /IZ	Raz na rok
3.	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w Programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego	szt.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	70	Beneficjenci /IZ	Raz na rok

***

Wkład Osi w realizację celów tematycznych 1-7

Planowana w ramach Osi interwencja w sposób bezpośredni przyczyni się do realizacji celu dotyczącego rozwoju przedsiębiorczości (CT 3) poprzez dopasowanie oferty kształcenia zawodowego do potrzeb gospodarki, co opierać się będzie na ścisłej współpracy z pracodawcami/przedsiębiorcami, obejmującej m.in. zaangażowanie sektora gospodarczego w opracowanie i realizację programów kształcenia.

Interwencja przyczyni się także do realizacji celu dotyczącego zwiększenia dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych (CT 2), przede wszystkim ze względu na zawarte preferencje odnoszące się do upowszechnienia technologii i usług cyfrowych na wszystkich etapach kształcenia.

Ramy wykonania dla Osi Priorytetowej

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika	Lp.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
							M	K	O	M	K	O		
3	Produktu	1.	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	15 000	-	-	125 240	Beneficjenci/ IZ	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 34% alokacji osi priorytetowej
	Produktu	2.	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	2 000	-	-	14 510	Beneficjenci/ IZ	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 12% alokacji osi priorytetowej
	Produktu	3.	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w Programie	szt.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	5 000	-	-	6 910	Beneficjenci/ IZ	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 18% alokacji osi priorytetowej
	Finansowy	4.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	30 950 077	-	-	160 394 700	IZ	-

Kategoryzacja interwencji Osi Priorytetowej

Fundusz i Kategoria regionu: EFS, region słabiej rozwinięty									
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 Temat uzupełniający EFS	
Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR
115	112 523 728	01	136 335 495	01	80 426 570	07	136 335 495	08	136 335 495
118	23 811 767			02	28 182 552				
				03	27 726 373				

OŚ PRIORYTETOWA 4. KSZTAŁCENIE ZAWODOWE

PRIORYTET INWESTYCYJNY 10a

Inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej.

Cel szczegółowy

Oferta kształcenia zawodowego na poziomie ponadpodstawowym i wyższym dostosowana do potrzeb gospodarki.

Rezultat

Regionalna oferta kształcenia zawodowego cechuje się niską jakością i brakiem elastyczności wobec zmiennych potrzeb rynku pracy, spowodowanymi m.in. niedoborem infrastruktury i wyposażenia szkół i uczelni w pomoce dydaktyczne, które byłoby adekwatne do wyposażenia zakładów pracy. Istotnym wyzwaniem regionu jest poprawa jakości kształcenia zawodowego i jego dostosowanie do potrzeb gospodarki.

Planowanym rezultatem interwencji będzie zwiększenie zatrudnialności absolwentów szkół zawodowych i uczelni prowadzących kształcenie o profilu praktycznym, przede wszystkim poprzez dostosowanie wyposażenia i infrastruktury ww. szkół do potrzeb kształcenia na rzecz gospodarki. W rezultacie prowadzonej interwencji nastąpi także poszerzenie oferty kształcenia ustawicznego we wspartych szkołach oraz umożliwione zostanie potwierdzanie efektów uczenia się pozaformalnego i nieformalnego.

Wskaźniki rezultatu

I.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Odsetek zarejestrowanych bezrobotnych z wykształceniem: 2) zasadniczym zawodowym 3) policealnym i średnim technicznym	%	Słabiej rozwinięty	1) 29,1 2) 20,3	2013	1) 27,5 2) 19,8	GUS	Raz na rok
2.	Odsetek zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów szkół wyższych w subregionalnych ośrodkach akademickich	%	Słabiej rozwinięty	16,0	2012	15,5	Urząd Statystyczny w Gdańsku / WUP	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

a) Infrastruktura szkół zawodowych

Planowany zakres wsparcia

Interwencja zostanie zrealizowana przede wszystkim poprzez stosowne przedsięwzięcie strategiczne zdefiniowane w RPS w zakresie aktywności zawodowej i społecznej, obejmujące swym zasięgiem obszar całego województwa, komplementarne i bezpośrednio powiązane z działaniami realizowanymi w ramach ww. przedsięwzięcia dotyczącymi jakości szkolnictwa zawodowego (przewidywanymi do realizacji w ramach PI 10iv).

Wspierane będą działania na rzecz ukształtowania sieci szkół zawodowych w regionie, m.in. poprzez doposażenie/wyposażenie istniejących szkół zawodowych, w szczególności w pomoce dydaktyczne pracowni kształcenia praktycznego, a także adaptację/modernizację istniejącej infrastruktury.

W uzasadnionych ekonomicznie przypadkach i przy uwzględnieniu trendów demograficznych, możliwa będzie także budowa nowej infrastruktury ww. szkół.

Interwencja skierowana zostanie również na utworzenie i/lub wyposażenie/doposażenie w ramach ww. sieci szkół zawodowych ośrodków egzaminacyjnych.

Wsparta w ramach PI 10a infrastruktura musi uwzględniać potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

Uzupełniająco w ramach finansowania krzyżowego przewiduje się także: interwencję dotyczącą m.in. poszerzenia oferty kursów zawodowych dla osób dorosłych (w tym kwalifikacyjnych kursów zawodowych i kursów umiejętności zawodowych) oraz działania umożliwiające potwierdzenie efektów uczenia się pozaformalnego i nieformalnego.

Ukierunkowanie terytorialne

Obszar całego województwa.

Grupy docelowe

Uczniowie i nauczyciele szkół zawodowych, instruktorzy praktycznej nauki zawodu, pracodawcy/przedsiębiorcy.

Indykatory katalog beneficjentów

Organy prowadzące szkoły, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, instytucje rynku pracy, izby gospodarcze i organizacje przedsiębiorców, pracodawcy/przedsiębiorcy, IOB, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne.

b) Infrastruktura uczelni prowadzących kształcenie o profilu praktycznym

Planowany zakres wsparcia

Interwencja zostanie skierowana na uruchamianie lub poprawę istniejącej oferty i programów kształcenia o profilu praktycznym na poziomie wyższym na potrzeby gospodarki i obejmie przede wszystkim: doposażenie uczelni prowadzących kształcenie o profilu praktycznym w specjalistyczne pomoce dydaktyczne pracowni kształcenia praktycznego, a także adaptację/modernizację istniejącej infrastruktury.

W uzasadnionych ekonomicznie przypadkach i przy uwzględnieniu trendów demograficznych, możliwa będzie także budowa nowej infrastruktury ww. uczelni.

Realizowane będą wyłącznie projekty kompleksowe, poprzedzone badaniem potrzeb subregionalnych rynków pracy.

Wsparta w ramach PI 10a infrastruktura musi uwzględniać potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

Uzupełniająco w ramach finansowania krzyżowego realizowane będą także działania dotyczące m.in. podnoszenia kwalifikacji kadr dydaktycznych oraz dostosowania programów kształcenia do potrzeb gospodarki (w tym uzupełnienia o elementy nauczania praktycznego).

Ukierunkowanie terytorialne

Preferowane będą projekty realizowane w subregionalnych ośrodkach: Słupsku, Chojnicach/Człuchowie i Kwidzynie.

Grupy docelowe

Studenci i kadra uczelni prowadzących kształcenie o profilu praktycznym na poziomie wyższym, pracodawcy/przedsiębiorcy.

Indykatory katalog beneficjentów

Szkoły wyższe, instytucje edukacyjne, instytucje sfery B+R+I, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, izby gospodarcze i organizacje przedsiębiorców, pracodawcy/przedsiębiorcy, IOB, instytucje rynku pracy, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

W zakresie infrastruktury szkół zawodowych, trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Realizowane będą projekty: prowadzące do wzrostu poziomu kwalifikacji zawodowych uczniów, w szczególności wpisujące się w realizację celów *Porozumień na rzecz inteligentnych specjalizacji regionu*, realizowane w ścisłym partnerstwie z pracodawcami/przedsiębiorcami, przyczyniające się do poszerzenia oferty prowadzonego kształcenia ustawicznego we wspartych szkołach, a także zapewniające uczniom dostęp do technologii i usług cyfrowych.

W zakresie kształcenia zawodowego, realizowane w ramach PI 10a działania posiadają bezpośrednie powiązanie i są uzupełniające do interwencji prowadzonej w ww. zakresie w OP 3. *Edukacja*.

W zakresie infrastruktury uczelni prowadzących kształcenie o profilu praktycznym, trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Preferowane będą projekty:

- 1) wpisujące się w realizację celów *Porozumień na rzecz inteligentnych specjalizacji regionu*,
- 2) wykorzystujące potencjał infrastrukturalny i merytoryczny IOB (w szczególności infrastrukturę badawczą parków naukowo-technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości) na potrzeby kształcenia o profilu praktycznym,
- 3) realizowane w ścisłym partnerstwie z pracodawcami/przedsiębiorcami,
- 4) angażujące do współpracy instytucje wcześniejszych szczebli edukacji, w tym kształcenia zawodowego,
- 5) realizowane w ramach współpracy międzyuczelnianej,
- 6) uzgodnione w ramach ZPT.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

I.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	40	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
2.	Liczba obiektów infrastruktury szkół wyższych	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	4	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
3.	Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI 35)	os.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	12 000	Beneficjenci/IZ	Raz na rok

***

Ramy wykonania dla Osi Priorytetowej

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika	Lp.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
							M	K	O	M	K	O		
4	Produktu	1.	Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty	szt.	EFRR	Slabiej rozwinięty	-	-	8	-	-	40	Beneficjenci /IZ	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 75% alokacji osi priorytetowej
	KEW	2.	Odsetek zidentyfikowanych do wsparcia organów prowadzących szkoły i placówki zawodowe, z którymi zostały podpisane umowy o dofinansowanie	%	EFRR	Slabiej rozwinięty	-	-	75	-	-	-	IZ	KEW dla wskaźnika produktu nr 1.
	Finansowy	3.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFRR	Slabiej rozwinięty	-	-	25 047 125	-	-	80 797 179	IZ	-

W odniesieniu do kluczowego etapu wdrażania dla wskaźnika produktu nr 1 do końca 2018 r. planowane jest podpisanie 75% umów o dofinansowanie ze zidentyfikowanymi do wsparcia organami prowadzącymi szkoły i placówki zawodowe, spośród 100% planowanych.

Kategoryzacja interwencji Osi Priorytetowej

Fundusz i Kategoria regionu: EFRR, region słabiej rozwinięty							
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR
049	16 942 685	01	68 677 602	01	49 289 068	07	68 677 602
050	50 534 025			02	19 388 534		
101	1 200 892						

ÓŚ PRIORYTETOWA 5. ZATRUDNIENIE

Uzasadnienie utworzenia OP obejmującej więcej niż jeden CT

W ramach Osi przewiduje się realizację działań w ramach dwóch CT – 8 i 10 (PI 8i, PI 8iii, PI 8iv, PI 8v, PI 10iii). Skoncentrowanie w ramach Osi 5 interwencji mającej na celu kompleksowe podniesienie kompetencji zawodowych osób dorosłych, tj. osób pozostających bez pracy oraz osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy (8i), pracowników (głównie z sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw – PI 10iii) oraz osób będących w okresie wypowiedzenia bądź zwolnionych z pracy z przyczyn zakładu pracy (PI 8v), przyczyni się w sposób pełniejszy do realizacji zakładanych efektów Programu oraz umożliwi województwu sprostanie jednemu z głównych wyzwań, jakim jest wzrost kompetencji mieszkańców.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 8i

Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników.

Cele szczegółowe

Zwiększone zatrudnienie osób pozostających bez pracy.

Poprawiona sytuacja zawodowa osób pracujących.

Rezultat

W województwie zatrudnienie utrzymuje się na niedostatecznym poziomie, co stanowi kluczową barierę rozwojową. Problem ten przekłada się na znaczącą populację osób pozostających bez pracy, w tym na wysokie bezrobocie o charakterze strukturalnym. Skalę problemu pogłębia także niska mobilność zawodowa (w tym niechęć do podnoszenia lub zmiany kwalifikacji zawodowych) oraz przestrzenna mieszkańców regionu, szczególnie na obszarach wiejskich i w mniejszych miastach. Kluczowym wyzwaniem regionu jest zwiększenie zatrudnienia mieszkańców we wszystkich kategoriach wiekowych.

Nowym wyzwaniem dla regionu staje się deficyt pracowników, który skutkuje problemami w zaspokojeniu potrzeb kadrowych pomorskich pracodawców. Szansą na poprawę tej sytuacji jest napływ pracowników spoza regionu, w tym przede wszystkim cudzoziemców, a także powrót do regionu obywateli polskich, którzy wyjechali z kraju w celach zarobkowych. Wsparcia na rynku pracy potrzebują także osoby pracujące, w tym: ubogie pracujące, odchodzące z rolnictwa i ich rodziny, zatrudnione na umowach krótkoterminowych oraz pracujące w ramach umów cywilno-prawnych.

Planowanym rezultatem interwencji będzie zwiększenie szans na podjęcie pracy przez osoby pozostające bez zatrudnienia znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy (m.in. osoby w wieku 50 lat i więcej czy z niepełnosprawnościami), co będzie spowodowane lepszym dopasowaniem kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz zwiększeniem mobilności przestrzennej, w szczególności osób z obszarów o niskim potencjale do zatrudnienia na lokalnych rynkach pracy. Ponadto, poprawi się sytuacja zawodowa osób pracujących, co przełoży się na wzmocnienie jakości regionalnych zasobów pracy. Dodatkowym rezultatem będzie także koordynacja działań instytucji rynku pracy oraz instytucji pomocy i integracji społecznej na rzecz zapewnienia kompleksowości wsparcia.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu Programu	Słabiej rozwinięty	os.	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych) objętych wsparciem w Programie	56	38	45	%	2012	59	40	47	Ewaluacja	Dwa razy w trakcie Programu
				Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie	60	44	50	%	2012	60	48	52		
				Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w Programie	37	23	28	%	2012	40	25	32		
				Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie	37	23	28	%	2012	40	25	31		
2.	Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego	Słabiej rozwinięty	szt.	nd.	-	-	48	%	2012	-	-	53	Ewaluacja	Raz na dwa lata od 2017 r.
3.	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu Programu	Słabiej rozwinięty	os.	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w Programie	64	59	61	%	2014	66	61	63	Beneficjenci /IZ	Raz na rok
				Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie	59	53	56	%	2014	60	55	57		
				Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w Programie	52	42	46	%	2014	55	45	50		
				Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie	52	42	46	%	2014	55	45	49		
4.	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po	Słabiej rozwinięty	os.	Liczba osób bezrobotnych, w tym z długotrwale bezrobotnych,	29	38	36	%	2013	33	40	38	Beneficjenci /IZ	Raz na rok

	opuszczeniu Programu			objętych wsparciem w Programie											
				Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie	29	38	36	%	2013	33	40	38			
				Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w Programie	29	38	36	%	2013	33	40	35			
				Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie	29	38	36	%	2013	33	40	37			
5.	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	Slabiej rozwinięty	szt.	nd.	-	-	9 300	szt.	2014	-	-	7 300	Beneficjenci /IZ	Raz na rok	
6.	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu Programu	Slabiej rozwinięty	os.	nd.	-	-	21	%	2015	-	-	23	Ewaluacja	Raz na dwa lata	

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Wsparcie realizowane będzie poprzez wdrażanie kompleksowych rozwiązań w zakresie aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy, przy czym działania kierowane będą głównie do osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy (z wyłączeniem osób przed ukończeniem 30 roku życia), tj. w wieku 50 lat i więcej, z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach zawodowych oraz kobiet. Co najmniej 60% uczestników projektów będą stanowiły osoby z ww. grup. Udział osób bezrobotnych nienależących do grup wskazanych powyżej nie przekroczy 20% ogólnej liczby osób bezrobotnych wspartych w projektach.

Wsparcie będzie kierowane również do takich grup (z wyłączeniem osób przed ukończeniem 30 roku życia) jak imigranci (w tym osoby polskiego pochodzenia), reemigranci, osoby odchodzące z rolnictwa i ich rodziny, tzw. ubodzy pracujący, osoby zatrudnione na umowach krótkoterminowych oraz pracujący w ramach umów cywilno-prawnych.

Osoby objęte interwencją otrzymają wsparcie m.in. w ramach usług rynku pracy i z wykorzystaniem aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu. Interwencja będzie prowadzona w oparciu o przeprowadzoną indywidualną diagnozę. Uczestnicy projektów będą mogli skorzystać m.in.: z profesjonalnego wsparcia psychologiczno-doradczego, usług pośrednictwa pracy, stażów, praktyk zawodowych, subsydiowanych miejsc pracy, wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy, ze środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Podjęte zostaną również działania adaptacyjne polegające na udzieleniu wsparcia finansowego w wejściu lub powrocie na rynek pracy, a także przedsięwzięcia umożliwiające zdobywanie nowych umiejętności oraz podnoszenie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

Przewidziane zostało wspieranie inicjatyw na rzecz podnoszenia mobilności przestrzennej (regionalnej i ponadregionalnej), w tym także w ramach sieci EURES, przy czym możliwa będzie także realizacja ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej (USMT) EURES, zdiagnozowanych na podstawie analiz społeczno-gospodarczych dla regionu. Realizacja USMT będzie miała charakter warunkowy, uzależniony od zdiagnozowania branż, zawodów lub kompetencji, wymagających wsparcia w związku z sytuacją na regionalnym rynku pracy.

Podjęwane będą także przedsięwzięcia w zakresie tworzenia skutecznego i efektywnego poradnictwa zawodowego m.in. poprzez jego urynkowanie, przy czym będą one mogły być realizowane wyłącznie w formule przedsięwzięć partnerskich.

Przewiduje się także realizację przedsięwzięć uzgodnionych w ramach Strategii ZIT.

Działania w ramach PI 8i mają bezpośrednie powiązanie z interwencją w ramach OP 6. *Integracja* (szczególnie w odniesieniu do PI 9i), w związku z czym planowane jest skoordynowanie działań instytucji rynku pracy oraz instytucji pomocy i integracji społecznej na rzecz zapewnienia kompleksowości wsparcia.

Ukierunkowanie terytorialne

W zakresie wsparcia osób bezrobotnych preferowane będą projekty realizowane na obszarach o wysokiej stopie bezrobocia.

W zakresie wsparcia pozostałych osób pozostających bez pracy (z wyłączeniem zarejestrowanych osób bezrobotnych), osób pracujących oraz poradnictwa zawodowego: obszar całego województwa.

Grupy docelowe

Osoby pozostające bez pracy oraz osoby pracujące znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy.

Indykatywny katalog beneficjentów

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, instytucje rynku pracy, związki zawodowe, instytucje pomocy i integracji społecznej, instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, IOB, izby gospodarcze i organizacje przedsiębiorców, przedsiębiorcy, ROT/LOT, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Głównym trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Uzupełniająco dopuszcza się także tryb pozakonkursowy o charakterze wdrożeniowym (przedsięwzięcia dotyczące realizacji zadań należących do wskazanych prawem podmiotów publicznych).

Z alokacji PI 8i przewiduje się wydzielenie kopert finansowych dla ZIT. Kryteria i zasady wyboru projektów będą wspólne dla wszystkich przedsięwzięć w ramach PI, w tym także w odniesieniu do projektów realizowanych w ramach ZIT.

Projekty w ramach PI 8i będą realizowane w oparciu o kryteria minimalnej efektywności zatrudnieniowej mierzone według metodologii nie uwzględniającej umów cywilno-prawnych.

Preferowane będą projekty:

- 1) realizowane w porozumieniu z pracodawcami,
- 2) partnerskie, w tym przede wszystkim instytucji rynku pracy z instytucjami pomocy i integracji społecznej oraz z co najmniej jednym z spośród następujących podmiotów:
  - a) instytucje edukacyjne/szkoły wyższe,
  - b) organizacje pozarządowe,
  - c) pracodawcy,
  - d) IOB,

- 3) uzgodnione w ramach ZPT,
- 4) identyfikowane i realizowane z wykorzystaniem elementów podejścia oddolnego, integrującego aktywności wielu podmiotów w ujęciu wielosektorowym w oparciu o wspólną strategię działania.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	11 320	21 460	32 780	Beneficjenci /IZ	Raz na rok
2.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	4 000	7 400	11 400	Beneficjenci /IZ	Raz na rok
3.	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	410	610	1 020	Beneficjenci /IZ	Raz na rok
4.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	1 000	1 500	2 500	Beneficjenci /IZ	Raz na rok
5.	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	2 200	2 600	4 800	Beneficjenci /IZ	Raz na rok
6.	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	9 640	9 110	18 750	Beneficjenci /IZ	Raz na rok
7.	Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	4 400	2 900	7 300	Beneficjenci /IZ	Raz na rok
8.	Liczba osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy objętych wsparciem w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	150	270	420	Beneficjenci /IZ	Raz na rok

PRIORYTET INWESTYCYJNY 8iv

Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę.

Cel szczegółowy

Zwiększone zatrudnienie osób opiekujących się dziećmi do lat 3.

Rezultat

Niewystarczająca dostępność form opieki na dziećmi do lat 3 stanowi w województwie istotną barierę w podniesieniu poziomu zatrudnienia mieszkańców. Problem ten w szczególności dotyczy kobiety, których sytuacja na rynku pracy jest relatywnie gorsza niż mężczyzn.

Planowanym rezultatem interwencji będzie poprawa dostępu do form opieki na dziećmi do lat 3, co przeloży się na większe zainteresowanie wśród osób opiekujących się dziećmi w tej grupie wiekowej podjęciem bądź kontynuowaniem pracy zarobkowej.

Wskaźniki rezultatu

I.p.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS	Słabiej rozwinięty	szt.	nd.	-	-	58	%	2012	-	-	60	Ewaluacja	Dwa razy w trakcie Programu
2.	Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie, po opuszczeniu Programu	Słabiej rozwinięty	os.	nd.	-	-	45	%	2013	-	-	48	Beneficjenci /IZ	Raz na rok
3.	Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu Programu	Słabiej rozwinięty	os.	nd.	-	-	45	%	2013	-	-	48	Beneficjenci /IZ	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Wsparcie ukierunkowane będzie na wdrażanie rozwiązań ułatwiających powrót na rynek pracy, łączenie obowiązków zawodowych z prywatnymi oraz zwiększających szanse utrzymania pracy przez osoby, które opiekują się dziećmi do lat 3, poprzez zapewnienie zorganizowanych form opieki nad nimi. Interwencja dotyczyć będzie wspierania powstawania i rozwoju istniejących miejsc opieki dla dzieci w tej grupie wiekowej (żłobków, klubów dziecięcych i punktów dziennej opieki).

W uzasadnionych sytuacjach będzie możliwa także realizacja przedsięwzięć ukierunkowanych na zapewnienie opiekunów dziennych oraz niań.

Ukierunkowanie terytorialne

Obszar całego województwa.

Grupy docelowe

Osoby wchodzące na rynek pracy oraz osoby powracające na rynek pracy po urloпах macierzyńskich, rodzicielskich i wychowawczych oraz osoby, którym sytuacja rodzinna wynikająca z opieki nad dziećmi do lat 3 zmniejsza szanse utrzymania pracy.

Indykatorywny katalog beneficjentów

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne, ROT/LOT.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Preferowane będą projekty:

- 1) partnerskie, w tym z organizacjami pozarządowymi, podmiotami ekonomii społecznej i/lub pracodawcami,
- 2) uzgodnione w ramach ZPT,
- 3) identyfikowane i realizowane z wykorzystaniem elementów podejścia oddolnego, integrującego aktywności wielu podmiotów w ujęciu wielosektorowym w oparciu o wspólną strategię działania.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech	szt.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	3 900	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
2.	Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	3 900	Beneficjenci/IZ	Raz na rok

PRIORYTET INWESTYCYJNY 8vi

Aktywne i zdrowe starzenie się.

Cel szczegółowy

Zwiększony udział mieszkańców w programach zdrowotnych dotyczących chorób stanowiących istotną barierę w utrzymaniu i wydłużaniu aktywności zawodowej.

Rezultat

Istotnym wyzwaniem jest wydłużenie aktywności zawodowej mieszkańców województwa, którzy w niewystarczającym stopniu korzystają z profilaktyki zdrowotnej oferowanej przez system zdrowia. Choroby potencjalnie zagrażające życiu lub skutkujące niepełnosprawnością nie są wykrywane dostatecznie szybko, co zmniejsza szansę na skuteczne wyleczenie i w efekcie negatywnie wpływa na aktywność zawodową mieszkańców. Dodatkowo mieszkańcy regionu charakteryzują się niską świadomością roli profilaktyki i promocji zdrowego trybu życia w zapobieganiu chorobom, które stanowią istotną barierę w utrzymaniu i wydłużaniu aktywności zawodowej.

W wyniku interwencji nastąpi poprawa stanu zdrowia osób w wieku aktywności zawodowej, w szczególności narażonych na występowanie czynników chorobowych oraz zmniejszenie poziomu dezaktywacji zawodowej ze względu na chorobę lub niepełnosprawność.

Wskaźniki rezultatu

I.p.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba osób, które po opuszczeniu Programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	Słabiej rozwinięty	os.	nd.	-	-	40	%	2011	-	-	45	Beneficjenci /IZ	Raz na rok
2.	Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne	Słabiej rozwinięty	os.	nd.	-	-	30	%	2013	-	-	40	Beneficjenci /IZ	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Wsparcie ukierunkowane będzie na realizację kompleksowych, wieloletnich i wielosektorowych regionalnych programów zdrowotnych opracowanych i koordynowanych przez Samorząd Województwa Pomorskiego.

Programy te dotyczyć będą chorób cywilizacyjnych będących istotnym problemem zdrowotnym regionu, które mogą obejmować choroby: diabetologiczne, wieku starczego, choroby i zaburzenia psychiczne, układu krążenia, nowotworowych, układu kostno-mięśniowo-stawowego i układu oddechowego. Regionalne programy zdrowotne zostaną opracowane zgodnie z *Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 – Krajowe Ramy Strategiczne* (stanowiącym krajowe ramy strategiczne dla wszystkich przedsięwzięć realizowanych w obszarze zdrowia).

Uruchomienie wsparcia w ramach PI 8vi uzależnione będzie od uzyskania pozytywnej opinii Komitetu Sterującego ds. koordynacji EFSI w sektorze zdrowia oraz pozytywnej opinii Agencji Oceny Technologii Medycznych.

Działania w ramach regionalnych programów zdrowotnych obejmować będą profilaktykę i diagnostykę ukierunkowaną w szczególności na: wykrywanie chorób cywilizacyjnych, zapobieganie występowaniu chorób ograniczających aktywność zawodową, programy rehabilitacji leczniczej ułatwiające powroty do pracy i zapobieganie niepełnosprawności oraz wydłużenie okresu aktywności zawodowej.

W ramach PI 8vi interwencją objęte będą również działania dostosowane do potrzeb poszczególnych grup pracowników i grup zawodowych obejmujące m.in.: ograniczanie czynników ryzyka dla chorób cywilizacyjnych i wynikających ze specyfiki zakładu pracy, badania profilaktyczne, przekwalifikowanie pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie, przygotowanie do kontynuowania pracy na innych stanowiskach o mniejszym obciążeniu dla zdrowia. Wsparcie ukierunkowane na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy będzie realizowane na rzecz pracowników konkretnego pracodawcy w zakresie zgodnym ze zdiagnozowanymi potrzebami.

Ponadto wsparciem objęte zostaną działania ukierunkowane na rozwój profilaktyki wykrywania raka piersi, szyjki macicy i jelita grubego.

Uzupełniająco do ww. zakresu, w ramach kompleksowych projektów, realizowane będą działania dotyczące promocji zdrowia, w tym akcje profilaktyczne i akcje promujące zdrowy tryb życia.

Przewiduje się także realizację przedsięwzięć uzgodnionych w ramach Strategii ZIT.

Ukierunkowanie terytorialne

Obszar całego województwa.

Grupy docelowe

Osoby w wieku aktywności zawodowej.

Indykatywny katalog beneficjentów

Publiczne i prywatne podmioty świadczące usługi zdrowotne i ich organy założycielskie, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, organizacje przedsiębiorców, przedsiębiorcy, instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Z alokacji PI 8vi przewiduje się wydzielenie kopert finansowych dla ZIT. Kryteria i zasady wyboru projektów będą wspólne dla wszystkich przedsięwzięć w ramach PI, w tym także w odniesieniu do projektów realizowanych w ramach ZIT.

Preferowane będą projekty:

- 1) realizowane w partnerstwie pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi, podmiotami leczniczymi, przedsiębiorcami, instytucjami naukowymi oraz sektorem oświaty,
- 2) uzgodnione w ramach ZPT.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	48 500	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
2.	Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców	szt.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	2	Beneficjenci/IZ	Raz na rok

PRIORYTET INWESTYCYJNY 10iii

Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzenie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji.

Cel szczegółowy

Poprawiona sytuacja osób w wieku aktywności zawodowej na rynku pracy.

Rezultat

Istotnym wyzwaniem regionu jest niski poziom uczestnictwa osób w wieku aktywności zawodowej w kształceniu ustawicznym, który jest efektem niewielkiego zainteresowania tych osób podnoszeniem lub zmianą swoich umiejętności, kwalifikacji i kompetencji zawodowych. Problem ten w szczególności dotyczy osób niemobilnych oraz o niskich kwalifikacjach zawodowych, a także osób zatrudnionych w sektorze mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

Planowanym rezultatem interwencji będzie podniesienie umiejętności, kwalifikacji i kompetencji zawodowych osób w wieku aktywności zawodowej wpływające na ich konkurencyjność na rynku pracy, co zostanie osiągnięte poprzez stworzenie kompleksowej, elastycznej i zindywidualizowanej oferty edukacyjnej, dostosowanej do potrzeb rynku pracy oraz umożliwiającej osobom w wieku aktywności zawodowej bezpośrednie podejmowanie decyzji o zakresie i formie zdobywanych lub zmienianych umiejętności, kwalifikacji i kompetencji zawodowych w ramach tej oferty.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu Programu	Słabiej rozwinięty	os.	nd.	-	-	87	%	2014	-	-	87	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
2.	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu Programu	Słabiej rozwinięty	os.	nd.	-	-	87	%	2014	-	-	87	Beneficjenci/IZ	Raz na rok

3.	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu Programu	Słabiej rozwinięty	os .	nd.	-	-	87	%	2014	-	-	87	Beneficjenci /IZ	Raz na rok
----	---	--------------------	------	-----	---	---	----	---	------	---	---	----	------------------	------------

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Wsparcie będzie realizowane w oparciu o popytowy model świadczenia wysokiej jakości usług edukacyjnych, w którym osoby w wieku aktywności zawodowej będą decydować o rodzaju, formie i zakresie usług, z jakich skorzystają. Wdrażane będą przedsięwzięcia z zakresu stworzenia zintegrowanej, zindywidualizowanej i kompleksowej oferty edukacyjnej, obejmującej kształtowanie kompetencji kluczowych (w zakresie ICT i języków obcych). Katalog szkoleń kończących się kwalifikacjami w ramach priorytetu inwestycyjnego 10iii będzie mógł być rozszerzony zgodnie ze zintegrowanym systemem kwalifikacji – po jego wejściu w życie. Ponadto stworzona oferta edukacyjna będzie musiała się charakteryzować elastycznością organizacyjną, która umożliwi osobom uczącym się godzenie procesu kształcenia z pracą zawodową.

Przewiduje się również wdrażanie przedsięwzięć skierowanych do osób zatrudnionych w sektorze mikro, małych i średnich przedsiębiorstwach, w których realizację zostaną włączeni ich pracodawcy, w celu optymalizacji korzyści dla tych osób wynikających z podnoszenia lub zmiany umiejętności i kwalifikacji zawodowych.

Ukierunkowanie terytorialne

Obszar całego województwa.

Grupy docelowe

Osoby w wieku aktywności zawodowej, w tym pracownicy sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

Indykatory katalog beneficjentów

Instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, IOB, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, instytucje rynku pracy, związki zawodowe, izby gospodarcze i organizacje przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Preferowane będą projekty:

- 1) ukierunkowane na osoby w wieku 50 lat i więcej i o niskich kwalifikacjach zawodowych,
- 2) ukierunkowane na pracowników sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstwach oraz podmiotów ekonomii społecznej/przedsiębiorstw społecznych,
- 3) realizowane w porozumieniu z pracodawcami.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	41 705	Beneficjenci/ IZ	Raz na rok
2.	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	18 135	Beneficjenci/ IZ	Raz na rok
3.	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	28 235	Beneficjenci/ IZ	Raz na rok

PRIORYTET INWESTYCYJNY 8v

Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian.

Cel szczegółowy

Poprawiona sytuacja osób zagrożonych zwolnieniem i zwolnionych na rynku pracy.

Rezultat

W gospodarce województwa pomorskiego zachodzą zmiany, które wymuszają na przedsiębiorstwach prowadzenie procesów restrukturyzacyjnych oraz reorganizacyjnych. Ich konsekwencją są częste zwolnienia pracowników. Doświadczenia wskazują, że dotychczas firmy zwalniające pracowników niechętnie uczestniczyły w działaniach poprawiających ich sytuację na rynku pracy.

Planowanym rezultatem interwencji będzie zwiększenie zdolności adaptacyjnych pracowników zwalnianych i zagrożonych zwolnieniem, co zostanie osiągnięte poprzez zapewnienie im wsparcia w zakresie szkoleń i doradztwa, a także zaoferowanie aktywnych form prozatrudnieniowych.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba osób, które po opuszczeniu Programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	Słabiej rozwinięty	os.	nd.	-	-	50	%	2013	-	-	55	Beneficjenci / IZ	Raz na rok
2.	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu Programu	Słabiej rozwinięty	os.	nd.	-	-	90	%	2014	-	-	90	Beneficjenci / IZ	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Interwencja będzie ukierunkowana na realizację wsparcia typu *outplacement* skierowanego do pracowników będących w okresie wypowiedzenia w związku z prowadzoną w przedsiębiorstwach restrukturyzacją lub reorganizacją, bądź osób zwolnionych z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu. W ramach oferowanego wsparcia osoby te będą mogły m.in. podnosić lub zmieniać swoje kwalifikacje zawodowe, zdobywać nowe lub uzupełnić posiadane umiejętności, korzystać ze wsparcia psychologiczno-doradczego, staży i praktyk zawodowych, czy też będą mogły otrzymać środki na podjęcie działalności gospodarczej.

Ukierunkowanie terytorialne

Obszar całego województwa.

Grupy docelowe

Osoby zagrożone zwolnieniem oraz osoby zwolnione z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu.

Indykatory katalog beneficjentów

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, IOB, instytucje pomocy i integracji społecznej, instytucje rynku pracy, związki zawodowe, izby gospodarcze i organizacje przedsiębiorców, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Preferowane będą projekty ukierunkowane na osoby znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy tj. w wieku 50 lat i więcej, z niepełnosprawnościami, o niskich kwalifikacjach zawodowych oraz kobiety.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	2 065	Beneficjenci/ IZ	Raz na rok

PRIORYTET INWESTYCYJNY 8iii

Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Cel szczegółowy

Zwiększona trwałość nowoutworzonych mikroprzedsiębiorstw.

Rezultat

Mieszkańcy województwa pozytywnie wyróżniają się na tle kraju skłonnością do podejmowania działalności gospodarczej, a jednocześnie wspieranie tworzenia nowych firm jest w regionie skuteczną formą aktywizacji zawodowej i poprawy sytuacji na rynku pracy.

Planowanym rezultatem interwencji będzie aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy oraz poprawa sytuacji zawodowej osób pracujących znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, poprzez zakładanie, prowadzenie i rozwijanie własnej działalności gospodarczej, a także wzrost przeżywalności nowych mikroprzedsiębiorstw (start-upów), co zostanie osiągnięte dzięki zapewnieniu kompleksowego wsparcia finansowego i doradczego w początkowej fazie ich funkcjonowania.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego	Słabiej rozwinięty	szt.	nd.	-	-	48	%	2012	-	-	53	Ewaluacja	Raz na dwa lata od 2017 r.
2.	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	Słabiej rozwinięty	szt.	nd.	-	-	1 900	szt.	2014	-	-	1 820	Beneficjenci / IZ	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Interwencja ukierunkowana będzie na powstawanie mikroprzedsiębiorstw poprzez kompleksowe wsparcie w zakresie rozpoczęcia działalności gospodarczej. Wsparcie to obejmować będzie udzielenie środków bezzwrotnych na utworzenie firmy osobom podejmującym działalność gospodarczą, a także działania wspierające dla tych osób m.in. pomoc prawną, konsultacje, szkolenia i doradztwo związane z rozpoczęciem działalności gospodarczej oraz z jej prowadzeniem w początkowej fazie. Wskazane działania szkoleniowo-doradcze będą elementem kompleksowych przedsięwzięć realizowanych w tym PI i nie będą mogły stanowić samodzielnych, odrębnych projektów.

Interwencja kierowana będzie do osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, tj. w wieku 50 lat i więcej, z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach

zawodowych oraz kobiet. Co najmniej 60% uczestników projektów będą stanowiły osoby z ww. grup. Udział osób bezrobotnych nienależących do grup wskazanych powyżej nie przekroczy 20% ogólnej liczby osób bezrobotnych wspartych w projektach.

Wsparcie będzie kierowane również do takich grup jak imigranci (w tym osoby polskiego pochodzenia), reemigranci, osoby odchodzące z rolnictwa i ich rodziny, tzw. ubodzy pracujący, osoby zatrudnione na umowach krótkoterminowych oraz pracujący w ramach umów cywilno-prawnych.

Osoby przed ukończeniem 30 roku życia będą wyłączone z interwencji w ramach PI 8iii.

Działania prowadzone w ramach PI 8iii mają charakter komplementarny do interwencji w ramach PI 3c w zakresie wsparcia mikroprzedsiębiorstw.

Ukierunkowanie terytorialne

Preferowane będą projekty realizowane na:

- 1) obszarach o niskim poziomie aktywności gospodarczej,
- 2) obszarach o wysokiej stopie bezrobocia.

Grupy docelowe

Osoby pozostające bez pracy oraz osoby pracujące znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy.

Indykatory katalog beneficjentów

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, IOB, instytucje pomocy i integracji społecznej, instytucje rynku pracy, izby gospodarcze i organizacje przedsiębiorców, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Preferowane będą projekty:

- 1) ukierunkowane na tworzenie dodatkowych miejsc pracy,
- 2) identyfikowane i realizowane z wykorzystaniem elementów podejścia oddolnego, integrującego aktywności wielu podmiotów w ujęciu wielosektorowym w oparciu o wspólną strategię działania.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	1 700	Beneficjenci /IZ	Raz na rok
2.	Liczba osób pracujących, które otrzymały bezzwrotne środki na	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	120	Beneficjenci /IZ	Raz na rok

	podjęcie działalności gospodarczej w Programie								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

***

Wkład Osi w realizację celów tematycznych 1-7

Planowana w ramach Osi interwencja przyczyni się do realizacji celu dotyczącego rozwoju przedsiębiorczości (CT 3) poprzez działania ukierunkowane na: podnoszenie i zmianę kwalifikacji zawodowych pracowników firm i osób pozostających bez pracy (zapewnienie optymalnych zasobów pracy), wydłużenie okresu aktywności zawodowej mieszkańców Pomorza oraz powstawanie mikroprzedsiębiorstw, w szczególności na obszarach, na których występują poważne bariery i luki rozwojowe.

Ramy wykonania dla Osi Priorytetowej

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika	Lp.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
							M	K	O	M	K	O		
5	Produktu	1.	Liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem w Programie (w tym długotrwale bezrobotnych)	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	4 000	7 600	11 600	11 320	21 460	32 780	Beneficjenci/ IZ	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 44% alokacji osi priorytetowej
	Produktu	2.	Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	465	-	-	1 700	Beneficjenci/ IZ	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 9% alokacji osi priorytetowej
	Finansowy	3.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	63 661 785	-	-	245 544 905	IZ	-

Kategoryzacja interwencji Osi Priorytetowej

Fundusz i Kategoria regionu: EFS, region słabiej rozwinięty									
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 Temat uzupełniający EFS	
Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR
102	92 510 629	01	208 713 169	01	36 292 514	01	36 719 673	08	208 713 169
104	18 037 506			02	26 920 697	07	171 993 496		
105	27 056 259			03	26 860 246				
106	9 857 506			07	118 639 712				
107	16 157 505								
117	45 093 764								

OŚ PRIORYTETOWA 6. INTEGRACJA

PRIORYTET INWESTYCYJNY 9i

Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności.

Cel szczegółowy

Zwiększone zatrudnienie osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Rezultat

W regionie widoczny jest utrzymujący się wysoki odsetek osób i rodzin dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Stały wzrost poziomu ubóstwa wśród rodzin skutkuje obniżaniem się ich poziomu życia – w regionie ubóstwo jest najczęstszym powodem korzystania z pomocy społecznej. Jednym z najważniejszych wyzwań województwa jest aktywizacja społeczno-zawodowa osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Planowanym rezultatem interwencji będzie zwiększenie szans na zatrudnienie osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, przede wszystkim poprzez wdrożenie kompleksowych i zindywidualizowanych programów aktywizacji społeczno-zawodowej oraz wsparcie najbliższego otoczenia ww. osób środowiskowymi formami aktywizacji społecznej.

Rezultatem będzie także koordynacja działań instytucji pomocy i integracji społecznej oraz instytucji rynku pracy na rzecz zapewnienia kompleksowości wsparcia.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	Słabiej rozwinięty	%	nd.	-	-	24	%	2013	-	-	21	Ewaluacja	Dwa razy w ramach Programu
2.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	Słabiej rozwinięty	os.	nd.	-	-	33	%	2014	-	-	36	Beneficjenci /IZ	Raz na rok
3.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem	Słabiej rozwinięty	os.	nd.	-	-	36	%	2012	-	-	40	Beneficjenci /IZ	Raz na rok

	społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu Programu													
4.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu Programu	Słabiej rozwinięty	os.	nd.	-	-	16	%	2012	-	-	18	Beneficjenci /IZ	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Interwencja realizowana będzie poprzez wdrażanie kompleksowych i zindywidualizowanych (zarówno w zakresie diagnozy potrzeb osób objętych wsparciem, jak prowadzonych działań) programów aktywizacji społeczno-zawodowej osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, przy wykorzystaniu instrumentów aktywizacji zawodowej, społecznej i edukacyjnej (w tym m.in. rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych, poradnictwo psychologiczne i psychospołeczne, kursy/szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji i kompetencji zawodowych, poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy, staże, subsydiowanie zatrudnienia i zajęcia reintegracji zawodowej u pracodawców oraz poradnictwo prawne i obywatelskie).

Uzupełniająco w stosunku do ww. działań, realizowane będzie także wsparcie towarzyszące, niezbędne do aktywizacji osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, którym objęte zostaną rodziny ww. osób przy wykorzystaniu środowiskowych form aktywizacji społecznej. Interwencja ta będzie dotyczyć przede wszystkim dzieci i młodzieży (tzw. profilaktyka wykluczenia społecznego).

Przewiduje się także realizację przedsięwzięć uzgodnionych w ramach Strategii ZIT.

Działania prowadzone w ramach PI 9i mają bezpośrednie powiązanie z interwencją w ramach OP 5. *Zatrudnienie* (szczególnie w odniesieniu do interwencji planowanej w ramach PI 8i). W tym zakresie realizowane będą skoordynowane działania instytucji pomocy i integracji społecznej oraz instytucji rynku pracy na rzecz zapewnienia kompleksowości wsparcia.

Działania w ramach PI 9i są także bezpośrednio powiązane z interwencją w OP 8. *Konwersja* w zakresie kompleksowej rewitalizacji zdegradowanych przestrzennie i społecznie obszarów miejskich, przy czym działania prowadzone w PI 9i mają charakter nadrzędny w stosunku do działań infrastrukturalnych realizowanych w OP 8. W ww. zakresie, realizowane będą wyłącznie przedsięwzięcia uzgodnione pomiędzy IZ a miastami uprawnionymi do wsparcia.

Działania w ramach PI 9i będą również komplementarne do interwencji Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa.

Ukierunkowanie terytorialne

Preferowane będą projekty realizowane na obszarach:

- ponadprzeciętnego poziomu wykluczenia społecznego, tj. charakteryzujących się niekorzystnymi wskaźnikami w zakresie dochodów własnych gmin per capita, odsetka bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym oraz odsetka gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną,
- zdegradowanych przestrzennie i społecznie obszarach miejskich (dotyczy wyłącznie projektów komplementarnych do interwencji prowadzonej w ramach PI 9b w zakresie kompleksowej rewitalizacji).

Grupy docelowe

Osoby dotknięte i zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny.

Indykatywny katalog beneficjentów

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, instytucje pomocy i integracji społecznej, podmioty prowadzące: centra integracji społecznej/kluby integracji społecznej/warsztaty terapii zajęciowej/zakłady aktywności zawodowej, instytucje resocjalizacyjne, instytucje opiekuńczo-wychowawcze, instytucje rynku pracy, związki zawodowe, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne, instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, instytucje kultury, kluby sportowe, ROT/LOT.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Głównym trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Z alokacji PI 9i przewiduje się wydzielenie kopert finansowych dla ZIT. Kryteria i zasady wyboru projektów będą wspólne dla wszystkich przedsięwzięć w ramach PI, w tym także w odniesieniu do projektów realizowanych w ramach ZIT.

Projekty w ramach PI 9i będą realizowane w oparciu o kryteria minimalnej efektywności społeczno-zatrudnieniowej, łączącej w sobie efekty aktywizacji społecznej względem osób o najwyższym stopniu wykluczenia oraz efekty zatrudnieniowe względem osób o relatywnie większym stopniu zbliżenia do rynku pracy.

Preferowane będą projekty:

- 1) partnerskie, realizowane we współpracy instytucji integracji i pomocy społecznej z instytucjami rynku pracy i/lub organizacjami pozarządowymi/podmiotami ekonomii społecznej/przedsiębiorstwami społecznymi,
- 2) realizowane w partnerstwie z pracodawcami/przedsiębiorcami,
- 3) prowadzące do zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej/przedsiębiorstwach społecznych,
- 4) ukierunkowane na osoby z niepełnosprawnościami,
- 5) wykorzystujące animację środowiskową i wolontariat,
- 6) identyfikowane i realizowane z wykorzystaniem elementów podejścia oddolnego, integrującego aktywności wielu podmiotów w ujęciu wielosektorowym w oparciu o wspólną strategię działania,
- 7) uzgodnione w ramach ZPT.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w Programie	os.	EFS	Slabiej rozwinięty	-	-	16 610	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
2.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie	os.	EFS	Slabiej rozwinięty	-	-	4 235	Beneficjenci/IZ	Raz na rok

PRIORYTET INWESTYCYJNY 9iv

Ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.

Cel szczegółowy

Zwiększona liczba trwałych miejsc świadczenia usług społecznych.

Rezultat

W województwie widoczna jest niska dostępność usług społecznych skierowanych do rodzin dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (w szczególności seniorów, osób z niepełnosprawnościami, dzieci i młodzieży, osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunów). Ponadto, brakuje systemowego podejścia do realizacji wysokiej jakości usług społecznych, a potencjał organizacji pozarządowych nie jest w tym zakresie wystarczająco wykorzystany.

Planowanym rezultatem interwencji będzie poprawa dostępności usług społecznych wysokiej jakości osiągnięta poprzez przekazanie ich realizacji na poziom lokalnych społeczności przy wykorzystaniu potencjału organizacji pozarządowych oraz integrację działań różnych partnerów świadczących usługi społeczne na poziomie lokalnym.

Ponadto, rezultatem będzie również poszerzanie oferty usług społecznych oraz jej dostosowanie do indywidualnych potrzeb odbiorców.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba wspartych w Programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	Slabiej rozwinięty	szt.	nd.	-	-	240	szt.	2014	-	-	1 130	Beneficjenci /IZ	Raz na rok
2.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	Slabiej rozwinięty	os.	nd.	-	-	16	%	2013	-	-	20	Beneficjenci /IZ	Raz na rok

Osoby dotknięte i zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym (w tym przede wszystkim: seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunowie, dzieci i młodzież).

Indykatywny katalog beneficjentów

Organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne, instytucje pomocy i integracji społecznej, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, instytucje wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, instytucje resocjalizacyjne, instytucje opiekuńczo-wychowawcze, kościoły i związki wyznaniowe, ROT/LOT.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Z alokacji PI 9iv przewiduje się wydzielenie kopert finansowych dla ZIT. Kryteria i zasady wyboru projektów będą wspólne dla wszystkich przedsięwzięć w ramach PI, w tym także w odniesieniu do projektów realizowanych w ramach ZIT.

Preferowane będą projekty:

- 1) partnerskie, realizowane przez organizacje pozarządowe we współpracy z instytucjami integracji i pomocy społecznej i/lub podmiotami ekonomii społecznej/przedsiębiorstwami społecznymi,
- 2) kompleksowe, o ponadlokalnej skali oddziaływania,
- 3) identyfikowane i realizowane z wykorzystaniem elementów podejścia oddolnego, integrującego aktywności wielu podmiotów w ujęciu wielosektorowym w oparciu o wspólną strategię działania,
- 4) wykorzystujące animację środowiskową i wolontariat,
- 5) zapewniające trwałość efektów poprzez utrzymanie przez beneficjentów wspartych w ramach projektów miejsc świadczenia usług społecznych w liczbie odpowiadającej faktycznemu i prognozowanemu zapotrzebowaniu na tego typu usługi co najmniej przez okres odpowiadający okresowi realizacji projektu,
- 6) uzgodnione w ramach ZPT.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	12 320	Beneficjenci/IZ	Raz na rok

PRIORYTET INWESTYCYJNY 9v

Wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych.

Cel szczegółowy

Zwiększone zatrudnienie w podmiotach ekonomii społecznej.

Rezultat

Małej liczbie podmiotów ekonomii społecznej w regionie towarzyszy niski poziom ich samodzielności. Kluczowym wyzwaniem dla województwa jest doprowadzenie do ekonomizacji podmiotów ekonomii społecznej oraz uczynienie z nich atrakcyjnego pracodawcy przede wszystkim dla osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Planowanym rezultatem interwencji będzie wzmocnienie potencjału rozwojowego podmiotów ekonomii społecznej przede wszystkim poprzez zapewnienie im dostępności do kompleksowego i skoordynowanego wsparcia doradczego i finansowego w ramach ośrodków wspierających ekonomię społeczną. Przełoży się to na ekonomizację funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej, zwiększenie konkurencyjności wytwarzanych przez nie produktów i usług oraz wzrost zatrudnienia osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w ww. podmiotach.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba miejsc pracy istniejących co najmniej 30 miesięcy, utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	Słabiej rozwinięty	szt.	nd.	-	-	23	%	2014	-	-	25	Ewaluacja	Dwa razy w ramach Programu
2.	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	Słabiej rozwinięty	szt.	nd.	-	-	160	szt.	2014	-	-	500	Beneficjenci / IZ	Raz na rok
3.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	Słabiej rozwinięty	os.	nd.	-	-	30	%	2014	-	-	32	Beneficjenci / IZ	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Interwencja koncentrować się będzie na realizacji usług na rzecz rozwoju sektora ekonomii społecznej, głównie przy wykorzystaniu potencjału ośrodków wspierających ekonomię społeczną.

Działalność ww. ośrodków obejmie przede wszystkim kompleksowe wsparcie istniejących podmiotów ekonomii społecznej służące ich profesjonalizacji, a także stymulowanie powstawania nowych podmiotów, m.in. poprzez wspieranie tworzenia/utrzymania miejsc pracy, zapewnienie dostępu do usług prawnych, księgowych, marketingowych, doradztwo, w tym doradztwo biznesowe, szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i/lub prowadzenia działalności w sektorze ekonomii społecznej, wsparcie inwestycyjne, a także usługi wspierające rozwój partnerstwa lokalnego na rzecz ekonomii społecznej oraz promocję ekonomii społecznej i zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej.

Przewiduje się także realizację przedsięwzięć uzgodnionych w ramach Strategii ZIT.

W ww. zakresie, realizowane będą wyłącznie projekty skutkujące wzrostem zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej.

Ponadto, SWP będzie realizatorem działań na rzecz zwiększania skuteczności prowadzonej interwencji, polegających na koordynacji rozwoju sektora ekonomii społecznej, dotyczących przede wszystkim:

- tworzenia regionalnych sieci współpracy OWES i regionalnych sieci kooperacji podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym,
- inicjowania współpracy instytucji pomocy i integracji społecznej, podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym i OWES, a także współpracy ww. podmiotów z innymi podmiotami takimi jak instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, instytucje rynku pracy, pracodawcy/przedsiębiorcy,
- budowania powiązań pomiędzy nauką, biznesem i ekonomią społeczną na poziomie regionalnym,
- wspierania realizacji przez podmioty ekonomii społecznej usług użyteczności publicznej.

Ukierunkowanie terytorialne

Obszar całego województwa.

Grupy docelowe

Podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne, osoby fizyczne (w szczególności osoby dotknięte i zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym), podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o spółdzielniach socjalnych.

Indykatory katalog beneficjentów

Podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, instytucje pomocy i integracji społecznej.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Głównym trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Uzupełniająco dopuszcza się także tryb pozakonkursowy o charakterze wdrożeniowym (przedsięwzięcia dotyczące realizacji zadań należących do wskazanych prawem podmiotów publicznych).

Z alokacji PI 9v przewiduje się wydzielenie kopert finansowych dla ZIT. Kryteria i zasady wyboru projektów będą wspólne dla wszystkich przedsięwzięć w ramach PI, w tym także w odniesieniu do projektów realizowanych w ramach ZIT.

Projekty w ramach PI 9v będą realizowane w oparciu o kryteria minimalnej efektywności zatrudnieniowej.

Wybór projektów będzie prowadzony w oparciu o kryteria wskazujące na wymagane ilościowe efekty działalności OWES w odniesieniu do wybranych kryteriów akredytacji OWES (wdrożonych w ramach

PO KL 2007-2013) dla poszczególnych typów świadczonych usług (animacyjnych, inkubacyjnych, biznesowych). IZ RPO zapewni również monitorowanie efektywności działalności usługowej OWES w powyższym zakresie.

Preferowane będą projekty:

- 1) partnerskie, realizowane we współpracy z IOB,
- 2) kompleksowe, o co najmniej powiatowej skali oddziaływania,
- 3) skutkujące wzrostem zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym przede wszystkim osób z niepełnosprawnościami),
- 4) uzgodnione w ramach ZPT.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	450	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
2.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	1 400	Beneficjenci/IZ	Raz na rok

***

Wkład Osi w realizację celów tematycznych 1-7

Planowana w ramach Osi interwencja przyczyni się do realizacji celu dotyczącego rozwoju przedsiębiorczości (CT 3), głównie poprzez kompleksowe wsparcie istniejących podmiotów ekonomii społecznej/przedsiębiorstw społecznych, służące ich profesjonalizacji, a także stymulowanie powstawania nowych podmiotów.

Ramy wykonania dla Osi Priorytetowej

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika	I.p.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
							M	K	O	M	K	O		
6	Produktu	1.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w Programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	5 700	-	-	18 010	Beneficjenci / IZ	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 50,5% alokacji osi priorytetowej
	Finansowy	2.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFS	Słabiej rozwinięty	-	-	18 558 069	-	-	134 478 763	IZ	-

Kategoryzacja interwencji Osi Priorytetowej

Fundusz i Kategoria regionu: EFS, region słabiej rozwinięty									
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 Temat uzupełniający EFS	
Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR
109	50 401 061	01	114 306 948	01	32 660 518	01	24 347 380	08	114 306 948
112	51 818 247			02	38 550 710	07	89 959 568		
113	12 087 640			03	16 806 279				
				07	26 289 441				

OŚ PRIORYTETOWA 7. ZDROWIE I OPIEKA

Uzasadnienie utworzenia OP obejmującej więcej niż jeden CT

W ramach Osi przewiduje się realizację działań w ramach PI 9a i 2c. Koncentracja interwencji dotyczącej zapewnienia dostępu do wysokiej jakości specjalistycznych usług zdrowotnych i rozwoju usług e-zdrowia wpłynie na zwiększenie elastyczności i komplementarności działań powiązanych ze sobą, ale zmierzających do osiągnięcia rezultatów w różnych celach tematycznych. Połączenie interwencji CT 2 i 9 w zakresie ochrony zdrowia umożliwi ograniczenie ryzyka ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez poprawę dostępu do specjalistycznych usług zdrowotnych i e-zdrowia.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 9a

Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych.

Cel szczegółowy

Zwiększona dostępność usług zdrowotnych i społecznych.

Rezultat

W województwie pomorskim odnotowuje się szereg zagrożeń będących skutkiem negatywnych tendencji demograficznych związanych ze starzeniem się społeczeństwa oraz wysokiej zachorowalności i umieralności spowodowanej chorobami cywilizacyjnymi. W ostatnich latach zauważa się wzrost liczby nowych zachorowań na: choroby nowotworowe, cukrzycę, niedokrwienną chorobę serca, choroby naczyń mózgowych oraz POChP.

Konsekwencją tego jest występowanie ryzyka socjalnego dotyczącego niezdolności do pracy, prowadzącego do obniżenia dochodów oraz wzrostu kosztów funkcjonowania gospodarstw domowych, a tym samym zwiększenia poziomu ubóstwa wśród mieszkańców. Głównymi przyczynami orzeczeń o niezdolności do pracy były choroby: nowotworowe, układu sercowo-naczyniowego, układu kostno-stawowego, zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania.

Oprócz wskazanych zagrożeń w regionie widoczne są deficyty w zakresie dostępu do specjalistycznej infrastruktury zdrowotnej. Zgodnie z regionalną analizą potrzeb największym problemem jest niska dostępność do specjalistycznej opieki w zakresie chorób nowotworowych, układu sercowo-naczyniowego, psychicznych, układu kostno-stawowego, diabetologicznych oraz wieku starczego. Braki dotyczą m.in. placówek leczniczych, rehabilitacyjnych, opiekuńczo-terapeutycznych oraz poradni specjalistycznych. Nie obserwuje się natomiast problemów z dostępnością do podstawowej opieki zdrowotnej, która jest dobrze zorganizowana i rozlokowana na obszarze całego województwa.

Ponadto, w województwie identyfikuje się braki w zakresie infrastruktury społecznej na rzecz usług opiekuńczych, a także miejsc opieki wytchnieniowej i wyręczającej nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

W regionie trwa równoległy proces mający na celu stworzenie efektywnej regionalnej sieci podmiotów leczniczych z uwzględnieniem procesu ekonomizacji i organizacji systemu zdrowia. W efekcie w regionie powstanie sieć szpitali świadczących specjalistyczne usługi zdrowotne, ściśle współpracujących z dobrze rozlokowaną bazą usług lecznictwa ambulatoryjnego.

Wyzwaniem dla pomorskiego systemu zdrowia jest stworzenie warunków dostarczania usług zdrowotnych adekwatnie do zdiagnozowanych potrzeb i konsekwentne wyrównywanie różnic w dostępie do świadczeń w całym regionie, zwłaszcza w ramach zdefiniowanych deficytów infrastruktury i sprzętu medycznego.

W rezultacie podjętych działań nastąpi racjonalizacja rozmieszczenia podmiotów z komplementarnymi, a nie konkurencyjnymi zakresami świadczeń zdrowotnych oraz poprawa w dostępie do specjalistycznych świadczeń zdrowotnych na obszarze całego województwa.

Wskaźniki rezultatu

I.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Przeciętny pobyt chorego w szpitalu	dni	Słabiej rozwinięty	5,0	2013	4,5	CSIOZ	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Interwencją objęte zostaną przedsięwzięcia zmierzające do przekształcenia regionalnego systemu zdrowia w system efektywny, trwały i dostępny. Zasadniczo wszystkie projekty powinny uwzględniać wzmocnienie koordynacji pomiędzy różnymi poziomami opieki zdrowotnej, w tym zwiększenie zaangażowania podmiotów podstawowej opieki zdrowotnej.

Realizowane będą wyłącznie przedsięwzięcia wynikające z określonych w skali regionu deficytów i potrzeb zidentyfikowanych na podstawie analizy sytuacji demograficznej i epidemiologicznej, a także faktycznego zapotrzebowania oraz dostępności infrastruktury ochrony zdrowia, z uwzględnieniem map potrzeb zdrowotnych opracowanych przez Ministerstwo Zdrowia zgodnie z planem działań dla spełnienia warunku ex-ante 9.3, z zastrzeżeniem zasad opisanych w kierunkowych zasadach wyboru projektów.

Finansowane będą wyłącznie projekty wynikające z map potrzeb zdrowotnych i zgodne z *Planem działań w sektorze zdrowia (Plan działań)* akceptowanym przez Komitet Sterujący ds. koordynacji EFSI w sektorze zdrowia. *Plan działań* uwzględni inwestycje podejmowane ze środków krajowych oraz obejmie m.in. zasady wyboru projektów, listę potencjalnych przedsięwzięć realizowanych na poziomach krajowym i regionalnym oraz działania planowane do podjęcia na poziomie krajowym.

Wydatki ponoszone w ramach projektów dotyczących infrastruktury w zakresie opieki szpitalnej będą certyfikowane po wprowadzeniu map potrzeb w dziedzinie ochrony zdrowia oraz rodzaju świadczeń zbieżnych tematycznie z zakresem danego projektu.

Wsparcie regionalnej bazy szpitalnej prowadzącej specjalistyczne usługi zdrowotne w zakresie diagnostyki i leczenia chorób cywilizacyjnych dotyczyć będzie przede wszystkim:

- 1) uporządkowania i rozwoju oddziałów kardiologicznych, neurologicznych, onkologicznych, pneumonologicznych, diabetologicznych,
- 2) poprawy dostępności do oddziałów z deficytami łóżek, w tym oddziałów chorób wewnętrznych, ośrodków opieki geriatrycznej, ośrodków opieki długoterminowej, ośrodków rehabilitacji kardiologicznej, neurologicznej i pneumonologicznej,
- 3) restrukturyzacji leczenia psychiatrycznego, w tym utworzenia sieci centrów zdrowia psychicznego,
- 4) utworzenia sieci referencyjnych placówek w zakresie oddziałów chirurgii urazowo-ortopedycznej.

Dodatkowo wsparciem objęte będą przedsięwzięcia ukierunkowane na tworzenie poradni specjalistycznych m.in. w zakresie: diabetologii, onkologii, pneumonologii, gastroenterologii, endokrynologii, reumatologii i geriatрії. Planowana interwencja obejmie także rozwój ośrodków rehabilitacji oraz zintegrowanej opieki długoterminowej, w szczególności domowej (m.in. w neurologii i pneumonologii).

Wspierane będą projekty polegające m.in. na przeprowadzeniu niezbędnych, z punktu widzenia udzielania świadczeń zdrowotnych, prac remontowo-budowlanych, w tym w zakresie dostosowania infrastruktury do

potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, a także na wyposażeniu w sprzęt medyczny oraz – jako element projektu – na rozwiązaniach w zakresie IT (oprogramowanie, sprzęt).

Uzupełniająco w ramach finansowania krzyżowego – jako element kompleksowych projektów – wsparciem objęte zostaną przedsięwzięcia dotyczące tworzenia zintegrowanych, interdyscyplinarnych zespołów diagnostyczno-terapeutycznych oraz podnoszenia kompetencji i kwalifikacji zawodowych kadr świadczących usługi zdrowotne.

Realizowane będą wyłącznie projekty uzasadnione z punktu widzenia poprawy efektywności (w tym kosztowej) oraz zwiększenia dostępu do świadczeń zdrowotnych. Wszystkie projekty będą uwzględniać konieczność dostosowania placówki do obowiązujących przepisów prawa lub spełnienia bądź przewyższenia wymogów płatnika w zakresie udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych w ramach publicznego systemu ubezpieczeń zdrowotnych, a także wykorzystywać nowoczesne dostępne techniki i technologie.

Wszystkie szpitale ubiegające się o wsparcie powinny posiadać odpowiednie certyfikaty i systemy jakości.

Wszystkie podmioty lecznicze ubiegające się o wsparcie muszą funkcjonować w publicznym systemie ubezpieczeń zdrowotnych. W przypadku poszerzenia działalności podmiotu wykonującego działalność leczniczą, wymagane będzie zobowiązanie do posiadania umowy na udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych najpóźniej w kolejnym okresie kontraktowania świadczeń po zakończeniu realizacji projektu lub zapewnienie finansowania świadczonych usług ze środków własnych.

Wykluczone ze wsparcia w ramach PI 9a będą duże instytucje o charakterze opiekuńczo-pobytowym, zdefiniowane zgodnie z polskim prawem, świadczące usługi długoterminowej pomocy dla osób niepełnosprawnych, dzieci, osób starszych i chorych psychicznie.

Rozwój usług zdrowotnych na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym będzie uwzględniał założenia europejskich zasad przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej oraz cele wskazane w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020.

Przewiduje się także realizację przedsięwzięć uzgodnionych w ramach Strategii ZIT.

Ponadto, przewiduje się wsparcie w zakresie infrastruktury społecznej w formie usług opiekuńczych, miejsc opieki wytchnieniowej i wyręczającej nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz mieszkań chronionych i wspomaganych.

Wsparcie w zakresie infrastruktury społecznej jest bezpośrednio powiązane z interwencją w ramach OP 6. *Integracja* w zakresie rozwoju usług społecznych (PI 9iv), a dofinansowane będą wyłącznie przedsięwzięcia uzgodnione pomiędzy IZ a zidentyfikowanymi podmiotami uprawnionymi do wsparcia.

Ukierunkowanie terytorialne

W zakresie rozwoju regionalnej bazy szpitalnej preferowane będą projekty zlokalizowane w:

- OMT (w szczególności Gdańsku, Gdyni, Sopocie, Wejherowie),
- Słupsku, Ustce, Chojnicach, Człuchowie, Kwidzynie, Malborku, Starogardzie Gdańskim, Łęborku, Kościerzynie, Prabutach i Bytowie.

W zakresie tworzenia poradni specjalistycznych realizowane będą wyłącznie projekty zlokalizowane na obszarach wykazujących deficyty w dostępie do świadczeń zdrowotnych.

Grupy docelowe

Mieszkańcy, w tym w szczególności mieszkańcy obszarów o niezadawalającej dostępności do specjalistycznych usług zdrowotnych, osoby starsze, kadra podmiotów świadczących usługi zdrowotne, osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunowie.

Indykatory katalog beneficjentów

Publiczne i prywatne podmioty świadczące usługi zdrowotne i ich organy założycielskie, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe.

W przypadku projektów dotyczących wsparcia podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych w zakresie geriatric, opieki długoterminowej oraz opieki paliatywnej i hospicyjnej beneficjentami mogą być podmioty wykonujące działalność leczniczą, udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, z wyłączeniem podmiotów, które będą kwalifikowały się do otrzymania wsparcia w ramach PO IS (wyłączenie to nie dotyczy szpitali ponadregionalnych posiadających w swoich strukturach oddziały geriatriczne lub przedsięwzięć uzgodnionych w ramach Strategii ZIT).

W przypadku pozostałych projektów beneficjentami mogą być podmioty lecznicze udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych: samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, przedsiębiorcy, jednostki budżetowe oraz lekarze i pielęgniarki, którzy wykonują swój zawód w ramach działalności leczniczej i udzielają świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, z wyłączeniem podmiotów, które będą kwalifikowały się do otrzymania wsparcia w ramach PO IS (wyłączenie to nie dotyczy szpitali ponadregionalnych posiadających w swoich strukturach oddziały geriatriczne lub przedsięwzięć uzgodnionych w ramach Strategii ZIT).

W zakresie infrastruktury społecznej uprawnione do wsparcia będą projekty realizowane przez organizacje pozarządowe i kościoły/związki wyznaniowe.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Głównym trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy. Uzupełniająco dopuszcza się zastosowanie trybu pozakonkursowego (przedsięwzięcia wynikające ze Strategii ZIT).

Preferowane będą projekty:

- 1) dające możliwość podwyższenia stopnia referencyjności podmiotu leczniczego,
- 2) przyczyniające się do rozwoju idei wolontariatu,
- 3) realizowane w partnerstwie publiczno-prywatnym,
- 4) przewidujące działania konsolidacyjne i inne formy współpracy podmiotów leczniczych,
- 5) przyczyniające się do racjonalizacji systemu zdrowia w regionie,
- 6) uzgodnione w ramach ZPT.

W ramach opieki koordynowanej preferowane będą projekty uwzględniające wzrost znaczenia podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, ukierunkowane na problemy zdrowotne dorosłych i dzieci oraz uwzględniające środowiskowe formy opieki.

Przy wyborze projektów stosowane będą kryteria oparte na rekomendacjach zawartych w *Planie działań*.

W ramach infrastruktury społecznej preferowane będą projekty:

- 1) realizowane w partnerstwie m.in. z jednostkami samorządu terytorialnego,
- 2) przyczyniające się do rozwoju idei wolontariatu.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	10	IZ	Raz na rok
2.	Liczba nowo zakupionego wysokospecjalistycznego sprzętu medycznego	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	7	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
3.	Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi (CI 36)	os.	EFRR	Słabiej rozwinięty			1 800 000	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
4.	Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty			5	Beneficjenci/IZ	Raz na rok

PRIORYTET INWESTYCYJNY 2c

Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia.

Cel szczegółowy

Wdrożone interoperacyjne systemy informatyczne obsługujące wszystkie procesy związane z funkcjonowaniem jednostek systemu zdrowia.

Rezultat

Istotnym wyzwaniem dla województwa pomorskiego związanym z dostępem do usług zdrowotnych jest budowa dobrze rozwiniętego systemu informacyjnego w oparciu o nowoczesne rozwiązania informatyczne, w tym telemedyczne. W pomorskim systemie zdrowia obserwuje się niski stopień interoperacyjności stosowanych systemów informatycznych. Tylko niektóre szpitale posiadają kompletne systemy informatyczne z trzech podstawowych zakresów (HIS – ang. *Hospital Information System*; ERP – ang. *Enterprise Resource Planning*; PACS – ang. *Picture Archive and Communication System*/RIS – ang. *Radiology Information System*). W wyniku interwencji nastąpi poprawa efektywności i dostępności usług zdrowotnych dzięki wykorzystaniu TIK. Ponadto oczekiwanym efektem wsparcia będzie stworzenie przyjaznego regionalnego portalu internetowego kompleksowo obejmującego kwestie związane z usługami zdrowotnymi, zarówno w zakresie organizacji i funkcjonowania systemu zdrowia, jak i promocji zdrowia.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Odsetek podmiotów leczniczych SWP, wyposażonych w systemy informatyczne (HIS/RIS/PACS) przygotowane do integracji z platformą P1/P2	%	Słabiej rozwinięty	0	2013	100	IZ	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Wsparcie dotyczyć będzie przedsięwzięć umożliwiających wdrożenie interoperacyjnych i zintegrowanych systemów e-zdrowia (wraz z niezbędną do ich funkcjonowania infrastrukturą) z zakresu: tworzenia elektronicznej dokumentacji medycznej, zarządzania, diagnostyki, terapii, logistyki, bezpieczeństwa, systemu informacji dla pacjentów i ich rodzin, platformy wymiany informacji, badania zadowolenia pacjenta, katalogu

zdarzeń niepożądanych, archiwizacji oraz integracji lokalnych i krajowych systemów informatycznych ochrony zdrowia. Realizowane w tym zakresie projekty powinny również umożliwiać rozwój usług telemedycznych.

Dodatkowo wsparciem objęte będą przedsięwzięcia ukierunkowane na wdrożenie usług telemedycznych, w tym telerehabilitacji, teleopieki, telekonsultacji i telediagnostyki (pod warunkiem wprowadzenia odpowiednich rozwiązań legislacyjnych).

Uzupełniająco w ramach finansowania krzyżowego jako element kompleksowych projektów z zakresu systemu e-zdrowia i usług telemedycznych wspierane będą również przedsięwzięcia promocyjne zachęcające do korzystania z tych usług oraz szkolenia kadry medycznej w zakresie ich obsługi.

Wszystkie podmioty i placówki lecznicze ubiegające się o wsparcie powinny posiadać odpowiednie certyfikaty i systemy jakości.

Projekty polegające na dostosowaniu systemów informatycznych do wymiany informacji z Systemem Informacji Medycznej będą weryfikowane pod kątem komplementarności oraz niedublowania funkcjonalności przewidzianych w krajowych platformach (P1 i P2). Wykorzystane zostaną również rekomendacje wypracowane w ramach Zespołu ds. koordynacji prowadzonego przez Ministra Administracji i Cyfryzacji.

W ramach tego PI zrealizowane zostanie przede wszystkim przedsięwzięcie strategiczne zidentyfikowane w ramach RPS w zakresie ochrony zdrowia, dotyczące wdrożenia systemów e-zdrowia w podmiotach leczniczych świadczących specjalistyczne usługi zdrowotne, dla których organem założycielskim jest samorząd województwa.

Ukierunkowanie terytorialne

Obszar całego województwa.

Grupy docelowe

Mieszkańcy województwa pomorskiego.

Indykatory katalog beneficjentów

Publiczne i prywatne podmioty świadczące usługi zdrowotne i ich organy założycielskie, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Głównym trybem wyboru projektów będzie tryb pozakonkursowy (przedsięwzięcie strategiczne wskazane w RPS w zakresie ochrony zdrowia). Uzupełniająco przewiduje się zastosowanie trybu konkursowego.

Preferowane będą projekty:

- 1) realizowane w partnerstwie pomiędzy podmiotami leczniczymi i jednostkami samorządu terytorialnego,
- 2) obejmujące działania związane z podnoszeniem kwalifikacji kadry z zakresu nowoczesnych technologii w ochronie zdrowia oraz wdrażanych usług,
- 3) uzgodnione w ramach ZPT.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba podmiotów leczniczych, w których wdrożono usługę publiczną udostępnianą on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3-dwustronna interakcja	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	17	Beneficjenci /IZ	Raz na rok

***

Ramy wykonania dla Osi Priorytetowej

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika	Lp.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
							M	K	O	M	K	O		
7	Produktu	1.	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	0	-	-	10	IZ	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 57% alokacji osi priorytetowej
	KEW	2.	Liczba podmiotów leczniczych, z którymi zostały podpisane umowy o dofinansowanie	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	10	-	-	-	IZ	KEW dla wskaźnika produktu nr 1
	Finansowy	3.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	6 175 029	-	-	133 206 471	IZ	-

Kategoryzacja interwencji Osi Priorytetowej

Fundusz i Kategoria regionu: EFRR, region słabiej rozwinięty							
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR
053	67 293 369	01	113 225 500	07	113 225 500	01	6 928 383
055	5 000 000					07	106 297 117
081	39 425 117						
101	1 507 014						

ÓŚ PRIORYTETOWA 8. KONWERSJA

Uzasadnienie utworzenia OP obejmującej więcej niż jeden CT

W ramach Osi przewiduje się realizację działań w ramach PI 9b i 6c. Interwencja będzie ukierunkowana na wsparcie zatrudnienia z uwzględnieniem specyfiki przestrzennej najistotniejszych obszarów problemowych występujących w województwie pomorskim – w szczególności zdegradowanych obszarów miast oraz zdegradowanych lub nieprzystosowanych do wykorzystania dla zrównoważonego rozwoju obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo. Bariery i możliwości rozwojowe ww. typów obszarów, wymagają różnej specyfiki interwencji, jednak dla skuteczności podejmowanych działań, jak również spójności przestrzennej województwa pomorskiego zasadne jest powiązanie ich ze sobą. Połączenie CT 9 i 6 przyczyni się do spójności planowania i realizacji projektów, a dzięki temu pozwoli na lepsze osiągnięcie założonych celów, niż miałyby to miejsce w przypadku oddzielnych Osi. Taka konstrukcja Osi, poprzez różne kierunki działań (przezwycięzenie problemów społecznych, niedoborów infrastrukturalnych oraz stanu kryzysowego zasobów stwarzających potencjał dla rozwoju) wpłynie na ograniczenie poziomu wykluczenia oraz na podniesienie potencjału gospodarczego obszarów problemowych, a przez to stworzenie warunków dla wsparcia zatrudnienia. Interwencja w ramach Osi dotyczyć będzie przede wszystkim kompleksowej rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich oraz wykorzystania i rozwoju endogenicznych potencjałów obszarów problemowych wynikających ze specyficznych uwarunkowań i zasobów przyrodniczych, przestrzennych i kulturowych.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 9b

Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich.

Cel szczegółowy

Zwiększona aktywność społeczna i gospodarcza mieszkańców zdegradowanych obszarów miejskich.

Rezultat

Istotnym wyzwaniem, zwłaszcza w dużych miastach, jest degradacja całych dzielnic wynikająca z narastających problemów społecznych (w tym utrzymującego się długotrwałego bezrobocia, niskich dochodów mieszkańców, niskiego poziomu wykształcenia, występujących patologii społecznych) oraz degradacji przestrzeni miejskich. Notuje się duże różnice w jakości życia i potencjale rozwojowym pomiędzy dzielnicami miast. Ponadto społeczność lokalna jest często wyłączona z procesu kształtowania obszarów zdegradowanych, co stanowi istotną barierą dla ich prawidłowego rozwoju. Wyprowadzenie tych obszarów ze stanu kryzysowego wymaga pakietu działań społecznych i infrastrukturalnych, zaplanowanych w kontekście całego miasta (w ramach lokalnych programów rewitalizacji), przygotowanych z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców i realizowanych w oparciu o aktywny udział lokalnych społeczności.

Planowanym efektem kompleksowej interwencji jest przywrócenie utraconych funkcji społeczno-gospodarczych na zdegradowanych obszarach miejskich. Wsparcie w ramach PI przyczyni się do ograniczenia zjawiska degradacji społecznej, a dzięki temu pozwoli na ograniczenie szeroko rozumianego problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców	os.	Słabiej rozwinięty	538	2013	500	GUS	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Interwencja w zakresie kompleksowej rewitalizacji dotyczyć będzie nadawania i przywracania funkcji społecznych zdegradowanym obszarom w miastach, wyznaczonym w oparciu o kryteria przestrzenne, ekonomiczne i społeczne uwzględniające stopień nasilenia problemów społecznych, związanych w szczególności z izolacją materialną i społeczną mieszkańców.

Realizowane w ujęciu kompleksowym przedsięwzięcia, wynikające z lokalnych programów rewitalizacji, będą obejmowały w szczególności wspieranie integracji społeczno-zawodowej mieszkańców zdegradowanych obszarów miejskich, rewaloryzację, modernizację i adaptację istniejącej zabudowy, zagospodarowanie przestrzeni publicznych oraz dostosowanie budynków do funkcji społecznych, gospodarczych, rekreacyjnych, kulturalnych i edukacyjnych.

W ramach kompleksowych przedsięwzięć możliwa będzie modernizacja infrastruktury technicznej (wylącznie, gdy przyczyni się to do fizycznej, gospodarczej i społecznej rewitalizacji i regeneracji obszarów miejskich jako elementu lokalnego programu rewitalizacji).

Wszystkie realizowane projekty oprócz działań infrastrukturalnych powinny obejmować również bezpośrednio z nimi powiązane działania społeczne skierowane do mieszkańców zdegradowanych obszarów.

Realizowane w ramach finansowania krzyżowego działania społeczne powinny dotyczyć, w szczególności kształtowania postaw społecznych i włączenia lokalnej społeczności w działania rewitalizacyjne.

Wszystkie przedsięwzięcia realizowane będą w sposób partnerski. Partnerami w projektach koordynowanych przez jednostki samorządu terytorialnego będą m.in. organizacje pozarządowe, instytucje pomocy i integracji społecznej, instytucje kultury, kościoły i związki wyznaniowe, przedsiębiorcy, instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, instytucje rynku pracy, kluby sportowe, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego oraz inne podmioty, których udział jest istotny dla realizacji lub osiągnięcia celów projektu.

Dofinansowane będą wyłącznie przedsięwzięcia uzgodnione pomiędzy IZ a miastami uprawnionymi do wsparcia.

Przewiduje się także realizację przedsięwzięć uzgodnionych w ramach Strategii ZIT.

Realizowane będą wyłącznie projekty:

- 1) ukierunkowane na aktywizację społeczno-gospodarczą oraz poprawę warunków życia lokalnych społeczności,
- 2) identyfikowane i realizowane z wykorzystaniem elementów podejścia oddolnego, integrującego aktywności wielu podmiotów w ujęciu wielosektorowym w oparciu o wspólną strategię działania, zakładające uspołecznienie wypracowania koncepcji i szczegółowych założeń oraz włączenie lokalnej społeczności zarówno na etapie planowania, jak i realizacji,

- 3) uwzględniające zasady projektowania uniwersalnego (tzn. dostosowanie przestrzeni do potrzeb wszystkich użytkowników),
- 4) komplementarne i bezpośrednio powiązane z interwencją prowadzoną w ramach PI 9i w zakresie aktywnej integracji lub PI 9iv w zakresie rozwoju usług społecznych.

Zgodnie z UP maksymalny poziom wsparcia projektów w zakresie kultury nie będzie przekraczać 2 mln euro kosztów kwalifikowanych.

Działania w zakresie PI 9b są bezpośrednio powiązane z interwencją w ramach OP 6. *Integracja* w zakresie programów aktywizacji społeczno-zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluceniem społecznym (PI 9i) oraz rozwoju usług społecznych (PI 9iv), przy czym działania prowadzone w niniejszej Osi mają charakter podrzędny w stosunku do działań społecznych realizowanych w Osi 6.

Ukierunkowanie terytorialne

Obszarami wyłącznie uprawnionymi do wsparcia są zdegradowane przestrzennie i społecznie obszary w miastach.

Preferowane będą projekty zlokalizowane w:

- 1) miastach rdzeniowych miejskich obszarów funkcjonalnych, tj. Chojnicach, Człuchowie, Malborku, Sztumie, Starogardzie Gdańskim, Kwidzynie, Lęborku, Słupsku, Ustce, Kościerzynie, Bytowie,
- 2) obszarach strategicznych rozwoju funkcji metropolitalnych lub w ich bezpośrednim otoczeniu, tj. Gdańsku, Gdyni, Sopocie, Wejherowie, Tczewie i Pruszczu Gdańskim, zgodnie z ustaleniami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego.

Grupy docelowe

Mieszkańcy zdegradowanych obszarów w miastach.

Indykatywny katalog beneficjentów

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, instytucje pomocy i integracji społecznej, instytucje kultury, kościoły i związki wyznaniowe, przedsiębiorcy, instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, instytucje rynku pracy, kluby sportowe, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego, podmioty wdrażające instrumenty finansowe.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Trybami wyboru projektów będą tryb konkursowy oraz tryb pozakonkursowy (przedsięwzięcia wynikające ze Strategii ZIT).

Realizowane będą wyłącznie przedsięwzięcia wynikające z lokalnych programów rewitalizacji zlokalizowane na obszarach zdegradowanych w miastach, wyznaczonych w oparciu o kryteria przestrzenne, ekonomiczne i społeczne uwzględniające stopień nasilenia problemów społecznych, związanych w szczególności z izolacją materialną i społeczną mieszkańców.

Preferowane będą projekty:

- 1) uwzględniające potrzeby osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluceniem społecznym, w szczególności osób w wieku 50 lat i więcej oraz osób z niepełnosprawnościami,
- 2) realizowane w partnerstwie publiczno-prywatnym,
- 3) przyczyniające się do zwiększenia zatrudnienia mieszkańców,
- 4) nawiązujące do historii, tradycji i tożsamości miejsca,
- 5) uwzględniające innowacyjne podejście,
- 6) przyczyniające się do rozwoju funkcji o oddziaływaniu ponadlokalnym,

- 7) będące kontynuacją realizowanych przedsięwzięć z zakresu kompleksowej rewitalizacji lub rozwoju przestrzeni publicznych,
- 8) zlokalizowane na terenach obecnie lub dawniej wykorzystywanych pod działalność gospodarczą, w tym zdegradowanych przestrzennie i ekologicznie,
- 9) uzgodnione w ramach ZPT.

Tryb wyboru projektów z zakresu instrumentów finansowych wynikać będzie z wybranego przez IZ RPO WP modelu wdrażania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Rozważa się zastosowanie instrumentów finansowych. Szczegółowe zasady, alokacja i zakres wykorzystania instrumentów finansowych będą oparte na ocenie ex-ante zrealizowanej zgodnie z artykułem 37 ust. 2 i 3 rozporządzenia ogólnego.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

I.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	400	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
2.	Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich (CI 37)	os.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	1 013 518	Beneficjenci/IZ	Raz na rok

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6c

Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego.

Cele szczegółowe

Zwiększona atrakcyjność turystyczna miejsc o szczególnych walorach kulturowych i przyrodniczych.

Rezultat

W województwie pomorskim można wyróżnić szereg obszarów cennych przyrodniczo wymagających sieciowych działań służących podniesieniu ich atrakcyjności turystycznej. Zaliczają się do nich obszary peryferyjne: zachodnia i południowa część województwa, jak również dolina i delta Wisły oraz gminy nadmorskie. Obszary te posiadają liczne walory naturalne i kulturowe, które dzięki interwencji mogą stać się podstawą do kreowania nowej, odpowiadającej współczesnym potrzebom oferty turystycznej, a tym samym wzrostu lub stabilizacji zatrudnienia.

Stan znacznej części pomorskich zasobów dziedzictwa kulturowego uniemożliwia jego turystyczne wykorzystanie. Dotyczy to zarówno budynków osadzonych w charakterystycznych dla województwa pomorskiego kontekstach krajobrazowych, jak i przestrzeni publicznych cennych układów urbanistycznych i ruralistycznych. Rozpoznawalne w skali światowej obszary i obiekty zabytkowe stanowią atrakcje turystyczne, których potencjał nadal nie jest w pełni wykorzystany.

W wyniku interwencji stworzona zostanie kompleksowa, rozpoznawalna oferta turystyczna oparta na charakterystycznych walorach dziedzictwa kulturowego i naturalnego, w tym związanego z nadmorskim

położeniem regionu. Odpowiednie wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego może przyczynić się do wzrostu zatrudnienia, jak również – poprzez dywersyfikację oferty turystycznej – bardziej zrównoważonego wykorzystania walorów środowiska naturalnego. Poprawie ulegnie również stan i dostępność obiektów i obszarów dziedzictwa kulturowego, a dzięki nadaniu im nowych funkcji, stworzone zostaną warunki dla rozwoju gospodarczego tych obszarów.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba korzystających z noclegów na 1000 ludności	os.	Słabiej rozwinięty	858	2013	1 080	GUS	Raz na rok
2.	Zwiedzający muzea i oddziały muzealne na 10 tys. mieszkańców	os.	Słabiej rozwinięty	8 034	2013	8 700	GUS	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Interwencją objęte zostaną przedsięwzięcia obejmujące ratowanie, przywracanie wartości i ochronę charakterystycznych zabytków lub ich zespołów wraz z otaczającym je kontekstem krajobrazowym, poprzez m.in. prace rehabilitacyjne i modernizacyjne służące nadaniu im nowych funkcji (usług turystyki lub kultury), przy możliwym jednoczesnym zachowaniu funkcji dotychczasowych, jak również wdrażanie nowych form zarządzania (tworzenie parków kulturowych).

Ponadto interwencją objęte zostaną projekty ukierunkowane na podnoszenie jakości przestrzeni publicznej obejmujące realizację prac służących estetyzacji i podkreśleniu walorów kulturowych tej przestrzeni w ramach układów urbanistycznych i ruralistycznych wpisanych do rejestru zabytków.

Wsparciem objęte będą również projekty umożliwiające bezpieczną eksploatację zasobów materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego regionu, w tym w zakresie dokumentowania, popularyzacji, inwentaryzacji i udostępniania zasobów kultury z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (w szczególności digitalizacja zasobów, tworzenie nowych treści cyfrowych).

Wspierane będą także działania służące podniesieniu atrakcyjności walorów dziedzictwa naturalnego, o charakterze sieciowym, koordynowane przez samorząd województwa, będące efektem trwałej współpracy wielu podmiotów (w tym gospodarczych) oraz społecznej akceptacji, polegające na rozwoju infrastruktury turystycznej, w tym infrastruktury żeglarskiej, szlaków rowerowych i kajakowych oraz tras turystycznych o charakterze regionalnym i ponadregionalnym. Wszystkie przedsięwzięcia w tym zakresie powinny przyczyniać się do uregulowania i ukierunkowania ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo oraz poprawy stanu środowiska naturalnego na tych obszarach.

W ramach podniesienia atrakcyjności walorów dziedzictwa naturalnego zrealizowane zostaną przede wszystkim przedsięwzięcia strategiczne zidentyfikowane w RPS w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej dotyczące sieciowych produktów turystycznych.

Wszystkie projekty w ramach PI 6c powinny przyczyniać się do poprawy jakości przestrzeni oraz zapewniać zgodność z ustaleniami *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego*.

Zgodnie z UP ze wsparcia w ramach CT 6 wyłączone są przedsięwzięcia dotyczące organizacji imprez o charakterze kulturalnym, w tym wystaw, festiwali oraz budowy nowej infrastruktury kulturalnej.

Ukierunkowanie terytorialne

W zakresie dziedzictwa kulturowego oraz podnoszenia jakości przestrzeni publicznych preferowane będą projekty zlokalizowane na obszarach o wysokim potencjale turystyczno-rekreacyjnym środowiska kulturowego, w szczególności w:

- miastach o najwyższej koncentracji nieruchomości i ruchomych elementów dziedzictwa kulturowego: Gdańsk, Gdynia, Sopot, Słupsk, Malbork,
- strefach koncentracji charakterystycznych dla regionu elementów dziedzictwa kulturowego, określonych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego.

W zakresie podniesienia atrakcyjności walorów dziedzictwa naturalnego preferowane będą projekty zlokalizowane na:

- obszarach objętych ochroną w formie parków krajobrazowych wraz z ich otulinami, obszarach chronionego krajobrazu oraz obszarach NATURA 2000,
- obszarach gmin Deltę Wisły, Doliny Dolnej Wisły oraz gmin nadmorskich.

Grupy docelowe

Mieszkańcy, turyści.

Indykatory katalog beneficjentów

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, instytucje kultury, instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, instytucje finansowe, przedsiębiorcy (w tym organizatorzy turystyczni), kościoły i związki wyznaniowe, parki narodowe, PGL Lasy Państwowe, kluby sportowe, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, urzędy morskie, operatorzy elektrowni wodnych, ROT/LOT.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

W zakresie dziedzictwa kulturowego preferowane będą projekty:

- 1) sieciowe, stanowiące element produktu turystycznego o skali ponadlokalnej, będące efektem trwałej współpracy wielu podmiotów (w tym gospodarczych) oraz społecznej akceptacji,
- 2) przyczyniające się do wzrostu zatrudnienia,
- 3) obejmujące nowe i niestandardowe rozwiązania z zakresu użycia nowych technologii lub rozwiązań organizacyjnych, które w sposób istotny wpływają na rozwój gospodarczy regionu,
- 4) obejmujące działania wynikające bezpośrednio z zapisów powiatowych/gminnych programów opieki nad zabytkami,
- 5) zapewniające całoroczną ofertę,
- 6) uzgodnione w ramach ZPT.

W zakresie podnoszenia jakości przestrzeni publicznych preferowane będą projekty:

- 1) realizowane na obszarach ponadprzeciętnego wykluczenia społecznego,
- 2) identyfikowane i realizowane z wykorzystaniem elementów podejścia oddolnego, integrującego aktywności wielu podmiotów w ujęciu wielosektorowym w oparciu o wspólną strategię działania, zakładające uspołecznienie wypracowania koncepcji i szczegółowych założeń oraz włączenie lokalnej społeczności zarówno na etapie planowania, jak i realizacji.

W zakresie podnoszenia atrakcyjności walorów dziedzictwa naturalnego preferowane będą projekty:

- 1) identyfikowane i realizowane z wykorzystaniem elementów podejścia oddolnego, integrującego aktywności wielu podmiotów w ujęciu wielosektorowym w oparciu o wspólną strategię działania,

zakładające uspołecznienie wypracowania koncepcji i szczegółowych założeń oraz włączenie lokalnej społeczności zarówno na etapie planowania, jak i realizacji,

- 2) zapewniające całoroczną ofertę,
- 3) zaspokajające potrzeby i oczekiwania turysty zależnie od profilu podróży turystycznej,
- 4) obejmujące nowe i niestandardowe rozwiązania z zakresu użycia nowych technologii lub rozwiązań organizacyjnych, które w sposób istotny wpływają na rozwój gospodarczy regionu,
- 5) uwzględniające potrzeby grup defaworyzowanych i wykluczonych – m.in. osób starszych i osób z niepełnosprawnościami,
- 6) realizujące przedsięwzięcia strategiczne wskazane w RPS w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej,
- 7) uzgodnione w ramach ZPT.

Wszystkie projekty w ramach PI 6c powinny być uzasadnione ekonomicznie i popytowo, a także przyczyniać się do rozwoju przedsiębiorczości oraz tworzenia nowych i utrzymania istniejących miejsc pracy.

W przypadku interwencji kierowanej bezpośrednio na realizację celów SUERMB, preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie z podmiotami z Regionu Morza Bałtyckiego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	20	Beneficjenci / IZ	Raz na rok
2.	Długość szlaków turystycznych	km	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	1 500	Beneficjenci / IZ	Raz na rok
3.	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (CI 9)	odwiedziny /rok	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	250 000	Beneficjenci/ IZ	Raz na rok

***

Ramy wykonania dla Osi Priorytetowej

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika	Lp.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
							M	K	O	M	K	O		
8	Produktu	1.	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	0	-	-	400	Beneficjenci / IZ	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 52% alokacji osi priorytetowej
	KEW	2.	Liczba zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych, dla których podpisano umowy o dofinansowanie	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	20	-	-	-	IZ	KEW dla wskaźnika produktu nr 1
	Finansowy	3.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	16 836 697	-	-	187 074 412	IZ	-

Założenia i oczekiwane wartości dotyczące wkładu instrumentów finansowych w realizację celu pośredniego i końcowego dla wskaźnika produktu są szacunkowe. Po otrzymaniu ostatecznych wyników oceny ex-ante może zaistnieć konieczność ich korekty.

W odniesieniu do kluczowego etapu wdrażania dla wskaźnika produktu nr 1 do końca 2018 r. planowane jest podpisanie 80% umów dla zidentyfikowanych obszarów przeznaczonych do wsparcia w ramach kompleksowej rewitalizacji spośród 100% planowanych.

Kategoryzacja interwencji Osi Priorytetowej

Fundusz i Kategoria regionu: EFRR, region słabiej rozwinięty							
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR
055	81 713 931	01	142 475 872	01	61 286 093	01	41 343 445
090	25 597 908	04	16 537 378	02	40 628 107	07	117 669 805
092	26 018 770			03	40 561 672		
094	24 709 682			07	16 537 378		
101	972 959						

OŚ PRIORYTETOWA 9. MOBILNOŚĆ

Uzasadnienie utworzenia OP obejmującej więcej niż jeden CT

W ramach Osi przewiduje się realizację działań dotyczących PI 4e oraz 7b i 7d. Integracja w ramach jednej osi działań transportowych odnoszących się do transportu zbiorowego miejskiego, kolejowego oraz sieci drogowej pozwoli zapewnić efekt synergii projektów transportowych, a przez to przyczyni się do lepszego osiągnięcia założonych celów.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4e

Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Cel szczegółowy

Zwiększona liczba pasażerów transportu zbiorowego w miastach oraz ich obszarach funkcjonalnych.

Rezultat

Wyzwaniem jest umocnienie pozycji transportu zbiorowego (mobilność zrównoważona), a także na ograniczenie emisji generowanej przez transport w miastach (mobilność niskoemisyjna).

Realizacja priorytetu inwestycyjnego pozwoli na pogłębienie integracji oraz poprawę sprawności, atrakcyjności i ekoefektywności systemu transportu zbiorowego w największych miastach i ich obszarach funkcjonalnych, tworzących silną alternatywę dla indywidualnego transportu samochodowego.

Interwencja przyczyni się m.in. do utworzenia lub unowocześnienia transportowych węzłów integracyjnych stanowiących podstawę kształtowania efektywnych połączeń wewnątrz miast i w relacji z ich otoczeniem funkcjonalnym, w tym z obszarami wiejskimi.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Przewozy pasażerów komunikacją miejską w ciągu roku	mln os.	Słabiej rozwinięty	279	2012	280	GUS	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Wsparcie w zakresie transportu miejskiego adresowane będzie do miast i ich obszarów funkcjonalnych. Będzie ono ukierunkowane na wdrażanie rozwiązań niskoemisyjnych w transporcie zbiorowym. Rozwiązania te wynikną z zapisów lokalnych strategii niskoemisyjnych lub dokumentów spełniających ich wymogi zawierających elementy zrównoważonych planów mobilności miejskich (m.in. kierunki interwencji planowanej w odniesieniu do transportu zbiorowego, eko-efektywnych środków transportu, inteligentnych systemów transportowych, bezpieczeństwa ruchu drogowego, indywidualnej mobilności aktywnej oraz kształtowania postaw transportowych).

Zgodnie z ustaleniami *Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa pomorskiego* interwencja dotyczyć będzie kompleksowej modernizacji istniejących i budowy nowych elementów węzłowej (węzły integrujące podsystemy transportu zbiorowego, w tym kolejowego wraz z budynkami dworców kolejowych) i liniowej infrastruktury zbiorowego transportu szynowego, trolejbusowego, autobusowego i rowerowego.

Wsparcie będzie dotyczyło także przedsięwzięć poprawiających funkcjonowanie, konkurencyjność i bezpieczeństwo publicznego transportu zbiorowego (m.in. inteligentne systemy transportowe). Obok działań infrastrukturalnych przewiduje się także wsparcie przedsięwzięć związanych z zakupem i modernizacją taboru, zwłaszcza wykorzystującego napęd elektryczny lub inne alternatywne systemy napędowe.

W celu podniesienia efektywności transportu zbiorowego możliwa będzie również realizacja projektów dotyczących budowy infrastruktury liniowej transportu rowerowego (indywidualna mobilność aktywna) stanowiącej dojazd do węzłów integracyjnych.

Uzupełniająco, w ramach finansowania krzyżowego, przewiduje się realizację kampanii informacyjno-edukacyjnych promujących transport zbiorowy, mających na celu maksymalizację efektów realizacji wszystkich przedsięwzięć w zakresie miejskiego transportu zbiorowego w ramach danego miejskiego obszaru funkcjonalnego.

Przewiduje się także realizację przedsięwzięć uzgodnionych w ramach Strategii ZIT.

Ukierunkowanie terytorialne

Przedsięwzięcia będą realizowane wyłącznie na terenie: OMT oraz miejskich obszarów funkcjonalnych (Słupska, Chojnic-Człuchowa, Kwidzyna, Malborka-Sztumu, Starogardu Gdańskiego, Lęborka, Kościerzyny i Bytowa).

Grupy docelowe

Użytkownicy transportu miejskiego i rowerowego.

Indykatory katalog beneficjentów

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, spółki z udziałem jednostek samorządu terytorialnego, podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno-prywatnym, zarządcy infrastruktury transportowej, służącej organizacji transportu zbiorowego publicznego, przedsiębiorcy.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Głównym trybem wyboru projektów będzie tryb pozakonkursowy (przedsięwzięcia wynikające ze Strategii ZIT). Uzupełniająco przewiduje się tryb konkursowy.

Preferowane będą projekty:

- 1) zgodne z zasadami zagospodarowania przestrzennego określonymi w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego*,
- 2) zgodne z planami zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego jednostek samorządu terytorialnego lub MOF,
- 3) w przypadku taboru – spełniające najwyższe obowiązujące normy emisji spalin,
- 4) uzgodnione w ramach ZPT.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	25	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
2.	Liczba zakupionych/zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	36	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
3.	Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź”	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	7	Beneficjenci/IZ	Raz na rok

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7d

Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu bałasu.

Cel szczegółowy

Zwiększone przewozy w regionalnym pasażerskim transporcie kolejowym.

Rezultat

Wyzwaniem jest poprawa spójności terytorialnej i społecznej regionu, poprzez poprawę dostępności do liniowej i węzłowej infrastruktury transportowej.

Realizacja priorytetu inwestycyjnego wpłynie na poprawę atrakcyjności pasażerskiego transportu kolejowego, m.in. dzięki skróceniu czasu przejazdów oraz poprawie bezpieczeństwa i komfortu podróży. Realizacja przedsięwzięć wpłynie na zmniejszenie presji środowiskowej transportu indywidualnego.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba pasażerów przewiezionych w ramach kolejowych wojewódzkich przewozów pasażerskich w ciągu roku	mln os.	Słabiej rozwinięty	43	2013	47	Operatorzy publicznych kolejowych przewozów pasażerskich	Raz na rok
2.	Wskaźnik Kolejowej Dostępności Transportowej	nd.	Słabiej rozwinięty	23,1058	2013	29,4252	MIR	Od 2013 roku co 2-3 lata

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Przewiduje się realizację kolejowych przedsięwzięć strategicznych zdefiniowanych w RPS w zakresie transportu. Wsparciem będą mogły być objęte także inne regionalne linie kolejowe, na których zgodnie z *Planem zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa pomorskiego* odbywają się wojewódzkie przewozy pasażerskie.

Przedsięwzięcia polegać będą na modernizacji i rehabilitacji infrastruktury liniowej, punktowej (stacje i przystanki kolejowe) oraz towarzyszącej.

W ramach wsparcia możliwe będą także projekty podnoszące bezpieczeństwo i konkurencyjność transportu kolejowego (Inteligentne Systemy Transportowe), związane z rozwojem systemów sterowania i zarządzania ruchem kolejowym, projekty związane z zakupem i modernizacją taboru kolejowego (w tym realizowane w formule partnerstwa publiczno-prywatnego) obsługującego zmodernizowane linie, a także projekty z zakresu dokumentacji przedprojektowej i projektowej kolejowej infrastruktury technicznej.

Przewiduje się także realizację przedsięwzięć uzgodnionych w ramach Strategii ZIT.

Środki skierowane na realizację przedsięwzięć w zakresie transportu kolejowego wyniosą ok. 50% całkowitej alokacji na CT 7 w RPO WP.

Ukierunkowanie terytorialne

Obszar całego województwa.

Grupy docelowe

Użytkownicy infrastruktury kolejowej i publicznego transportu zbiorowego kolejowego.

Indykatory katalog beneficjentów

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, operatorzy i organizatorzy transportu zbiorowego, podmioty budujące lub zarządzające infrastrukturą kolejową.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Głównym trybem wyboru projektów będzie tryb pozakonkursowy (przedsięwzięcia strategiczne zdefiniowane w RPS w zakresie transportu lub przedsięwzięcia wynikające ze Strategii ZIT). Uzupełniająco przewiduje się tryb konkursowy.

Preferowane będą projekty:

- 1) zgodne z zasadami zagospodarowania przestrzennego określonymi w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego*,
- 2) przyczyniające się do poprawy spójności terytorialnej województwa i dostępności do regionalnych i subregionalnych ośrodków miejskich,
- 3) będące kompleksową modernizacją liniowej i punktowej infrastruktury kolejowej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych (CI 12)	km	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	110	Beneficjenci / IZ	Raz na rok
2.	Liczba wspartych dworców/przystanków kolejowych	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	18	Beneficjenci / IZ	Raz na rok

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7b

Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi.

Cel szczegółowy

Poprawiona dostępność drogowa miejskich ośrodków funkcjonalnych do Trójmiasta, a także jakość powiązań drogowych między nimi.

Rezultat

Istotnym wyzwaniem jest usprawnienie połączeń drogowych między ważnymi ośrodkami miejskimi regionu, a także między nimi a ich otoczeniem funkcjonalnym.

Realizacja priorytetu inwestycyjnego wpłynie na wzrost spójności sieci drogowej w regionie. Poprawi się dostępność kluczowych miejskich obszarów funkcjonalnych, w tym ośrodka metropolitalnego, m. in. poprzez likwidację tzw. „wąskich gardel” i budowę obwodnic miejscowości o wysokim natężeniu ruchu tranzytowego.

Realizacja inwestycji w ramach priorytetu inwestycyjnego pozwoli na dostosowanie parametrów technicznych dróg do odpowiednich standardów, w tym na zwiększenie przepustowości i nośności infrastruktury drogowej, co przyczyni się do wzrostu bezpieczeństwa.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Odsetek długości dróg wojewódzkich o dobrym i zadowalającym stanie technicznym	%	Słabiej rozwinięty	47,8	2011	56,3	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Gdańsku	Raz na trzy lata
2.	Liczba gmin objętych izochroną 60 minut dostępności drogowej do Trójmiasta	szt.	Słabiej rozwinięty	56	2011	70	Badanie	Raz na trzy lata
3.	Wskaźnik Drogowej Dostępności Transportowej	nd.	Słabiej rozwinięty	22,2280	2013	26,4260	MIR	Od 2013 roku co 2-3 lata

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Przewiduje się realizację drogowych przedsięwzięć strategicznych zdefiniowanych w RPS w zakresie transportu. Wsparciem objęte zostaną drogi o charakterze regionalnym, dowiązujące najważniejsze ośrodki miejskie do dróg krajowych, w tym do sieci TEN-T.

Wspierane będą przedsięwzięcia polegające na budowie, przebudowie i rozbudowie (wraz z wyposażeniem technicznym) układów drogowych, w tym na likwidacji „wąskich gardeł”, wyprowadzeniu ruchu tranzytowego z obszarów centralnych miast i miejscowości poprzez budowę obwodnic lub obejść miejscowości. W ramach realizowanych przedsięwzięć przewiduje się także działania uzupełniające dotyczące poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego. Wspierane mogą być również przedsięwzięcia związane z organizacją ruchu poprawiające przepustowość i sprawność dróg (w tym Inteligentne Systemy Transportowe). W ramach PI 7b nie przewiduje się wspierania infrastruktury drogowej o znaczeniu lokalnym.

Ukierunkowanie terytorialne

W zakresie powiązań regionalnych i ponadregionalnych preferowane będą projekty poprawiające dostępność drogową do Trójmiasta z obszarów pozostających poza izochroną 60 minut.

W zakresie poprawy dostępności drogowej do miast powiatowych z ich otoczeniem funkcjonalnym, preferowane będą projekty poprawiające dostępność drogową z obszarów pozostających poza izochroną 30 minut.

Grupy docelowe

Użytkownicy infrastruktury drogowej i transportu zbiorowego drogowego.

Indykatorywny katalog beneficjentów

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, zarządcy dróg.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Głównym trybem wyboru projektów będzie tryb pozakonkursowy (przedsięwzięcia strategiczne zdefiniowane w RPS w zakresie transportu). Uzupełniająco przewiduje się tryb konkursowy.

Preferowane będą projekty:

- 1) realizowane na drogach szczególnie ważnych dla obsługi województwa zgodnie z ustaleniami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego,
- 2) na drogach wojewódzkich o co najwyżej średnim poziomie bezpieczeństwa określonym według Europejskiego Programu Oceny Ryzyka na Drogach,
- 3) na drogach wojewódzkich o co najwyżej zadowalającym stanie technicznym określonym według oceny stanu technicznego nawierzchni,
- 4) uzgodnione w ramach ZPT.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

I.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14)	km	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	130	Beneficjenci /IZ	Raz na rok
2.	Całkowita długość nowych dróg (CI 13)	km	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	10	Beneficjenci /IZ	Raz na rok

***

Ramy wykonania dla Osi Priorytetowej

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika	I.p.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
							M	K	O	M	K	O		
9	Produktu	1.	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14)	km	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	20	-	-	130	Beneficjenci /IZ	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 31% alokacji osi priorytetowej
	Produktu	2.	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych (CI 12)	km	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	0	-	-	110	Beneficjenci /IZ	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 29% alokacji osi priorytetowej
	KEW	3.	Liczba projektów dot. przebudowy lub modernizacji linii kolejowych, dla których podpisano umowy o dofinansowanie	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	2	-	-	-	IZ	KEW dla wskaźnika produktu nr 2 (CI 12)
	Finansowy	4.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	46 247 171	-	-	440 449 248	IZ	-

W odniesieniu do kluczowego etapu wdrażania dla wskaźnika produktu nr 2 (CI 12) do końca 2018 r. planowane jest podpisanie umów dla 2 projektów dotyczących przebudowy lub modernizacji linii kolejowych spośród 3 planowanych.

Kategoryzacja interwencji Osi Priorytetowej

Fundusz i Kategoria regionu: EFRR, region słabiej rozwinięty							
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR
026	92 833 782	01	374 381 860	01	118 454 283	01	81 014 654
027	38 663 010			02	75 363 859	07	293 367 206
030	17 688 868			03	180 563 718		
034	108 007 925						
043	116 851 208						
044	0						
101	337 067						

OŚ PRIORYTETOWA 10. ENERGIA

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4c

Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym.

Cel szczegółowy

Poprawiona efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej i mieszkaniowych.

Rezultat

Wyzwaniem jest poprawa efektywności energetycznej regionu, która jest znacząco niższa od średniej w krajach UE-15. Potencjał do ograniczenia zużycia energii dotyczy w szczególności zabudowy użyteczności publicznej i mieszkaniowej, w których średnioroczny wskaźnik zapotrzebowania na ciepło znacznie przewyższa wymagane wartości dla budownictwa energooszczędnego.

Efektem udzielonego wsparcia będzie zmniejszenie zużycia energii cieplnej i elektrycznej w zabudowie, co z kolei skutkować będzie poprawą efektywności energetycznej regionu oraz redukcją emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno-bytowe	GJ	Słabiej rozwinięty	13 327 369	2013	12 750 000	GUS	Raz na rok
2.	Średnie zużycie energii cieplnej w budynkach mieszkalnych ogrzewanych centralnie w przeliczeniu na kubaturę budynków (w latach 2010-2012)	MJ/m ³	Słabiej rozwinięty	112,5	2012	107,0	Obliczenia własne na podstawie danych GUS	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Wspierane będą inwestycje podnoszące efektywność energetyczną budynków użyteczności publicznej, w tym przedsięwzięcia termomodernizacyjne. Możliwa będzie także poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych.

W ramach kompleksowych projektów przewiduje się głęboką modernizację energetyczną budynków z uwzględnieniem potrzeby monitorowania i zarządzania energią wraz z możliwością wykorzystania instalacji OZE, wymiany źródeł ciepła (w tym indywidualnych) i zastosowania indywidualnych liczników zużycia energii.

Zakres prac musi wynikać z przeprowadzonej uprzednio analizy możliwych rozwiązań w ramach sporządzanego audytu energetycznego (w miarę potrzeby dodatkowo audytu efektywności energetycznej), a wybrany wariant realizacyjny musi uwzględniać kryterium kosztowe odnoszące się do uzyskanych efektów (np. redukcji zapotrzebowania na energię) w stosunku do nakładów finansowych.

Wspierane będą kompleksowe terytorialnie projekty, obejmujące swym zakresem wiele obiektów, których realizacja prowadzić będzie do oszczędności energii wynoszącej co najmniej 30% średnio na budynek.

W przypadku projektu obejmującego pojedynczy budynek dofinansowanie będzie możliwe wyłącznie pod warunkiem zwiększenia efektywności energetycznej o co najmniej 25%.

W zakresie wymiany indywidualnych źródeł (pieców) wsparcie może zostać udzielone na inwestycje w kotły spalające biomasę lub ewentualnie paliwa gazowe, ale jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy osiągnięte zostanie znaczne zwiększenie efektywności energetycznej oraz gdy istnieją szczególnie pilne potrzeby. Wsparte projekty muszą skutkować znaczną redukcją CO₂ w odniesieniu do istniejących instalacji (o co najmniej 30% w przypadku zamiany spalanego paliwa), a także przyczyniać się do zmniejszenia emisji innych zanieczyszczeń powietrza oraz do znacznego zwiększenia oszczędności energii. Wspomniane inwestycje mogą zostać wsparte jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej na danym obszarze nie jest uzasadnione ekonomicznie. Preferowane powinny być instrumenty finansowe w przypadku powyższych inwestycji. Możliwość użycia instrumentów finansowych na tego typu projekty będzie przedmiotem oceny ex-ante zgodnie z wymaganiami artykułu 37 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

W przypadku realizacji projektów z zakresu głębokiej termomodernizacji konieczne będzie spełnienie warunków ex-ante z dyrektywy 2006/32/EC, odnoszących się do indywidualnych liczników ciepła w budynkach wielorodzinnych, podłączonych do ogrzewania sieciowego i poddawanych renowacji oraz do dyrektywy EE 2012/27/EU, w której kontynuowane są wymogi dyrektywy 2006/32/EC. Wprowadzenie indywidualnego pomiaru ciepła wymaga użycia zaworów termostatycznych w budynkach, w których nie zostały jeszcze zamontowane.

Informacje dotyczące zmniejszenia zużycia energii końcowej i ilości zaoszczędzonej energii cieplnej/elektrycznej w wyniku realizacji projektów będą uzyskiwane w wyniku monitorowania projektów oraz uwzględniane w sprawozdaniach z wdrażania Programu.

Termomodernizacja szpitali będzie możliwa w przypadku zgodności z właściwymi mapami potrzeb zdrowotnych opracowanymi przez Ministerstwo Zdrowia.

Planowane inwestycje powinny być komplementarne do realizowanych lub przygotowywanych projektów związanych z modernizacją i/lub rozbudową sieci ciepłowniczych, a także powinny wpisywać się w gminne dokumenty z zakresu gospodarki niskoemisyjnej (lokalne strategie/plany gospodarki niskoemisyjnej).

Przewiduje się także realizację przedsięwzięć uzgodnionych w ramach Strategii ZIT.

W ramach PI możliwa będzie realizacja m.in. przedsięwzięcia strategicznego wskazanego w RPS w zakresie energetyki i środowiska, w ramach którego planuje się poprawę efektywności energetycznej (w tym termomodernizację) obiektów użyteczności publicznej należących do SWP.

Uzupełniająco, w ramach finansowania krzyżowego, przewiduje się działania informacyjno-edukacyjne, służące zwiększaniu świadomości oraz kształtowaniu i umacnianiu postaw użytkowników końcowych w zakresie efektywności energetycznej.

Działania prowadzone w ramach PI 4c w zakresie poprawy efektywności energetycznej w zabudowie mają charakter komplementarny do interwencji w ramach PI 3c w części dotyczącej wsparcia inwestycji profilowanych.

Ukierunkowanie terytorialne

Obszar całego województwa.

Grupy docelowe

Użytkownicy korzystający ze wspartej infrastruktury.

Indykatory katalog beneficjentów

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, jednostki naukowe, instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, publiczne i prywatne

podmioty świadczące usługi zdrowotne i ich organy założycielskie, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, podmioty wdrażające instrumenty finansowe.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Głównymi trybami wyboru projektów będą tryby: konkursowy oraz pozakonkursowy (przedsięwzięcia wynikające ze Strategii ZIT).

Uzupełniająco dopuszcza się także tryb pozakonkursowy (przedsięwzięcie strategiczne zdefiniowane w RPS w zakresie energetyki i środowiska).

Preferowane będą przedsięwzięcia:

- 1) kompleksowe (pod względem zakresu planowanych prac inwestycyjnych oraz terytorialnie);
- 2) wykorzystujące odnawialne źródła energii;
- 3) zapewniające zwiększenie efektywności energetycznej o co najmniej 60% (dla projektów obejmujących pojedynczy budynek),
- 4) zapewniające największy efekt ekologiczny (m.in. redukcję emisji gazów cieplarnianych) w stosunku do nakładów finansowych,
- 5) zgodne z zasadami zagospodarowania przestrzennego określonymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego,
- 6) uzgodnione w ramach ZPT.

Inwestycje w zakresie wymiany indywidualnych źródeł mają długotrwały charakter i dlatego powinny być zgodne z właściwymi przepisami unijnymi. Wspierane urządzenia do ogrzewania (piece indywidualne) powinny od początku okresu programowania charakteryzować obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią. Wsparcie powinno być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynkach, w których wykorzystywana jest energia ze wspieranych urządzeń. Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu. Ponadto wszelkie inwestycje powinny być zgodne z unijnymi standardami i przepisami w zakresie ochrony środowiska. Preferowane powinno być wsparcie udzielane poprzez przedsiębiorstwa usług energetycznych (ESCO) oraz instrumenty finansowe.

Tryb wyboru projektów z zakresu instrumentów finansowych wynikać będzie z wybranego przez IZ RPO WP modelu wdrażania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Przewiduje się zastosowanie instrumentów finansowych. Szczegółowe zasady, alokacja i zakres wykorzystania instrumentów finansowych będą oparte na ocenie ex-ante zrealizowanej zgodnie z artykułem 37 ust. 2 i 3 rozporządzenia ogólnego.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	460	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
2.	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI 32)	kWh/rok	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	23 400 000	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
3.	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)	tony równoważnika CO ₂	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	28 214	Beneficjenci/IZ	Raz na rok
4.	Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (CI 31)	gospodarstwa domowe	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	1 280	Beneficjenci/IZ	Raz na rok

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4a

Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

Cel szczegółowy

Zwiększone wykorzystanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, szczególnie produkowanej w generacji rozproszonej.

Rezultat

Pomorskie jest silnie uzależnione od dostaw energii elektrycznej z innych części Polski. W związku z tym dla poprawy bezpieczeństwa energetycznego niezbędna jest m.in. zmiana bilansu energetycznego regionu, z wykorzystaniem istniejącego potencjału energii odnawialnych, zwłaszcza energii słońca, zasobów biomasy oraz biogazu.

W efekcie udzielonego wsparcia nastąpi zwiększenie mocy zainstalowanej w źródłach OZE zlokalizowanych w regionie, a także rozwój i poprawa stanu technicznego systemu elektroenergetycznego. Działania te będą sprzyjać realizacji pakietu klimatyczno-energetycznego UE, szczególnie zwiększeniu udziału energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych (15% udziału energii z OZE w zużyciu energii w kraju), a także mogą służyć aktywizacji gospodarczej regionu, zwłaszcza obszarów wiejskich.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto	%	Słabiej rozwinięty	14,8	2012	18	Obliczenia własne na podstawie danych GUS	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Wspierane będą przedsięwzięcia polegające na wykorzystaniu źródeł energii odnawialnej (słońca, wody, biomasy, biogazu, energii ziemi) w celu produkcji energii elektrycznej i/lub ciepłej (również z wykorzystaniem kogeneracji), przy czym interwencja w zakresie energetyki wodnej dotyczyć będzie wyłącznie modernizacji istniejących obiektów (przy zapewnieniu drożności budowli dla przemieszczania się fauny wodnej i z uwzględnieniem warunków dotyczących projektów mogących mieć wpływ na stan wód, które szczegółowo zostały opisane w CT 5). Lokalizacja wspieranych inwestycji musi uwzględniać m.in. rozmieszczenie obszarów Natura 2000 (szczególnie obszarów specjalnej ochrony ptaków), a także szlaków migracyjnych zwierząt.

Wsparciem objęta będzie budowa lub modernizacja źródeł produkujących energię z OZE, w tym zakup niezbędnych urządzeń, jak również budowa infrastruktury służącej przyłączeniu źródła do sieci.

W zakresie wykorzystania energii słońca wspierane będą przede wszystkim systemy fotowoltaiczne.

W zakresie systemów ogrzewania opartych na pompach ciepła wspierane będą przede wszystkim systemy niewykorzystujące dodatkowych instalacji kolektorów słonecznych. Wyklucza się wsparcie systemów i instalacji zasilających niskotemperaturowe wewnętrzne instalacje grzewcze, zlokalizowanych w obiektach przyłączonych do lokalnej sieci ciepłowniczej.

W zakresie produkcji i wykorzystania biogazu oraz jego dystrybucji wspierane będą przede wszystkim instalacje, w których poddaje się odzyskowi odpady organiczne (szczególnie z produkcji rolno-spożywczej), wykorzystuje nadwyżki surowców organicznych oraz takie, w których następuje zagospodarowanie pofermentu, w tym do produkcji nawozów.

Działania te powinny wpisywać się we właściwy program ochrony powietrza.

Ponadto przewiduje się wsparcie przebudowy lub rozbudowy dystrybucyjnej sieci elektroenergetycznej, wyłącznie w celu umożliwienia przyłączania do niej źródeł produkujących energię z OZE.

Ukierunkowanie terytorialne

Obszar całego województwa.

Grupy docelowe

Mieszkańcy województwa, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, przedsiębiorcy.

Indykatorywny katalog beneficjentów

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, jednostki administracji rządowej, inne jednostki sektora finansów publicznych, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne, jednostki naukowe, instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, grupy producentów rolnych, przedsiębiorcy, podmioty wdrażające instrumenty finansowe.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Preferowane będą przedsięwzięcia:

- 1) wpisujące się w projekty założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz w lokalne strategie/plany gospodarki niskoemisyjnej,
- 2) realizowane w formie terytorialnie ukierunkowanych pakietów przedsięwzięć,
- 3) wykorzystujące innowacyjne rozwiązania w zakresie zastosowanych urządzeń i systemów, np. projekty stanowiące element „wyspy energetycznej” bądź wykorzystujące wysokosprawną kogenerację (w tym mikrokogenerację),

- 4) zapewniające największy efekt ekologiczny (m.in. redukcję emisji gazów cieplarnianych) w stosunku do nakładów finansowych,
- 5) realizowane z udziałem kapitału prywatnego,
- 6) zgodne z zasadami zagospodarowania przestrzennego określonymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego,
- 7) będące efektem trwałej współpracy oraz podnoszące świadomość mieszkańców w zakresie odnawialnych źródeł energii i energetyki prosumenckiej.

W przypadku interwencji kierowanej bezpośrednio na realizację celów SUERMB, preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie z podmiotami z Regionu Morza Bałtyckiego.

Tryb wyboru projektów z zakresu instrumentów finansowych wynikać będzie z wybranego przez IZ RPO WP modelu wdrażania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Przewiduje się zastosowanie instrumentów finansowych. Szczegółowe zasady, alokacja i zakres wykorzystania instrumentów finansowych będą oparte na ocenie ex-ante zrealizowanej zgodnie z artykułem 37 ust. 2 i 3 rozporządzenia ogólnego.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (CI 30)	MW	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	45	Beneficjenci/ IZ	Raz na rok
2.	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)	tony równoważnika CO ₂	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	45 000	Beneficjenci/ IZ	Raz na rok

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4e

Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Cele szczegółowe

Zwiększona sprawność funkcjonowania komunalnej infrastruktury energetycznej.

Rezultat

W bilansie zużycia paliw pierwotnych i nośników energii największy udział w regionie stanowi węgiel, ponadto indywidualne wysokoemisyjne źródła ciepła mają znaczący udział w zapotrzebowaniu na moc cieplną. Nadmierny udział indywidualnych źródeł przekłada się na niewykorzystanie potencjału lokalnych systemów ciepłowniczych, jak również skutkuje niedotrzymaniem standardów jakości powietrza w województwie, szczególnie w zakresie pyłu zawieszonego PM10 i PM2.5 oraz benzo[α]pirenu (zjawisko tzw. niskiej emisji). Ponadto, z uwagi na niską efektywność energetyczną i związane z tym istotne obciążenie

finansowe dla budżetów gmin, pilnych działań modernizacyjnych wymagają systemy oświetlenia zewnętrznego.

Efektym udzielonego wsparcia będzie poprawa funkcjonowania oraz zwiększenie zasięgu obsługi scentralizowanych systemów zaopatrzenia w ciepło. Dzięki temu nastąpi ograniczenie strat na przesył ciepła i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł ciepła (szczególnie w wyniku zastępowania ciepła ze źródeł indywidualnych ciepłem sieciowym). Ponadto rezultatem podejmowanych działań będzie ograniczenie zużycia energii elektrycznej przez systemy oświetlenia zewnętrznego.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Straty na przesył ciepła	%	Słabiej rozwinięty	15,7	2012	15,3	Obliczenia własne na podstawie danych URE	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Wspierane będą przedsięwzięcia wynikające z gminnych dokumentów z zakresu gospodarki niskoemisyjnej (strategie/plany gospodarki niskoemisyjnej), prowadzące do ograniczenia zużycia energii przez infrastrukturę oświetleniową, a także do obniżenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, pochodzącej z produkcji energii oraz do ograniczenia tzw. niskiej emisji, szczególnie w gminach, w których stwierdzono przekroczenia standardów jakości powietrza.

Wsparciem objęty będzie rozwój i modernizacja scentralizowanych systemów zaopatrzenia w ciepło (pod warunkiem dopuszczenia takiego wsparcia przez stosowne zapisy w UP).

Ponadto wspierana będzie budowa nowych bądź modernizacja istniejących źródeł ciepła. W tym zakresie priorytetowo będą traktowane inwestycje wykorzystujące odnawialne źródła energii. Budowa (uzasadnionych ekonomicznie) nowych instalacji wysokosprawnej kogeneracji oraz innych urządzeń energetycznego spalania (m.in. kotłownie lokalne) będzie wspierana, o ile zapewni minimalizację emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń powietrza (w tym PM 10). Przebudowa istniejących źródeł (w tym z wykorzystaniem wysokosprawnej kogeneracji) musi skutkować redukcją CO₂ o co najmniej 30% w porównaniu do stanu wyjściowego.

W zakresie źródeł (kotłowni) lokalnych wsparcie może zostać udzielone na inwestycje w kotły spalające biomasę lub ewentualnie paliwa gazowe, ale jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy osiągnięte zostanie znaczne zwiększenie efektywności energetycznej oraz gdy istnieją szczególnie pilne potrzeby. Wsparte inwestycje muszą skutkować znaczną redukcją CO₂ w odniesieniu do istniejących instalacji (o co najmniej 30% w przypadku zamiany spalanego paliwa) i innych zanieczyszczeń powietrza, a także do znacznego zwiększenia oszczędności energii. Wspomniane inwestycje mogą zostać wsparte jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej na danym obszarze nie jest uzasadnione ekonomicznie. Preferowane powinny być instrumenty finansowe w przypadku powyższych inwestycji. Możliwość użycia instrumentów finansowych na tego typu projekty będzie przedmiotem oceny ex-ante zgodnie z wymaganiami artykułu 37 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

W przypadku źródła obsługującego pojedynczy budynek (kotłownia lokalna) wsparcie powinno być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynku, w którym wykorzystywana będzie energia ze wspieranego urządzenia.

W ramach PI 4e nie przewiduje się wsparcia dla indywidualnych pieców i mikrogeneracji.

Wszelkie inwestycje powinny być zgodne z unijnymi standardami i przepisami w zakresie ochrony środowiska, uzasadnione ekonomicznie i społecznie, a także w stosownych przypadkach przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu.

Wspierane będą także projekty obejmujące modernizację oświetlenia zewnętrznego na energooszczędne i zastosowanie systemów zarządzania energią. Wsparcie przewiduje się wyłącznie w formie ukierunkowanych terytorialnie pakietów przedsięwzięć.

Informacje dotyczące ilości zaoszczędzonej energii elektrycznej będą uzyskiwane w wyniku monitorowania projektów oraz uwzględniane w sprawozdaniach z wdrażania Programu.

Możliwa będzie również rozbudowa systemu monitoringu powietrza.

Ukierunkowanie terytorialne

W zakresie źródeł ciepła i systemów zaopatrzenia w ciepło: obszar całego województwa z wyłączeniem OMT.

W zakresie modernizacji oświetlenia zewnętrznego: obszar całego województwa.

W zakresie rozbudowy systemu monitoringu powietrza przewiduje się wsparcie wyłącznie dla projektów, realizowanych na obszarze, na którym nie ma stacji automatycznego pomiaru.

Grupy docelowe

Użytkownicy korzystający ze wspartej infrastruktury, mieszkańcy województwa, spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego, przedsiębiorcy.

Indykatywny katalog beneficjentów

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, jednostki administracji rządowej, inne jednostki sektora finansów publicznych, organizacje pozarządowe, jednostki naukowe, instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, przedsiębiorcy.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

W zakresie scentralizowanych systemów ciepłowniczych (w tym źródeł ciepła) preferowane będą przedsięwzięcia:

- 1) realizowane w gminach, w których stwierdzono przekroczenia standardów jakości powietrza,
- 2) zapewniające największy efekt ekologiczny (m.in. redukcję emisji gazów cieplarnianych) w stosunku do nakładów finansowych,
- 3) wykorzystujące innowacyjne rozwiązania w zakresie zastosowanych urządzeń i systemów, np. projekty stanowiące element „wyspy energetycznej” bądź wykorzystujące wysokosprawną kogenerację,
- 4) realizowane z udziałem kapitału prywatnego,
- 5) o możliwie jak największym zasięgu oddziaływania,
- 6) uzgodnione w ramach ZPT.

Inwestycje dotyczące lokalnych źródeł ciepła mają długotrwały charakter i dlatego powinny być zgodne z właściwymi przepisami unijnymi. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.

W zakresie modernizacji oświetlenia zewnętrznego preferowane będą przedsięwzięcia:

- 1) realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego,
- 2) obejmujące co najmniej 25% wszystkich punktów świetlnych w danym systemie,
- 3) zapewniające największy efekt ekologiczny (m.in. redukcję emisji gazów cieplarnianych) w stosunku do nakładów finansowych,
- 4) wykorzystujące innowacyjne rozwiązania technologiczne,
- 5) realizowane z udziałem kapitału prywatnego,
- 6) uzgodnione w ramach ZPT.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

I.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Długość sieci ciepłowniczej	km	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	18	Beneficjenci /IZ	Raz na rok
2.	Liczba zmodernizowanych punktów świetlnych	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	12 000	Beneficjenci /IZ	Raz na rok
3.	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)	tony równoważnika CO ₂	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	2 919	Beneficjenci /IZ	Raz na rok

***

Ramy wykonania dla Osi Priorytetowej

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika	I.p.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
							M	K	O	M	K	O		
10.	Produktu	1.	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	50	-	-	460	Beneficjenci/IZ	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 64% alokacji osi priorytetowej
	Finansowy	2.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFRR	Słabiej rozwinięty			39 196 947			264 954 119	IZ	-

Założenia i oczekiwane wartości dotyczące wkładu instrumentów finansowych w realizację celu pośredniego i końcowego dla wskaźnika produktu są szacunkowe. Po otrzymaniu ostatecznych wyników oceny ex-ante może zaistnieć konieczność ich korekty.

Kategoryzacja interwencji Osi Priorytetowej

Fundusz i Kategoria regionu: EFRR, region słabiej rozwinięty							
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR
005	1 053 460	01	184 370 311	01	63 112 496	01	62 873 168
010	51 328 695	04	40 840 690	02	65 051 305		
011	2 318 045			03	52 306 340	07	162 337 833
012	0			07	44 740 860		
013	124 942 346						
014	34 646 206						
016	10 612 560						
083	286 772						
101	22 917						

OŚ PRIORYTETOWA 11. ŚRODOWISKO

Uzasadnienie utworzenia OP obejmującej więcej niż jeden CT

W ramach Osi 11 przewiduje się realizację działań dotyczących PI 5b, 6a, 6b oraz 6d. Zintegrowanie w jednej osi priorytetowej PI z CT 5 i 6, tj. działań związanych z rozwojem infrastruktury ochrony środowiska, w tym dotyczących adaptacji do zmian klimatu wpłynie na poprawę spójności wdrażania projektów oraz zapewni większą komplementarność i synergę realizowanych przedsięwzięć w tych obszarach.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 5b

Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami.

Cel szczegółowy

Wzmocniona odporność regionu na powódzie i susze.

Rezultat

W związku z prognozowanymi zmianami klimatu konieczne jest prowadzenie działań mających na celu adaptację do nich, w tym zapobieganie zagrożeniom takim jak powódzie, lokalne podtopienia czy susze. Problemem jest nieefektywne działanie systemów odprowadzania oraz oczyszczania wód opadowych i roztopowych na części obszarów zurbanizowanych. Konieczne jest także utrzymanie właściwych stosunków wodnych, z zachowaniem zasad zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi i przyrodniczymi.

Planowanym rezultatem interwencji będzie zwiększenie możliwości retencyjnych zlewni, co z jednej strony poprawi bezpieczeństwo powodziowe w skali lokalnej związane m.in. z zatrzymaniem nadmiernych ilości wody napływającej w przypadku wystąpienia intensywnych opadów deszczu, a także poprawi sytuację hydrologiczną w zlewni w okresach bezdeszczowych. Natomiast usprawnienie systemów odprowadzania i oczyszczania wód opadowych i roztopowych przyczyni się do lepszego zabezpieczenia terenów zurbanizowanych przed skutkami podtopień i powodzi spowodowanych nawałnymi opadami deszczu, a także pozwoli na redukcję ilości zanieczyszczeń trafiających do odbiorników wraz z wodami opadowymi i roztopowymi. W wyniku realizacji PI nastąpi również wzmocnienie systemów reagowania oraz ratownictwa w sytuacji wystąpienia katastrof spowodowanych czynnikami naturalnymi. Podniesie się także poziom świadomości mieszkańców na temat zagrożenia powodzią.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Pojemność obiektów małej retencji wodnej (2012=100)	%	Słabiej rozwinięty	100,0	2012	108,0	Obliczenia własne na podstawie danych GUS i ZMiUW WP	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Wspierane będą przedsięwzięcia przyczyniające się do zwiększania retencji wody i minimalizacji skutków ekstremalnych zjawisk klimatycznych takich jak nawałne deszcze czy susza.

Wsparcie zostanie ukierunkowane w szczególności na:

- utrzymanie i rozwijanie naturalnych ekosystemów retencjonujących wodę w ramach małej retencji (pod pojęciem małej retencji rozumie się działania techniczne i nietechniczne zmierzające do poprawy struktury bilansu wodnego zlewni poprzez zwiększenie ich zdolności retencyjnych),
- budowę lub przebudowę zbiorników retencyjnych,
- budowę, rozbudowę lub przebudowę systemów zagospodarowania oraz oczyszczania wód opadowych i roztopowych w miastach,
- budowę indywidualnych systemów zatrzymywania i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych w miejscu ich powstawania w ramach mini programów przygotowywanych przez gminy lub stowarzyszenia założone przez mieszkańców,
- przedsięwzięcia z zakresu organizacji systemów monitorowania i wczesnego reagowania oraz ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych i usuwania skutków katastrof oraz doposażenia jednostek ratowniczych.

Uzupełniająco, w ramach finansowania krzyżowego, możliwe będzie objęcie wsparciem działań dotyczących poszerzania wiedzy i świadomości mieszkańców zagrożonych powodzią w formie szkoleń.

Współfinansowane będą projekty niemające negatywnego wpływu na stan lub potencjał jednolitych części wód, w szczególności te, które znajdują się na listach nr 1 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły. Współfinansowanie projektów, które mają znaczący wpływ na stan lub potencjał jednolitych części wód i które mogą być zrealizowane tylko po spełnieniu warunków określonych w artykule 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej, znajdujących się na listach nr 2 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły, nie będzie dozwolone do czasu przedstawienia wystarczających dowodów na spełnienie warunków określonych w artykule 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej w drugim cyklu Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach. Wypełnienie warunku będzie uzależnione od potwierdzenia zgodności z Ramową Dyrektywą Wodną drugiego cyklu Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach przez Komisję Europejską.

Projekty z zakresu małej retencji będą spełniały wymagania określone w *Dyrektywie 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej* oraz *Dyrektywie Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory*.

Projekty realizowane w tym PI powinny korespondować z zakresem działań określonym w „Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”.

Na przedsięwzięcia z zakresu systemów ratownictwa, usuwania skutków katastrof oraz doposażenia jednostek ratowniczych przeznaczone zostanie nie więcej niż 10% alokacji CT 5.

Ukierunkowanie terytorialne

W zakresie małej retencji: obszar całego województwa.

W zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych: Miejskie Obszary Funkcjonalne Bytowa, Chojnic-Człuchowa, Kościerzyny, Kwidzyna, Lęborka, Malborka-Sztumu, Słupska, Starogardu Gdańskiego oraz miasta do 50 tys. mieszkańców, a także obszary zurbanizowane w miejscowościach powyżej 5 tys. mieszkańców. Wyłączone ze wsparcia będą gminy, na obszarze których będzie realizowane przedsięwzięcie strategiczne dotyczące systemów zagospodarowania wód opadowych i roztopowych określone w RPS w zakresie energetyki i środowiska.

Grupy docelowe

Właściciele nieruchomości, mieszkańcy, turyści, jednostki samorządu terytorialnego.

Indykatywny katalog beneficjentów

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego oraz spółki z udziałem jednostek samorządu terytorialnego, podmioty wykonujące zadania jednostki samorządu terytorialnego/związku komunalnego, podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno-prywatnym, jednostki administracji rządowej, organizacje pozarządowe, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne, PGW Wody Polskie, spółki wodne, straż pożarna, policja.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Horyzontalnie preferowane będą projekty obejmujące swoim zasięgiem jak największą powierzchnię danej zlewni, a także uzgodnione w ramach ZPT.

W zakresie projektów dotyczących budowy, rozbudowy lub przebudowy systemów zagospodarowania oraz oczyszczania wód opadowych i roztopowych w miastach preferowane będą projekty zakładające jak największy poziom redukcji zanieczyszczeń zawartych w wodach opadowych i roztopowych oraz zawierające komponenty retencjonujące wody opadowe i roztopowe.

W zakresie projektów dotyczących budowy indywidualnych systemów zatrzymywania i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych w miejscu ich powstawania w ramach mini programów przygotowywanych przez gminy lub stowarzyszenia założone przez mieszkańców preferowane będą projekty uwzględniające udział finansowy i rzeczowy mieszkańców w realizacji projektu.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Pojemność obiektów malej retencji	tys. m ³	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	75	Beneficjenci / IZ	Raz na rok
2.	Długość sieci kanalizacji deszczowej	km	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	20	Beneficjenci / IZ	Raz na rok
3.	Liczba ludności odnoszącej korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej (CI 20)	os.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	35 900	Beneficjenci / IZ	Raz na rok

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6a

Investowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie.

Cel szczegółowy

Zwiększona efektywność systemów zagospodarowania odpadów komunalnych.

Rezultat

Wyzwaniem jest spełnienie krajowych i unijnych celów w zakresie gospodarki odpadami. Jak dotąd, tylko niektóre z gmin osiągnęły wymagany poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania. Ponadto niewielka część odpadów komunalnych zbierana była selektywnie. Kwestią do rozwiązania jest także konieczność osiągnięcia przez gminy wymaganych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji materiałowych odpadów komunalnych.

Stąd kluczowym efektem realizacji PI będzie zmniejszenie masy odpadów komunalnych przekazywanych do składowania. W tym celu i w związku z koniecznością wypełnienia zobowiązań wynikających z prawa krajowego i unijnego o wybrane elementy linii technologicznych rozbudowana zostanie część regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

W wyniku podjętej interwencji zwiększy się liczba gmin w województwie, które osiągną wymagany poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania. Rezultatem wsparcia rozwoju systemu selektywnego zbierania odpadów będzie zwiększenie masy odpadów komunalnych przekazywanych i poddawanych procesom recyklingu i odzysku. Podniesie się także poziom świadomości mieszkańców na temat właściwego postępowania z odpadami.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Udział odpadów komunalnych niepodlegających składowaniu w ogólnej masie odpadów komunalnych wytworzonych	%	Słabiej rozwinięty	28,2	2012	60	GUS	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Realizowane projekty będą obejmować infrastrukturę niezbędną do zapewnienia kompleksowej gospodarki odpadami w województwie, zaplanowanej zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami. Wspierane będą projekty mające na celu osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu i odzysku odpadów komunalnych, z wyłączeniem termicznego przekształcania odpadów. Projekty będą zaplanowane w oparciu o selektywną zbiórkę odpadów u źródła. Finansowane będą wyłącznie projekty wynikające z planu inwestycyjnego dotyczącego gospodarki odpadami komunalnymi opracowanego przez samorząd województwa, który będzie stanowił załącznik do planu gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego.

Dofinansowywane będą przedsięwzięcia związane z rozwojem infrastruktury selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w szczególności punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym wyposażone w segment napraw i ponownego wykorzystania oraz punkty zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych. Wsparcie uzyskają także projekty polegające na budowie instalacji odzysku, w tym recyklingu poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych.

W zakresie mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów realizowane będą wyłącznie projekty prowadzące do poprawy efektywności procesów recyklingu w istniejących instalacjach mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, wskazanych w obowiązującym planie gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego jako regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych, w tym przede wszystkim instalacje do przetwarzania selektywnie zbieranych bioodpadów. Wsparcie nie będzie udzielane na budowę nowych instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów lub na działania

prowadzące do zwiększania mocy przerobowych istniejących instalacji w zakresie przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.

Przewiduje się także realizację przedsięwzięć związanych z zagospodarowaniem odpadów ulegających biodegradacji wraz z równoległym rozwojem systemów selektywnego zbierania tych odpadów. W tym zakresie realizowane będą wyłącznie projekty prowadzące do ograniczenia masy składowanych odpadów tej grupy.

Możliwe będzie także wsparcie dla projektów polegających na budowie lub rozbudowie instalacji do odzysku komunalnych osadów ściekowych, co do zasady zlokalizowanych na terenie RIPOK wskazanych w obowiązującym planie gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego.

W uzasadnionych przypadkach, w celu optymalizacji procesu transportu odpadów komunalnych, wsparcie uzyskają projekty budowy stacji przeladunkowych odpadów.

Uzupełniająco, w ramach finansowania krzyżowego, możliwa będzie realizacja działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie zapobiegania powstawania odpadów, właściwego postępowania z odpadami oraz odzysku i recyklingu, w tym szczególnie w zakresie efektów podejmowanej interwencji.

Nie przewiduje się wsparcia dla inwestycji w zakresie składowania odpadów.

Ukierunkowanie terytorialne

Obszar całego województwa.

Grupy docelowe

Mieszkańcy, indywidualni użytkownicy zasobów środowiska.

Indykatywny katalog beneficjentów

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego oraz spółki z udziałem jednostek samorządu terytorialnego, podmioty wykonujące zadania jednostki samorządu terytorialnego/związku komunalnego, podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno-prywatnym, organizacje pozarządowe, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne, przedsiębiorcy.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Preferowane będą projekty:

- 1) angażujące kapitał prywatny,
- 2) upowszechniające efektywne rozwiązania technologiczne,
- 3) maksymalizujące redukcję negatywnych oddziaływań środowiskowych, w szczególności ograniczenie masy składowanych odpadów komunalnych oraz poprawę efektywności wykorzystania zasobów,
- 4) sprzyjające tworzeniu warunków dla wysokiej aktywności mieszkańców, w tym kształtowaniu i umacnianiu pożądanych postaw proekologicznych,
- 5) uzgodnione w ramach ZPT.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba wspartych obiektów gospodarowania odpadami	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	15	Beneficjenci / IZ	Raz na rok

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6b

Investowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie

Cel szczegółowy

Spełnione zobowiązania akcesyjne w zakresie oczyszczania ścieków w aglomeracjach od 2 do 10 tys. RLM oraz poprawiona jakość wody pitnej.

Rezultat

W regionie wciąż występują deficyty w rozwoju sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków. Obserwuje się duże dysproporcje między obszarami miejskimi i wiejskimi w zakresie dostępu do systemów odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych. Wyzwaniem jest wypełnienie zobowiązań akcesyjnych oraz osiągnięcie celów określonych w Dyrektywie dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych, które spełnia mniej niż jedna trzecia aglomeracji w województwie.

Planowanym rezultatem interwencji będzie ograniczenie emisji zanieczyszczeń do wód i poprawa ich jakości. Aglomeracje ściekowe, które nie spełniają zobowiązań akcesyjnych zostaną wyposażone w systemy zbiorczego odprowadzania ścieków komunalnych oraz oczyszczalnie ścieków zgodnie z zapisami Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Tym samym, zwiększy się odsetek ludności korzystającej z kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków szczególnie na obszarach wiejskich. Ponadto kilkudziesięciu tysiącom mieszkańców Żulaw zostaną zapewnione dostawy wody pitnej o właściwej jakości.

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków	%	Słabiej rozwinięty	81,8	2012	86	GUS	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

W ramach PI realizowane będą projekty z zakresu gospodarki ściekowej oraz zaopatrzenia w wodę. Wspierane będą przedsięwzięcia dotyczące budowy lub rozbudowy zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych, w tym zagospodarowania osadów ściekowych, co do zasady w aglomeracjach od 2 do 10 tys. RLM wyznaczonych na podstawie przepisów ustawy Prawo wodne.

Głównymi dokumentami stanowiącymi podstawę do wyboru projektu będą zweryfikowane przez samorząd województwa plany aglomeracji, Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) wraz z opracowanym w toku aktualizacji KPOŚK Masterplanem dla wdrażania dyrektywy 91/271/EWG zawierającym listę potrzeb inwestycyjnych w poszczególnych aglomeracjach.

Możliwa będzie także realizacja projektów dotyczących poprawy procesu uzdatniania wody pitnej oraz ograniczania strat wody. Wsparcie przebudowy sieci wodociągowej możliwe będzie tylko w tych przypadkach, gdzie wykazane zostały straty wody na przesyle w ilości co najmniej 20% oraz pod warunkiem zapewnienia właściwej gospodarki ściekowej na terenie objętym projektem. Przewiduje się realizację przedsięwzięcia strategicznego w zakresie poprawy jakości oraz ograniczenia strat wody w Centralnym Wodociągu Żuławskim, określonego w RPS w zakresie energetyki i środowiska.

Ponadto uprawnione do dofinansowania będą przedsięwzięcia związane z rozwojem systemów monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Ukierunkowanie terytorialne

W zakresie ścieków komunalnych: aglomeracje ściekowe niespełniające wymagań akcesyjnych.

W zakresie wody pitnej: obszar Żuław.

Grupy docelowe

Mieszkańcy, indywidualni użytkownicy zasobów środowiska.

Indykatory katalog beneficjentów

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego oraz spółki z udziałem jednostek samorządu terytorialnego, podmioty wykonujące zadania jednostki samorządu terytorialnego /związku komunalnego, jednostki administracji rządowej, spółki wodne, jednostki naukowe, szkoły wyższe.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Głównym trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

Uzupełniająco dopuszcza się także tryb pozakonkursowy (przedsięwzięcie strategiczne zdefiniowane w RPS w zakresie energetyki i środowiska).

W zakresie ścieków komunalnych preferowane będą projekty zakładające jak największą redukcję zanieczyszczeń zawartych w ściekach do wód oraz całościowo rozwiązujące problem oczyszczania ścieków na obszarze danej aglomeracji ściekowej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Długość sieci kanalizacji sanitarnej	km	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	250	Beneficjenci / IZ	Raz na rok

2.	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków (CI 19)	równoważna liczba mieszkańców	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	30 000	Beneficjenci / IZ	Raz na rok
----	---	-------------------------------	------	--------------------	---	---	--------	-------------------	------------

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6d

Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę

Cel szczegółowy

Zabezpieczone zasoby i walory przyrodnicze oraz krajobrazowe.

Rezultat

Zwiększona antropopresja skutkuje potrzebą podjęcia działań ochronnych wobec ponadprzeciętnych na tle kraju walorów przyrodniczych i krajobrazowych regionu. Wyzwaniem jest takie prowadzenie działań w zakresie ochrony przyrody, aby z jednej strony zabezpieczyć obszary cenne przyrodniczo przed nadmierną penetracją przez ludzi, a z drugiej strony umożliwić społeczeństwu obcowanie i kontakt z przyrodą.

W wyniku realizacji PI zachowana zostanie różnorodność biologiczna oraz walory przyrodnicze i krajobrazowe regionu. Ograniczona zostanie antropopresja, w szczególności związana z nasilającym się ruchem turystycznym oraz prowadzonymi inwestycjami. Poprzez opracowanie planów ochrony parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody podniesiony zostanie poziom ochrony tych cennych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów województwa. Poprzez działania edukacyjno-informacyjne zwiększy się poziom świadomości ekologicznej mieszkańców, skutkujący zmianą postaw i zachowań ludzi na bardziej proekologiczne.

Wskaźniki rezultatu

I.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona	ha	Słabiej rozwinięty	598 230	2012	599 000	GUS	Raz na rok

Ukierunkowanie interwencji

Planowany zakres wsparcia

Wsparcie będzie skierowane na czynną ochronę przyrody przede wszystkim na obszarach chronionych, a w szczególności na terenach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody, co prowadzić ma do ograniczenia degradacji środowiska oraz utraty zasobów różnorodności biologicznej.

Dofinansowanie będą mogły uzyskać przedsięwzięcia dotyczące poprawy stanu cennych gatunków i siedlisk przyrodniczych oraz ochrony ekosystemu strefy przybrzeżnej Morza Bałtyckiego, w tym m.in. projekty w zakresie: monitoringu i ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych, opracowania i wdrażania programów odtwarzania i renaturalizacji ekosystemów, eliminacji obcych gatunków inwazyjnych.

Wsparcie zostanie skierowane również na ochronę wód, w szczególności jezior i ekosystemów od wód zależnych. Możliwa będzie m.in. rekultywacja jezior, urządzenie i zagospodarowanie terenów wokół rzek i zbiorników wodnych w celu ograniczenia spływu powierzchniowego i antropopresji oraz renaturalizacja obszarów wodno-błotnych. Wykluczone z otrzymania dofinansowania będą przedsięwzięcia z zakresu zbierania, odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych.

Przewiduje się także dofinansowanie projektów polegających na opracowaniu planów ochrony dla parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody oraz realizacji zapisanych w nich działań.

Wspierane będą projekty dotyczące zabezpieczania obszarów chronionych przed nadmierną i niekontrolowaną presją turystów, w szczególności związane z ukierunkowaniem ruchu turystycznego, w tym budowy, przebudowy lub rozbudowy małej infrastruktury takiej jak: ścieżki dydaktyczne, ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne, parkingi, punkty i wieże widokowe, zadaszenia, platformy, punkty informacyjne.

Umożliwiona będzie także realizacja projektów dotyczących ochrony i przywracania wartości ekologicznych środowiska miejskiego, przede wszystkim polegających na zwiększaniu powierzchni obszarów zieleni w miastach.

Wsparcie będą mogły uzyskać również przedsięwzięcia dotyczące edukacji ekologicznej oraz zwiększania świadomości na rzecz zrównoważonego rozwoju i przeciwdziałania zmianom klimatu, w tym przedsięwzięcia związane z rozwojem systemów przetwarzania i udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie w skali regionalnej.

Przewiduje się także budowę centrów edukacyjnych, obejmujących szerokie spektrum tematyczne z zakresu ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu, o jak największym zasięgu oddziaływania. Dofinansowane będą tylko te ośrodki edukacji ekologicznej, które zaoferują kompleksową ofertę edukacyjną w wyżej wymienionym zakresie i będą utworzone w partnerstwie z co najmniej jednym z następujących podmiotów: Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych, WFOŚiGW w Gdańsku, szkoły wyższe.

Uzupełniająco, w ramach finansowania krzyżowego, przewiduje się działania informacyjno-edukacyjne, podnoszące świadomość mieszkańców, szczególnie w zakresie efektów podejmowanej interwencji.

Ukierunkowanie terytorialne

W zakresie ochrony ekosystemu strefy przybrzeżnej Morza Bałtyckiego: obszary objęte prawnymi formami ochrony przyrody (jako wyłączny dostęp) w szczególności Zatoka Gdańska, Zalew Wiślany oraz obszary przybrzeżne.

W zakresie ochrony wód, w szczególności jezior i ekosystemów od wód zależnych: obszary objęte prawnymi formami ochrony przyrody oraz obszary wpisujące się w strukturę korytarzy ekologicznych według Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego (jako preferencja), zwłaszcza wody wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych, w szczególności jeziora.

W zakresie edukacji ekologicznej i centrów edukacyjnych: obszar całego województwa.

Grupy docelowe

Mieszkańcy, turyści, indywidualni użytkownicy korzystający z zasobów środowiska.

Indykatory katalog beneficjentów

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego oraz spółki z udziałem jednostek samorządu terytorialnego, podmioty wykonujące zadania jednostki samorządu terytorialnego /związku komunalnego, inne jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno-prywatnym, jednostki administracji rządowej, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne, instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, jednostki naukowe.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Trybem wyboru projektów będzie tryb konkursowy.

W zakresie ochrony przyrody preferowane będą projekty:

- 1) partnerskie, w tym realizowane we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego,
- 2) sprzyjające tworzeniu warunków dla wysokiej aktywności mieszkańców, w tym kształtowania i umacniania pożądanych postaw proekologicznych,
- 3) redukujące negatywne oddziaływania wywołane działalnością człowieka oraz przyczyniające się w największym stopniu do poprawy stanu środowiska,
- 4) kompleksowe, np. łączące ochronę siedlisk, odtwarzanie populacji gatunków z ukierunkowaniem ruchu turystycznego,
- 5) uzgodnione w ramach ZPT.

W zakresie edukacji ekologicznej preferowane będą projekty:

- 1) sprzyjające tworzeniu warunków dla wysokiej aktywności mieszkańców, w tym kształtowania i umacniania pożądanych postaw proekologicznych,
- 2) partnerskie,
- 3) upowszechniające nowe rozwiązania technologiczne,
- 4) obejmujące swoim zasięgiem obszar co najmniej trzech powiatów,
- 5) o dużej skali oddziaływania mierzonej liczbą osób objętych działaniami edukacyjnymi.

W zakresie centrów edukacji ekologicznej preferowane będą projekty:

- 1) oddziałujące co najmniej na obszar województwa pomorskiego,
- 2) sprzyjające tworzeniu warunków dla wysokiej aktywności mieszkańców, w tym kształtowania i umacniania pożądanych postaw proekologicznych,
- 3) upowszechniające nowe rozwiązania technologiczne,
- 4) uzgodnione w ramach ZPT.

W przypadku interwencji kierowanej bezpośrednio na realizację celów SUERMB, preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie z podmiotami z Regionu Morza Bałtyckiego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony (CI 23)	ha	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	144 000	Beneficjenci / IZ	Raz na rok
2.	Długość szlaków turystycznych	km	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	40	Beneficjenci / IZ	Raz na rok

***

Ramy wykonania dla Osi Priorytetowej

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika	Lp.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
							M	K	O	M	K	O		
11	Produktu	1.	Długość sieci kanalizacji sanitarnej	km	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	40	-	-	250	IZ	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 30% alokacji osi priorytetowej
	Produktu	2.	Liczba wspartych obiektów gospodarowania odpadami	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	5	-	-	15	IZ	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 15% alokacji osi priorytetowej
	Produktu	3.	Długość szlaków turystycznych	km	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	34	-	-	40	IZ	Powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 5% alokacji osi priorytetowej
	Finansowy	4.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFRR	Słabiej rozwinięty	-	-	28 449 397	-	-	142 246 986	IZ	-

Kategoryzacja interwencji Osi Priorytetowej

Fundusz i Kategoria regionu: EFRR, region słabiej rozwinięty							
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR
017	7 680 488	01	120 909 938	01	10 193 875	07	120 909 938
018	10 399 111			02	49 021 586		
020	7 417 304			03	61 694 477		
022	36 737 572						
085	18 402 692						
087	29 792 581						
088	3 942 257						
090	5 729 091						
091	401 413						
101	407 429						

SEKCJA 2.B. OPIS OSI PRIORYTETOWEJ DOTYCZĄCEJ POMOCY TECHNICZNEJ

OŚ PRIORYTETOWA 12. POMOC TECHNICZNA

Cele szczegółowe:

- 1) Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich oraz warunków gwarantujących sprawne działanie instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO WP,
- 2) Zapewnienie sprawnego i efektywnego systemu zarządzania RPO WP,
- 3) Zwiększenie kompetencji beneficjentów w aplikowaniu o środki RPO WP.

Oczekiwane rezultaty:

Kluczowym elementem skutecznego i efektywnego wdrażania RPO WP jest zapewnienie odpowiedniego potencjału kadrowego instytucji zaangażowanych w jego realizację. Wobec tego, niezbędne jest wsparcie w zakresie zatrudnienia odpowiednich zasobów ludzkich do obsługi Programu, ciągłego podnoszenia ich kwalifikacji i umiejętności zawodowych oraz zapewnienia odpowiedniego standardu pracy i wyposażenia w sprzęt. Realizacja działań w tym zakresie wpłynie nie tylko na prawidłowe przeprowadzenie procesu naboru i oceny projektów, ale również będzie miała decydujący wpływ na efektywne wykorzystanie środków RPO WP, a tym samym osiągnięcie założonych celów. Rezultatem zaplanowanych działań będzie wysoka jakość realizowanych przedsięwzięć oraz wysoka absorpcja środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Dodatkowo prowadzone działania przyczynią się do wzmocnienia kompetencji beneficjentów, a tym samym do lepszej skuteczności w ubieganiu się o wsparcie oraz sprawniej realizacji wysokiej jakości przedsięwzięć.

Wskaźniki rezultatu

I.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa			Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
			M	K	O		M	K	O		
1.	Średnioroczna liczba form szkoleniowych na jednego pracownika instytucji systemu wdrażania FE	Liczba	-	-	1,6	2013	-	-	1,0	IZ	Raz na rok
2.	Poziom fluktuacji pracowników w instytucjach zaangażowanych w politykę spójności	%	-	-	7,2	2013	-	-	7,2	IZ	Raz na rok
3.	Średnia ocena użyteczności systemu informatycznego	Skala 1-5	-	-	3,6	2014	-	-	4,5	IZ	Raz na rok
4.	Ocena przydatności form szkoleniowych dla beneficjentów	Skala 1-5	-	-	4,2	2013	-	-	4,2	IZ	Raz na rok
5.	Średni czas zatwierdzenia projektu (od złożenia wniosku o dofinansowanie do podpisania umowy)	Liczba dni	-	-	254	2013	-	-	254	IZ	Raz na rok

Opis przedsięwzięć przewidzianych do finansowania oraz ich spodziewanego wkładu w realizację celów szczegółowych w podziale na poszczególne osie priorytetowe

W ramach **Osi Priorytetowej Pomoc Techniczna** realizowane będą działania ukierunkowane na zapewnienie niezbędnego potencjału kadrowego wszystkich instytucji i podmiotów zaangażowanych w przygotowanie, wdrażanie, zarządzanie finansowe, kontrole, monitorowanie, certyfikację i ewaluację RPO WP. W tym zakresie będą finansowane wynagrodzenia oraz działania związane z podnoszeniem kwalifikacji i umiejętności zawodowych takie jak: studia podyplomowe, szkolenia, warsztaty, konferencje, wizyty studyjne oraz inne formy przygotowania zawodowego. W celu ograniczenia rotacji wyspecjalizowanych

pracowników i zwiększenia ich motywacji stosowane będą bodźce finansowe i pozafinansowe, a także wdrożone nowoczesne metody zarządzania zasobami ludzkimi. Środkami finansowymi Osi wspieranie będą również wydatki administracyjne, organizacyjne i techniczne zapewniające odpowiedni standard środowiska pracy, taki jak odpowiednie powierzchnie biurowe oraz niezbędne wyposażenie i sprzęt. Ponadto, wsparcie zostanie skierowane na zadania związane z zamknięciem pomocy, w tym w ramach RPO WP 2007-2013, jak również podjęcie działań zmierzających do opracowania dokumentów programowych na potrzeby kolejnego okresu programowania. Wzmocnienie kompetencji pracowników, stworzenie im możliwości rozwoju zawodowego poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych przełoży się na usprawnienie programowania oraz wdrażania, a tym także efektywniejsze zarządzanie Programem.

Wsparcie będzie również ukierunkowane na działania służące sprawniej realizacji kluczowych procesów wdrażania RPO WP począwszy od procesu wyboru projektów, poprzez zarządzanie finansowe, kontrolę i certyfikację. Ponadto zapewnione zostaną środki na wsparcie procesu monitorowania i analizowania postępów w realizacji Programu, badanie oddziaływania zaangażowanych środków na strukturę społeczno-gospodarczą województwa oraz ocenę stopnia realizacji przyjętych w RPO WP celów. Wsparciem objęta będzie również budowa, rozbudowa i utrzymanie systemu informatycznego zapewniającego sprawną obsługę procesu realizacji RPO WP, w tym informatyzację procesu wymiany dokumentów. Ze środków osi finansowane będą także przedsięwzięcia związane z przeprowadzeniem badań ewaluacyjnych, w tym analizy i ekspertyzy z zakresu wdrażania i zarządzania RPO WP. Wsparcie obejmie również obsługę i organizację prac Komitetu Monitorującego oraz innych ciał doradczych zaangażowanych we wdrażanie Programu.

Interwencja będzie obejmować także działania ukierunkowane będą na wzmocnienie kompetencji beneficjentów i potencjalnych beneficjentów zaangażowanych w realizację Programu, poprzez organizację dedykowanych specjalistycznych szkoleń, konsultacji i spotkań informacyjnych. Udzielane będzie także wsparcie eksperckie w postaci doradztwa przy przygotowaniu i weryfikacji dokumentacji dla projektów o charakterze strategicznym dla rozwoju województwa. Finansowane będą również działania informacyjno-promocyjne przyczyniające się do rozpowszechnienia informacji o możliwościach uzyskania wsparcia, tym samym wpływające na wzrost świadomości mieszkańców województwa nt. interwencji środków UE na terenie regionu, w tym portal internetowy poświęcony RPO WP. Wszystkie działania informacyjno-promocyjne będą komplementarne z działaniami realizowanymi w ramach PO PT oraz zgodne z jednolitym systemem informowania o funduszach.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (2023) (opcjonalnie)			Źródło danych
			M	K	O	
1.	Liczba etatomiesięcy finansowanych ze środków pomocy technicznej	szt.	nd.	nd.	nd.	IZ
2.	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	os.	nd.	nd.	nd.	IZ
3.	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	szt.	nd.	nd.	nd.	IZ
4.	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	os.	nd.	nd.	nd.	IZ
5.	Liczba odwiedzin portalu informacyjnego/serwisu internetowego	szt.	nd.	nd.	nd.	IZ

Kategoryzacja interwencji osi priorytetowej

Tabela 14: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 15: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 16: Wymiar 3 Typ obszaru	
Kod	EUR	Kod	EUR	Kod	EUR
121	61 096 668	01	65 206 918	07	65 206 918
122	2 556 112				
123	1 554 138				

SEKCJA 3. PLAN FINANSOWY

Sekcja 3.1. Środki finansowe z poszczególnych funduszy oraz kwoty na rezerwę wykonania

Tabela 3 Całkowita kwota środków finansowych przewidzianych jako wkład każdego z funduszy do RPO WP w podziale na lata ze wskazaniem wysokości rezerwy wykonania (EUR)

Lp.	Fundusz	Kategoria regionu	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		Łącznie	
			Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania
1.	EFRR	Slabiej rozwinięty	153 342 266	9 787 805	162 339 228	10 362 078	171 720 308	10 960 871	180 279 290	11 507 189	188 852 657	12 054 425	197 404 280	12 600 273	205 896 189	13 142 309	1 259 834 218	80 414 950
2.		Łącznie	153 342 266	9 787 805	162 339 228	10 362 078	171 720 308	10 960 871	180 279 290	11 507 189	188 852 657	12 054 425	197 404 280	12 600 273	205 896 189	13 142 309	1 259 834 218	80 414 950
3.	EFS	Slabiej rozwinięty	60 016 905	3 830 866	63 538 242	4 055 633	67 209 920	4 289 995	70 559 836	4 503 819	73 915 381	4 718 003	77 262 415	4 931 644	80 586 079	5 143 792	493 088 778	31 473 752
4.		Łącznie	60 016 905	3 830 866	63 538 242	4 055 633	67 209 920	4 289 995	70 559 836	4 503 819	73 915 381	4 718 003	77 262 415	4 931 644	80 586 079	5 143 792	493 088 778	31 473 752
5.	Łącznie		213 359 171	13 618 671	225 877 470	14 417 711	238 930 228	15 250 866	250 839 126	16 011 008	262 768 038	16 772 428	274 666 695	17 531 917	286 482 268	18 286 101	1 752 922 996	111 888 702

Sekcja 3.2. Łączne środki finansowe w podziale na fundusz oraz współfinansowanie krajowe

Tabela 4 Plan finansowy Programu (EUR)

OP	Fundusz	Kategoria regionu	Podstawa kalkulacji wsparcia UE	Wsparcie UE (A)	Wkład krajowy (B)=(C)+(D)	Szacunkowy podział wkładu krajowego		Finansowanie ogółem (E)=(A)+(B)	Stopa dofinansowania (F)=(A)/(E)	Dla celów informacyjnych	Główna alokacja		Rezerwa wykonania		Kwota rezerwy wykonania w stosunku do całkowitej kwoty wsparcia UE (L)=(O)/(A)*100
						Publiczne finansowanie krajowe (C)	Prywatne finansowanie krajowe (D)				Wkład EBI	Wsparcie UE (H)=(A)-(I)	Wkład krajowy (I)=(B)-(K)	Wsparcie UE (J)	
1. Komerccjalizacja wiedzy	EFRR	Stabilnej rozwinęty	Całkowite wydatki kwalifikowalne	127 500 877	22 500 155	4 500 031	18 000 124	150 001 032	85%	0	120 507 833	21 266 088	6 993 044	1 234 067	5,48%
2. Przedsiębiorstwa	EFRR			151 329 140	26 705 143	5 341 029	21 364 114	178 034 283	85%	0	143 455 183	25 315 621	7 873 957	1 389 522	5,20%
3. Edukacja	EFS			136 335 495	24 059 205	22 856 245	1 202 960	160 394 700	85%	0	128 646 046	22 702 243	7 689 449	1 356 962	5,64%
4. Kształcenie zawodowe	EFRR			68 677 602	12 119 577	9 695 662	2 423 915	80 797 179	85%	0	65 243 722	11 513 598	3 433 880	605 979	5,00%
5. Zatrudnienie	EFS			208 713 169	36 831 736	33 148 562	3 683 174	245 544 905	85%	0	192 930 352	34 046 533	15 782 817	2 785 203	7,56%
6. Integracja	EFS			114 306 948	20 171 815	16 137 452	4 034 363	134 478 763	85%	0	106 305 462	18 759 788	8 001 486	1 412 027	7,00%
7. Zdrowie i Opieka	EFRR			113 225 500	19 980 971	19 980 971	0	133 206 471	85%	0	107 976 725	19 054 717	5 248 775	926 254	4,64%
8. Konwersja	EFRR			159 013 250	28 061 162	22 448 930	5 612 232	187 074 412	85%	0	151 062 588	26 658 104	7 950 662	1 403 058	5,00%
9. Mobilność	EFRR			374 381 860	66 067 388	64 746 040	1 321 348	440 449 248	85%	0	348 175 130	61 442 671	26 206 730	4 624 717	7,00%
10. Energia	EFRR			225 211 001	39 743 118	19 871 559	19 871 559	264 954 119	85%	0	210 966 795	37 229 435	14 244 206	2 513 683	6,32%
11. Środowisko	EFRR			120 909 938	21 337 048	17 069 638	4 267 410	142 246 986	85%	0	112 446 242	19 843 455	8 463 696	1 493 593	7,00%
12. Pomoc techniczna	EFS			65 206 918	11 507 104	11 507 104	0	76 714 022	85%	0	65 206 918	11 507 104	0	0	0,00%
Razem	EFRR			1 340 249 168	236 514 562	163 653 860	72 860 702	1 576 763 731	85%	0	1 259 834 218	222 323 690	80 414 950	14 190 873	6,00%
Razem	EFS	524 562 530	92 569 860	83 649 363	8 920 497	617 132 390	85%	0	493 088 778	87 015 669	31 473 752	5 554 192	6,00%		
Łącznie				1 864 811 698	329 084 422	247 303 223	81 781 199	2 193 896 120	85%	0	1 752 922 996	309 339 357	111 888 702	19 745 065	6,00%

Tabela 5 Plan finansowy w podziale na osie priorytetowe, fundusze, kategorie regionu i cele tematyczne

OP	Fundusz	Kategoria regionu	CT	Wsparcie UE	Wkład krajowy	Finansowanie ogółem
1. Komercjalizacja wiedzy	EFRR	Słabiej rozwinięty	1	127 500 877	22 500 155	150 001 032
2. Przedsiębiorstwa	EFRR		3	151 329 140	26 705 143	178 034 283
3. Edukacja	EFS		10	136 335 495	24 059 205	160 394 700
4. Kształcenie zawodowe	EFRR		10	68 677 602	12 119 577	80 797 179
5. Zatrudnienie	EFS		8	163 619 405	28 874 013	192 493 418
6. Integracja	EFS		10	45 093 764	7 957 723	53 051 487
7. Zdrowie i Opieka	EFRR		9	114 306 948	20 171 815	134 478 763
8. Konwersja	EFRR		2	40 690 200	7 180 624	47 870 824
9. Mobilność	EFRR		9	72 535 300	12 800 347	85 335 647
10. Energia	EFRR		6	76 326 360	13 469 358	89 795 718
11. Środowisko	EFRR		9	82 686 890	14 591 804	97 278 694
12. Pomoc techniczna	EFS		4	117 188 275	20 680 284	137 868 559
			7	257 193 585	45 387 104	302 580 689
			4	225 211 001	39 743 118	264 954 119
			5	33 745 683	5 955 121	39 700 804
			6	87 164 255	15 381 927	102 546 182
			nd	65 206 918	11 507 104	76 714 022
Razem				1 864 811 698	329 084 422	2 193 896 120

Tabela 6 Szacunkowa kwota wsparcia, która ma być wykorzystana na cele związane ze zmianami klimatu

OP	Szacunkowa kwota wsparcia, która ma być wykorzystana na cele związane ze zmianami klimatu (EUR)	Udział w całkowitej alokacji na RPO WP (%)
1. Komercjalizacja wiedzy	0	0,00%
2. Przedsiębiorstwa	4 278 783	0,23%
3. Edukacja	0	0,00%
4. Kształcenie zawodowe	0	0,00%
5. Zatrudnienie	0	0,00%
6. Integracja	0	0,00%
7. Zdrowie i Opieka	0	0,00%
8. Konwersja	25 597 908	1,37%
9. Mobilność	99 339 200	5,33%
10. Energia	224 393 112	12,03%
11. Środowisko	42 882 749	2,30%
12. Pomoc techniczna	0	0,00%
Razem	396 491 751	21,26%

SEKCJA 4. ZINTEGROWANE PODEJŚCIE DO ROZWOJU TERYTORIALNEGO

W RPO WP stosowane będą specyficzne instrumenty terytorialne dedykowane wybranym kategoriom OSI oraz preferencje dla projektów realizowanych na pozostałych OSI.

Preferencje dla OSI będą stosowane w ramach wybranych PI RPO WP (3a, 3c, 4e, 5b, 6b, 6c, 6d, 7b, 8i, 8iii, 9a, 9b, 9i, 9iv, 10i, 10a) jako jeden z aspektów oceny projektów. Podejście do zastosowania OSI, w tym relacje pomiędzy OSI a kategorią „obszary wiejskie”, opisano w Sekcji 1.

Specyficzne instrumenty terytorialne będą miały dwie podstawowe formy:

- a) ZIT dla OMT,
- b) ZPT dla pozostałych wybranych MOF.

ZPT to instrument przewidziany w SRWP, który będzie zastosowany w zakresie nieobjętym przez ZIT, czyli wobec MOF: Bytowa, Chojnic-Czluchowa, Słupska, Kościerzyna, Kwidzyna, Malborka-Sztumu, Lęborka, Starogardu Gdańskiego.

Przewiduje się udział Reprezentacji MOF w uzgadnianiu z IZ RPO projektów, które uzyskają preferencje w ramach konkursów organizowanych w ramach wybranych PI RPO WP (2c, 3a, 4c, 4e, 5b, 6a, 6c, 6d, 7b, 7d, 8i, 8iii, 8vi, 9a, 9b, 9i, 9iv, 9v, 10i, 10a).

Reprezentacje MOF mają charakter otwarty, wielosektorowy i obejmują co najmniej jednostki samorządu terytorialnego, organizacje sektora pozarządowego i gospodarczego oraz, tam gdzie to uzasadnione, akademickiego.

Formuła ZPT ogranicza się do zastosowania w otwartych konkursach preferencji dla projektów uzgodnionych w ramach ZPT i nie wymaga wydzielenia odrębnych alokacji.

IZ RPO WP rozważy możliwość zastosowania ZPT lub zbliżonego podejścia w stosunku do innych obszarów, takich jak np. Żuławy Wiślane lub obszar ukształtowany w związku z ewentualną lokalizacją w województwie pomorskim elektrowni jądrowej.

Obszary terytorialne objęte formułą ZPT oraz adresowany do nich zakres interwencji zidentyfikowane zostały w wyniku sekwencyjnego procesu analiz terytorialnych, z uwzględnieniem potencjałów i barier rozwojowych charakterystycznych dla MOF. Posiadając podstawę w zapisach SRWP, proces ten jest zarejestrowany i umocowany w następujących dokumentach: *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego* (uchwała nr 1004/XXXIX/2009 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 października 2009 r.), *Koncepcja Zrównoważonej Polityki Miejskiej Województwa Pomorskiego* (uchwała nr 247/226/13 ZWP z dnia 5 marca 2013 r.), sześć RPS oraz stanowiska negocjacyjne ZWP dla poszczególnych MOF, jak również analogiczne stanowiska negocjacyjne MOF, zawierające odpowiednie analizy barier i potencjałów rozwojowych przedstawione z punktu widzenia reprezentacji MOF.

ZPT będzie szczególną formą koordynacji wsparcia w ramach RPO WP. Rezultatem będzie uzgodnienie wielotematycznych pakietów przedsięwzięć wynikających z analizy barier i potencjałów rozwojowych danego MOF.

Szczegółowe zasady oraz procedury zastosowania ZPT określone zostały uchwałą nr 1408/310/13 ZWP z dnia 17 grudnia 2013 r.

Ponadto dla wybranych PI (6c, 8i, 8iii, 8iv, 9b, 9i, 9iv, 10i) określone zostały obszary tematyczne, gdzie preferowane będą przedsięwzięcia realizowane w formie pakietów działań społecznych i obywatelskich podejmowanych przez struktury trójsektorowego partnerstwa (obejmującego samorządy terytorialne oraz partnerów społecznych i gospodarczych) w oparciu o wspólną strategię.

Sekcja 4.1.   Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

Nie dotyczy (w RPO WP nie przewiduje się zastosowania podejścia RLKS w żadnej formule).

Sekcja 4.2.   Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich

Ramowe zasady zastosowania instrumentu ZIT zostały ustalone na poziomie UE i krajowym. Nie przewiduje się wydzielenia odrębnej OP dedykowanej podejściu ZIT.

Realizację ZIT przewiduje się dla OMT, którego zasięg terytorialny określono w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego*. Obszar realizacji ZIT dla OMT stanowią następujące jednostki terytorialne: Gminy miast: Gdańsk, Gdynia, Sopot, Hel, Jastarnia, Pruszcz Gdański, Puck, Reda, Rumia, Tczew, Wejherowo, Władysławowo, a także gminy: Cedry Wielkie, Kartuzy, Kolbudy, Kosakowo, Luzino, Pruszcz Gdański, Przywidz, Pszczółki, Przdokowo, Puck, Somonino, Stegna, Suchy Dąb, Szemud, Tczew, Trąbki Wielkie, Wejherowo, Żukowo. W uzasadnionych przypadkach projekty identyfikowane w ramach mechanizmu ZIT mogą wykraczać poza obszar realizacji ZIT, obejmując działania realizowane na obszarze gmin sąsiednich i angażując partnerów z obszaru tych gmin.

Zakres tematyczny ZIT jest oparty na ustaleniach SRWP oraz sześciu RPS i obejmuje (z uwzględnieniem szacunkowej wydzielonej alokacji wkładu UE): PI 3a (1 287 746 EUR) w ramach OP 2. *Przedsiębiorstwa*; PI 8i oraz PI 8vi (36 719 673 EUR) w ramach OP 5. *Zatrudnienie*; PI 9i, PI 9iv oraz PI 9v (24 347 380 EUR) w ramach OP 6. *Integracja*; PI 9a (6 928 383 EUR) w ramach OP 7. *Zdrowie i Opieka*; PI 9b (41 343 445 EUR) w ramach OP 8. *Konweryja*; PI 4e oraz PI 7d (81 014 654 EUR) w ramach OP 9. *Mobilność*; PI 4c (62 873 168 EUR) w ramach OP 10. *Energia*. Całość interwencji przewidywanej w ramach ZIT powinna mieć wymiar strategiczny. Realizowane będą wyłącznie przedsięwzięcia określone w Strategii ZIT, wprowadzające kompleksowe i spójne dla całego obszaru ZIT rozwiązania. W związku z tym, dla wszystkich obszarów tematycznych przewiduje się pozakonkursowy tryb wyboru projektów, który jest adekwatny do ww. strategicznego podejścia.

Zakres powierzenia władzom miejskim zadań związanych z realizacją programu w ramach ZIT określa pisemne porozumienie pomiędzy Związkiem ZIT a IZ RPO. Zgodnie z art. 123 ust. 6 rozporządzenia 1303/2013 Związek ZIT realizuje zadania związane z wyborem projektów do dofinansowania w ten sposób, że przedkłada IZ RPO listę projektów zidentyfikowanych w Strategii ZIT i spełniających kryteria zatwierdzone przez KM RPO. IZ RPO dokonuje sprawdzenia kwalifikowalności projektów do dofinansowania, ich wykonalności oraz zgodności z zasadami i celami Programu, zgodnie z art. 7 ust 5 rozporządzenia 1301/2013. Techniczna organizacja naboru i pełna ocena projektów jest dokonywana przez IZ RPO, z udziałem, w stosownych przypadkach, ekspertów zewnętrznych, w tym ekspertów zgłoszonych przez Związek ZIT.

Wszystkie projekty zidentyfikowane w tym trybie będą musiały spełniać wynikające z RPO WP kryteria formalne i wykonalności, jak również wносить odpowiedni wkład w osiągnięcie odpowiednich celów i rezultatów RPO WP, wynikających z właściwych CT i PI. Każdorazowo będą również brane pod uwagę kryteria wynikające z zasady niedyskryminacji.

ZIT będzie formą koordynacji wsparcia w ramach RPO WP. Rezultatem jego zastosowania będzie wynegocjowanie i uzgodnienie pomiędzy IZ RPO WP a Związkiem ZIT pakietu strategicznych przedsięwzięć (ujętych w Strategii ZIT), które uzyskają skoordynowany dostęp do różnych OP RPO WP. Służyć będzie też koordynacji zewnętrznej, ponieważ Strategia ZIT identyfikować będzie również przedsięwzięcia kwalifikujące się do wsparcia w ramach innych – komplementarnych – instrumentów finansowych (np. krajowych programów operacyjnych).

Tabela 7 Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich

Fundusz	Wsparcie z EFRR i EFS (wartości szacunkowe) (EUR)	Udział w całkowitej alokacji funduszu w Programie
EFS ogółem	61 067 053	11,64%
EFRR ogółem	193 447 396	14,43%
EFRR + EFS ogółem	254 514 449	13,65%

Sekcja 4.3.   Inne zintegrowane inwestycje terytorialne

Nie dotyczy.

Sekcja 4.4.   Rozwiązania dotyczące przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych w ramach Programu, z udziałem beneficjentów znajdujących się w co najmniej jednym innym państwie członkowskim

W ramach Programu premiowana będzie realizacja projektów współpracy na podstawie art. 70.2.a-d rozporządzenia ogólnego, przede wszystkim w kontekście realizacji SUERMB.

Na podstawie obserwacji dotychczasowej aktywności pomorskich podmiotów w realizacji projektów międzynarodowych (głównie z partnerami z regionu Morza Bałtyckiego), a także analizy osiąganych efektów rozwojowych dla województwa, wskazano w Programie osie, w których umożliwiono realizację projektów współpracy. Są to w szczególności:

- 1) OP 1. *Komercjalizacja wiedzy*, głównie w zakresie: innowacyjnych inwestycji w przedsiębiorstwach, rozwijania działalności B+R, realizacji projektów badawczo-wdrożeniowych (PI 1b) oraz rozwoju infrastruktury jednostek B+R (PI 1a),
- 2) OP 2. *Przedsiębiorstwa*, głównie w zakresie: pobudzania popytu przedsiębiorstw na specjalistyczne usługi IOB oraz wzmacniania atrakcyjności inwestycyjnej województwa (PI 3a) oraz wzmacniania proeksportowej orientacji przedsiębiorstw (PI 3b),
- 3) OP 8. *Konwersja*, głównie w zakresie działań polegających na:
  - a) zagospodarowaniu tras turystycznych o charakterze regionalnym i ponadregionalnym, budowie lub modernizacji infrastruktury żeglarskiej, rozwoju infrastruktury turystycznej, w tym szlaków kajakowych i rowerowych oraz rozwoju infrastruktury o charakterze uzdrowiskowym (PI 6c),
  - b) ratowaniu, przywracaniu wartości i otoczeniu ochroną charakterystycznych zabytków lub ich zespołów (PI 6c),
- 4) OP 10. *Energia*, głównie w zakresie wykorzystania źródeł energii odnawialnej (PI 4a),
- 5) OP 11. *Środowisko*, głównie w zakresie poprawy stanu cennych gatunków i siedlisk przyrodniczych, ochrony ekosystemu strefy przybrzeżnej Morza Bałtyckiego oraz edukacji ekologicznej (PI 6d).

W ramach ww. OP projekty współpracy przyczynią się w sposób szczególny do osiągnięcia zakładanych celów szczegółowych, stanowiąc jednocześnie praktyczny wkład województwa w realizację SUERMB.

Sekcja 4.5.   Wkład planowanych przedsięwzięć w ramach Programu w odniesieniu do strategii makroregionalnych i strategii morskich, z zastrzeżeniem potrzeb obszaru objętego Programem zidentyfikowanych przez państwo członkowskie

Ze względu na położenie geograficzne, relatywnie silne powiązania gospodarcze i społeczne z Regionem Morza Bałtyckiego, a także wieloletnią tradycję współpracy, województwo pomorskie aktywnie uczestniczy

w procesie wdrażania SUERMB, pełniąc m.in. rolę lidera jednego z projektów flagowych w obszarze turystyki.

Powiązania RPO WP z SUERMB określono na trzech poziomach:

- 1) *Zgodności* – dotyczy obszarów tematycznych, w których interwencja RPO WP posiada pośredni związek z realizacją celów SUERMB.

Poziom *zgodności* dotyczy następujących relacji Osi Programu/Obszarów Priorytetowych SUERMB: Przedsiębiorstwa/Agri; Konwersja/Bio; Energia/Bio; Integracja/Culture; Środowisko/Culture; Integracja/Education; Komercjalizacja wiedzy/Energy; Środowisko/Energy; Środowisko/Hazards; Zatrudnienie/Health; Integracja/Health; Energia/Innovation; Komercjalizacja wiedzy/Internal Market; Zatrudnienie/Internal Market; Komercjalizacja wiedzy/SME; Środowisko/Tourism.

- 2) *Koordinacji* – dotyczy obszarów tematycznych szczególnie istotnych z punktu widzenia regionu, w których wskazane jest zapewnienie komplementarności interwencji prowadzonej w ramach RPO WP z SUERMB oraz koordynacji pomiędzy wsparciem realizowanym w ramach Programu a innymi narzędziami realizacji SUERMB (np. programami EWT).

Poziom *koordinacji* dotyczy następujących relacji Osi Programu/Obszarów Priorytetowych SUERMB: Środowisko/Agri; Edukacja/Culture; Edukacja/Education; Kształcenie zawodowe/Education; Zatrudnienie/Education; Środowisko/Education; Przedsiębiorstwa/Energy; Zdrowie/Health; Przedsiębiorstwa/Innovation; Przedsiębiorstwa/Internal Market; Energia/SME; Przedsiębiorstwa/Tourism; Mobilność/Transport.

- 3) *Bezpośredniego powiązania* – dotyczy obszarów tematycznych szczególnie powiązanych z SUERMB, w których wskazane jest ukierunkowanie konkursów lub premiowanie projektów wpisujących się bezpośrednio w realizację *Planu Działań* SUERMB na podstawie stosownych preferencji oraz – w uzasadnionych przypadkach – wydatkowanie na rzecz realizacji SUERMB środków Programu przez beneficjentów poza granicami województwa pomorskiego, jednak jedynie w przypadku bezpośredniego wpływu na realizację celów danej Osi Programu (na podstawie art. 70.2.a-d rozporządzenia ogólnego).

Poziom *bezpośredniego powiązania* dotyczy następujących relacji Osi Programu/Obszarów Priorytetowych SUERMB: Środowisko/Bio; Konwersja/Culture; Energia/Energy; Komercjalizacja wiedzy/Innovation; Przedsiębiorstwa/SME; Konwersja/Tourism.

SEKCJA 5. SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH SZCZEGÓLNIE DOTKNIĘTYCH UBÓSTWEM LUB GRUP DOCELOWYCH NAJBARDZIEJ ZAGROŻONYCH DYSKRYMINACJĄ LUB WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

Sekcja 5.1. Obszary geograficzne najbardziej dotknięte ubóstwem/grupy docelowe najbardziej zagrożone dyskryminacją lub wykluczeniem społecznym

1. W ramach SRWP i poszczególnych RPS wskazano różne typy obszarów, na których widoczne jest zjawisko ubóstwa. Są to obszary charakteryzujące się:
  - a) niekorzystnymi wskaźnikami w zakresie dochodów własnych gmin *per capita*, odsetka bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym oraz odsetka gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną,
  - b) niskim poziomem aktywności gospodarczej,
  - c) degradacją tkanki społecznej i przestrzennej na obszarze miast, przejawiającą się m.in. uzależnieniem od pomocy społecznej, długotrwałym bezrobociem, wysokim poziomem przestępczości, niską przedsiębiorczością oraz niedostatecznym poziomem warunków mieszkaniowych.
2. Pośrednio obszarami ubóstwa są także obszary:
  - a) wykazujące deficyty w dostępie do świadczeń zdrowotnych,
  - b) o najslabszych wynikach egzaminów zewnętrznych na wszystkich etapach edukacji,
  - c) o odsetku dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym poniżej średniej wojewódzkiej.
3. Wskazano również grupy docelowe najbardziej zagrożone dyskryminacją i/lub wykluczeniem społecznym. Są to przede wszystkim:
  - a) osoby pozostające bez pracy (w tym w szczególności: 50 lat i więcej, z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotne oraz wchodzące/powracające po przerwie na rynek pracy),
  - b) osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych oraz pracownicy w wieku 50 lat i więcej,
  - c) osoby zagrożone zwolnieniem oraz osoby zwolnione z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy,
  - d) osoby dotknięte i zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny,
  - e) opiekunowie osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
  - f) uczniowie/dzieci w wieku przedszkolnym z niepełnosprawnościami/zaburzeniami rozwoju,
  - g) mieszkańcy obszarów o niezadawalającej dostępności do specjalistycznych usług zdrowotnych,
  - h) mieszkańcy zdegradowanych obszarów miejskich.

Sekcja 5.2. Strategia służąca zaspokojeniu szczególnych potrzeb obszarów geograficznych najbardziej dotkniętych ubóstwem /grup docelowych najbardziej zagrożonych dyskryminacją lub wykluczeniem społecznym

Na ww. obszary i grupy docelowe ukierunkowana zostanie (poprzez preferencje terytorialne i tematyczne) kompleksowa, zintegrowana interwencja, zarówno w ramach EFS, jak i EFRR. Interwencja ta realizowana będzie przede wszystkim w ramach Osi Priorytetowych: 2. *Przedsiębiorstwa*, 3. *Edukacja*, 5. *Zatrudnienie*, 6. *Integracja*, 7. *Zdrowie i Opieka* oraz 8. *Konwergja*. Ww. obszary/grupy korzystać będą także ze wsparcia oferowanego przez Program w skali całego regionu, np. w zakresie rozwoju sektora ekonomii społecznej.

Ponadto, IZ RPO WP będzie zachęcała beneficjentów do stosowania klauzul społecznych na etapie realizacji projektów, szczególnie w obszarach: usług społecznych, programów zdrowotnych oraz ekonomii społecznej.

Tabela 8 Przedsięwzięcia mające na celu zaspokojenie szczególnych potrzeb obszarów geograficznych najbardziej dotkniętych ubóstwem/grup docelowych najbardziej zagrożonych dyskryminacją lub wykluczeniem społecznym

Grupa docelowa/ obszar geograficzny	Główne typy planowanych przedsięwzięć stanowiących część zintegrowanego podejścia	OP	Fundusz	Kategoria regionu	PI
Obszary					
Ponadprzeciętnego poziomu wykluczenia społecznego	– kompleksowe i zindywidualizowane programy aktywizacji społeczno- zawodowej	Integracja	EFS, EFRR	Słabiej rozwinęty	9i
	– rozwój zdeinstytucjonalizowanych, spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych	Zdrowie i Opieka			9iv, 9a
O wysokiej stopie bezrobocia	– kompleksowe rozwiązania w zakresie aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy	Zatrudnienie	EFRR		8i
	– powstawanie mikroprzedsiębiorstw				8iii
O niskim poziomie aktywności gospodarczej	– inwestycje rozwojowe poprawiające potencjał konkurencyjny firm, a także ich zdolność do rozszerzania działalności	Przedsiębiorstwa	EFRR		3c
	– rozwój usług doradczych dla mikro i małych przedsiębiorstw				3a
Zdegradowane przestrzenie i społecznie obszary miejskie	– kompleksowa rewitalizacja	Konwersja	EFS		9b
	– kompleksowe i zindywidualizowane programy aktywizacji społeczno- zawodowej	Integracja			9i
	– rozwój zdeinstytucjonalizowanych, spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych				9iv
Wykazujące deficyty w dostępie do świadczeń zdrowotnych	– tworzenie poradni specjalistycznych	Zdrowie i Opieka	EFRR		9a
O najsłabszych wynikach egzaminów zewnętrznych na wszystkich etapach edukacji	– kompleksowe wspomaganie szkół i przedszkoli	Edukacja	EFS	10i	
O odsetku dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym poniżej średniej wojewódzkiej	– tworzenie nowych miejsc edukacji przedszkolnej				

Grupa docelowa/ obszar geograficzny	Główne typy planowanych przedsięwzięć stanowiących część zintegrowanego podejścia	OP	Fundusz	Kategoria regionu	PI
Grupy docelowe					
Osoby pozostające bez pracy	– kompleksowe rozwiązania w zakresie aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy	Zatrudnienie	EFS	Słabiej rozwinięty	8i
	– powstawanie mikroprzedsiębiorstw				8iii
	– rozwój form opieki nad dziećmi do lat 3				8iv
Osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych oraz pracownicy w wieku 50 lat i więcej	– zindywidualizowana oferta kształcenia ustawicznego – kompleksowa i zindywidualizowana oferta wsparcia pracodawców w zakresie realizacji procesu szkolenia				10iii
Osoby zagrożone zwolnieniem oraz osoby zwolnione z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy	– wsparcie typu <i>outplacement</i>				8v
Osoby dotknięte i zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny	– kompleksowe i zindywidualizowane programy aktywizacji społeczno- zawodowej	Integracja			9i
	– rozwój zdeinstytucjonalizowanych, spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych				9iv
Opiekunowie osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu					
Uczniowie/dzieci z niepełnosprawnościami/ zaburzeniami rozwoju	– organizacja form pracy z uczniem/dzieckiem z niepełnosprawnościami i/lub z zaburzeniami rozwoju	Edukacja			10i
Dzieci w wieku przedszkolnym z niepełnosprawnościami/ zaburzeniami rozwoju	– tworzenie nowych miejsc edukacji przedszkolnej				
Mieszkańcy obszarów o niezadawalącej dostępności do specjalistycznych usług zdrowotnych	– tworzenie poradni specjalistycznych	Zdrowie i Opieka	EFRR	9a	
Osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunowie	– rozwój infrastruktury społecznej				
Mieszkańcy zdegradowanych obszarów miejskich	– kompleksowa rewitalizacja	Konwersja			9b

SEKCJA 6. SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH, KTÓRE CIERPIĄ NA SKUTEK POWAŻNYCH I TRWAŁYCH NIEKORZYSTNYCH WARUNKÓW PRZYRODNICZYCH LUB DEMOGRAFICZNYCH

Nie dotyczy.

SEKCJA 7. SYSTEM INSTYTUCJONALNY

Sekcja 7.1. Odpowiednie instytucje i podmioty

Tabela 9 Instytucje zaangażowane w realizację RPO WP

Instytucja	Nazwa instytucji/podmiotu oraz departamentu lub jednostki	Kierownictwo instytucji/podmiotu (funkcja lub stanowisko)
Instytucja Zarządzająca	Zarząd Województwa Pomorskiego /departamenty właściwe wskazane w Regulaminie Organizacyjnym UMWP	Marszałek Województwa Pomorskiego
Instytucja Certyfikująca	Zarząd Województwa Pomorskiego /departament właściwy ds. certyfikacji	Marszałek Województwa Pomorskiego
Instytucja Audytowa	Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej w Ministerstwie Finansów	Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów
Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności z KE	Ministerstwo Finansów (Departament Instytucji Płatniczej)	Minister Finansów

Sekcja 7.2. Zaangażowanie właściwych partnerów

Sekcja 7.2.1. Przedsięwzięcia podjęte w celu zaangażowania właściwych partnerów w przygotowanie Programu oraz rola partnerów we wdrażaniu, monitorowaniu i ewaluacji Programu

W polityce regionalnej prowadzonej przez SWP zasada partnerstwa posiada kluczowe znaczenie. Dotyczy to szczególnie angażowania szerokiego grona partnerów społeczno-gospodarczych w proces przygotowywania dokumentów strategiczno-operacyjnych, a także premiowania przedsięwzięć realizowanych w sposób partnerski.

Zarówno podczas prac nad SRWP, jak i sześcioma RPS, na praktyczną realizację zasady partnerstwa położono szczególnie duży nacisk. Partnerzy społeczno-gospodarczy zaangażowani zostali zarówno w prace zespołów roboczych (tematycznych i subregionalnych), jak i w proces konsultacji społecznych.

Także w pracach nad RPO WP 2014-2020 podstawowym założeniem, którym kieruje się SWP, jest zasada partnerstwa. Jej uwzględnienie na wszystkich etapach przygotowania i zarządzania Programem ma na celu wypracowanie regionalnego konsensusu co do dokonanych rozstrzygnięć, ułatwienie dialogu przy podejmowaniu decyzji, a także zaangażowanie partnerów w realizację, monitorowanie i ewaluację Programu.

Priorytetem we wdrażaniu tej zasady jest włączenie jak najszerszego grona podmiotów w każdy etap prac nad dokumentem zgodnie z wytycznymi zawartymi w art. 5 *Rozporządzenia ogólnego*, a także dokumentem Komisji Europejskiej pt. *Zasady partnerstwa w procesie wdrażania funduszy objętych zakresem wspólnych ram strategicznych – elementy europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa*.

Dla zapewnienia aktywnego udziału partnerów na wczesnych etapach przygotowania Programu powołany został Zespół Konsultacyjny ds. RPO WP (uchwała nr 357/236/13 ZWP z dnia 4 kwietnia 2013 r.). W jego skład weszli przedstawiciele:

- ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego,

- ministrów właściwych ze względu na zakres tematyczny RPO WP (m.in. ministra właściwego do spraw gospodarki, transportu, budownictwa i gospodarki morskiej, środowiska, pracy i polityki społecznej, nauki i szkolnictwa wyższego, oświaty, rolnictwa i rozwoju wsi),
- szkół wyższych,
- organizacji przedsiębiorców i organizacji pracowników,
- Agencji Rozwoju Pomorza,
- Wojewódzkiego Urzędu Pracy,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku,
- organizacji pozarządowych (Pomorskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego, Pomorskiej Rady Organizacji Pozarządowych),
- Komitetu Monitorującego RPO WP 2007-2013 i Podkomitetu Monitorującego PO KL 2007-2013,
- organizacji działających na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji i równości szans,
- organizacji działających na rzecz zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska,
- Subregionalnych Zespołów Roboczych powołanych w ramach prac nad SRWP.

Zespół Konsultacyjny jest organem doradczo-opiniującym dla ZWP w zakresie przygotowania projektu RPO WP. Do jego zadań należy w szczególności: opiniowanie kolejnych projektów Programu, wypracowywanie, omawianie, analizowanie i konsultowanie rozwiązań w zakresie zagadnień horyzontalnych, finansowych i instytucjonalnych, a także omawianie, analizowanie i opiniowanie wniosków z konsultacji społecznych, oceny ex-ante i strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Programu.

Dotychczas odbyło się sześć spotkań Zespołu, podczas których członkowie dyskutowali nad kształtem RPO WP, przede wszystkim w zakresie zagadnień horyzontalnych, zakresu tematycznego, ram finansowych oraz instytucjonalnych.

Szczególne znaczenie dla przygotowania projektu RPO WP miały konsultacje społeczne, które trwały łącznie 52 dni (od 1 października do 21 listopada 2013 r.). Do udziału w konsultacjach zaproszono szerokie grono osób i instytucji, a w szczególności przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, partnerów społecznych i gospodarczych, administracji rządowej, organizacji pozarządowych, środowisk akademickich, związków zawodowych i osoby prywatne.

Konsultacje społeczne miały szeroki charakter. Zorganizowano łącznie 36 konferencji i spotkań konsultacyjnych, w których wzięło udział ponad 1 150 uczestników. W okresie trwania procesu konsultacyjnego, 143 osoby i instytucje skorzystały z możliwości wyrażenia opinii na temat dokumentu, przekazując łącznie 1 115 uwag.

Najczęściej zgłaszane uwagi dotyczyły w szczególności rozszerzenia katalogu beneficjentów oraz grup docelowych, rozszerzenia ukierunkowania tematycznego i terytorialnego poszczególnych OP, zastosowania podejścia oddolnego w realizacji projektów, modyfikacji wskaźników produktu, wprowadzenia instytucji pośredniczących/wdrażających do systemu realizacji, zmiany akcentów finansowych oraz wzmocnienia zapisów dotyczących realizacji zasad horyzontalnych (m.in. zrównoważonego rozwoju). Każdy z postulatów dogłębnie przeanalizowano w szerszym kontekście logiki interwencji w województwie pomorskim.

Proces konsultacji został podsumowany w *Raporcie z konsultacji społecznych projektu Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020* (uchwała nr 1410/311/13 ZWP z dnia 19 grudnia 2013 roku).

Na etapie realizacji Programu partnerzy (w tym partnerzy społeczno-gospodarczy oraz organizacje pozarządowe) zostaną aktywnie włączeni w proces wdrażania, monitorowania i ewaluacji RPO WP m.in. poprzez udział w pracach Komitetu Monitorującego RPO WP.

Sekcja 7.2.2. Granty globalne

Wstępnie nie przewiduje się zastosowania grantów globalnych.

Sekcja 7.2.3. Alokowanie zasobów przeznaczonych na budowanie potencjału

Jednym ze zobowiązań strategicznych SWP – zapisanym w SRWP – jest stworzenie regionalnego systemu wsparcia organizacji pozarządowych. Elementem ww. systemu jest wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych. Program przekłada to na szerokie uwzględnienie organizacji pozarządowych w indykatorywnych katalogach beneficjentów oraz szereg preferencji. Preferencje takie zawarte zostały przede wszystkim w ramach interwencji prowadzonej w:

- PI 8i (w zakresie kompleksowych rozwiązań dotyczących aktywizacji zawodowej),
- PI 8iv (w zakresie form opieki nad dziećmi do lat 3),
- PI 8vi (w zakresie realizacji programów zdrowotnych oraz przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie),
- PI 9a (rozwój infrastruktury społecznej),
- PI 9b (wymóg udziału organizacji pozarządowych w inicjatywach związanych z kompleksową rewitalizacją),
- PI 9i (w zakresie wdrażania kompleksowych i indywidualizowanych programów aktywizacji społeczno-zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym),
- PI 9iv (w zakresie rozwoju zdeinstytucjonalizowanych, spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych),
- PI 9v (w zakresie wsparcia podmiotów ekonomii społecznej),
- PI 10i (w zakresie kompleksowego wspomaganie rozwoju szkół i przedszkoli, doradztwa edukacyjno-zawodowego dla uczniów oraz tworzenia nowych miejsc w edukacji przedszkolnej).

W ramach Programu (PI: 8i, 8iii, 8iv, 9i, 9iv, 10i) zawarto także preferencje dla projektów identyfikowanych i realizowanych z wykorzystaniem elementów podejścia oddolnego, integrującego aktywności wielu podmiotów w ujęciu wielosektorowym w oparciu o wspólną strategię działania.

Ponadto, w ramach kompleksowej rewitalizacji (PI 9b) oraz estetyzacji i podkreślania walorów kulturowych przestrzeni publicznych (PI 6c) realizowane będą projekty zakładające uspołecznienie wypracowania koncepcji i szczegółowych założeń oraz włączenie lokalnej społeczności zarówno na etapie planowania, jak i realizacji.

SEKCJA 8. KOORDYNACJA MIĘDZY FUNDUSZAMI POLITYKI SPÓJNOŚCI, EFRROW, EFMR ORAZ INNYMI UNIJNYMI I KRAJOWYMI INSTRUMENTAMI FINANSOWANIA ORAZ EBI

RPO WP nie będzie jedynym, ani największym źródłem finansowania rozwoju województwa pomorskiego w latach 2014-2020. Kluczowe znaczenie będą miały również środki pochodzące z krajowych programów operacyjnych w ramach Polityki Spójności, środki WPR i WPMiR, a także inne instrumenty krajowe i unijne. Skuteczna koordynacja na etapie programowania i wdrażania interwencji umożliwi zapewnienie komplementarności wsparcia i maksymalizację efektów interwencji.

Na poziomie krajowym koordynację i komplementarność interwencji zapewnia UP, której RPO WP jest jednym z instrumentów realizacyjnych. Funkcję koordynacyjną UP pełni minister właściwy ds. rozwoju regionalnego przy współpracy z Komitetem Koordynującym UP, którego głównym zadaniem będzie zapewnienie koordynacji celów UP oraz CT i PI realizowanych w ramach Polityki Spójności, WPR, WPMiR, a także innych polityk krajowych i unijnych.

W województwie pomorskim koordynację strategiczną wszystkich instrumentów interwencji publicznej realizowanych z poziomu regionalnego zapewnia ZWP. Kluczowym wyzwaniem będzie stworzenie realnych mechanizmów systematycznej współpracy pomiędzy podmiotami odpowiadającymi za realizację poszczególnych programów tak, aby zapewnić skuteczną realizację celów określonych w SRWP oraz RPS. Wsparciem dla ZWP w zakresie koordynacji wewnętrznej RPO WP, a także pomiędzy innymi instrumentami realizowanymi z poziomu województwa jest Zespół Sterujący Strategią.

Koordynacja strategiczna na etapie programowania została zapewniona przez uporządkowany system dokumentów strategicznych w województwie. System ten tworzy SRWP oraz sześć RPS (w zakresie transportu, energetyki i środowiska, aktywności zawodowej i społecznej, ochrony zdrowia, rozwoju gospodarczego oraz atrakcyjności kulturalnej i turystycznej), które uszczegóławiają i operacjonalizują cele SRWP. Treść RPS miała bardzo istotny wpływ na zakres i ukierunkowanie interwencji w RPO WP, identyfikację przedsięwzięć do objęcia instrumentem KT, jak również na obszary interwencji predestynowane do objęcia ZIT i ZPT.

Na etapie zarządzania i wdrażania RPO WP IZ będzie wykorzystywać różne mechanizmy koordynacyjne zapewniające komplementarność i nienakładanie się interwencji z różnych instrumentów, w tym m.in.:

- a) identyfikacja możliwości łączenia różnych źródeł finansowania np. w zakresie podejścia terytorialnego (ZIT i ZPT) oraz IS,
- b) możliwości zastosowania mechanizmu finansowania krzyżowego lub projektów zintegrowanych dla projektów EFRR i EFS,
- c) procedury umożliwiające wspólne/zsynchronizowane procesy naboru i selekcji projektów, w szczególności w tych obszarach tematycznych, które w różnym zakresie będą wdrażane zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym;
- d) powoływanie oraz udział w pracach wspólnych ciał oraz zespołów zadaniowych zajmujących się koordynacją i komplementarnością wsparcia,
- e) koordynacja sposobu realizacji na poziomie województwa funkcji zarządzających dla RPO WP oraz funkcji pośredniczących i wdrożeniowych dla PROW i PO RiM.

Szczególnie istotną formą koordynacji wsparcia w ramach RPO WP będzie zastosowanie projektów zintegrowanych. Koordynacja takich przedsięwzięć polega w szczególności na określeniu wzajemnych relacji między projektami w zakresie warunków wyboru i oceny wniosków o dofinansowanie projektu oraz postanowień umów o dofinansowanie projektu lub decyzji o dofinansowaniu projektu.

W celu poprawy skuteczności działań na rzecz walki z ubóstwem, IZ zapewni w ramach RPO WP zastosowanie mechanizmów zapewniających komplementarność wsparcia EFS i Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa.

W przypadku powierzenia SWP funkcji wdrażającej dla innych programów operacyjnych, w szczególności PROW oraz PO RiM, IZ RPO WP opracuje procedury koordynacji ich wdrażania względem RPO WP, m.in. w zakresie koordynacji terminów ogłaszania konkursów.

Istotną rolę w zakresie koordynacji wsparcia w ramach RPO WP odegra Komitet Monitorujący RPO WP, który będzie dokonywał przeglądu postępów realizacji celów oraz osiąganych efektów RPO WP. W jego skład, oprócz reprezentantów partnerów społeczno-gospodarczych z terenu województwa pomorskiego oraz IZ RPO WP, wejdą także przedstawiciele instytucji zarządzających krajowymi programami operacyjnymi.

Kluczowym instrumentem zapewnienia koordynacji i komplementarności interwencji krajowej (w tym UE) i regionalnej jest Kontrakt Terytorialny, który określa m.in. cele i przedsięwzięcia priorytetowe, mające istotne znaczenie dla rozwoju kraju oraz województwa, sposób ich finansowania, koordynacji oraz realizacji.

ZIT oraz ZPT, o których mowa w Sekcji 4 Programu, stanowią szczególną formę koordynacji wsparcia w ramach RPO WP oraz pomiędzy RPO WP a innymi instrumentami finansowymi. Oba te mechanizmy opierają się na analizach terytorialnych (szczególna strategia w przypadku ZIT lub analiza barier i potencjalów rozwojowych w przypadku ZPT). W toku analiz i uzgodnień w ramach ZIT oraz ZPT identyfikowane będą spójne pakiety przedsięwzięć rozwojowych, w skład których wchodzić będą zarówno przedsięwzięcia kwalifikujące się do wsparcia w ramach RPO WP, jak i potencjalnie objęte zakresem interwencji innych programów i instrumentów finansowych.

Analogiczną rolę koordynacyjną w odniesieniu do pakietów przedsięwzięć budujących potencjał regionu w zakresie inteligentnych specjalizacji odgrywać będą *Porozumienia na rzecz inteligentnych specjalizacji*. Wzmocniona koordynacja pomiędzy RPO WP, PROW a PO RiM możliwa będzie w odniesieniu do działań podejmowanych przez LGD/LGR w oparciu o wielosektorowe lokalne strategie rozwoju.

IZ RPO WP w celu usprawnienia procesu koordynacji przewiduje także zastosowanie dedykowanych narzędzi w postaci elektronicznych baz danych, które wykorzystywane będą do monitorowania absorpcji przez beneficjentów z terenu województwa środków UE ze wszystkich programów operacyjnych dostępnych w Polsce, a także źródeł nieunijnych.

Poniższe zestawienie przedstawia potencjalne obszary uzupełniania się zakresów interwencji, które mogą być podejmowane w poszczególnych Osiach Priorytetowych RPO WP z zakresami interwencji innych programów i instrumentów finansowanych ze środków UE.

OP 1. Komercjalizacja wiedzy (CT 1, PI 1a, 1b)

Horyzont 2020 – rozwój infrastruktury badawczej, wsparcie badań naukowych i rozwoju nowych technologii, wsparcie działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, dostęp do kapitału na inwestycje podwyższonego ryzyka,

COSME – wsparcie konkurencyjności, w tym innowacyjności przedsiębiorstw, szczególnie sektora MŚP,

PO IR – rozwój infrastruktury badawczej, wsparcie badań naukowych i rozwoju nowych technologii, wsparcie działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, dostęp do kapitału na inwestycje podwyższonego ryzyka,

PO WER – wsparcie kompetencji kadr sektora nauki,

Programy NCBiR i PARP – wsparcie badań naukowych i rozwoju nowych technologii, a także działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, szczególnie sektora MŚP, współpraca MŚP z sektorem nauki,

Programy NFOŚiGW i WFOŚiGW – wsparcie badań naukowych i rozwoju nowych technologii, a także działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, szczególnie sektora MŚP, współpraca MŚP z sektorem nauki.

OP 2. Przedsiębiorstwa (CT 3, PI 3a, 3b, 3c)

COSME – wsparcie konkurencyjności, w tym innowacyjności przedsiębiorstw, szczególnie sektora MŚP, poprawa dostępu MŚP do finansowania w formie kapitału lub pożyczek, poprawa dostępu do rynków zagranicznych, wsparcie w zakresie promowania rozwoju wykorzystania energii odnawialnej i efektywności energetycznej przez przedsiębiorców.

PO IR – wsparcie działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, internacjonalizacja działalności przedsiębiorstw, dostęp do kapitału na inwestycje podwyższonego ryzyka, rozwój infrastruktury oraz usług IOB,

PO PC – zwiększenie zastosowania TIK w obszarze usług publicznych, wprowadzanie do praktyki gospodarczej najnowocześniejszych rozwiązań cyfrowych.

OP 3. Edukacja (CT 10, PI 10i, 10iv)

Erasmus+ – modernizacja systemów szkolenia, możliwość uczenia się osób indywidualnych, współpraca instytucjonalna między placówkami edukacyjnymi a przedsiębiorstwami,

PO WER – poprawa jakości kształcenia, zwiększenie powiązania systemu edukacji i umiejętności osób z potrzebami rynku pracy, lepszy dostęp do wysokiej jakości usług edukacyjnych.

OP 4. Kształcenie zawodowe (CT 10, PI 10a)

Erasmus+ – modernizacja systemów szkolenia, poprawa jakości kształcenia, zwiększenie powiązania systemu edukacji i umiejętności osób z potrzebami rynku pracy, lepszy dostęp do wysokiej jakości usług edukacyjnych, wspieranie przedsiębiorczości,

COSME – rozwój umiejętności i postaw sprzyjających przedsiębiorczości, zwłaszcza wśród nowych przedsiębiorców, ludzi młodych i kobiet,

PO WER – działania na rzecz zwiększenia zatrudnienia.

OP 5. Zatrudnienie (CT 8 i CT 10, PI 8i, 8iii, 8iv, 8v, 8vi, 10iii)

Erasmus+ – wzmacnianie umiejętności oraz szans na zatrudnianie, modernizacja systemów szkolenia, wspieranie przedsiębiorczości,

Program na rzecz przemian i innowacji społecznych 2014-2020 – promowanie zatrudnienia poprzez zwiększenie dostępności do zwrotnych instrumentów finansowych, promowanie mobilności przestrzennej,

Europejski Fundusz Dostosowań do Globalizacji – kompleksowe wsparcie dla pracowników zwalnianych w wyniku zmian strukturalnych,

COSME – rozwój umiejętności i postaw przedsiębiorczych, zwłaszcza wśród nowych przedsiębiorców, ludzi młodych i kobiet,

PO WER – wsparcie na rzecz łączenia życia zawodowego i rodzinnego, działania na rzecz zwiększenia zatrudnienia.

OP 6. Integracja (CT 9, PI 9i, 9iv, 9v)

PO WER – włączenie społeczne i walka z ubóstwem,

Program na rzecz przemian i innowacji społecznych – wsparcie przedsiębiorczości społecznej,

Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym – wsparcie integracji oraz aktywizacji osób najbardziej potrzebujących (np. bezdomnych, skrajnie ubogich),

Europejski Fundusz Migracji i Azylu – wsparcie integracji oraz aktywizacji obywateli państw trzecich.

OP 7. Zdrowie i Opieka (CT 2 i 9, PI 2c, 9a)

PO PC – zwiększenie zastosowania TIK w obszarze usług publicznych,

PO IŚ – oddziały szpitalne w ponadregionalnych podmiotach leczniczych w zakresie chorób układu krążenia, układu oddechowego, układu kostno-stawowo-mięśniowego, nowotworowych i psychicznych, wsparcie ratownictwa medycznego,

PO WER – zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności systemu ochrony zdrowia.

OP 8. Konwersja (CT 6, 8 i 9, PI 6c, 9b)

PO IŚ – ochrona, zachowanie i zabezpieczenie obiektów dziedzictwa kulturowego i obiektów zabytkowych,

PO WER – rozwój aktywnej integracji zawodowo-społecznej osób, rodzin i lokalnych społeczności.

OP 9. Mobilność (CT 4 i 7, PI 4e, 7b, 7d)

LIFE+ – wsparcie zrównoważonego rozwoju transportu miejskiego,

Connecting Europe Facility – uzupełnienie połączeń drugo- i trzeciorzędnych z siecią TEN-T,

PO IŚ – rozwój infrastruktury transportowej, zwiększenie dostępności do europejskiej sieci transportowej

Narodowy program przebudowy dróg lokalnych – budowa, przebudowa i remonty dróg lokalnych (powiatowych i gminnych).

OP 10. Energia (CT 4, PI 4a, 4c, 4e)

LIFE+ – wsparcie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej i energooszczędnej, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii,

Connecting Europe Facility – rozwój infrastruktury energetycznej,

Norweski Mechanizm Finansowy, Mechanizm Finansowy EOG – efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii, poprawa jakości powietrza,

PO IŚ – zwiększenie efektywności energetycznej, zwiększenie wykorzystania OZE, w tym rozwój elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych, wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną w szczególności przez rozwój zrównoważonego transportu miejskiego i modernizację scentralizowanych systemów ciepłowniczych,

Fundusz Termomodernizacji i Remontów BGK – poprawa efektywności energetycznej,

Programy NFOŚiGW i WFOŚiGW – poprawa efektywności energetycznej, upowszechnianie wykorzystania OZE, rozwój systemów scentralizowanego zaopatrzenia w ciepło.

OP 11. Środowisko (CT 5 i 6, PI 5b, 6a, 6b, 6d)

LIFE+ – poprawa jakości powietrza, ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, ochrona i zrównoważone korzystanie z zasobów naturalnych, w tym gospodarka wodna, rozwój systemu gospodarki odpadami, adaptacja do zmian klimatu, w tym wzmacnianie odporności na zagrożenia naturalne,

Norweski Mechanizm Finansowy, Mechanizm Finansowy EOG – wsparcie ochrony różnorodności biologicznej, monitoring środowiska,

Programy NFOŚiGW i WFOŚiGW – rozwój efektywnego systemu gospodarki odpadami, rekultywacja zamkniętych składowisk, ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw ekologicznych, monitoring stanu środowiska,

PO IŚ – zapobieganie i minimalizacja skutków wystąpienia zagrożeń naturalnych, rozwój systemu ratownictwa, gospodarka odpadami, kompleksowa gospodarka wodno-ściekowa oraz ochrona różnorodności biologicznej.

SEKCJA 9. WARUNKI WSTĘPNE

Sekcja 9.1. Warunki wstępne

1. Przeprowadzony na poziomie krajowym przegląd adekwatności warunków wstępnych (ex-ante) dla poszczególnych programów operacyjnych pozwolił na identyfikację obszarów, w ramach których konieczne będzie wypełnienie kryteriów na poziomie regionalnym. Są to:

- 1) Warunek ogólny 7. *Systemy statystyczne i wskaźniki rezultatu*, który w odniesieniu do każdego programu operacyjnego wymaga istnienia systemu wskaźników rezultatu niezbędnych przy wyborze działań, które w najefektywniejszy sposób przyczyniają się do osiągnięcia pożądaných rezultatów oraz monitorowania postępów w osiągnięciu rezultatów oraz do podejmowania ewaluacji oddziaływania. Zawarty w RPO WP system wskaźników rezultatu spełnia wszystkie wymagania kryterium, tj. wybrano wskaźniki, które pozwolą na wybór działań w najefektywniejszy sposób przyczyniających się do osiągnięcia pożądaných efektów, ustanowiono cele dla wskaźników rezultatu, każdy wskaźnik spełnia wymogi odporności i walidacji statystycznej oraz terminowego gromadzenia danych, określono wartości bazowe i docelowe dla wskaźników rezultatu. Przy obliczeniach wartości specyficznych wskaźników rezultatu w oparciu o dane źródłowe GUS lub innych gestorów danych, IZ RPO WP dołożyła wszelkich starań co do przyjętych założeń, zastosowanej metodologii, jak również rzetelności obliczeń. Wszystkie obliczenia zostały dokonane zgodnie ze stosowanymi zasadami statystycznymi. Ponadto na poziomie dokumentów wdrożeniowych opracowywany jest system wskaźników dla projektów oparty o system SL2014 oraz procedury monitorowania efektów osiąganych przez beneficjentów.

Za spełnienie kryterium odpowiedzialne są: Główny Urząd Statystyczny, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju oraz IZ RPO WP.

- 2) Warunek 1.1. *Badania naukowe i innowacje*, który wymaga istnienia krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki w dziedzinie badań i innowacji na rzecz inteligentnych specjalizacji, w odniesieniu do którego IZ RPO WP przyjęła następujący tryb postępowania:
  - a) podstawą procesu identyfikacji inteligentnych specjalizacji (IS) w województwie pomorskim są zapisy SRWP przyjętej przez Sejmik Województwa Pomorskiego we wrześniu 2012 r.;
  - b) jedną z zasad realizacji SRWP jest zasada inteligentnej specjalizacji, zgodnie z którą należy skupić się na uruchamianiu lub wykorzystywaniu tych potencjałów gospodarczych, które uznaje się za szczególnie istotne dla gospodarki regionu. Z jednej strony chodzi o potencjały związane z branżami, które wyróżniają się poziomem rozwoju, wysoką wartością dodaną i charakterem tworzonych miejsc pracy. Z drugiej strony są to potencjalne kierunki rozwoju gospodarki regionalnej, dla których istnieją dobre warunki szybkiego wzrostu ze względu na specyficzne cechy regionu. Realizacja tej zasady oznacza, że w regionie uruchomiony zostanie mechanizm identyfikacji i weryfikacji inteligentnych specjalizacji gospodarczych, decydujących o przyszłej pozycji konkurencyjnej regionu;
  - c) szczegółowa procedura identyfikacji IS została określona w RPS w zakresie rozwoju gospodarczego (RPS PPK) przyjętym przez Zarząd Województwa Pomorskiego w sierpniu 2013 r. RPS PPK stanowi uszczegółowienie SRWP w zakresie rozwoju gospodarczego i pełni funkcję regionalnej strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji;
  - d) określony w RPS PPK mechanizm identyfikacji i weryfikacji IS opiera się na następujących zasadach:
    - ciągłość budowania analitycznych podstaw prowadzonej interwencji publicznej,

- stosowanie zachęt dla oddolnej mobilizacji zainteresowanych środowisk,
  - otwartość na inicjatywy zainteresowanych środowisk,
  - przejrzystość procesów i kryteriów decyzyjnych,
  - negocjacyjne podejście w budowaniu relacji władz regionalnych i zainteresowanych środowisk,
  - powtarzalność.
- e) w województwie pomorskim przyjęto oddolny proces definiowania IS. Koncepcje i plany działania w tym zakresie są zgłaszane przez zainteresowane środowiska gospodarcze i podlegają sześciostopniowemu postępowaniu, które zostało opisane w RPS PPK:
- w pierwszym etapie została przeprowadzona analiza, pełniąca również funkcję analizy SWOT, dotycząca gospodarczego profilu regionu, przewag i barier rozwoju a także obszarów aktywności gospodarczej o wysokim potencjale wzrostu, w tym obszarów na styku różnych sektorów, branż i technologii (konwergencja technologiczna i funkcjonalna);
  - w drugim etapie nastąpiło zaproszenie środowisk identyfikujących się z problematyką rozwoju wspomnianych wyżej obszarów aktywności gospodarczej do przedstawienia wstępnych propozycji IS oraz działań prowadzących do wzmocnienia ich potencjału i poprawy pozycji konkurencyjnej regionu w konkursie (I etap konkursu);
  - prezentacja zgłoszonych wstępnych koncepcji oraz ich omówienie (analiza) stanowiła etap trzeci, który odbył się z udziałem ekspertów powołanych przez ZWP (Komisja Konkursowa) i przedstawicieli Partnerstw (tzw. *publiczne wysłuchania*) przygotowujących koncepcje;
  - etap czwarty przewiduje przedstawienie i ocenę ostatecznych koncepcji IS (II etap konkursu);
  - negocjacje ZWP z partnerstwami, reprezentującymi najwyżej ocenione koncepcje planowane jest w ramach etapu piątego;
  - w ramach szóstego etapu podpisane zostaną *Porozumienia na rzecz inteligentnych specjalizacji* między wybranymi Partnerstwami a ZWP.
- 3) Warunek 6.2. *Gospodarka odpadami*, który wymaga promowania zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie krajowego planu gospodarki odpadami i wojewódzkich planów gospodarki odpadami zgodnych z Dyrektywą 2008/98/WE w sprawie odpadów oraz z hierarchią postępowania z odpadami. W celu spełnienia kryterium drugiego warunku ex-ante 6.2. aktualnie procedowana jest nowelizacja ustawy o odpadach, w wyniku której wprowadzony zostanie obowiązek sporządzania przez zarządy województw planów inwestycyjnych wz. gospodarki odpadami komunalnymi. Będą one uzupełniać wojewódzkie plany gospodarki odpadami i staną się podstawą wydatkowania środków krajowych i unijnych, określając inwestycje odpadowe niezbędne do realizacji w regionie. Zgodnie z projektem ww. ustawy, minister właściwy ds. środowiska określi w rozporządzeniu sposób i formę sporządzania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami i wzór planu inwestycyjnego. Celem planów inwestycyjnych będzie wskazanie infrastruktury, którą należy zapewnić dla osiągnięcia w regionie (do 2020 roku) zgodności z dyrektywami UE wz. gospodarki odpadami komunalnymi. Chodzi m.in. o wdrożenie hierarchii sposobów postępowania z odpadami, osiągnięcie wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu oraz ograniczenie składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. Ponadto dla spełnienia warunku konieczne będzie zapewnienie zgodności planu gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego z krajowym planem gospodarki odpadami. ZWP przystąpi do aktualizacji planu gospodarki odpadami dla

województwa pomorskiego oraz sporządzenia planu inwestycyjnego w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi po wejściu w życie ww. zmian w ustawie o odpadach oraz rozporządzenia ministra właściwego ds. środowiska. Przyjęcie przez ZWP projektu planu gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego, będzie uwarunkowane stanem prac nad krajowym planem gospodarki odpadami.

- 4) Warunek 7.1. *Transport*, który wymaga kompleksowego podejścia do kwestii transportu poprzez istnienie planu/planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego transportu publicznego oraz warunek 7.2. *Kolej*, w ramach którego wymagane jest zawarcie w planach/kompleksowych ramach wskazanych w warunku 7.1, wyraźnej części dotyczącej rozwoju kolei z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym, która wspiera rozwój infrastruktury i poprawia łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T.

W województwie pomorskim oba warunki ex-ante zostały wypełnione w ramach RPS w zakresie transportu (RPS MP), który definiuje politykę transportową województwa w obszarze transportu zbiorowego, dostępności peryferyjnych obszarów regionu, czy też efektywnych powiązań węzłów multimodalnych z systemem transportowym regionu i kraju. Określa też przedsięwzięcia strategiczne m.in. w zakresie transportu drogowego i kolejowego przyczyniające się do zwiększenia dostępności transportowej województwa oraz poprawy bezpieczeństwa i efektywności sektora transportowego. Przedsięwzięcia wskazane w RPS MP są komplementarne do przedsięwzięć określonych w Dokumentie Implementacyjnym do Strategii Rozwoju Transportu. W uzupełnieniu do zapisów RPS MP, przygotowano zestawienie przedsięwzięć dotyczących rozbudowy infrastruktury transportowej o znaczeniu regionalnym (project pipeline) obejmujące indykatoryne zestawienie strategicznych przedsięwzięć drogowych i kolejowych, dla których głównym źródłem finansowania będzie RPO WP. Przedsięwzięcia drogowe zostały zidentyfikowane w oparciu o kryteria: poprawy połączeń z krajową siecią i wewnątrz regionu, poprawy przepustowości i gotowości projektu do realizacji; przedsięwzięcia kolejowe zidentyfikowano z uwzględnieniem kryteriów: położenia, ruchowego, zwiększenia przepustowości linii, kontynuacji i gotowości projektu do realizacji. Dokonano również oceny zdolności beneficjentów do efektywnego przygotowania i realizacji zidentyfikowanych przedsięwzięć transportowych.

RPS MP został poddany pełnej procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz szerokim konsultacjom społecznym.

2. Samoocena dotycząca pozostałych warunków ex-ante spełnianych na poziomie krajowym i mających zastosowanie dla RPO WP jest jednakowa dla wszystkich programów operacyjnych. Zmiany w statusie poszczególnych warunków na poziomie krajowym obowiązują dla wszystkich programów, których dotyczą.
3. Zakres RPO WP jest odpowiedzią na wyzwania rozwojowe, określone dla województwa w dokumentach strategicznych (SRWP i sześciu RPS) i uwzględnia te obszary interwencji, których realizacja przyniesie największe efekty. W tym kontekście, analiza społeczno-ekonomiczna – uaktualniania corocznie i przedstawiana KE – uwzględniająca uaktualnianą rocznie listę elementów zestawu diagnostycznego uzgodnionego z KE (w zależności od dostępności danych), zostanie wzięta pod uwagę. Zestaw diagnostyczny uzgodniony z KE nie stanowi przedmiotu sprawozdawczości w rozumieniu właściwych przepisów dotyczących sprawozdawczości rocznej.

Poniższa tabela zawiera opis stopnia spełnienia ogólnych i tematycznych warunków ex-ante dotyczących PI realizowanych w ramach RPO WP.

Tabela 10 Mające zastosowanie warunki wstępne oraz ocena ich spełnienia

Warunek wstępny	Oś Priorytetowa	Stopień spełnienia warunku wstępnego (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do dokumentów	Uzasadnienie
WARUNKI OGÓLNE						
1. Zapobieganie dyskryminacji. Istnienie zdolności administracyjnych, które zapewnią wdrożenie i stosowanie prawa i polityki UE w dziedzinie zapobiegania dyskryminacji w zakresie EFSI.	Horyzontalnie cały Program	Częściowo	rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich w zakresie zaangażowania odpowiedzialnych podmiotów w promowanie równego traktowania wszystkich osób w procesie przygotowania i realizacji programów, w tym doradztwo w zakresie równego traktowania w działaniach związanych z funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi	Tak	Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania http://isap.sejm.gov.pl/DetailServlet?id=WDU2010254170	Agenda została przesłana do KE przez MIR w dn. 12.08.2014 r.
			rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki UE w dziedzinie zapobiegania dyskryminacji i w kontrolowanie tych funduszy	Nie	Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020.	
2. Równouprawnienie płci. Istnienie zdolności administracyjnych, które zapewnią wdrożenie i stosowanie prawa i polityki UE w dziedzinie równouprawnienia płci w zakresie EFSI.	Horyzontalnie cały Program	Częściowo	rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich w zakresie równouprawnienia płci poprzez zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za przygotowanie i realizację programów, w tym doradztwo w zakresie równouprawnienia płci w działaniach związanych z funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi	Tak	Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania http://isap.sejm.gov.pl/DetailServlet?id=WDU2010254170	Agenda została przesłana do KE przez MIR w dn. 12.08.2014 r.
			rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki UE w dziedzinie równouprawnienia płci, i w kontrolowanie tych funduszy	Nie	Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020.	

Warunek wstępny	Oś Priorytetowa	Stopień spełnienia warunku wstępnego (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do dokumentów	Uzasadnienie
<p>3. Niepełnosprawność. Istnienie zdolności administracyjnych, które zapewnią wdrożenie i stosowanie konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (UNCRPD) w zakresie EFSI zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE (decyzja Rady z dnia 26 listopada 2009 r. w sprawie zawarcia przez Wspólnotę Europejską Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. L 23 z 27.1.2010, s. 35))</p>	Horyzontalnie cały Program	Częściowo	rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich w celu konsultacji i zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za ochronę praw osób niepełnosprawnych lub organizacji reprezentujących osoby niepełnosprawne i inne zainteresowane strony w procesie przygotowania i realizacji programów	Tak	Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania http://isap.sejm.gov.pl/DetailServlet?id=WDU2010254170_0	Agenda została przesłana do KE przez MIR w dn. 12.08.2014 r.
			rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki na szczeblu UE i na szczeblu krajowym w dziedzinie niepełnosprawności, w tym, w odpowiednich przypadkach, dostępności i praktycznego stosowania UNCRPD odzwierciedlonej w prawie UE i prawie krajowym, i w kontrolowanie tych funduszy	Nie	Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020.	
			rozwiązania mające na celu zapewnienie monitorowania wdrażania art. 9 UNCRPD w odniesieniu do funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w procesie przygotowani i realizacji programów	Tak	Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania http://isap.sejm.gov.pl/DetailServlet?id=WDU2010254170_0	
<p>4. Zamówienia publiczne. Istnienie uregulowań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych w obszarze EFSI</p>	Horyzontalnie cały Program	Tak	rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych poprzez stosowne mechanizmy	Tak	Ustawa o zmianie ustawy Prawo zamówień publicznych obejmująca dostosowanie do wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C-465/11, tj. modyfikacji art. 24 ust. 1 pkt 1 i art. 24 ust. pkt 1a ustawy PZP http://www.uzp.gov.pl/cms/w/s/page/?F:248:ustawa_pzp.html	
			rozwiązania zapewniające przejrzystość postępowań o udzielanie zamówienia	Tak		
			uregulowania dotyczące szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie funduszy	Tak		
			rozwiązania gwarantujące potencjal administracyjny w celu wdrożenia	Tak		

Warunek wstępny	Oś Priorytetowa	Stopień spełnienia warunku wstępnego (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do dokumentów	Uzasadnienie
			i stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych			
5. Pomoc państwa. Istnienie uregulowań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa w obszarze EFSI	Horyzontalnie cały Program	Tak	rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa	Tak	Baza danych tzw. SHRIMP (System Harmonogramowania, Raportowania i Monitorowania Pomocy), http://www.uokik.gov.pl/kompetencje_prezesa_uokik_w_zakresie_pomocy_publicznej.php	
			rozwiązania dotyczące szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie funduszy	Tak		
			rozwiązania gwarantujące potencjał administracyjny w celu wdrożenia i stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa	Tak		
6. Prawodawstwo w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (EIA) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA). Istnienie uregulowań dotyczących efektywnego stosowania unijnych przepisów w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (EIA) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA)	Horyzontalnie cały Program	Tak	uregulowania dotyczące skutecznego stosowania dyrektyw w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (EIA) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA)	Tak	1. Ustawa o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw 2. Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko 3. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko 4. Ustawa Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1238).	1. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000850 2. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20081991227 3. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000817 4. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001238
			uregulowania w zakresie szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie dyrektyw EIA i SEA	Tak		
			uregulowania mające na celu zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego	Tak		

Warunek wstępny	Oś Priorytetowa	Stopień spełnienia warunku wstępnego (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do dokumentów	Uzasadnienie
<p>7. Systemy statystyczne i wskaźniki rezultatu. Istnienie podstawy statystycznej niezbędnej do przeprowadzenia ocen skuteczności i ocen skutków programów. Istnienie systemu wskaźników rezultatu niezbędnych przy wyborze działań, które w najefektywniejszy sposób przyczyniają się do osiągnięcia pożądaných rezultatów, do monitorowania postępów w osiąganiu rezultatów oraz do podejmowania oceny skutków</p>	Horyzontalnie cały Program	Tak	<p>Uregulowania w zakresie terminowego gromadzenia i agregowania danych statystycznych uwzględniające następujące elementy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikację źródeł i mechanizmów mających na celu zagwarantowanie walidacji statystycznej – ustalenia dotyczące publikacji i dostępności publicznej zdezagregowanych danych – skuteczny system wskaźników rezultatu, obejmujący: <ul style="list-style-type: none"> – wybór wskaźników rezultatu dla każdego programu dostarczających informacji uzasadniających wybór działań z zakresu polityki finansowanych przez dany program, – ustanowienie wartości docelowych dla tych wskaźników, – spójność każdego wskaźnika z następującymi wymogami: odporność oraz walidacja statystyczna, jasność interpretacji normatywnej, reagowanie na politykę, terminowe gromadzenie danych, – gotowe są procedury zapewniające, że wszystkie operacje finansowane z programu stosują skuteczny system wskaźników. 	Tak	<p>W przypadku wskaźników, których źródłem jest statystyka publiczna - ustawa o statystyce publicznej z dn. 29 czerwca 1995 r. (z późn. zm.). http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19950880432 W przypadku wskaźników pochodzących spoza statystyki publicznej (np. z badań ewaluacyjnych) właściwa instytucja zapewnia mechanizmy właściwej kontroli jakości danych i walidacji statystycznej.</p>	<p>System wskaźników rezultatu RPO WP został opracowany w oparciu o krajowe wytyczne, zgodnie z ustawą z dn. 11.07.2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020. Dla każdego wskaźnika zostały określone wartości bazowe, docelowe, rzetelne źródła danych oraz podstawy metodologiczne. Równoległe na poziomie dokumentów wdrożeniowych RPO WP opracowywany jest system wskaźników dla projektów. Szczegółowy opis sposobu spełnienia kryteriów został zawarty w samoocenie stopnia spełnienia warunków ex-ante.</p>
WARUNKI TEMATYCZNE						
<p>1.1. Badania naukowe i innowacje: istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących</p>	OP 1, 2, 3, 4	Nie	<p>1) Gotowa jest krajowa lub regionalna strategia na rzecz inteligentnej specjalizacji, która:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opiera się na analizie SWOT lub podobnej analizie, aby skoncentrować zasoby na ograniczonym zestawie priorytetów badań i innowacji, 	Nie	<ul style="list-style-type: none"> – SRWP (www.pomorskie.eu/res/strategia2020/pomorskie_srup2020.pdf) – RPS w zakresie rozwoju gospodarczego Pomorski Port Kreatywności (www.strategia2020.pomorskie.eu/res/strategia2020) 	<p>Przyjęto następujące dokumenty strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – SRWP, w której jedną z zasad horyzontalnych jest zasada inteligentnej specjalizacji, zgodnie z którą interwencja publiczna powinna być ukierunkowana na uruchamianie i wykorzystywanie

Warunek wstępny	Oś Priorytetowa	Stopień spełnienia warunku wstępnego (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do dokumentów	Uzasadnienie
krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji			<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia działania na rzecz pobudzenia prywatnych inwestycji w badania i rozwój, – obejmuje mechanizm monitorowania. <p>2) Przyjęto ramy określające dostępne środki budżetowe na badania i innowacje.</p>		/rps/rozwoj_gospodarczy/za_1_rps_rg_fin.pdf	<p>potencjałów istotnych dla regionu branż gospodarczych.</p> <p>– RPS w zakresie rozwoju gospodarczego (RPS PPK), który określa mechanizm, zasady oraz tryb identyfikacji i weryfikacji inteligentnych specjalizacji województwa pomorskiego.</p>
1.2. Infrastruktura badań i innowacji: istnienie wieloletniego planu dotyczącego budżetu i priorytetów inwestycji	OP 1	Tak	Przyjęto orientacyjny wieloletni plan dotyczący budżetu i priorytetów inwestycji związanych z priorytetami UE oraz – w odpowiednich przypadkach – z Europejskim Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych (ESFRI).	Tak	<p>Polska Mapa Infrastruktury Badawczej przyjęta w 2011 r. i zaktualizowana w sierpniu 2014 r.</p> <p>http://www.nauka.gov.pl/g2/original/2014_08/caf36c2da9fef183c32ce8772ec5b426.pdf.</p>	<p>PMIB realizuje rekomendacje Europejskiego Forum Strategicznego Infrastruktur Badawczych (ESFRI). W 2012 r. opracowany został system finansowania projektów dużej infrastruktury badawczej objętych Mapą, który zakłada 10-letni (2013-2023) horyzont czasowy.</p> <p>Opracowany i kierunkowo zaakceptowany przez KE został także szacunkowy plan finansowania infrastruktury B+R, obejmujący źródła krajowe, fundusze strukturalne oraz programy międzynarodowe.</p>
2.1. Strategiczne ramy polityki w dziedzinie rozwoju cyfrowego w celu pobudzenia popytu na przystępne, dobrej jakości i interoperacyjne usługi, prywatne i publiczne, wykorzystujące technologie informacyjno-komunikacyjne, a także aby przyspieszyć ich asymilację przez obywateli, grupy w trudnej sytuacji, przedsiębiorstwa i administrację publiczną, w tym inicjatywy transgraniczne.	OP 7	Tak	Strategiczne ramy polityki rozwoju cyfrowego, na przykład w ramach krajowej lub regionalnej strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji zawierają:	Tak	Strategia Sprawne Państwo (SSP)	
			<ul style="list-style-type: none"> – budżet i priorytety działań określone na podstawie analizy SWOT lub podobnej analizy spójnej z tabelą wyników europejskiej agendy cyfrowej <p>– została przeprowadzona analiza równoważenia wsparcia dla popytu i podaży TIK</p>	Tak	<p>https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/SSP-20-12-2012.pdf</p> <p>Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa</p> <p>https://mac.gov.pl/files/pzipp_ostateczny.pdf</p>	

Warunek wstępny	Oś Priorytetowa	Stopień spełnienia warunku wstępnego (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do dokumentów	Uzasadnienie
			<ul style="list-style-type: none"> – wskaźniki miary postępów interwencji w takich dziedzinach jak umiejętności cyfrowe, e-integracja, e-dostępność, oraz postęp w zakresie e-zdrowia w granicach określonych w art.168 TFUE, spójne w stosownych przypadkach z istniejącymi odpowiednimi unijnymi, krajowymi lub regionalnymi strategiami sektorowymi 	Tak		
			<ul style="list-style-type: none"> – ocenę potrzeb w zakresie budowania większego potencjału TIK 	Tak		
3.1. Przeprowadzono konkretne działania wspierające promowanie przedsiębiorczości z uwzględnieniem programu Small Business Act (SBA)	OP 2	Nie	<ul style="list-style-type: none"> – wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na rozpoczęcie działalności gospodarczej i zmniejszenie kosztów zakładania przedsiębiorstw, z uwzględnieniem celów programu SBA 	Tak	1. System S24 na portalu 2. Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym isap.sejm.gov.pl 3. Art. 29, art.25 pkt. 3, art. 14 pkt. 1 Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej isap.sejm.gov.pl 4. Ustawa o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów isap.sejm.gov.pl 5. Ustawa o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych isap.sejm.gov.pl	1. https://ems.ms.gov.pl/ 2. http://orka.sejm.gov.pl/proc7.nsf/usawy/2094_u.htm 3. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20041731807 4. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000829 5. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000768
			<ul style="list-style-type: none"> – wprowadzono środki mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności w ramach przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem celów programu SBA 	Nie		
			<ul style="list-style-type: none"> – wprowadzono mechanizm monitorowania wdrażania programu działań programu SBA i oceny wpływu prawodawstwa na MŚP 	Nie		
4.1. Przeprowadzono działania promujące racjonalne kosztowo ulepszenie efektywnego końcowego wykorzystania energii oraz racjonalne kosztowo inwestycje w efektywność energetyczną przy budowaniu lub renowacji budynków	OP 10	Częściowo	1) działania służące zapewnieniu wdrożenia minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej budynków, zgodnie z art. 3, 4 i 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE,	Tak	1. Rozp. MInR z 3.06.2014 r. w spr. metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku 2. Rozp. Ministra Infrastruktury z 12.04.2002 r. w spr.	1. http://g.ekspert.infor.pl/p/dane/akty_pdf/DZU/2014/122/888.pdf#zom=90 2. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20020750690 3. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001409

Warunek wstępny	Oś Priorytetowa	Stopień spełnienia warunku wstępnego (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do dokumentów	Uzasadnienie
			2) działania konieczne do utworzenia systemu certyfikacji w odniesieniu do charakterystyki energetycznej budynków spójnego z art. 11 dyrektywy 2010/31/UE,	Nie	warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie	4. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20110940551
			3) działania służące zapewnieniu planowania strategicznego w dziedzinie efektywności energetycznej, spójne z art. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE,	Tak	Art. 5 ust. 2a ustawy z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane	5. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20082231459
			4) działania spójne z art. 13 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/32/WE w sprawie końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych, aby zapewnić dostarczenie klientom końcowym indywidualnych liczników w zakresie, w jakim jest to możliwe technicznie, racjonalne finansowo i proporcjonalne w odniesieniu do potencjalnych oszczędności energii.	Tak	Art. 10. ust. 1 i 2 ustawy z 15.04.2011 r. o efektywności energetycznej Ustawa z 21.11.2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów	6. Rozp. MG z 15.01.2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemów ciepłowniczych http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070160092 7. Ustawa Prawo energetyczne z 10.04.1997 r. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970540348 8. Rozp. MG z 17.09.2010 r. w spr. szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20101941291
4.2. Przeprowadzono działania promujące wysoko wydajną kogenerację energii cieplnej i elektrycznej	OP 10	Tak	Wsparcie dla kogeneracji opiera się na popycie na użytkową energię ciepłą i oszczędności energii pierwotnej zgodnie z art. 7 ust. 1 i art. 9 ust. 1 lit. a) i b) dyrektywy 2004/8/WE; państwa członkowskie lub ich właściwe organy oceniły istniejące prawodawstwo i rami regulacyjne pod kątem procedur udzielania zezwoleń lub innych procedur, aby: •zachęcać do projektowania jednostek kogeneracji dla pokrycia ekonomicznie uzasadnionego zapotrzebowania na ciepło użytkowe i unikania produkcji ciepła w ilościach przekraczających zapotrzebowanie na ciepło użytkowe oraz	Tak	1. Ustawa o zmianie ustawy – prawo energetyczne z dnia 14 marca 2014 r. 2. Ustawa z dnia 21 marca 2014 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (...) 3. Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku 4. Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych 5. Ustawa dotycząca odnawialnych źródeł energii	1. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU2 2. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU201400004570140000490 3. http://www.mg.gov.pl/files/upload/8134/Polityka%20energetyczna%20o%20st.pdf 4. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20061691199 5. http://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/19349/228300/dokument118770.pdf 6. http://www.mg.gov.pl/files/upload/12326/KPD_RM.pdf

Warunek wstępny	Oś Priorytetowa	Stopień spełnienia warunku wstępnego (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do dokumentów	Uzasadnienie
			•ograniczyć regulacyjne i pozaregulacyjne bariery utrudniające rozwój kogeneracji.		6. Krajowy Plan Działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych	
4.3. Przeprowadzono działania promujące wytwarzanie i dystrybucję odnawialnych źródeł energii (Dz. U. L 140 z 5.6.2009, s. 16)	OP 10	Tak	1) Gotowe są przejrzyste systemy wsparcia, priorytetowy lub gwarantowany dostęp do sieci oraz pierwszeństwo w dystrybucji, jak również standardowe zasady odnoszące się do ponoszenia i podziału kosztów dostosowań technicznych, które to zasady zostały podane do publicznej wiadomości, zgodnie z art. 14 ust. 1, art. 16 ust. 2 oraz art. 16 ust. 3 dyrektywy 2009/28/WE.	Tak	1. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne wraz z aktami wykonawczymi 2. Ustawa z dnia 21 marca 2014 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz niektórych innych ustaw 3. Krajowy Plan Działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2010 r. 4. Polityka Energetyczna do 2030 roku	1. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000490 2. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20061691199 3. http://www.mg.gov.pl/files/upload/12326/KPD_RM.pdf 4. http://www.mg.gov.pl/files/upload/8134/Polityka%20energetyczna%20ost.pdf
			2) Państwo członkowskie przyjęło krajowy plan działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych zgodnie z art. 4 dyrektywy 2009/28/WE.	Tak		
5.1. Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem: Istnienie krajowych lub regionalnych ocen ryzyka na potrzeby zarządzania klęskami i katastrofami, uwzględniających dostosowanie do zmian klimatu.	OP 11	Tak	Gotowa jest krajowa lub regionalna ocena ryzyka zawierająca następujące elementy: – opis procesu, metodologii, metod i niewrażliwych danych wykorzystywanych w ocenach ryzyka, jak również opartych na ryzyku kryteriów określania inwestycji priorytetowych	Tak	„Ocena ryzyka na potrzeby zarządzania kryzysowego. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego” z: „Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego” http://rcb.gov.pl/wp-content/uploads/ocenaryzyka.pdf Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020, z perspektywą do roku 2030 http://klimada.mos.gov.pl/dokument-spa-2020	
			– opis scenariuszy zakładających jeden rodzaj ryzyka i scenariuszy zakładających wiele rodzajów ryzyka	Tak		
			– uwzględnienie, w stosownych przypadkach, krajowych strategii dostosowania do zmiany klimatu	Tak		

Warunek wstępny	Oś Priorytetowa	Stopień spełnienia warunku wstępnego (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do dokumentów	Uzasadnienie
6.1. Gospodarka wodna: istnienie – w odniesieniu do inwestycji wspieranych przez programy: a) polityki taryfowej w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie zachęty dla użytkowników, aby efektywnie korzystali z zasobów wodnych oraz b) odpowiedniego wkładu różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w stopniu określonym w zatwierdzonych planach gospodarowania wodami w dorzeczu	OP 11	Nie	1) W sektorach wspieranych z EFRR i Funduszu Spójności państwo członkowskie zapewniło wkład różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w podziale na sektory, zgodnie z art. 9 ust. 1 tiret pierwsze dyrektywy 2000/60/WE, przy uwzględnieniu w stosownych przypadkach skutków społecznych, środowiskowych i gospodarczych zwrotu, jak również warunków geograficznych i klimatycznych dotkniętego regionu lub dotkniętych regionów	Nie	Nowelizacja ustawy prawo wodne http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000652 Masterplany dla dorzeczy Odry i Wisły http://www.mos.gov.pl/artukul/7_archiwum/23261_rzadzajal_masterplany_dla_dorzeczy_wisly_i_odry.html Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2001 nr 62 poz. 627)	
			2) Przyjęcie planu gospodarowania wodami w dorzeczu dla obszaru dorzecza spójnego z art. 13 dyrektywy 2000/60/WE	Nie	http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20010620627	
6.2. Gospodarka odpadami: promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE oraz z hierarchią odpadów	OP 11	Częściowo	1) Zgodnie z wymogami art. 11 ust. 5 dyrektywy 2008/98/WE Komisji przekazano sprawozdanie z realizacji dotyczące postępów w osiąganiu celów określonych w art. 11 dyrektywy 2008/98/WE	Tak	Krajowy plan gospodarki odpadami 2014 (M. P. Nr 101, poz. 1183) http://dokumenty.rcl.gov.pl/M2010101118301.pdf	Wojewódzkie plany gospodarki odpadami Regionalne plany inwestycyjne Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów http://www.mos.gov.pl/g2/biug/2014_02/9cb50a325ed3098179730907a88a53d5.pdf Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. poz. 888) http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU2013000088
			2) Istnienie jednego lub kilku planów gospodarki odpadami zgodnie z wymogami art. 28 dyrektywy 2008/98/WE	Nie		
			3) Istnienie programów zapobiegania powstawaniu odpadów, zgodnie z wymogami art. 29 dyrektywy 2008/98/WE	Tak		
			4) Przyjęto środki niezbędne do osiągnięcia celów na 2020 r. dotyczących przygotowania do ponownego wykorzystania i recyklingu, zgodnie z art. 11 ust. 2 dyrektywy 2008/98/WE	Nie		

Warunek wstępny	Oś Priorytetowa	Stopień spełnienia warunku wstępnego (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do dokumentów	Uzasadnienie
7.1. Transport: istnienie kompleksowego planu/planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T	OP 9	Tak	<ol style="list-style-type: none"> Istnienie kompleksowego planu/planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych spełniających wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Istnienie kompleksowego planu/planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających wkład w jednolity europejski obszar transportu zgodnie z art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013, w tym priorytetów w zakresie inwestycji w bazową i kompleksową sieć TEN-T, w których przewiduje się inwestycje w ramach EFRR i Funduszu Spójności, oraz - wtórną łączność. Istnienie kompleksowego planu/planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających identyfikację odpowiedniej ilości realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów, które mają być wspierane w ramach EFRR i Funduszu Spójności. Istnienie kompleksowego planu/planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów. 	Tak	RPS w zakresie transportu Mobilne Pomorze (www.strategia2020.pomorskie.eu/res/strategia2020/rps/transport/RPSTransport/rps_transport_za_nr_1_do_uchwaly_zwp.pdf)	W województwie pomorskim warunek spełnia RPS w zakresie transportu (RPS MP). Definiuje on przedsięwzięcia strategiczne w zakresie transportu zbiorowego, kolejowego i drogowego. Pomorskie projekty w zakresie transportu są komplementarne wobec projektów określonych w Dokumencie Implementacyjnym do Strategii Rozwoju Transportu lub wzmacniają będą inwestycje zrealizowane w ramach polityki spójności 2007-2013.
7.2. Kolej: istnienie w kompleksowym planie/kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej rozwoju kolei zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym	OP 9	Tak	<ol style="list-style-type: none"> Istnienie w kompleksowym planie/planach lub ramach dotyczących transportu części odnoszącej się do rozwoju kolei spełniającej wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Istnienie w kompleksowym planie/planach lub ramach dotyczących transportu części odnoszącej się do 	Tak	RPS w zakresie transportu Mobilne Pomorze (www.strategia2020.pomorskie.eu/res/strategia2020/rps/transport/RPSTransport/rps_transport_za_nr_1_do_uchwaly_zwp.pdf)	W województwie pomorskim warunek spełnia RPS w zakresie transportu (RPS MP). Definiuje on przedsięwzięcia strategiczne w zakresie transportu zbiorowego, kolejowego i drogowego. Pomorskie projekty w zakresie transportu są komplementarne wobec projektów określonych w Dokumencie

Warunek wstępny	Oś Priorytetowa	Stopień spełnienia warunku wstępnego (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do dokumentów	Uzasadnienie
i lokalnym), który wspiera rozwój infrastruktury i poprawia łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T. Inwestycje obejmują tabor, interoperacyjność oraz rozwijanie potencjału			rozwoju kolei identyfikującej odpowiednią ilość realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów (wraz z harmonogramem i budżetem). 3. Działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów.			Implementacyjnym do Strategii Rozwoju Transportu lub wzmacniać będą inwestycje zrealizowane w ramach polityki spójności 2007-2013.
8.1. Została opracowana i jest realizowana aktywna polityka rynku pracy w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia	OP 5	Tak	Slużby zatrudnienia mają możliwość zapewnienia i faktycznie zapewniają zindywidualizowane usługi, doradztwo oraz aktywne i zapobiegawcze środki rynku pracy na wczesnym etapie, otwarte dla wszystkich osób poszukujących pracy, przy jednoczesnym koncentrowaniu się na osobach najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osobach ze społeczności zmarginalizowanych.	Tak	Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2004 nr 99 poz. 1001, z późn.zm.) http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20040991001	
			Slużby zatrudnienia mają możliwość zapewnienia i faktycznie zapewniają pełne i przejrzyste informacje o nowych wakatach i możliwościach zatrudnienia z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb na rynku pracy.	Tak	Rozporządzenia wykonawcze do ww. ustawy http://www.psz.praca.gov.pl/main.php?do=ShowPage&nPID=867685&pT=details&sP=CONTENT,objectId,873075	
			Slużby zatrudnienia stworzyły formalne lub nieformalne rozwiązania dotyczące współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi podmiotami.	Tak		
8.2. Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw: istnienie strategicznych ram polityki na rzecz nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu	OP 5 i 6	Tak	Gotowe są strategiczne ramy polityki na rzecz wspierania nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu, obejmujące następujące elementy:	Tak	Program Rozwoju Przedsiębiorstw http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Polityki+przedsiębiorczosci+i+innowacyjności/Program+Rozwoju+Przedsiębiorstw	
			- wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na rozpoczęcie działalności gospodarczej i zmniejszenie kosztów zakładania przedsiębiorstw, z uwzględnieniem celów programu SBA,	Tak	Program Lepsze regulacje 2015 http://www.mg.gov.pl/Praw	

Warunek wstępny	Oś Priorytetowa	Stopień spełnienia warunku wstępnego (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do dokumentów	Uzasadnienie
			- wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności w ramach przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem celów programu SBA,	Tak	o+dla+przedsiębiorcy/Program+Lepsze+regulacje+2015)	
			- działania łączące odpowiednie usługi rozwoju przedsiębiorstw i usługi finansowe (dostęp do kapitału), w tym, w razie konieczności, kontakty w celu zaangażowania grup lub obszarów w niekorzystnej sytuacji.	Tak	Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej (http://www.pozytek.gov.pl/gallery/Krajowy_Program_Rozwoju_Ekonomii_Spolecznej_wersja_17.09.2013.pdf)	
8.3 Instytucje rynku pracy są modernizowane i wzmacniane w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia. Reformy instytucji rynku pracy zostaną poprzedzone jasnymi ramami strategicznymi i oceną ex ante obejmującą m.in. kwestię płci	OP 5	Tak	Działania mające na celu reformę służb zatrudnienia, tak aby miały one możliwość zapewniania zindywidualizowanych usług, doradztwa oraz aktywnych i zapobiegawczych środków rynku pracy na wczesnym etapie, które są otwarte dla wszystkich osób poszukujących pracy, przy jednoczesnym koncentrowaniu się na osobach najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osobach ze społeczności zmarginalizowanych	Tak	Polska 2030. Wyzwania rozwojowe https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/Polska2030_final_november2012.pdf Strategia Rozwoju Kraju 2020 http://isip.scjm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20120000882	Odniesienia do dokumentów c.d.: Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020. Aktualizacja 2012/2013 http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nrd/nrp2012_poland_pl.pdf Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020. Aktualizacja 2013/2014 http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nrd/nrp2013_poland_pl.pdf Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020. Aktualizacja 2014/2015 http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2014/nrp2014_poland_pl.pdf Krajowy Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia 2012-2014 http://www.mpips.gov.pl/gfx/mpips/ustaw/files/public/1_NOWA%20STRONA/rynek%20pracy/programy/KPDZ%202012-2014.pdf Rozporządzenia wykonawcze do ww. ustawy http://www.psz.praca.gov.pl/main.php?do=ShowPage&nPID=867685&pT=details&sP=CONTENT.objectID,873075
			Działania mające na celu reformę służb zatrudnienia, tak aby miały one możliwość zapewniania pełnych i przejrzystych informacji o nowych wakatach i możliwościach zatrudnienia z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb na rynku pracy.	Tak	Strategia Europa 2020 http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_PL_ACT_part1_v1.pdf Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.scjm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2	
			Reformy służb zatrudnienia będą obejmowały tworzenie formalnych lub nieformalnych sieci współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami.	Tak	Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020 http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nrp/nrp_poland_pl.pdf	

Warunek wstępny	Oś Priorytetowa	Stopień spełnienia warunku wstępnego (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do dokumentów	Uzasadnienie
8.4. Aktywne i zdrowe starzenie się: została opracowana polityka dotycząca aktywnego starzenia się w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia	OP 5	Częściowo	1) Właściwe zainteresowane strony są zaangażowane w opracowywanie polityki aktywnego starzenia się i związane z nią działania następcze z myślą o utrzymaniu starszych pracowników na rynku pracy i promowanie ich zatrudnienia,	Tak	Solidarność Pokoleń 50+ (przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 24 grudnia 2013 r.) http://www.mpips.gov.pl/seni-orkyatywne-solidarnosc-pokolen/ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej (ZDPS, przyjęte przez Radę Ministrów 24 grudnia 2013 r., http://www.mpips.gov.pl/seni-orkyatywne-starzenie/zalozenia-dlugofalowej-polityki-senioralnej-w-polsce-na-lata-20142020/	Odniesienia do dokumentów c.d.: Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020 http://www.mpips.gov.pl/seniorzyktywne-starzenie/rzadowy-program-asos/ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2
			2) Państwo członkowskie przygotowało działania mające na celu promowanie aktywnego starzenia się.	Nie		
8.5. Przystosowywanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian: istnienie polityk sprzyjających przewidywaniu i dobremu zarządzaniu zmianami i restrukturyzacją	OP 5	Tak	Gotowe są instrumenty mające na celu wspieranie partnerów społecznych i władz publicznych w opracowywaniu proaktywnych podejść do zmian i restrukturyzacji, które obejmują działania: – służące promowaniu przewidywania zmian – służące promowaniu przygotowania procesu restrukturyzacji i zarządzania nim.	Tak	Program „Polityka Nowej Szansy” http://bip.mg.gov.pl/node/20367	
				Tak		
9.1. Istnienie i realizacja krajowych strategicznych ram polityki na rzecz ograniczania ubóstwa mających na celu, w świetle wytycznych w sprawie zatrudnienia, aktywne włączenie osób wykluczonych z rynku pracy	OP 6 i 8	Tak.	Gotowe są krajowe strategiczne ramy polityki na rzecz ograniczania ubóstwa, które mają na celu aktywne włączenie i które: – zapewniają wystarczające podstawy do opracowywania polityk ograniczania ubóstwa i monitorowania zmian,	Tak	Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020: Nowy Wymiar Aktywnej Integracji	

Warunek wstępny	Oś Priorytetowa	Stopień spełnienia warunku wstępnego (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do dokumentów	Uzasadnienie
			<ul style="list-style-type: none"> – zawierają środki pomagające w osiągnięciu krajowego celu dotyczącego walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym (zgodnie z definicją w krajowym programie reform), co obejmuje promowanie możliwości trwałego zatrudnienia wysokiej jakości dla osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób ze społeczności marginalizowanych, – angażują w zwalczanie ubóstwa właściwe zainteresowane strony, – w zależności od rozpoznanych potrzeb – zawierają działania umożliwiające przejście od opieki instytucjonalnej do opieki zapewnianej przez społeczności lokalne. 	Tak	http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20140000787&typ=2	
			Na wniosek i w uzasadnionych przypadkach zainteresowane strony otrzymują wsparcie przy składaniu wniosków dotyczących projektów oraz przy wdrażaniu wybranych projektów i zarządzaniu nimi.	Tak		
				Tak		
				Tak		
9.3. Zdrowie: istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą	OP 7	Nie	Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki zdrowotnej, które zawierają:	Nie	Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne	
			– skoordynowane działania poprawiające dostęp do świadczeń zdrowotnych,	Nie		
			– działania mające na celu stymulowanie efektywności w sektorze opieki zdrowotnej poprzez wprowadzanie modeli świadczenia usług i infrastruktury,	Nie		
			– system monitorowania i przeglądu	Nie		

Warunek wstępny	Oś Priorytetowa	Stopień spełnienia warunku wstępnego (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do dokumentów	Uzasadnienie
			Państwo członkowskie lub region przyjęły ramy określające szacunkowo dostępne środki budżetowe na opiekę zdrowotną oraz efektywną pod względem kosztów koncentrację środków przeznaczonych na priorytetowe potrzeby opieki zdrowotnej.	Nie		
10.1. Przedwczesne zakończenie nauki: istnienie strategicznych ram polityki na rzecz ograniczenia przedwczesnego zakończenia nauki w zakresie niewykraczającym poza zakres określony w art. 165 TFUE	OP 3	Tak	1) Gotowy jest system gromadzenia i analizowania danych i informacji dotyczących przedwczesnego zakończenia nauki na odpowiednich szczeblach, który zapewnia wystarczające podstawy do opracowywania ukierunkowanych polityk i umożliwia monitorowanie rozwoju sytuacji.	Tak	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&tytupe=2	
			2) Gotowe są strategiczne ramy polityki dotyczące przedwczesnego zakończenia nauki, które: – opierają się na dowodach,	Tak	Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie	
			– obejmują właściwe sektory edukacji, w tym wczesny rozwój dziecka, są skierowane w szczególności do grup w trudnej sytuacji, w których występuje największe ryzyko przedwczesnego zakończenia nauki, w tym do osób ze społeczności marginalizowanych, i poruszają kwestię środków zapobiegawczych, interwencyjnych i wyrównawczych,	Tak	Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&tytupe=2	
			– obejmują wszystkie sektory polityki oraz zainteresowane podmioty, które są istotne dla rozwiązania kwestii przedwczesnego zakończenia nauki.	Tak		

Warunek wstępny	Oś Priorytetowa	Stopień spełnienia warunku wstępnego (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do dokumentów	Uzasadnienie
10.3. Uczenie się przez całe życie: istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki w zakresie uczenia się przez całe życie, w zakresie określonym w art. 165 TFUE	OP 5	Tak	Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki w zakresie uczenia się przez całe życie, które obejmują działania:	Tak	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&typ=2 Dokument implementacyjny SRKL http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/ Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie	
			– mające na celu wspieranie rozwoju i łączenia usług na potrzeby programu uczenia się przez całe życie, w tym ich wdrażania, i podnoszenia kwalifikacji (tj. potwierdzanie kwalifikacji, doradztwo, kształcenie i szkolenie) oraz zapewnienie zaangażowania i partnerstwa właściwych zainteresowanych stron,	Tak		
			– mające na celu świadczenie usług rozwoju umiejętności poszczególnych grup docelowych, w przypadku gdy nadano im priorytetowy charakter w krajowych lub regionalnych strategicznych ramach polityki (np. dla młodych ludzi odbywających szkolenie zawodowe, dorosłych, rodziców powracających na rynek pracy, osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych, migrantów, a także innych grup w niekorzystnej sytuacji, w szczególności osób z niepełnosprawnościami),	Tak		
			– mające na celu zwiększenie dostępu do programu uczenia się przez całe życie, z uwzględnieniem starań na rzecz skutecznego wdrożenia narzędzi przejrzystości (np. europejskich ram kwalifikacji, krajowych ram kwalifikacji, europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym, europejskich ram odniesienia na rzecz zapewnienia jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym),	Tak		
			– mające na celu poprawę adekwatności kształcenia i szkolenia względem rynku pracy oraz dostosowanie ich do potrzeb	Tak		

Warunek wstępny	Oś Priorytetowa	Stopień spełnienia warunku wstępnego (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do dokumentów	Uzasadnienie
			określonych grup docelowych (np. młodych ludzi odbywających szkolenia zawodowe, dorosłych, rodziców powracających na rynek pracy, osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych, migrantów, a także innych grup w niekorzystnej sytuacji, w szczególności osób z niepełnosprawnościami).			
10.4. Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki na rzecz zwiększania jakości i efektywności systemów kształcenia i szkolenia zawodowego w zakresie określonym w art. 165 TFUE	OP 3 i 4	Tak	Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki zwiększania jakości i efektywności systemów kształcenia i szkolenia zawodowego w zakresie określonym w art. 165 TFUE, które obejmują następujące środki:	Tak	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2	
			– na rzecz lepszego dostosowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy w ścisłej współpracy z właściwymi zainteresowanymi stronami, w tym za pomocą mechanizmów prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz umocnienia rozwoju systemu nauczania poprzez pracę w różnych formach,	Tak	Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie	
			– mające na celu zwiększenie jakości i atrakcyjności kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym poprzez stworzenie krajowego podejścia do zapewnienia jakości kształcenia i szkolenia zawodowego (np. zgodnie z europejskimi ramami odniesienia na rzecz zapewnienia jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym) oraz wdrożenie narzędzi służących przejrzystości i uznawaniu, np. europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET).	Tak	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20130000121 Strategia Rozwoju Kraju 2020 http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20120000882	

Sekcja 9.2. Opis przedsięwzięć służących spełnieniu warunków wstępnych, wykaz instytucji odpowiedzialnych i harmonogram

Tabela 11 Mające zastosowanie warunki wstępne oraz ocena ich spełnienia

Warunek ex-ante	Niespełnione kryteria	Działania do podjęcia	Termin wykonania	Instytucja odpowiedzialna za spełnienie warunku
1. Zapobieganie dyskryminacji: istnienie zdolności administracyjnych, które zapewnią wdrożenie i stosowanie unijnych przepisów i polityki dotyczących niedyskryminacji w odniesieniu do EFSI	uregulowania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki UE w dziedzinie zapobiegania dyskryminacji i w kontrolowanie tych funduszy	Przyjęcie Agendy działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020 przez Komitet Koordynacyjny UP.	31.03.2015	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
2. Płeć: istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie unijnych przepisów i polityki dotyczących równouprawnienia płci w odniesieniu do EFSI	rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki UE w dziedzinie równouprawnienia płci, i w kontrolowanie tych funduszy			
3. Niepełnosprawność: istnienie zdolności administracyjnych, które zapewnią wdrożenie i stosowanie konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (UNCRPD) w zakresie EFSI zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE (Decyzja Rady z dnia 26 listopada 2009 r. w sprawie zawarcia przez Wspólnotę Europejską Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (Dz.U. L 23 z 27.1.2010, s. 35))	rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki na szczeblu UE i na szczeblu krajowym w dziedzinie niepełnosprawności, w tym, w odpowiednich przypadkach, dostępności i praktycznego stosowania UNCRPD odzwierciedlonej w prawie UE i prawie krajowym, i w kontrolowanie tych funduszy			

Tabela 12 Przedsięwzięcia, jakie należy podjąć, aby spełnić mające zastosowanie tematyczne warunki wstępne

Warunek ex-ante	Niespełnione kryteria	Działania do podjęcia	Termin wykonania	Instytucja odpowiedzialna za spełnienie warunku
1.1. Badania naukowe i innowacje: Istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji	1) Gotowa jest krajowa lub regionalna strategia na rzecz inteligentnej specjalizacji, która: – opiera się na analizie SWOT lub podobnej analizie, aby skoncentrować zasoby na ograniczonym zestawie priorytetów badań i innowacji, – przedstawia działania na rzecz pobudzenia prywatnych inwestycji w badania i rozwój, – obejmuje mechanizm monitorowania, 2) Przyjęto ramy określające dostępne środki budżetowe na badania i innowacje.	Przeprowadzenie procesu wyboru IS Pomorza, w tym w oparciu o analizy wypełniające funkcje SWOT, oraz zaktualizowanie zapisów RPS PPK tak, aby uwzględniał on wyłonione obszary IS, w tym szacunki środków finansowych (także prywatnych) na badania i innowacje oraz zasady monitorowania i ewaluacji.	30.06.2015	ZWP/IZ RPO

Warunek ex-ante	Niespełnione kryteria	Działania do podjęcia	Termin wykonania	Instytucja odpowiedzialna za spełnienie warunku
3.1. Przeprowadzono konkretne działania wspierające promowanie przedsiębiorczości z uwzględnieniem programu SBA	– wprowadzono środki mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności w ramach przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem celów programu „Small Business Act”	Wejście w życie ustawy o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów - III transza deregulacji	01.05.2015	Ministerstwo Sprawiedliwości
	– wprowadzono mechanizm monitorowania procesu wdrażania programu „Small Business Act” i oceny wpływu prawodawstwa na MŚP	Wdrożenie elektronicznej platformy konsultacyjnej	01.07.2015	MG
		Wytyczne do przeprowadzania Oceny Wpływu	01.07.2015	
		Zakończenie pilotażu w zakresie testu MŚP	31.12.2015	
4.1. Przeprowadzono działania promujące racjonalne kosztowo ulepszenie efektywnego końcowego wykorzystania energii oraz racjonalne kosztowo inwestycje w efektywność energetyczną przy budowaniu lub renowacji budynków	2. Działania konieczne do utworzenia systemu certyfikacji w odniesieniu do charakterystyki energetycznej budynków spójnego z art. 11 dyrektywy 2010/31/UE.	Wydanie rozporządzenia w sprawie metodologii wyznaczania charakterystyki energetycznej budynku lub części budynku, sposobu sporządzania oraz wzorów świadectw charakterystyki energetycznej (obecnie zakończono zbieranie uwag do projektu rozporządzenia w ramach konsultacji publicznych)	30.06.2015	MiR
6.1. Gospodarka wodna: istnienie – w odniesieniu do inwestycji wspieranych przez programy: a) polityki taryfowej w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie zachęty dla użytkowników, aby efektywnie korzystali z zasobów wodnych oraz b) odpowiedniego wkładu różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w stopniu określonym w zatwierdzonych planach gospodarowania wodami w dorzeczu	1. W sektorach wspieranych z EFRR i Funduszu Spójności państwo członkowskie zapewniło wkład różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w podziale na sektory, zgodnie z art. 9 ust. 1 tiret pierwsze dyrektywy 2000/60/WE, przy uwzględnieniu w stosownych przypadkach skutków społecznych, środowiskowych i gospodarczych zwrotu, jak również warunków geograficznych i klimatycznych dotkniętego regionu lub dotkniętych regionów.	Główne działania: 1. Przyjęcie nowej ustawy – Prawo wodne	31.03.2016	Instytucja wiodąca: MŚ
		2. Aktualizacja planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w Polsce Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w	31.12.2015	

Warunek ex-ante	Niespełnione kryteria	Działania do podjęcia	Termin wykonania	Instytucja odpowiedzialna za spełnienie warunku
		Samooceńnię spełniania warunkowości ex-ante.		
	2. Przyjęcie planu gospodarowania wodami w dorzeczu dla obszaru dorzecza spójnego z art. 13 dyrektywy 2000/60/WE.	Główne działania: 1. Aktualizacja planów gospodarki wodami na obszarach dorzeczy w Polsce 2. Przekazanie do KE raportu wraz z kopiami aktualizacji PGW planowane jest w I kwartale 2016 r. Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex-ante.	31.12.2015	Instytucja wiodąca: KZGW Instytucja współpracująca: MŚ
6.2. Gospodarka odpadami: promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE oraz z hierarchią odpadów.	2. Istnienie jednego lub kilku planów gospodarki odpadami zgodnie z wymogami art. 28 dyrektywy 2008/98/WE	Główne działania: 1. Wprowadzenie obowiązku sporządzania przez ZW planów inwestycyjnych	31.12.2014	Parlament RP
		2. Wydanie rozp. określającego sposób i formę sporządzania WPGO	31.03.2015	Ministerstwo Środowiska
		3. Aktualizacja KPGO	31.12.2015	MŚ/RM
		4. Aktualizacja WPGO wraz z opracowaniem planów inwestycyjnych	31.12.2016	Zarząd Województwa Pomorskiego/

Warunek ex-ante	Niespełnione kryteria	Działania do podjęcia	Termin wykonania	Instytucja odpowiedzialna za spełnienie warunku
		Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex-ante		Sejmik Województwa Pomorskiego
	4. Przyjęto środki niezbędne do osiągnięcia celów na 2020 r. dotyczących przygotowania do ponownego wykorzystania i recyklingu, zgodnie z art. 11 ust. 2 dyrektywy 2008/98/WE	Główne działania: 1. Nowelizacja ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	31.12.2014	Parlament RP
2. Rozp. ws. obowiązku selektywnego zbierania niektórych odpadów komunalnych oraz szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów		30.06.2015	Ministerstwo Środowiska	
3. Wydanie rozp. RM ws. opłat za korzystanie ze środowiska(...)		31.12.2015	Ministerstwo Środowiska	
4. Uchwalenie nowej ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym		31.03.2015	Parlament RP	
5. Wydanie rozp. ws. wzorów sprawozdań o odebranych odpadach komunalnych [...]		31.12.2015	Ministerstwo Środowiska	
6. Wydanie rozp. dotyczącego audytu na podst. art. 51 ustawy z dn. 13 czerwca 2013.		31.12.2015	Ministerstwo Środowiska	

Warunek ex-ante	Niespełnione kryteria	Działania do podjęcia	Termin wykonania	Instytucja odpowiedzialna za spełnienie warunku
		o gospodarce opakowaniami [...] Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex-ante.		
8.4. Aktywne i zdrowe starzenie się: Została opracowana polityka dotycząca aktywnego starzenia się w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia.	2. Państwo członkowskie przygotowało działania mające na celu promowanie aktywnego starzenia się.	<ul style="list-style-type: none"> – Uzupelnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na spotkaniu w dniu 16 października 2014 r. – Przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym <p>Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex-ante, stanowiącej załącznik do programu.</p>	30.06.2015	Ministerstwo Zdrowia
9.3. Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą	Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki zdrowotnej, które zawierają:	Warunek zostanie uznany za wypełniony po spełnieniu poniższych kryteriów:	31.12.2016	Ministerstwo Zdrowia

Warunek ex-ante	Niespełnione kryteria	Działania do podjęcia	Termin wykonania	Instytucja odpowiedzialna za spełnienie warunku
	1. Skoordynowane działania poprawiające dostęp do świadczeń zdrowotnych	<ul style="list-style-type: none"> – Uzupelnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na spotkaniu w dniu 16 października 2014 r. – Przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym. <p>Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex-ante, stanowiącej załącznik do Programu.</p>	30.06.2015	Ministerstwo Zdrowia
	2. Działania mające na celu stymulowanie efektywności w sektorze opieki zdrowotnej poprzez wprowadzanie modeli świadczenia usług i infrastruktury	<ul style="list-style-type: none"> – Sporządzenie „map potrzeb” w zakresie onkologii i kardiologii opisujących elementy systemu na poziomie POZ, AOS, szpitali. Stworzenie „map potrzeb” dla innych chorób na poziomie POZ, AOS, szpitali. – Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem 	31.12.2016	Ministerstwo Zdrowia

Warunek ex-ante	Niespełnione kryteria	Działania do podjęcia	Termin wykonania	Instytucja odpowiedzialna za spełnienie warunku
		i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex-ante, stanowiącej załącznik do programu.		
	3. System monitorowania i przeglądu.	<ul style="list-style-type: none"> – Uzupelnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na spotkaniu w dniu 16 października 2014 r. – Przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym. <p>Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex-ante, stanowiącej załącznik do Programu.</p>	30.06.2015	Ministerstwo Zdrowia
	4. Państwo członkowskie lub region przyjęły ramy określające szacunkowo dostępne środki budżetowe na opiekę zdrowotną oraz efektywną pod względem kosztów koncentrację środków przeznaczonych na priorytetowe potrzeby opieki zdrowotnej.	<ul style="list-style-type: none"> – Uzupelnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na 	30.06.2015	Ministerstwo Zdrowia

Warunek ex-ante	Niespełnione kryteria	Działania do podjęcia	Termin wykonania	Instytucja odpowiedzialna za spełnienie warunku
		<p>spotkaniu w dniu 16 października 2014 r.</p> <p>– Przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym.</p> <p>Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex-ante, stanowiącej załącznik do Programu.</p>		

SEKCJA 10. ZMNIEJSZANIE OBCIĄŻEŃ ADMINISTRACYJNYCH DLA BENEFICJENTÓW

1. Większość obowiązków leżących po stronie beneficjentów wynika wprost z przepisów prawa UE oraz krajowego. W związku z tym działania mające na celu zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla beneficjentów RPO WP podejmowane będą tylko w zakresie możliwym do modyfikacji ze strony IZ.
2. IZ RPO WP będzie kontynuowała działania zmierzające do wprowadzenia możliwie najszerszego katalogu uproszczeń dla beneficjentów. Działania te dotyczyć będą w szczególności:
  - a) wprowadzenia elektronicznej komunikacji beneficjentów z instytucjami systemu zarządzania i wdrażania RPO WP,
  - b) zapewnienia kompleksowej informacji za pośrednictwem sieci punktów informacyjnych i mediów społecznościowych, w tym rozbudowa portalu internetowego dotyczącego wszystkich programów operacyjnych realizowanych w regionie,
  - c) prowadzenia szkoleń i spotkań informacyjnych dla beneficjentów dotyczących aplikowania, realizacji, rozliczania, sprawozdawczości i kontroli projektów realizowanych w ramach RPO WP,
  - d) opracowania dokumentów dotyczących procedur ubiegania się o dofinansowanie i realizacji projektów w formie jednego Przewodnika Beneficjenta zawierającego kompleksową i skoncentrowaną informację o wszystkich wymaganiach dotyczących wdrażania,
  - e) zmniejszenia liczby załączników do wniosku o dofinansowanie i wykorzystywania możliwości weryfikacji informacji przy pomocy narzędzi elektronicznych/internetowych dokonywanej przez pracowników IZ/IP,
  - f) koncentracji sprawozdawczości na gromadzeniu danych najistotniejszych z punktu widzenia monitorowania RPO WP,
  - g) uproszczenia procedur realizacji i rozliczenia projektów, w tym m.in. zastosowania stawek ryczałtowych dla projektów generujących dochód i rozbudowy systemu zaliczkowego,
  - h) zastosowania zasad prostej polszczyzny w dokumentach kierowanych do beneficjentów.
3. Ponadto w województwie pomorskim uruchomiona została baza PROJEKTY 2020, która ma na celu przygotowanie maksymalnej liczby jak najlepszych przedsięwzięć (w szczególności kompleksowych) do realizacji w perspektywie finansowej 2014-2020. Przedsięwzięcia te powinny być zgodne z celami SRWP i RPS oraz wpisywać się w cele określone na poziomie UE. Baza obejmuje przedsięwzięcia znajdujące się na różnych etapach przygotowania do realizacji.
4. W trakcie realizacji Programu planuje się regularne prowadzenie oceny obciążeń administracyjnych nakładanych na beneficjentów, a także działania służące ich zmniejszeniu i upowszechnianiu dobrych praktyk.

SEKCJA 11. ZASADY HORYZONTALNE

Sekcja 11.1. Zrównoważony rozwój

1. Na gruncie RPO WP ideę rozwoju zrównoważonego należy łączyć z jednym z priorytetów Strategii EUROPA 2020, gdzie dążenie do rozwoju zrównoważonego polega głównie na wspieraniu gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. Zasada zrównoważonego rozwoju określona jako osiągnięcie trwałej poprawy poziomu życia mieszkańców wymaga rozwoju realizowanego przy zapewnieniu równowagi społecznej, ekologicznej i przestrzennej, jest także jedną z zasad horyzontalnych realizacji SRWP, której to strategii RPO WP będzie jednym z narzędzi wdrażania.
2. Zasada zrównoważonego rozwoju została uwzględniona w RPO WP w następujących Osiach Priorytetowych:
  - a) OP 1. *Komercjalizacja wiedzy* – w zakresie wspierania i rozwoju innowacji oraz transferu wiedzy do gospodarki, gdzie preferowane będą przedsięwzięcia przyczyniające się do oszczędności surowców i energii oraz ograniczenia emisji szkodliwych substancji do środowiska,
  - b) OP 2. *Przedsiębiorstwa* – w zakresie wdrażania nowych rozwiązań proekologicznych, zapobiegania powstawania i ograniczeniu emisji do środowiska oraz racjonalnej gospodarce zasobami i surowcami naturalnymi (ograniczeniu wodochłonności, materiałochłonności, transportochłonności i energochłonności procesów produkcyjnych, poprawie efektywności energetycznej), wdrażania systemów zarządzania środowiskowego oraz w obszarze przygotowania terenów inwestycyjnych i tworzenia stref przemysłowych, gdzie preferowane będą projekty uwzględniające wymogi kształtowania ładu przestrzennego i niewpływające negatywnie na jakość przestrzeni oraz środowiska,
  - c) OP 3. *Edukacja* / OP 4. *Kształcenie zawodowe* – w zakresie podnoszenia poziomu kompetencji i umiejętności na każdym etapie kształcenia,
  - d) OP 5. *Zatrudnienie* – w zakresie działań ukierunkowanych na: aktywizację zawodową osób pozostających bez pracy, godzenie życia zawodowego i prywatnego, kształcenie ustawiczne pracowników oraz wsparcie typu *outplacement* dla osób zagrożonych zwolnieniem oraz osób zwolnionych z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy,
  - e) OP 6. *Integracja* – w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym,
  - f) OP 7. *Zdrowie i Opieka* – w zakresie zapewnienia dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych,
  - g) OP 8. *Konweryja* – w zakresie kompleksowej rewitalizacji zdegradowanych obszarów w miastach oraz wykorzystania walorów regionalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego,
  - h) OP 9. *Mobilność* – w zakresie niskoemisyjnego transportu miejskiego przyczyniającego się do redukcji negatywnych oddziaływań środowiskowych związanych ze zmniejszeniem zapotrzebowania na wykorzystanie indywidualnych środków transportu samochodowego, a także w zakresie rozbudowy regionalnej infrastruktury transportu kolejowego,
  - i) OP 10. *Energia* – w zakresie efektywności energetycznej, wykorzystania OZE oraz redukcji emisji pozwalających na obniżenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, pochodzącej z produkcji energii oraz ograniczenia tzw. niskiej emisji,
  - j) OP 11. *Środowisko* – w zakresie odporności na klęski żywiołowe, adaptacji do zmian klimatu, efektywności wykorzystania zasobów w szczególności przygotowania do ponownego użycia

i recyklingu odpadów, budowy infrastruktury odbioru i oczyszczania ścieków oraz ochrony różnorodności biologicznej.

3. Ponadto, realizacji zasady zrównoważonego rozwoju, w szczególności w jej wymiarze społecznym, służyć będzie zobowiązanie IZ RPO WP do zapewnienia, że w przypadku, gdy pomoc z funduszy przyznawana jest dużemu przedsiębiorstwu, wkład finansowy z funduszy nie spowoduje znacznego ubytku liczby miejsc pracy w istniejących lokalizacjach na terytorium Unii Europejskiej.
4. W przedsięwzięciach realizowanych w ramach RPO WP uwzględniona będzie kwestia łagodzenia i adaptacji do zmian klimatu. IZ RPO WP będzie również zachęcała beneficjentów do stosowania metodologii opisanej w wytycznych „Non-paper Guidelines for Project Managers: Making vulnerable investments climate resilient” dostępnych na stronie internetowej KE (<http://ec.europa.eu>).
5. IZ RPO WP będzie zachęcała beneficjentów do stosowania zasad polityki zielonych zamówień publicznych.
6. Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia projektów, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z RPO WP do instrumentu finansowego będzie poprzedzona oceną ex-ante zgodnie z artykułem 37 rozporządzenia ogólnego.

Sekcja 11.2. Równość szans i niedyskryminacja

1. Dla zapewnienia równych szans wszystkim grupom, w szczególności narażonym na dyskryminację, w ramach RPO WP podjęte zostaną działania służące:
  - a) sprofilowaniu prowadzonej interwencji (zarówno z EFRR, jak i EFS),
  - b) zapewnieniu właściwego przebiegu procesu przygotowania i realizacji Programu.
2. Do głównych grup narażonych na dyskryminację w regionie należą osoby: z niepełnosprawnościami, młode (do 30 roku życia), starsze (w wieku 50 lat i więcej), długotrwale bezrobotne, o niskich kwalifikacjach zawodowych, zagrożone zwolnieniem/zwolnione z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz dotknięte i zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny.
3. Zgodnie z zapisami SRWP zasada równości szans i niedyskryminacji potraktowana zostanie horyzontalnie i znajdzie odzwierciedlenie we wszystkich projektach dofinansowanych w ramach Programu. W szczególności zasada ta realizowana będzie poprzez następujące Osie RPO WP:
  - a) OP 3. *Edukacja*/OP 4. *Kształcenie zawodowe* – w zakresie wyrównywania dostępu do wysokiej jakości edukacji, a także pełnego włączenia uczniów z niepełnosprawnościami i/lub z zaburzeniami rozwoju,
  - b) OP 5. *Zatrudnienie* – poprzez: koncentrację interwencji w zakresie aktywizacji zawodowej na grupach defaworyzowanych (w tym z niepełnosprawnościami), wspieranie działań na rzecz godzenia życia zawodowego i prywatnego, zindywidualizowanie oferty kształcenia ustawicznego oraz wsparcie typu *outplacement*,
  - c) OP 6. *Integracja* – poprzez kompleksowe działania na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (w tym z niepełnosprawnościami) oraz poprawę dostępności do usług społecznych (w tym tworzenie nowych i rozwijanie istniejących placówek wsparcia dziennego przeznaczonych dla m.in. osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów),
  - d) OP 7. *Zdrowie i Opieka* – poprzez działania ukierunkowane na poprawę dostępności do wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych,
  - e) OP 8. *Konwersja* – poprzez aktywizację społeczno-zawodową grup defaworyzowanych zamieszkujących zdegradowane (społecznie i gospodarczo) obszary miejskie,

- f) OP 9. *Mobilność* – poprzez wspieranie rozwoju transportu zbiorowego, który sprzyja poprawie mobilności zawodowej i aktywności społecznej mieszkańców regionu.
- 4. Kwestia równości szans i niedyskryminacji znalazła także odzwierciedlenie w wielu wskaźnikach Programu, których monitorowanie posłuży określeniu m.in. sytuacji osób z niepełnosprawnościami na regionalnym rynku pracy.
- 5. W procesie przygotowania i realizacji RPO WP zapewnione zostanie m.in:
  - a) włączenie organizacji pozarządowych związanych z problematyką równości szans i niedyskryminacji w prace Komitetu Monitorującego,
  - b) uwzględnienie zasady równości szans i niedyskryminacji w procesie wyboru projektów,
  - c) prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych dotyczących zasady równości szans i niedyskryminacji.

Sekcja 11.3. Równouprawnienie płci

- 1. Zasada równouprawnienia płci jest powiązana z zasadą równości szans i niedyskryminacji. Działania podejmowane na rzecz realizacji obu ww. zasad powinny być zatem skoordynowane.
- 2. W celu zapewnienia równouprawnienia płci w ramach RPO WP podjęte zostaną działania służące:
  - a) sprofilowaniu prowadzonej interwencji (zarówno z EFRR, jak i EFS),
  - b) zapewnieniu właściwego przebiegu procesu przygotowania i realizacji RPO WP.
- 3. Zgodnie z zapisami SRWP zasada równouprawnienia płci potraktowana zostanie horyzontalnie i znajdzie odzwierciedlenie we wszystkich projektach dofinansowanych w ramach RPO WP.

W szczególności zasada równości płci realizowana będzie poprzez następujące Osie RPO WP:

- a) OP 5. *Zatrudnienie* – poprzez koncentrację działań w zakresie aktywizacji zawodowej na grupach defaworyzowanych (w tym kobietach), wspieranie działań na rzecz godzenia życia zawodowego i prywatnego oraz podejmowania działań na rzecz wydłużania aktywności zawodowej pracowników z uwzględnieniem specyfiki i uwarunkowań każdej z płci,
- b) OP 6. *Integracja* – poprzez kompleksowe działania na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (w tym kobiet) oraz tworzenie odpowiednich warunków sprzyjających poprawie dostępności i jakości opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- c) OP 7. *Zdrowie i Opieka* – poprzez działania ukierunkowane na poprawę dostępności do wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych.
- 4. Kwestia równouprawnienia płci znalazła także odzwierciedlenie w wielu wskaźnikach Programu, których monitorowanie posłuży określeniu m.in. sytuacji kobiet na regionalnym rynku pracy.
- 5. W procesie przygotowania i realizacji RPO WP zapewnione zostanie m.in:
  - a) włączenie organizacji pozarządowych związanych z problematyką równouprawnienia płci w prace Komitetu Monitorującego,
  - b) uwzględnienie zasady równouprawnienia płci w procesie wyboru projektów,
  - c) prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych dotyczących zasady równouprawnienia płci, np. poprzez specjalne inicjatywy kierowane do osób powracających na rynek pracy.

SEKCJA 12. ODRĘBNE ELEMENTY

Sekcja 12.1. Duże projekty zaplanowane do realizacji w okresie 2014-2020

Wstępnie nie zidentyfikowano dużych projektów w RPO WP.

Sekcja 12.2. Ramy wykonania Programu

Zgodnie z informacją przy opisie OP.

Sekcja 12.3. Partnerzy zaangażowani w przygotowanie Programu

Uzupełniająco do informacji zawartych w Sekcji 7.2.1 poniżej przedstawiono listę uczestników konsultacji społecznych projektu RPO WP, którzy zgłosili uwagi do dokumentu:

1. Akademia Piłkarska Lechia Gdańsk
2. Akademia Pomorska w Słupsku
3. Biały Tomasz
4. Biuro Inwestycji Euro Gdańsk 2012 Sp. z o.o.
5. Biuro Projektowo-Doradcze EKO-KONSULT
6. Black Pearls Sp. z o.o.
7. CARITAS Archidiecezji Gdańskiej
8. Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych
9. Centrum Techniki Okrętowej S.A.
10. Demski Patryk
11. ECO Malbork Sp. z o.o.
12. EDF Wybrzeże S.A.
13. Federacja Zielonych GAJA
14. Firma ConVoco – Consulting for Sustainable Development Sp. z o.o. (oraz projekt Baltic Sea Region Bioenergy Promotion 2)
15. Fundacja Gospodarcza w Gdyni
16. Fundacja Lokalna Grupa Działania – Naszyjnik Północy
17. Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii
18. Fundacja Partnerstwo Dorzecze Słupi
19. Fundacja SPEKTRUM CWWM (oraz projekt Baltic Sea Region Bioenergy Promotion 2)
20. Gdańska Agencja Rozwoju Gospodarczego Sp. z o.o.
21. Gdańska Infrastruktura Wodociagowo-Kanalizacyjna Sp. z o.o.
22. Gdański Obszar Metropolitalny (Miasto Gdańsk)
23. Gdański Uniwersytet Medyczny
24. Gdańskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Gdańsku
25. Gdańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego
26. Gmina Borzytuchom
27. Gmina Bytów
28. Gmina Cewice
29. Gmina Czarna Dąbrówka
30. Gmina Główny
31. Gmina Kartuzy
32. Gmina Kępice

33. Gmina Kobylnica
34. Gmina Koczala
35. Gmina Kolbudy
36. Gmina Kolczyglowy
37. Gmina Rzeczenica
38. Gmina Sierakowice
39. Gmina Starogard Gdański (Miejski Obszar Funkcjonalny Starogardu Gdańskiego)
40. Gmina Stężycza
41. Gmina Studzienice
42. Gmina Sulęczyo
43. Gmina Szemud
44. Gmina Sztutowo
45. Gmina Żukowo
46. Gminna Biblioteka Publiczna w Koczale
47. Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy
48. Gminny Ośrodek Kultury w Kolczyglowach
49. HUMANEO
50. Inkubator Przedsiębiorczości Cierzenie
51. Instytut Elektrotechniki Oddział w Gdańsku
52. Instytut Maszyn Przepływowych PAN
53. Kallas Wojciech
54. Kapłan Ewa
55. Knitter Renata
56. Kolo gdańskie Partii Zieloni
57. Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Gdańsku
58. Komenda Wojewódzka Policji w Gdańsku
59. Lewko Przemysław
60. Lokatorsko-Własnościowa Spółdzielnia Mieszkaniowa „Morena”
61. Marchlewicz Przemysław
62. Marcinkowski Stanisław
63. Masik Grzegorz
64. Maszoperia Pomorskich Lokalnych Grup Rybackich (Północnokaszubskiej LGR, Słowińskiej Grupie Rybackiej, LGR Kaszuby, LGR Mòrénka, LGR Pojezierze Bytowskie, LGR Brać Mierzei, LGR Pojezierze Krajeńskie , LGR Pradolina Łeby)
65. Miasto Chojnice
66. Miasto Gdańsk
67. Miasto Gdynia
68. Miasto Gdynia (Komisja Strategii i Polityki Gospodarczej Rady)
69. Miasto i Gmina Debrzno
70. Miasto i Gmina Sztum
71. Miasto Kościerzyna
72. Miasto Malbork (Miejski Obszar Funkcjonalny)
73. Miasto Słupsk
74. Miasto Sopot
75. Miasto Starogard Gdański (Miejski Obszar Funkcjonalny Starogardu Gdańskiego)
76. Miasto Ustka
77. Miasto Wejherowo
78. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie
79. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gdańsku

80. Miejskie Przedsiębiorstwo Ciepłowniczo-Komunalne „Koksik” Sp. z o.o. w Redzie
81. Miejskie Przedsiębiorstwo Infrastruktury „KOS-EKO” Sp. z o.o. w Kościerzynie
82. Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Lęborku
83. Ministerstwo Edukacji Narodowej
84. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
85. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
86. Ministerstwo Środowiska
87. Morski Instytut Rybacki – Państwowy Instytut Badawczy Akwarium Gdyńskie MIR-PIB
88. Muzeum Narodowe w Gdańsku
89. Muzeum w Lęborku
90. Narodowy Fundusz Zdrowia Pomorski Oddział Wojewódzki w Gdańsku
91. NOMIKOS Karol Schramke
92. Ogólnopolska Izba Gospodarcza Wyrobów Medycznych POLMED
93. ORCHIS Energia Sopot Sp. z o.o. w Sopocie
94. OWES Dobra Robota
95. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Oddział Pomorski
96. PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
97. Politechnika Gdańska
98. Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Gdańsku
99. Polskie Centrum Opieki Sp. z o.o.
100. Polskie Stowarzyszenie Turystyki Medycznej
101. Polskie Towarzystwo Morskiej Energetyki Wiatrowej
102. Polskie Towarzystwo Programów Zdrowotnych
103. Pomorska Izba Rzemieślnicza MŚP
104. Pomorska Rada Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych Naczelnej Organizacji Technicznej w Gdańsku
105. Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku
106. Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności
107. Pomorskie Towarzystwo Miłośników Kolei Żelaznych, Żuławska Kolej Dojazdowa
108. Powiat Bytowski
109. Powiat Człuchowski
110. Powiat Kościerski
111. Powiat Kwidzyński
112. Powiat Malborski
113. Powiat Słupski
114. Powiat Starogardzki (Miejski Obszar Funkcjonalny Starogardu Gdańskiego)
115. Powiat Sztumski
116. POZIOM Piotr Poziomski
117. Pracodawcy Pomorza
118. Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej „PEC” Sp. z o.o. w Kwidzynie
119. Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej sp. z o.o. w Gdyni
120. Przedsiębiorstwo Usług Energetycznych i Komunalnych „UNIKOM” Sp. z o. o. w Gdańsku
121. Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza
122. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku
123. Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lęborku
124. Słowiński Park Narodowy
125. Stowarzyszenie „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno”
126. Stowarzyszenie „Naju Checz”
127. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka Pojezierze Krajeńskie

128. Stowarzyszenie Turystyczne Kaszuby
129. Sulikowski Grzegorz
130. Telewizja Polska S.A.
131. Towarzystwo Budownictwa Społecznego "Motława" Sp. z o.o.
132. Twardowski Jan
133. Uniwersytet Gdański
134. Wieliński Kazimierz
135. Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego w Gdańsku
136. Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Gdańsku
137. Wysocki Marek
138. Zakład Energetyki Ciepłej STAR-PEC Sp. z o.o. w Starogardzie Gdańskim
139. Zakład Energetyki Ciepłej Tczew Sp. z o.o. w Tczewie
140. Zarudzki Ryszard
141. Związek Gmin Pomorskich
142. Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć
143. Związek Stowarzyszeń Pomorska Sieć Leader

Ponadto projekt RPO WP był konsultowany na forum licznych gremiów o charakterze regionalnym:

1. Forum Partnerstw
2. Komitet Monitorujący RPO WP
3. Konwent Samorządowców Powiatu Słupskiego
4. Pomorska Grupa Kompetencji Klastrowych
5. Pomorska Rada Działalności Pożytku Publicznego
6. Pomorska Rada Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT
7. Pomorska Rada Organizacji Pozarządowych
8. Przedstawiciele instytucji rynku pracy
9. Przedstawiciele LGD/LGR
10. Rada Programowa RPS Aktywni Pomorzanie
11. Rada Programowa RPS Ekoefektywne Pomorze
12. Rada Programowa RPS Mobilne Pomorze
13. Rada Programowa RPS Pomorska Podróż
14. Rada Programowa RPS Pomorski Port Kreatywności
15. Rada Programowa RPS Zdrowie dla Pomorzan
16. Rada Rektorów Województwa Pomorskiego
17. Wojewódzka Komisja Dialogu Społecznego
18. Wojewódzka Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych
19. Zespół Zadaniowy ds. opracowania Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2014-2020
20. Zespół Zadaniowy ds. Strategii Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

ZAŁĄCZNIKI

1. Ocena ex-ante projektu RPO WP 2014-2020. Raport końcowy.
2. Opinia Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania na temat projektu RPO WP 2014-2020.